
3 1761 07748007 7

KRITISKE STUDIER

OVER

EN DEL AF DE ÆLDSTE

NORSKE OG ISLANDSKE SKJALDEKVAD

VED

FINNUR JÓNSSON
CAND. PHILOL.

KØBENHAVN.

I KOMMISSION HOS DEN GYLDENDALSKE BOGHANDEL.

FR. G. KNUDTZONS BOGTRYKKERI.

Forsvares Torsdagen d. 6. November 1884
Kl. 12 i Universitetsauditoriet Nr. 3.

KRITISKE STUDIER

OVER

EN DEL AF DE ÆLDSTE

NORSKE OG ISLANDSKE SKJALDEKVAD

VED

FINNUR JÓNSSON
CAND. PHILOL.

KØBENHAVN.
I KOMMISSION HOS DEN GYLDENDALSKE BOGHANDEL.
FR. G. KNUDTZONS BOGTRYKKERI.
1884.

Denne Afhandling er af Facultetet kjendt værdig til at forsvares offentlig for den filosofiske Doctorgrad.

Kjøbenhavn, d. 21. Juli 1884.

M. Cl. Gertz.
h. a. dec. fac. phil.

Til hvad der allerede i indledningen er bemærket, har jeg endnu kun et par ord at tilføje.

Med hensyn til den islandske retskrivning har jeg for det meste fulgt den såkaldte normaliserede. Dog har jeg anvendt tegnet ǫ for u-omlyd af a, ę́ for i-omlyden af á, og ǿ for i-omlyden af ó; dette sidste er dog her mindre heldigt i formen. Denne omlyd plejer at gengives ved et ó med en lige streg igennem. I den første alfabetiske afhandling i Snorres Edda skriver codex Wormianus dette tegn stadig med et gennemstreget o, således at stregen inden for ringen er lige, men udenfor den (til højre) opadbøjet. Dette sidste er efter min mening ikke tilfældigt. Ifølge denne afhandling er tegnet sammensat af „kviste es ok meþ ósens hring“. E'ets 'kvist' får man ved af et almindeligt e at afskære hele den forreste (venstre) del; hvad der så bliver tilbage, er netop den bøjede 'kvist', og det er denne, der lægges igennem o'et. Afskriveren af cod. Worm. har øjensynlig kopieret sin original temmelig nøjagtig i dette punkt. Det fejlagtige ved gengivelsen af dette bogstav her er, at stregen indenfor ringen er bøjet og ikke lige. Jeg skulde vel også allevegne have skrevet þ for ð, hvad jeg imidlertid ikke har gjort.

København, i september 1884.

Finnur Jónsson.

Bekjendtgjørelse.

Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet har under 12te April 1855 og 27de Juni 1878 bifaldet følgende Bestemmelser til Ordens Opretholdelse ved det offentlige Forsvar af Afhandlinger for Erhvervelsen af akademiske Grader, nemlig:

1. Forsvarshandlingen styres af Fakultetets Dekanus eller af en anden dertil af Fakultetet udnævnt Professor. Styreren giver Ordet og paaser, at Handlingen foregaar paa en værdig Maade; han kan paalægge en Opponent at ophøre og i fornødent Fald afbryde Handlingen. Styreren deltager ikke selv i Disputationen. Foruden de officielle Opponenter ere de Medlemmer af Fakultetet, under hvis Videnskabs Fag Disputatsens Æmne hører, og som ej have lovligt Forfald, pligtige til at overvære Forsvarshandlingen.
2. Berettiget til at optræde som Opponenter ere ordentligvis kun akademiske Borgere, uden Hensyn til Livsstilling, samt Kandidaterne fra det polytekniske Institut og det forrige kirurgiske Akademi. Andre, som ønske at opponere, maa derom forud henvende sig til vedkommende Fakultet.
3. De, som ville opponere, have at melde sig hos Fakultetets Dekanus *inden* Begyndelsen af Handlingen; dog kan Styreren ogsaa give Tilladelse under selve Handlingen, men uden at betage dem, som tidligere have meldt sig, Forretten.
4. Der tilstaas ordentligvis hver af Opponenterne ex officio 1½ Time og hver Opponent ex auditorio ¾ Time, derunder indbefattet den Tid, Doktoranden behøver til at give Svar; dog kan Styreren, for saa vidt som Antallet af de anmeldte Opponenter tillader det, tilstaa en længere Tid. Hele Handlingen maa ikke vare over 6 Timer.
5. Foranførte Bestemmelser skulle indtil videre trykte medfølge enhver Disputats.

Dette bekjendtgjøres herved til Efterretning for alle vedkommende.

Konsistorium, den 3dje Juli 1878.

C. Holten.

(L. S.)

Goos.

INDHOLDSFORTEGNELSE.

Behandlede skjaldesteder af

REALREGISTER.

INDLEDNING.

Som bekendt udgør de gamle såkaldte skjaldevers en vigtig bestanddel af den gamle oldnorsk-islandske literatur, vigtig, for det første på grund af deres betydning for historien, da de er digtede enten af de mænd, der var samtidige med de begivenheder, de besynger, eller af dem, der hørte disse fortælle af øjenvidner. I historisk henseende er de allerede af de gamle saga-fortællere (eller -forfattere) i alt fald til dels blevne benyttede og udbyttede; — for det andet på grund af deres sproglige betydning. Den egentlige literatur begynder ikke før end i det 12. århundrede, og det er end da højst tvivlsomt, om vi har noget håndskrift ældre end fra det følgende århundredes begyndelse. Det er altså kun fra denne tid, at man har håndskrifter til at bygge undersøgelser på angående sproget og dets historiske udvikling. For den forudgående tid er man så godt som ene og alene henvist til skjaldepoesien. Denne giver os nu i det hele og store et temmelig fyldigt og alsidigt billede af sproget med dets forskellige faste eller efter tidens udvikling vexlende og vaklende ord og ordformer, og det så meget pålideligere, som versene stadig kan kontrolleres ved deres stringente formelle beskaffenhed, deres rimbogstaver, deres forskellige slags i det hele regelrette rim, hvortil kommer det sidste store fremskridt, den oldnordiske filologi har

taget, opdagelsen af, at versene ere byggede efter faste urokkelige kvantitetsprincipper. Hæderen for at have systematiseret læren herom tilkommer Dr. E. Sievers, der i Paul og Braunes „Beiträge für geschichte der deutschen sprache und literatur“, V 449—518, VI 265—376 og VIII 54—79 har givet resultaterne af sine metriske undersøgelser. Det er indlysende, hvilken uhyre betydning kvantitetsprincipperne må have for fastsættelsen af versenes forskellige ordformer. Således kan man f. ex. (et instar omnium) urokkelig bestemme, at i 14,4 af Egils Arinbjarnarkviða har vi formen 'viðurs', og ikke 'viðris', da verset i så henseende bliver — — — — ⏑, medens den i første form er — ⏑ — — ⏑, altså passende lang. For det andet viser de os ofte versenes formelle mangler. Før f. ex. faldt det ingen ind at mistænke en linie, som den af Torf-Einarr jarl: 'holunda vals gǫ́li'; den består jo af 6 stavelser: nu véd man, at den ikke kan være rigtig, fordi 1. fod aldrig er en jambe i 'dróttkvǿðr háttr'. Således har man nu fundet ikke den eneste, men dog den bedste rettesnor for den kritiske behandling af vore gamle vers. Nu først kan man så nøjagtig og sikkert, som det i det hele taget nogen sinde vil lade sig gøre, bestemme sproget, dets ord og ordformer for tiden før de forhåndenværende handskrifter, og skrive en nøjagtig lyd- og formlære for skjaldepoesiens vedkommende, men først må denne gennemgas med kritikens strænge blik, og der må rettes mangt og meget, da den lider, næsten hvert vers, af fejl og mangler, som i tidens løb af let forståelige grunde har indsneget sig. Af de 5 arter (skriv)fejl, som Madvig opstiller (i De arte conjecturali) for de græske og latinske forfatteres vedkommende, er ingen hyppigere i vore gamle digte end den 5. art (Adv. crit. I 50 ff.).

Ganske vist er der mange, som har beskæftiget sig med versenes forklaring i de sidste århundreder, men mangel på gode handskrifter og disses indbyrdes sammenligning og deraf følgende usikker text, samt mangel på videnskabelig metode bevirkede, at det måtte blive famlende forsøg, selv om der findes enkelte sunde forklaringer og heldige rettelser.

Således er det f. ex. med Gunnar Pálsson, som i sin tid galdt for den lærdeste mand i disse sager. Således var det også med Guðmundur Magnússon Jón Ólafsson og end også Finnur Magnússon, lige ind til Sveinbjörn Egilsson's epokegørende værk „Lexicon poeticum“ udkom. Men nar vi husker, at den berømte forfatter ikke altid havde de bedste texter og ikke altid de rigtigste afskrifter, og at han var færdig med sit værk allerede 1847, er det ikke til at undres over, at det i mange forklaringer er mindre korrekt, for uden at det selvfølgelig er mangelfuldt, f. ex. med hensyn til hele 'rímur'-literaturen. Egilsson's værk er senere bleven fortsat især af professor Dr. K. Gíslason, som ved sine slående, skarpsindige gisninger har helbredet så mangt et vanskeligt sted, rettet så mange forældede anskuelser, og i det hele taget lært os den metodiske versekritik, og dog, hvor ofte støder man ikke endnu på dunkle uforklarede eller halvforklarede steder, hvor meget er der ikke at rette, uagtet ganske vist meget måske stadig må stå hen uafgjort, uigennemtrængeligt.

Studiet af disse gamle vers, disse mindesmærker om forfædrenes kunst og snille, har altid havt noget særlig tillokkende for mig. Jeg besluttede derfor efter fuldendt embedsexamen at ofre al den tid, jeg kunde, til studiet af oldsproget i almindelighed og de gamle skjaldevers i særdeleshed. Jeg opdagede snart, trods alle fremskridt, en usikkerhed på mange punkter, især med hensyn til ordformerne. Dette bragte mig på den tanke at undersøge hele sagen fra grunden af, men så beroede dette igen på den rette forståelse af versene. Således måtte jeg komme ind på verseforklaringen samtidig. Herved er jeg, som jeg tror, kommet til at rette ikke så få steder og forstå andre på en mere naturlig måde end de tidligere blev forståede. Resultatet heraf er den foreliggende afhandling.

Hvad min behandling af versene angår, så har jeg efter ævne søgt at holde mig mesterens ord efterrettelige: „Een Ting maa Fortolkere af gamle Skjaldedigte fremfor alt advares imod, og det er: nogensinde at acqviescere ved en halv, eller

ved en enten i sig selv eller dog for Skjaldenes Vedkommende unaturlig, Mening. Eet Feiltrin i denne Henseende vil lede til et andet, og begge i Forening til et tredie, og saa fremdeles. Man danner sig selv en falsk Grundvold at bygge paa og svækker mere og mere sin sunde Sands. Et 'non liquet' er langt bedre, end en urigtig Forklaring" [1]). Hvor vidt jeg har fulgt disse koncise forskrifter, og hvor meget jeg i øvrigt har lært af denne mand, vil fremgå af det følgende.

Det er en selvfølge, at ikke alle skjaldedigte kan behandles på samme måde. De fleste af de ældste digte er i det hele taget mere forvanskede end de senere, og netop derfor har konjekturalkritiken langt friere hænder over for dem, end de andre. Man kan omtrent behandle dem i følge den metode, som Madvig har opstillet og begrundet for de græske og latinske forfatteres vedkommende i sit værk „de arte conjecturali", naturligvis mutatis mutandis. Jeg har taget de bedste udgaver og lagt dem til grund, da jeg i følge mine forhold og omstændigheder ikke har kunnet benytte håndskrifterne selv, undtagen i enkelte tvivlsomme tilfælde. Jeg tvivler også på, at man vilde finde sin umage lønnet, hvis man, i steden for f. ex. at tage den omhyggelige udgave af Snorra-Edda, gik til håndskrifterne, tilmed da man er udelukket fra nogle vigtige. Jfr. også KG Nj. II 89. Hvad Heimskringla angår, så har man nu, efter hvad jeg tror, et pålideligt grundlag, når man kombinerer den store khavnske udgave med udg. af Fagrskinna, Morkinskinna og især Codex Frisianus. Hvad sagaerne angår, er man for fleres vedkommende meget uheldig stillet, hvor man kun har en eneste udgave at holde sig til (f. ex. af Kormáks saga), tilmed uden varianter eller med ufuldstændig variantsamling. At gennemgå alle håndskrifter for at samle sådanne, er meget langvarigt og møjsommeligt arbejde, hvilket man dog ikke

[1]) Konráð Gíslason: Nogle Bemærkninger om Skjaldedigtenes Beskaffenhed i formel Henseende. Vidensk. selsk. skr., 5. række, hist.-filos. afd., 4. b. VII, slutningen.

kan undgå, hvis man ikke vil vænte på en ny textkritisk udgave. Af Landnáma har man, som bekendt, Jón Sigurðsson's fortræffelige udgave, der for versenes vedkommende må betragtes som tilstrækkelig pålidelig.

Det er en selvfølge, at jeg tager hensyn til alt hvad der er fremkommet med hensyn til versforklaringer. Her at give en fortegnelse over findestederne, anser jeg i midlertid for unødigt, da disse ville blive citerede på respektive steder.

Hvad jeg frem for alt her har gjort mig umage for er at søge det naturligste, både med hensyn til ord og sætninger, og disses grænser. En, jeg vil ikke sige sprogstridig, men blot en smule ud over det rent poetisk tilladelige kunstlet forklaring er ikke tilfredsstillende og bærer vidne om, at der er noget, der er forkért, eller noget, der af en eller anden grund skjuler sig for vor opfattelsesævne. Er man så ikke i stand til at sætte noget i stedet, der tilfredsstiller verset i formel og reel henseende, må der stå, ind til videre i alt fald, hvad der nu en gang står. Jeg vil i så henseende minde f. ex. om det endnu dunkle 'heldr hornklofi' i Egils Hǫfuðlausn (18,7). Ofte er man i stand til kun at udøve den negative kritik, d. v. s. påvise, at noget er forvansket, og påpege, hvad dette efter al sandsynlighed er, uden at man dog er i stand til at rette fejlen på en tilfredsstillende måde, men påvisningen af denne er dog ikke mindre nødvendig derfor. Måske vil andre så kunne finde, hvad man selv ikke har været så heldig at opdage, thi — „betur sjá augu en auga“, som et islandsk ordsprog lyder. Jeg tror ikke, at man kan bebrejde mig alt for stor dristighed i at forandre de gængse læsemåder. Jeg har alle vegne søgt at motivere mine forandringer så omhyggelig som muligt. Konjekturer er nu en gang absolut nødvendige. De mænd, som ikke vil antage en rettelse, fordi denne ikke findes i noget håndskrift, dem henviser jeg til, hvad Madvig træffende siger (Adv. cr. I 9, noten): „Ridicule interdum homines, ut sibi videntur, cauti et prudentes, conjecturam laudant ut probabilem, sed in nullo codice reperiri queruntur; recepturos se fuisse, si vel in uno codice reperiretur. Quid

conjectura opus fuisset, si codices verum præberent .... Omnino non pauci, etiam qui multa de rebus criticis verba fecerunt, tamen ignorant, in quali fundamento constitutum habeamus veterum scriptorum contextum, quemadmodum sensim et mendis obscuratum antiquioribus et deinde conjectura interdum leviter emendatum, sæpius graviter depravatum et interpolatum".

I. Bragi hin gamle.

Alle brudstykkerne af denne ældste oldnordiske digters kvad findes hist og her i Snorra-Edda, undtagen et vers i 'fornyrðislag':

Tveir esu inni — fáir munu verri,

der findes i Landnáma 120—1, Sturlunga I 2. Fas II 60 og Halfs s. 17. kap. Des uden findes verset

Gefjun dró frá gylfa osv.

også i Hkr. 7 (Ungers udg.). De i «dróttkvęðr háttr» digtede vers antages af Gísli Brynjúlfson alle at høre til ét og samme kvad, som han kalder 'Loðbrókardrápa'. Disse har han samlet i Annaler for nord. Oldk. og Hist. for året 1860, 3–13. I CPB findes alle Bragi's vers, vol. II 6 ff. I „Carmina Norrœna" har Wisén kun taget 14 (vers og halvvers) under navn af 'Ragnarsdrápa', nemlig:

1. Vilið Hrafnketill heyra (SE I 416, II 440, 589).
2. Nema svá góð ens gjalla (sst.).
3. Knátti eðr við illan (SE I 370, II 208, 576).
4. Flaut of set við sveita (SE I 372, II 576).
5. Þar svát gørðu gyrðan (SE I 372, II 576).
6. Mjǫk lét stála støkkvir (SE I 374, II 577).
7. Þat sék fall á fǫgrum (sst.).
8. Ok of þerris ęða (SE I 436).
9. Bauða sú til bleyði (sst.).

10. Lętrat lýða stillir (SE I 436–8).
11. Ok fyr hǫnd í hólmi (SE I 438).
12. Þá má sókn á Svǫlnis (sst.).
13. Eld of þák af jǫfri (SE I 338).
14. Þann áttak vin verstan (SE I 350, II 320–1).

Hertil føjer jeg så med fortløbende tal:

15. Þat esumk sýnt at snemma (SE I 242–4, II 305, 520).
16. Vaðr lá viðris arfa (SE I 252, II 308).
17. Hamri fórsk í hógri (SE I 256, II 309).
18. Ok borðróins barða (sst.).
19. Vel hafið yðrum eykjum (SE I 256).
20. Þjokkvǫxnum kvaðsk þykkja (SE I 258, II 309).
21. Hinn es varp á víða (SE I 318, II 314, 526).
22. Þás forns litar flotna (SE I 370).
23. Vildit vrǫngum ofra (SE I 504, II 453, 536, 601).
24. Þars er lofðar líta (SE II 134, 415).
25. Gefjun dró frá gylfa (SE I 32, Hkr. 7).

---

26. Skald kalla mik (SE I 466, II 339, 447, 590).
27. Tveir esu inni (citt. oven for).

Bragi samt hans digte findes omtalte af Jón Sigurðsson i SE III 307–14.

Hvad nu texten af Bragi's kvad i almindelighed angår, er den ikke så forvansket eller kvadene så dunkle, som man skulde tro, eftersom disse kvad ere de ældste digte, man har. Grunden hertil må, i alt fald til dels, søges deri, at Bragi's kvad er, netop som de ældste, de mindst indviklede, kenningerne i det hele taget simple, ordstillingen ligefrem, netop i samme forhold til de senere digte, som Bragi's simplere, endnu ikke regelbundne, halvfamlende metrum til de seneres faste ufravigelige metriske norm. Idet disse gik fra mand til mand, kunde de bedre bevare deres originale form; de var ikke så stærkt udsatte for forvanskning som andre, hvis indviklede sætningsbygning ofte dels måtte misforstås, dels slet ikke forstås. Der er dog en del at bemærke til forskellige af disse vers, og jeg skal nu gå over til undersøgelsen heraf.

3,1: 'knátti eðr við illan' osv. 'Eðr' oversættes i SE ved 'olim' = 'fordum'; i Lex. poet. EÐR,2 identificeres det med 'endr' og oversættes ved 'olim', og dette sted hos Brage anføres til bevis herpå foruden et af Eyrbyggja. GBr. (= Gísli Brynjúlfson i AnO 1860) oversætter slet ikke ordet. Håndskr. 1eβ har varianten 'aðr', hvilket øjensynlig enten er en vilkårlig forandring eller fejllæsning af afskriveren. SvbEg's opfattelse af 'eðr' som 'endr' kan i midlertid neppe være rigtig. 'Endr' kan ikke forandres til 'eðr', eller omvendt, og støttes ikke ved former som 'maðr — mandr' (på runestene), da forholdet her er et andet. Hvad stedet i Eyrbyggja angår, så er hele halvverset af den beskaffenhed, at man ikke kan bygge noget derpå; i alt fald er det for mig indlysende, at 'eðr' dér slet ikke kan betyde 'endr', hvilket også synes at have været den sidste udgivers mening. Der er derfor her kun den mulighed at opfatte 'eðr' i betydningen 'enn' = endnu, og meningen må således blive: 'Jǫrmunrekr vågnede endnu' ɔ: '(endnu =) endvidere er eller ses det på skjoldet, at Jǫrmunrekr vågnede osv.' 'Eðr' er her en overgangspartikel, i lighed med det — fuldstændige — 'eðr of sér, es' i Haustlǫng 14 (Wisén), hvilket af Wisén er blevet forandret til 'enn', uden grund, ti formen 'eðr' beskyttes ved rimet i samme digts 19,5: 'þar svá e ð r í ó ð ins', som Wisén jo heller ikke har forandret.

4,1–4 skrives således i SE.:

Flaut of sett, við[9] sveita
sóknar álfs[10] á gólfi
hræfa dögg of[11] högnar
hendr sem[12] fætr of kendu[13]

med følgende varianter: [9]) um sætt (set, *1eβ*) með, *W chart.*, *1eβ*. [10]) *sic 1eβ, Rask.;* alfs, *Reg.*, *W chart.*, *transponendo.* [11]) þar er, *1eβ;* hræfar dögg því, *W chart.* [12]) ok, *1eβ.* [13]) kenduz, *1eβ*, og oversættes således: „Cruor præliatoris manavit per sedilia; agnoverunt homines præcisa brachia, ut et crura, in pavimento, sanguine perfusa“. GBr. skriver og interpungerer således:

Flaut of set við sveita
sóknarálfs á gólfi
hræfadögg, þars höggnar
hendr sem fætr of kendust

og oversætter på følgende måde: „Ligdug og Blod flød om Bænkene paa Gulvet, der, hvor man grant kunde kjende Kampalfens afhuggede Hænder og Fødder“. Endelig skriver og interpungerer Wisén dette halvvers således:

(Flaut of set) við sveita
sóknar álfs (á gólfi
hræva dǫgg) of hǫggnar
hendr sem fœtr of kendu

altså således som udgavens text lyder, undtagen at han skriver 'set' for 'sett'.

Heraf er nu 3 opfattelser gjort gældende. Svb. Egilsson's i Edda-udg.: „Hræfa dögg sóknar álfs flaut of sett; of kendu of högnar hendr sem fætr á gólfi við sveita (se Tom. III 1, 59); den samme opfattelse fremgår af hans Lex. poet., se f. ex. KENNA, SVEITI, GÓLF. Gísli Brynjúlfson's (ifølge hans oversættelse): „Hræfadögg með sveita flaut of set á gólfi, þars höggnar hendr sem fætr sóknarálfs of kendust“. Wisén's stemmer med Egilsson's, undtagen at han henfører 'á gólfi' til den første sætning, men 'sóknar álfs' til den sidste, hvad der også ubetinget må være det rigtige, da 'hendr' 'sem fótr' øjensynlig er en del af hovedsætningen. End videre må 'við sveita' (hvis disse ord er uforvanskede) høre til samme sætning; det er en ulidelig pleonasme, ja lige frem meningsløshed, at opfatte det, som GBr., nemlig: 'hrævadögg með sveita', 'Ligdug og (eg. med) Blod' = 'blod og blod'; således vilde ingen have udtrykt sig. Fremdeles antager jeg, at læsemåderne 'þars' (i l. 3) og 'kenndusk' (i l. 4) i 1eβ er oprindelige. De to på hinanden følgende 'of' ('of hǫggnar; of kenndusk') er nemlig meget stødende, da der tilmed er et tredje i 1. l., rigtig nok af anden betydning. KG. gætter på 'af' for 'of' i 3. vl. i Nj. II 354, note 18, hvilket meget godt kan forstås; så består halvverset af to selvstændige sætninger. Der i mod er alle enige om at skrive 'á gólfi', der oversættes

ved 'in pavimento' 'in solo' 'paa Gulvet'. Men 'bænkene på gulvet' synes jeg er et temmelig mat og overflødigt udtryk, ti — hvor skulde bænkene ellers være, hvis de ikke befandt sig på gulvet? Jeg tror derfor at der må læses: 'í golfi', og 'golf' opfattes i betydningen værelse; se Lex. poet. GÓLF 2, og at hele vershalvdelen må læses således:

Flaut of set, við sveita
sóknar alfs, í golfi
hrǿva dǫgg þars hǫggnar
hendr sem fǿtr of kenndusk.

d. e. 'hrǿva dǫgg flaut of set í golfi, þars hendr sem fǿtr sóknar-alfs of kenndusk hǫggnar «við sveita»' = 'ligduggen (blodet) flød over bænkene i soveværelset, hvor krigerens arme (ikke: hænder) så vel som ben sås afhuggede'. Det sidste 'við sveita' er mig ikke ganske forståeligt. Jeg tør ikke bestemt nægte rigtigheden af SvbEg.'s opfattelse: „sanguine perfusa" (ɔ: brachia, crura), men den forekommer mig dog lidt tvungen. Heller ikke finder jeg det ganske naturligt (hvad der er faldet mig selv ind) at 'við' skulde betyde 'með', altså: 'der hvor krigerens arme og ben sås afhuggede, tillige med (ɔ: og tillige med sås) hans af sårene udflydende blod'. Denne vanskelighed er jeg ikke i stand til tilfredsstillende at løse.

Hvad den anden halvdel af dette vers angår (især vl. 1—2) slutter jeg mig fuldt ud til prof. Bugges rettelse af '-skálir' til '-skála' i „Zeitschrift für deutsche Philologi" VII 384. og den heraf følgende opfattelse. Før end jeg vidste noget af Bugges rettelse, var jeg kommet til den samme.

5, 1: 'gyrðan' har GV i CPB forstået som 'gœrðan, *gory*'. Men for det første have alle handskrifter her 'gyrðan', og for det andet kan part. perf. af 'gyrja' ikke hedde 'gœrðan', men 'gurðan', ligesom 'spurðan' af 'spyrja', og for det tredje, hvad skulde ordet så betyde i denne sammenhæng? I det foregående vers er der netop blevet talt om blodsudgydelsen, at blodet 'flød over bænkene'. Her udsiges: 'Dér (ɔ: på skjoldet) står kongens mænd, således at de omringede (= gerðu gyrðan) huset'. På kongens anskrig kommer hans mænd og omringer huset, hvor Sǫrli og Hamðir er. Disse bliver så

slåede i hjel med sten, således som der står i versets sidste halvdel. Kun således kommer den rette sammenhæng i den fremad skridende fortælling. I øvrigt vil jeg her ikke nærmere gå ind på forklaringen af dette vers.

6, 3: Det sidste ord i 3. vl. hedder i Reg. og W chart. 'náma', hvilket af Rask forandredes til 'námu', og dette optoges i den AM. text; i 1eβ står 'næma', hvilket GBr. og GV har. Wisén følger Rask. Men opfattes ordet således (som impf.), kommer man til at lade ét ord, nemlig 'vildu' i 4. l. høre til sidste halvdel, hvilket er meget misligt, da exempel på sådant ikke haves. Derfor bør her utvivlsomt skrives 'nęma' (hvilket også bestyrkes ved Reg. „nama'), altså: . . . . 'þá, es vildu nęma foglhildar (= Svanhildar. synes at måtte opfattes således, som også antydet i CPB) mun fjǫrvi, ok launa' osv. Verbet 'nęma nęmi nęmda nęmdr' forekommer (se forresten Lex. poet. under NÆMDA) i 1. pers. sg. impf. Fas. II 272; 1. pers. pl. impf. sst. 274; 3. pers. pl. i 'Háleygjatal Eyvindar skaldaspillis' 11,6 (Wisén), hvor to hdskrr. af Hkr. have 'námu'. Samme form (i samme vers) findes også i SE I 234 og 452, så at 'nęma' må antages at være det oprindelige her; desuden gives der exempler på part. perf. Disse former kan nu ikke betragtes som heteroklite former for de regelmæssige af 'nema', men forudsætter det svage verbum 'nęma', som vi her har i infin. Verbet står i samme forhold til 'nema', som f. ex. 'hlóða' til 'hlaða'. — 'Flaums' i samme linie synes ikke at kunne passe til noget andet ord i halvverset end til 'mjǫk', 'flaums mjǫk' = over måde meget. GBr. har opfattet det som en del af kenningen 'stála stekkvir' og oversætter det ved 'Staalgnyens Styrer', men 'stekkvir' kan ej betyde 'styrer', men 'den, der lader springe', og det passer ypperlig til 'stála' ('chalybum jaculator' SvbEg), men slet ikke til 'stálaflaums', hvilket i og for sig dog er en udadlelig kampkenning. Jeg kan ikke se rettere, end at hele denne vershalvdel fuldstændig er misforstået i CPB, hvor den parafraseres på følgende måde: „Bikkis ('Bikka' indsætter udgg. for 'Gjúka' uden videre) men stoned the brothers who came to avenge Swanhild's death". 'Stála stekkvir' må

upatvivlelig være Jǫrmunrekr selv, og 'Gjúka niðja' Hamðir og Sǫrli, og meningen er således tydelig og klar nok.

7 jfr. 12. Omkvædet i dette digt:

Rę́s gafumk reiðar mána
ragnarr ok fjǫl(ð) sagna

er af SvbEg (SE I375; III61), GBr., Wisén og i CPB opfattet som om ordene 'ok fjǫl(ð) sagna' hørte til de foregående sætninger: „þat sék fall á fǫgrum — flotna randar botni" (7) og „þá má sókn á svǫlnis — salpenningi kenna" (12). Men jeg kan ikke se, hvad der egentlig leder til denne opfattelse, eller hvad der vindes ved samme; den forstyrrer kun det, som hører sammen. Et 'stef' består, så vidt jeg ved, altid af én eller to eller fire verslinier, men stadig hele og ubeskårne[1]). Desuden er her i begge tilfælde en ypperlig afrundet mening i de to første linier: 'þat fall flotna sék á fǫgrum randar botni' og 'þá sókn má kenna á svǫlnis salpenningi'. I lige så ypperlig samklang står, og lige så afrundet en tanke giver: 'Ragnarr gafumk rę́s reiðar mána ok fjǫl sagna' d. v. s. 'R. gav mig et skjold og mange (derpå afbildede) fortællinger med'. Dette 'ok fjǫl sagna' træder således her omtrent i steden for et rosende epitheton. Denne opfattelse må jeg derfor antage som den eneste rigtige.

8. Kenningen 'ę́ða þerris óskrán' er blevet opfattet omtrent i samme betydning som 'bǿtiþrúðr dreyrugra benja' i v. 9. Således af SvbEg. både i SE I437 og III84 og Lex. poët. („siccationis venarum cupida"). GBr. oversætter det ved „Valkyrjestormens Bebuderske (??)". I CPB er opfattelsen uklar. Når der nu i dette vers tales om den onde ('bǫls fyllda') kvinde, som troede (= habede), at hendes fader måtte omkomme i kampen, så ligger det nær at opfatte den nævnte kenning på en anden made, nemlig som 'den gudinde (rán), der ønsker årernes *udtørring* (d. v. s. blodtab = død), der ønsker, at folk og da navnlig hendes fader måtte falde'.

---

[1]) I 'Sigurðardrápa Kormáks' er der ikke noget egentligt omkvæd i de vers, vi har; de er 'hjástę́lt' jfr. Ht. 13.

9,6 lyder i hskrr. i følge udg. således:

sem orosta (orosto W 756 rigtigere) letti.

Her er første fod ‿ — eller — — (der skal naturligvis læses orr-). Ganske vist ved jeg, at man er af den mening, at enstavelsesord, bestående af én vokal og én konsonant, kunde bruges både som korte og lange, og Dr. Sievers har i sin Skaldenmetrik III (Paul u. Braune Beitr. VIII 54 ff.) bevist at dette er tilfældet. Ser vi nu på foreliggende vershalvdel, har den tre verba: 'lét etti letti' uden noget selvstændigt subjekt. Det forekommer mig derfor ikke usandsynligt, at der er udeladt et 'hon' efter 'sem', at der altså skal læses:

sem hon orrostu letti

hvorved 1. fod får formen — ‿ —. Edzardi's forslag (i Paul u. Baunes Beiträge V 577, note 1) at læse:

svá lét sem orrostu
letti æ þótt etti

er forkasteligt, ti så forsvinder rimstavene. Den 7.—8. linie skrives i CPB således:

iafrom Vulfs ofsinna
með valgifris lifru.

Meningen bliver den samme, men formen aldeles forstyrret, ti der bliver kun 1 'stuðill' v i vulfs, og det er utænkeligt, at Bragi har gjort sig skyldig i en sådan fejl.

10,1. Det første ord skrives i Reg. 'letrað', i W og 756 'letrat'. Wisén skriver: 'lætrat', som jeg ikke forstår i sammenhængen. Lægger man nu her mærke til, at der ellers stadig står impf.: 'knátti (3,1) varð (3,5) flaut (4,1) fell (4,5) gerðu (5,1) urðu (5,5) lét (6,1) hugði (8,4) bar (8,7) bauða (9,1) lét (9,5) sóttu (10,6) nam ráða (11,4) gekk (11,5)' osv. og at præs. her ikke en gang er forklarlig som præs. histor., er der al sandsynlighed for, at der her skal stå — ikke 'letrat', men 'lattit', hvilket meget let kunde læses som 'letrat'.

10,5—8 læses i udg. således:

er þrym regin[22] þremja
þróttig Hèðins sóttu[23]
heldr, [en Hildar svika[1]
hrínga þeir of fíngu[2]

Var.: [22]) *sic Raskius;* þrymreginn, *una voce, Reg.*, *W*, *756.* [23]) *sic cett.; in Reg. fere erasum, ita ut* s *tantum cernatur.* [1]) svíra. *cervicis, colli*, *W*, ɔ: svíra hríngr, *circulus colli* hálsbaugr (*str. 1.*) s. men (*str. 2.*); *a [in 756 legi non potest.* [2]) fengu, *W, 756.* Dette opfattes (SE III85) og oversættes (SE I 437—9) således: 'er þróttig þremja regin sóttu heldr Hèðins þrym, en þeir of fíngu svika hringa Hildar — quum valida numina gladiorum ad strepitum Hedinis mallent procedere, potius quam Hildæ fallaces annulos accipere'. SvbEg. siger dog (III 85): „rectissime construenda esse putaveram. *þróttig þremja þrym-regin Hèðins*". I Lex. poët under ÞRYMREGIN siger han: „. . . þremja þrymregin Hèðins *milites Hediniani . . Sed h. l. forte legendum sit:* er þrym reginn þremja | þróttigr Heþins sótti, heldr en Hildar svika | hrínga þer (*i. e.* þar) of fingi, *i. e.* er þróttigr þremja reginn sótti heldr Hèðins þrym, en of fingi þar svika hrínga Hildar *cum fortitudine valens gladiorum deus (pugnator, Högnius) potius adiret Hedinis strepitum, (i. e. pugnam), quam dolosos Hildæ annulos acciperet*". GBr. skriver således:

en þrymregin þremja
þróttig Hèðins sóttu
heldr enn Hildar svíra
hringa þeir of fingu,

og oversætter: „men de trodsige Krigere ønskede (??) heller et Angreb af Høgne end at modtage Hildes Halssmykke". Noget lignende må Wisén have tænkt sig, da han følger udgavens text. — Endelig skal jeg bemærke, at i CPB skrives verset omtrent på samme måde som af GBr., men der bemærkes under texten: „Read -reginn . . . þróttigr Heðin sótti?"

Jeg vil her strax bemærke at 'svika' ikke kan være rigtigt, fordi så vilde sidste versfod være ⏑ ⏑, hvilket er en umulighed. 'Svíra' er således det eneste rigtige og må høre sammen med 'hringa' = 'hálsbaugr' (8) og 'men' (9) som bemærket i den AM udg. under texten.

Hvad i øvrigt texten i udg. og de forklaringer, som følger deraf. angår, så støder man for det første på dette 'þeir of fingu', da det dog kun var Høgni alene, der skulde modtage

ringen. For det andet er udtrykket 'sóttu heldr Héðins þrym' „ad stepitum Hedinis (quum) mallent procedere" temmelig utilfredsstillende her; dette har SvbEg. følt, idet han foreslar et andet og sammenfatter 'þremjaþrymregin Heðins', som imidlertid heller ikke tilfredsstiller ham, hvorfor han gør sit tredje vigtige skridt, i det han foreslår at opfatte: 'þróttigr þremja reginn sótti Heðins þrym, heldr en . . . hringa þar of fingi". Dette er øjensynlig et afgjort fremskridt mod det naturlige. Det eneste, som her er stødende (foruden det forkerte 'svika'), er udtrykket 'at sǿkja Heðins þrym'; det måtte vel hedde 'at sǿkja til' med gen., eller 'at' med dat. Derfor er jeg gået endnu et skridt videre, idet jeg retter 'Heðins' til 'Heðin' og konstruerer derefter således: 'es þróttigr þremja þrym-reginn sótti heðin, heldr en of fengi þar svíra hringa hildar'. Dette passer i alle henseender. 'þremja-þrymreginn' er en kenning af samme art, som 'sverðleiks-reginn' hos Glúmr Geirason (Hkr. 89); den betegner Høgni og danner således en aldeles korrekt fortsættelse af tanken i første del af verset. 'At sǿkja e-n' betyder 'at angribe nogen'. Jeg vil kun minde om et sådant sted som 'fílinn gat hann í fylking sótt' í Mhkv. (7,7). 'Heðins' må være opstået ved en (meget almindelig) dittografi af 's' i det følgende ord 'sótti'. Denne opfattelse var jeg kommen til, længe før end CPB udkom, som i følge det oven anførte foreslar det samme under texten. Det undrer mig blot, at udgiv. ikke har optaget sin konjektur i texten, da han ellers ikke skyr at optage andre langt mindre heldige gisninger, jfr. det før omtalte 'vulfs . . . valgifris'. — Hele vershalvdelen bør derfor skrives således:

es þrymreginn þremja
þróttigr heðin sótti
heldr en hildar svíra
hringa þar of fengi[1]).

[1]) Jeg tror ikke, at der her skal skrives 'fingi', for at få en 'aðalhending'. Formerne med *i* findes vistnok kun i en senere periode. smlgn. KG. 'Om helrim' side 12—13.

11,$_{7}$ 'Hjarranda fram kyrrar'. Hertil bemærkes i en note i CPB: „Read, und hialmom (istf. 'und hurðir' i foregående vl.) Hiarranda fram burar“ uden spørsmålstegn, som om det var en afgjort rigtig rettelse; men den er afgjort urigtig, da sidste fod jo ikke kan være ⏑ ⏑. Derimod ved jeg ikke hvad der kunde give et bedre og anskueligere billede af krigernes faste, støtte fremtræden, end netop deres 'ubevægelige skjoldborg'.

Men jeg nærer på den anden side en stærk mistanke om de to sidste liniers rigtighed. De lyder i udg. således:

reiðr at Reifnis skeiði
raðálfs[7] af[8] mar bráðum

Var.: [7]) *sic audacter conjeci, intelligens Hedinem, quum Reg., W et 756 habeant* raðálfr, *quod etiam retineri potuerat et in vocativo accipi, ut apostrophe ad lectorem. Derivo autem* raðálfr *a* röð *(gen.* raðar*), naris.* — [8]) *sic W, 756;* of, *Reg., quod forte h. l. idem valet*“. — Opfattelsen (SE III$_{86}$): „herr raðálfs gekk fram reiðr at skeiði („i. e. cursim, curriculo, magna celeritate“ i forklaringerne) . . . af bráðum Reifnis mar“. Således opfattes det også i Lex. poet. så vidt det kan ses. GBr. skriver 'Ráðálfs' for 'raðalfs' og overs. hele vershalvdelen således: „vred gik hele Hæren henimod de tætsluttede Skjolde fra Stormgudens Ganger“. — I CPB skrives de som i hdskr. (nemlig raðalfr) og oversættes således: „and the whole host of Hiarrandi's son [Hedin] marched straightway down to the sea“. Her er der nu i midlertid forskelligt at bemærke.

1) Hvad 'at skeiði' angår, som SvbEg. oversætter ved 'cursim' osv., så synes det ikke at kunne betyde dette; jeg har ingen tilsvarende exempler fundet og må derfor betragte det som højst tvivlsomt.

2) Den sidste linie lider af en formfejl, idet 'raðálfs' som første fod i verset er ⏑ —, altsa forkert; det afhjælpes ganske vist formelt ved GBr.'s skrivemåde: 'ráðálfs', men da dette ord ellers aldrig forekommer og ikke findes i nogen þulur, og da det af GBr.'s oversættelse heller ikke fremgår, hvilken betydning det skal have, er det ikke blot usikkert, men må endog snarest helt forkastes.

3) I følge texten står her 'mar' som dativform af 'marr', en hest; denne form siges i Lex. poet. kun at forekomme ét steds nl. i Skírnismál 40, (hvor dog 'mari', som jeg tror, godt kunde stå) hvorimod 'mari' forekommer i Vafþr. 12; SE II 198: „mari sendu vers vinda“. I følge Lex. poet., som jeg henviser til, findes flere former af dette ord som a-st. end som i-st., så at ordet er snarere at henregne til de første end til de sidste. Jfr. også Engl.-Icel. Dict.

Jeg kan derfor ikke føle mig tilfredsstillet ved nogen af de givne forklaringer, af hvilke dog SvbEg.'s synes mig den bedste. — Det fremgår af versets første halvdel, at Hildr får sin vilje, at det må komme til kamp mellem hendes fader og mand. Den logiske fortsættelse er den, (som også tydelig fremgår af den sidste halvdel), at der rykkes frem til kampen, at hver på sin side træder frem på kamppladsen. Spørger vi så, hvilken eller hvis hær det er, som kommer op fra skibene, må svaret være: Hedins mænd, da der allerede i vers 10 blev omtalt, at Høgni opmuntrede sine mænd; der vilde således være al grund til at antage, at vers 10 skulde stå efter vers 11, da dette også passer fortrinlig til vers 9 og det foregående vers. Men hvorledes skal vi undgå vanskelighederne ved 'at skeiði' og især det følgende 'raðálfr'? Jeg tror at disse verslinjer bør skrives således:

reiðr af reifnis skeiði
raðaralfs mari bráðum.

og hele verset altså opfattes på følgende måde: 'allr herr raðaralfs gekk reiðr fram und kyrrar hjarranda hurðir af skeiði-bráðum reifnis-mari', krigerens hele hær rykkede vred frem under (med) de ubevægelige skjolde (foran sig) op fra det hurtige skib.

Jeg har her forandret 'at' til 'af' og udeladt 'at' foran 'mari', samt i følge de foregående bemærkninger forandret 'raðálfs' til 'raðaralfs', hvorved versliniens form restitueres, og 'mar' til den oprindelige form 'mari'. Forudsat altså, at dette er rigtigt, hænge alle forvanskningerne nøje sammen, nemlig således: Man antog, at „Reifnis skeiði“ hørte sammen i betydning af 'søen' (ɔ: søkongens vej), og til det passede

'at', over, bedre end 'af', (på samme måde som 'af' forvanskedes til 'at' i 16,4, som jeg haber til evidens at kunne påvise. Jfr. også en lignende rettelse til Torf-Einars 5. v. Flere steder synes et 'at' at være indkommet for 'af', og omvendt. 'Af' for 'at' har således Cod. Fris. i Sturla's hrynhenda 9,4.); så troede man, at 'raðaralfs mari' hørte sammen, men da måtte der rigtig nok indskydes et 'af' foran 'mari', som derefter blev til 'mar', for at verslinien skulde blive mere flydende. — 'Raðalfs' har jeg, som sagt, forandret til 'raðaralfs', (af 'rǫð', skib), hvilket er en almindelig kenning for en mand, og har her måske specielt hensyn til Heðinn som søkonge. Man kunde her også have gættet på 'randalfs', men hensynet til 'hendingar' anbefaler hellere det første. — Endelig har jeg sammenfattet ordene 'skeiði bráðum', hvorved jeg forstår 'skeiði' som dativ af 'skeið' = cursus, løb, galoperen, 'skeiði bráðr', altså = hurtig løbende, hvilket passer fortrinlig til skibet, kaldt søkongehesten.

15. Med hensyn til dette vers skal jeg blot bemærke: 1) at 'sýnt' i U for de andres 'sent' (snemt 756), der i CPB opfattes som 'an archaic form': 'sént' for 'sét', uden tvivl med urette, her er det ene rigtige, hvad enten det opfattes som part. perf. af 'sýna' eller ntr. af adj. 'sýnn'. I første tilfælde vilde sætningen betyde, 'det er blevet vist mig' ɔ: på skjoldet, i sidste derimod: 'det er for mig klart, indlysende, at tidlig måtte Tor' osv. Dette sidste forekommer mig fuldt så naturligt. Jfr. følgende halvvers i Grettissaga (s. 143 i udg. 1853):

Þats mér sýnt engi maðr
at sínu má afli treysta.

2) 'Aldaföðrs' i 2. vl., hvilket alle hdskrr. har, undtagen U, der har 'alfavþrs', må rettes til 'alfǫður', i henhold til Konr. Gíslason's bemærkninger i Njála II 246—49 (se især den sidste side). 'Alda-' er her blevet indsat — efter at den korte form 'fǫðr' var opstået — for at få en fuldtonende 'hending', og 6 stavelser.

3) Det sidste ord i 3. vl. skrives 'þafðan' i Reg. og 756, 'þaktan' i U, 'þefðan' i 757 og endelig 'þæfðan' i W. GBr.

skriver 'þafðan' og GV. i CPB ligeledes, trods sin forkærlighed for Cod. Worm. Formen 'þafðr' opføres også suo loco i Lex. poet. som perf. pass. for 'þæfðr'; men af verbet 'þǿfa þǿfi þǿfða' kan perf. part. aldrig komme til at hedde anderledes end 'þǿfðr'; her må således den rigtige form 'þǿfðan' indsættes. 'þafðr' 'þefðr' er derimod opståede ved forkert læsning, det første af 'þæfðr', det sidste af 'þęfðr' (for 'þǿfðr'); 'þakðr' er naturligvis kun forsøg på at rette det for afskriveren uforståelige 'þafðr'. Bugge antager dog (Bezzenberger's Beiträge 1879, 111), måske med rette, at 'þafðr' kommer af „þefja, þafða, þafiðr oder þafðr', premere, subigere, densare, þefja graut Eyrb. s. 70",

16. Indholdet af dette halvvers gengives på latin (SE I253—5) således: „Funis Vidreris filii haud sane remissus jacuit in xylosolea Eynefi, quando Serpens circumterraneus ad arenam (fundum maris) se porrigebat", — af GBr. således: „Ørnegudens Arvings Garn laa ikke slap paa Snekkens Kant, da den uhyre Slange droges hen ad Havets Bund", — i CPB således: „His line was strained hard on to the gunwale while the Leviathan writhed in the sand". Forff. stemmer altså omtrent overens med hinanden, i det de alle følger læsemåden 'á eynefis andri', hvilket henføres til 'vaðr lá'. End videre deri at de alle ere enige om at opfatte den her skildrede bevægelse af slangen 'henad' (at) havets bund. Denne opfattelse kan man til nød forstå, men ulige anskueligere og mere naturlig vilde den bevægelse være, slangen gør op ad i gennem vandet; slangen må tænkes allerede at have bidt på krogen, og Tor at være begyndt at hale, ti der siges jo at 'fiskesnoren ikke lå synderlig slap', et humoristisk udtryk. Endvidere anskueliggør dette udtryk 'rakðisk' på en glimrende måde slangens successive ophaling, og det er denne, det mere her kom an på at skildre, end at en del af slangen henslæbtes ad havets bund. Jeg tager som følge heraf ikke i betænkning at læse den sidste linje således:

jǫrmungandr af sandi.

Dernæst henføres 'á' . . . 'andri' til 'vaðr lá . . . vilgi slakr', snoren lå på baden; men, snoren ligger i grunden ikke på

båden, men hænger ned fra denne; man kunde bedre sige, at den lå på bådskanten; det har GBr. følt, idet han frit oversætter „Snekkens Kant“, hvilket ikke står i texten. Dernæst gør dette 'vaðr . . . lá vilgi slakr' indtryk af at være så fuldstændigt som ønskeligt. Jeg tror derfor at måtte foreslå at læse 'at' for 'á', altså: 'Vaðr viðris arfa lá vilgi slakr, es jǫrmungandr rakðisk af sandi at eynefis andri', (Odins søns =) Tors fiskesnor lå ikke synderlig slap, da den vældige slange efter hånden haledes op til båden fra havets bund.

Vil nogen nu sige, at herved bliver første fod i 3. vl. en jambe, så svarer jeg dertil, at det er den også, selv om man læser 'á', da regelen 'vocalis ante vocalem brevis' gælder også her. Men da nu sådanne småord, jeg omtalte før, både er lange og korte, er alt i orden i metrisk henseende.

17. Det sidste ord i den 3. vl. skrives i udg.: 'öflugbarða' med varianten: 'avflvg bára' fra U, (se SE II309), og således, som i udg., læses også af GBr. og i CPB. Det oversættes af SvbEg. i SE I257 som 'gigantidum', altså som gen. pl.; således opfattes det også i SE III16, hvor der tilføjes „an existat *öflugbarði*, m., gigas, incertum est“, og i Lex. poet. på sit sted. GBr. oversætter: „de stærke Jætters“, altså som gen. pl. af et masc. 'ǫflugbarði'. Hvordan GV. har forstået det, kan ikke ses, thi han oversætter det hele blot ved: „he“. At tage dette ord som gen. sg. af et hak-ord 'ǫflugbarði' går ikke an, som SvbEg. med sit sunde blik rigtig har set, da et sådant ord ellers aldrig forekommer, ikke engang i þulur, og at lave et ord, som så bliver et *ἅπαξ λεγόμενον*, er altid meget misligt. Man er således alene henvist til at opfatte ordet som en form af huk-ordet 'ǫflugbarða', som i þulur er benævnelse på en jættekvinde. Formen kan ikke være andet end en gen. Af de svage fem. subst. ender i midlertid gen. pl. på '-na' og ikke på '-a', undtagen i enkelte ord og det af fonetiske grunde; se Wimmers fornnord. forml. § 71. En lydkomplex som '-barðna' har ikke det mindste stødende ved sig, lige så lidt som f. ex. infinitiven 'harðna'. Derfor må det antages, at her enten skal stå 'ǫflugbarðna' eller — hvad jeg langt snarere tror —, gen. sing. 'afligbarðu' ('aflig-' må indsættes som

ældre form). Kaster man blikket på de Torskenninger, hvori jættekvinder forekommer, nævnes jættekvinden i singularis i det langt overvejende antal; således — for blot at tage nogle exr. — 'stophnísu-steypir' (SE I_{296}), 'gýgjar grǿtir' (Hým. 14), 'mellu dolgr' (Hkr. 111), 'fálu tálvinr' (Gísl. Súrs. 33), og af samme slags vilde være

ǿgir afligbarðu.

og således skriver Þorl. Jónsson i sin udg. af Snorra-Edda.

Det første ord (eller to første) i den sidste verslinie skrives i Eddaudg.: 'endi skeiðs' med følgende note: „seiðs, *W*, *U*, *non commode h. l.*“, det oversættes der ved 'ultimum terminum'; i SE III_{16} ved „meta“ („propr. curriculum v. spatium extremum, ultimum“). I Lex. poet. identificeres det med 'endimark' og oversættes ved 'meta curriculi'. GBr. skriver det på samme måde, men i ét ord og oversætter det ved „Ende“. I CPB står derimod 'endi-seiðs', der ikke oversættes ordret (hele kenningen blot ved 'the monster').

Hvordan 'endiskeið' kan komme til at betyde 'ultimus terminus' eller 'meta' er mig uforståeligt, og der haves i literaturen ikke ét ex. på den betydning af 'skeið', så vidt jeg ved; derimod har man et udtryk for 'løbebanens ende' i SE I_{154}, nemlig 'skeiðs endir'. Dette ord 'endiskeiðs' i Reg. må helt opgives som fejlskrevet for 'endiseiðs' i de gode hdskrr. W og U. Dette har SvbEg. i midlertid erklæret for en mindre heldig læsning, ja, ganske vist, når man opfatter det, som jeg tror han har gjort, som 'endefisk', idet han har ment, at 'endi-' kom af subst. 'endir'. Men 'endi-' kan opfattes på en anden og mere heldig måde, nemlig som stammen i verbet at 'enda', at ende, finire, altså 'endiseiðr', piscis, qui finit, 'endiseiðr allra landa', piscis, qui omnes terras finit, er grænsen for alle lande. Midgårdsslangen ligger rundt omkring jorden, og længere end til den strækker jorden sig ikke; men 'fisk' kaldes slangen her, fordi den lever i søen. Den eneste 'fisk', der i egentlig forstand kunde siges at være alle landes, hele jordens, grænse, det var midgårdsslangen.

18. Det andet ord i den 2. vl. hedder i alle hdskr. 'hringr', undtagen i U: 'þvengr'. Spørger man om, hvad

i og for sig er naturligst, enten at midgardsslangen kaldes 'skibsbanens (= søens) ring', circulus, eller dens 'tvinge, rem', så må vi huske på, at 'havet' ifølge SE I324 netop kaldes 'hringr eyjanna'. Hermed er også givet, at det kan nævnes landenes d. v. s. 'hele jordens ring'. Ser vi nu på de forekommende benævnelser på havet, finder vi sådanne som 'frónband', 'hauðrmen', 'jarðbelti', 'landgarðr', 'foldarhringr', 'jarðar umgerðir' osv. Det måtte derfor falde de gamle skjalde mere naturligt at opkalde havet efter (jordens) ring, og da ligeledes midgardsslangen, hvad enten denne tænkes som noget for sig, eller identisk med og en personifikation af havet, da 'den ligger rundt omkring hele jorden'. Herved indses på den anden side det lidt unaturlige i, at kalde 'midgårdsslangen', som ellers kaldes jordens 'ring', også for 'havets ring'. Jeg antager derfor at 'þvengr' er her den eneste rigtige læsemåde, og det så meget mere, som 'þvengr' lettere kunde forandres til 'hringr', end dette til hint. Det er også ganske vist, at det nærmest foran dette stående ord 'brautar' har gjort sit til forvanskningen. Man vidste at 'braut(ar)' kunde betyde 'jorden(s)' og hertil passede netop 'hringr' bedre end 'þvengr', men man lagde ikke mærke til at 'borðróins barða' var en del af kenningen. 'Havets tvinge, rem' giver et fortrinlig anskueligt billede af den lange og i forhold til sin længde slanke slange. Med hensyn til ordet 'þvengr' vil jeg gøre opmærksom på, at det netop bruges i slangekenninger som 'leiðar þvengr, þvengláðs-dýna (for 'láðþvengs-dýna'), lyngva fránþvengr, hjarlþvengr', hvilket sidste måske netop er benævnelse på selve midgårdsslangen. Der forekommer end videre en kenning som 'urþvengr' i Isl. II 33,1, af SvbEg. forklaret som 'urðþvengr'. Dette opfattes vistnok rigtigere som 'úrþvengr', og således skrives det i udg. (1847) af Jón Sigurðsson; 'úr-' er det samme som 'úr' i 'úri þófðr' i 15. og 'úrþvengr' er således aldeles af samme art, som 'barða-brautar-þvengr'.

20. 1. og 2. linje skrives i udg. således:

Þjokkvöxnum kvað þykkja
þiklíng firíng mikla

med den var. til 'kvað' at U. har 'qvez' (jfr. II, 309). Både

Gbr. og GV. følger udg. — Med hensyn til dette 'firing', som ikke vedkommer mig her, skal jeg henvise til KG. om helrim s. 14 not. 14. Samme sted udtaler K. Gíslason sig også således: „følgende (ɔ: overleveringsform) synes at fremgå som den antageligste: »þjokkvöxnum kvez þykkja þikling« osv.“ I det jeg her støtter mig til en sådan autoritet og foretrækker den reflexive form i U frem for de andre hdskr.s aktive, så tror jeg dog at måtte tage det hensyn til de andre hdskrr., at kombinere deres 'kvað' med U's 'qvez' og læse 'kvaðsk', impf. Jeg ser nemlig ikke, hvorfor digteren her skulde have foretrukket præs. hist. for impf., der frembød sig lige så let, og som bestyrkes ved 'kvað'. Jfr. også hvad jeg oven for har bemærket til 10,1. Jeg må derfor antage, at den oprindelige læsemåde her er 'kvaðsk'. Desuden er der her noget andet mistænkeligt, nemlig dativformen 'þikkling' for 'þikklingi'. Jeg skal i så henseende bemærke, at Wimmer i sin fornn. forml. § 31 a siger: „Mycket sällan bortkasta masculina på *-ingr, -ungr* ... ändelsen i dat. sing.“. Og nu til dags er forholdet på Island således, at i regelen beholdes dativendelsen, når ordet bruges uden artikel; når denne kommer til, forsvinder dog endelsen hyppigst, f. ex. 'fjórðungi', men 'fjórðungnum' osv. I de ældste digte synes også denne form at være den, der alene bruges. Således har Torf-Einarr:

at fjórðungi mínum,

Eylífr Goðrúnarson:

hógbrotningi skógar,

Glúmr Geirason:

ǫðlingi fekksk ungum,

Gestr Þórhallason:

galdrs miðjungi skjaldar,

Sighvatr:

frá ǫðlingi ungum,

samme:

áðr bragningi ráðit,

samme:

hót skjǫldungi móti,

medens jeg hos de ældste digtere kun har fundet dativformen

'-ing' på to steder, det pågældende sted hos Bragi, det andet hos Þjóðólfr 'ór Hvini' Yngl. 1,5:

ok sikling.

Denne form findes her i alle håndskrifter. Men der er al grund til at antage, at denne linie ikke er ganske rigtig overleveret; ti hvad skal her et 'ok' betyde? Hele verset lyder således:

Varð framgengt,
þars fróði bjó,
feigðar orð,
es at fjǫlni kom;
ok sikling
svegðis geira
vágr vindlauss
of viða skyldi.

Jeg ser ikke rettere, end at 'ok' her forstyrrer sammenhængen. 'Døden fuldbragtes, hvor Frode boede; ... den vindløse ... vove skulde nemlig ombringe' lyder meget naturligere end: „døden osv.... og den vindløse osv.“. Den sidste del af verset er nemlig ikke en videre udførelse af tanken i den 1. del, eller fortsat fortælling, men en forklaring af hvad der allerede der er udtalt, og kan således ikke knyttes til den med et 'ok', snarere med et 'svát' eller 'þvít', men simplest og tillige smukkest, uden nogen sådan konjunktion. En afskriver har åbenbart misforstået denne sammenhæng og indskudt et 'ok', hvoraf igen fulgte, at det oprindelige 'siklingi' for metrums skyld måtte forandres til den yngre form 'sikling'. Man finder sådanne uberettigede tilføjelser oftere. Jeg skal kun minde om følgende vl. i Gísla saga Súrssonar:

þá glúpnuðu

i stéden for blot

glúpnuðu

som KG. har rettet det til i sine Bemærkninger angående Ynglingatal i ÅnO 1881, s. 188. Jeg må således antage, at den 5. linie i Yngl.'s 1. vers oprindelig har lydt

siklingi.

For uden dette haves endnu et 'vígmiðlung' i samme digts 52,3 (Wisén); men foruden at dette udtryk er højst mistænkeligt og næsten uforklarligt, har man en helt anden form for linien, nemlig 'virða vin', hvilket rimeligvis er det oprindelige.

Nu har vi kun 'þikkling' tilbage. At rette det til 'þikklingi' tror jeg ikke går an, da verset, selv om det ikke bliver for langt derved, dog bliver lidt stivt i den form og ikke gør indtryk af at være oprindeligt, da Bragi's vers ellers er meget lette og flydende. Heller ikke kan det gå an at forandre 'firin' til 'firn', for således at kunne skrive 'þikklingi', thi hdskr.s skrivemåder tyder alle på, at formen 'firin' her er oprindelig og skal som sådan bevares, så meget mere som den endvidere beskyttes ved 'firinverkum' i Helgakviða Hund. I 41,10 (Bugge). Jeg tror derfor, at man her må søge fejlen andet steds. Jeg har i min udgave af Reykdœla (i Ísl. forns. II 59, i noten til XIII66) udtalt mig således: „Jeg hefi hjer sett *hann* í stað *hánum*, sem er mállega rangt; *hánum* er komið inn af því að menn hugsuðu eigi um að *-z* var þágufallið (*sér*), sem stjórnaðist af *þykkja*, og breyttu svo *hann* í *hánum*, enn gættu eigi að því, að þá vantar frumlagið (súbjektið) í *kvaðz*“. Denne mening må jeg fremdeles fastholde; kun modificerer jeg den således, at hvor der forekommer disse og lignende udtryk i sagaerne bør de stå og ikke rettes. Denne dativ står kun i de tilfælde, hvor der efter 'kvaðsk' kommer et verbum eller udtryk, som konstrueres med dativ. Exempler findes i Icel.-Engl. dict. Men lige så vist er det, at oprindelig og i sprogets ældre perioder må man have tænkt og følt at 'hann' var subjektet, og ikke forandret det til 'hánum'. I virkeligheden haves herpå et exempel, og det er muligt, at der findes flere ved nøjagtig undersøgelse, som jeg ikke nu kan indlade mig på. Dette findes i Fms IX291 og lyder således: „hafði hann fátt um í fyrstu, en kvaðst þetta þó vel líka“. Her have 'hafði' og 'kvaðst' et fælles subjekt, nemlig 'hann'. Var dette ikke tilfældet, måtte et 'hánum' stå foran (eller bagefter) 'kvaðst'; uden det vilde ordføjningen være meget stødende. Jeg kan derfor ikke se andet, end at følelsen af det rigtige og oprindelige i denne sag tydelig viser sig heri, og at den har været levende, da sagaen nedskreves. At nu dette forhold 300 år tidligere har været lige så tydeligt, ja udelukkende i brug, derom nærer jeg ikke den ringeste

tvivl. Herefter er jeg overbevist om, at pågældende sted hos Bragi bør skrives således:

þjokkvaxinn kvaðsk þykkja
þikklingr firinmikla osv.

d. e. þjokkvaxinn þikklingr kvaðsk (= kvað sér) þykkja firinmikla osv. Jeg går her ud fra, at 'þjokkv.' skal være epitheton — ikke til 'drǫ́tti', men — til 'þikklingr', 1) da dette passer udmærket til en jette, og 2) haves der et specielt epitheton til 'drǫ́tti'; således har også KG. opfattet det i „Œgir og Ægir", AnO, 1876, s. 329, note 13, slutn. Mogk har i Paul und Braune's Beiträge VII 324, 'þiklingr'. At afskrivere, der kun kendte den forandrede konstruktion, forandrede stedet efter deres måde at tale på, kan ikke forundre. Det er des uden i virkeligheden så meget, som afskriverne har forandret eller forbedret både med og uden deres vilje.

25. Her har jeg kun den bemærkning at gøre, at det sidste ord i verset bør ikke læses 'hǫfuð' eller 'hafuð', men

haufuð

da sidste fod må være — ⏑; se Bugges udtalelser i „Beretn. om forhandl. på det 1. nord. filologmøde" 141.

Hermed er jeg færdig med, hvad jeg har at bemærke til Bragi's Ragnarsdrápa i textkritisk henseende. Her at gå ind på ordningen og inddelingen af digtets fragmenter ser jeg ingen grund til, da man dog ikke kan komme til noget sikkert resultat, og andre river ned, hvad en bygger op i så henseende. Kun vil jeg bemærke, at Guðbr. Vigf. synes at have ret, hvor han bemærker, at muligvis har verset, hvor 'Þrívaldi' nævnes (19 oven for), hørt til en speciel Þórsdrápa, ti hvorfor skulde Þórr tiltales i en sådan 'skjaldardrápa', og det som Þrívaldi's banemand? Der haves endnu to vers under Bragi's navn, hvortil jeg har følgende at bemærke.

26. Hvad metrum angår, synes hver verslinie at bestå af to fødder. Den første er her stadig en — —; den anden en ⏑ ⏑ i 1. 3. 5. 7. linie, og — ⏑ i 4. og 6.; i 8. en opløsning deraf, nemlig ⏑ ⏑ ⏑; endelig i anden linie en ⏑ —, nemlig 'viðurs', noget, der strider i mod de metriske

regler. Der skal uden tvivl læses 'viðris'. Denne form står uomtvistelig i 11,$_{2}$; end videre i 16,$_{1}$, hvor 'viðr-' synes at skulle rime på 'vaðr'. Ved altså her at læse 'viðris', opnås en fuldstændig symmetri i metrisk henseende, nemlig ⏑ ⏑ i 1, 3, 5, 7 vers, og – ⏑ i 2, 4, 6, 8 (her opløst i ⏑ ⏑ ⏑).

Med hensyn til forståelsen af dette vers, er der ikke meget at bemærke derom, da verset i grunden er meget simpelt og klart. I Nj. II$_{549}$ tager KG. 'skald' som „nom. plur.", hvilket er det eneste rigtige her. Dette vers skal Bragi have digtet i følge fortællingen i SE I$_{464}$, da han kørte i gennem en skov, i anledning af at en 'trollkona' spurgte ham, hvem han var; han svarede med pågældende vers. Dette vers skal åbenbart være et slags gåde; troldkvinden skal øjensynlig gætte, hvem han er, men var nu 'skald' acc., så udsagde han strax netop derved, hvem han var, og så var hele det øvrige aldeles betydningsløst. Først når 'skald' tages som nom. pl., kommer gåden til sin ret. Meningen er altså — ikke den, at 'man' kalder mig 'en digter', men — 'digterne' kalde mig 'finderen af odins gave', en dygtig 'grep', osv.

Anm. For uden dette vers haves samme steds et andet af 'troldkvinden' af lignende beskaffenhed. Dette vers er i midlertid øjensynlig meget yngre og digtet med det første som forbillede, og har vist nok ikke en gang oprindelig ståêt i Eddaen, thi 1) findes det ikke i de udmærkede hdskrr. Cod. Worm. 748 og U. 2) knyttes det ikke til det foregående ved f. ex. 'hón sagði' eller deslige og er slet ikke noget spørsmål; snarest måtte meningen være den, at det skulde stå bag efter og som svar på et lignende spørsmål af Bragi til troldkvinden. Det må saledes antages at være af senere oprindelse, og måske opståêt ved misforståelse af ordet 'stefjaði', idet forf. til dette vers har trot, at i dette ord (fordi det kommer af 'stef') lå antydning af, at hun havde spurgt ham med et vers. Således har SvbEg også forståêt ordet („eum carmine compellans"). Men jeg tror, at dette udtryk ikke betyder andet end blot at 'tiltale', og selv om så var, rokker det dog ikke min anskuelse m. h. t. opkomsten af dette vers.

II. Þjóðólfr ór hvini.

Med hensyn til denne digters levned, skal jeg lade mig nøje med at henvise til SE III 396 osv.

Hans digte er følgende:

A. Ynglingatal, som jeg her ikke kan gå ind på.

B, Kvę̈ði um Harald hinn hárfagra, som Jón Sigurðsson kalder det. Hertil henføres

1. Þá var lofðungr osv. (Fsk. 9); men Fsk. tillægger ikke Þjóðólfr, men Þórbjǫrn hornklofi dette vers. Forf. er altså usikker, hvis man ikke lige frem vil følge Fsk. Det samme er tilfældet med

2. Leiddist þá fyr lúfu (Upph. cap. 7, Fms X, 192; Flat. I 574).

3. Margir gjörðu
4. Nam minnigr } Flat I 567–8.
5. gaf görþum sínum

Disse 3 sidste vers, som, vel at mærke, kun findes i Flateyjarbók, forekommer mig at bære et så lidet individuelt præg, ligne Þjóðólfr så lidt, som vel muligt, og er desuden så matte, stemningsløse og trivielle, at jeg ikke tager i betænkning at erklære dem for at tilhøre en langt senere tid, tilmed da de hist og her lider af metriske vanskeligheder. Er således 1–2 af Þórbjǫrn, så tror jeg ikke, at der er levnet os noget som helst af 'Haraldskviða Þjóðólfs'. De to verslinier i S E II 170:

í herská hilmis garði

kunde meget godt passe på Haraldr hinn hárfagri, men det er højst usikkert, hvem de angår; og er de i virkeligheden af Þjóðólfr, kan heller intet af 1—5 være af ham, i alt fald ikke høre til samme digt, da disse 2 linier åbenbart er digtede i 'kviðuháttr', hvad de andre ikke er.

Jeg kan derfor ikke indlade mig på en kritisk behandling af disse højst usikre vers. Så kommer vi til

C. Haustlǫng,

hvoraf vi har 20 vers. Jeg anfører her begyndelsen af hvert, efter Wisén:

1. Hvé skal gjalla gjǫldum (SE I 306).
2. Seggjǫndum fló sagna (SE I 306; II 354, 457, 544, 598).
3. Tormiðluðr vas tívum (SE I 306, 468; II 340, 447, 591).
4. Fjallgylðir buð fullan (SE I 308).
5. Fljótt bað foldar dróttinn (SE I 308–10).
6. Ok slíðrlega síðan (SE I 310).
7. Þá varð fastr við fóstra (sst.).
8. Fló með fróðgum tíva (SE I 310–12).
9. Sér bað sagna hrøri (SE I 312).
10. Urðut brattra borða (sst.).
11. Unz hrunsęva hręva (SE I 312–14).
12. Heyrðak svá þat síðan (SE I 314).
13. Hófu skjótt, en skófu (sst.).
14. Eðr of sér es jǫtna (SE I 278).
15. Knáttu ǫll en ullar (SE I 278–80).
16. Þyrmðit baldrs of barmi (SE I 280).
17. Brátt fló bjarga gęti (SE I 280–2).
18. Fjǫrspillir lét falla (SE I 282).
19. Ok harðbrotin herju (sst.).
20. Áðr ór hneigihlíðum (SE I 282–4).

De findes også i CPB II 14–17 i samme orden.

Foruden disse digte haves der under hans navn to lausavísur:

1. Hǫfðum vér í hǫfði (Hkr. 68).
2. Fariða ér áðr fleyja (Hkr. 75).

Hvad 'haustlǫng' angår, er den kun overleveret i 2 håndskrifter af SE, nemlig cod. Reg. og cod. Worm. og lider flere steder af fejl, der ikke står til at rette, og lakuner, der ikke kan udfyldes. Her opstår nu allerførst det spørsmål: hvordan er rimforholdene i det hele taget i dette digt?

Læser man digtet i gennem, føler man strax, at reglerne for det egentlige 'dróttkvętt' her er ganske anderledes gennemførte end hos Bragi. Man føler, at et skridt, et betydeligt skridt, er gjort fremad med hensyn til det strængt formelle; man støder således aldrig på, at viðrhending'en står andet steds i vl. end sidst, medens det flere gange er tilfældet hos Bragi.

at den står i 2. fod. Spørsmålet bliver nu reduceret til, om Þjóðólfr har 'aðalhending' i de lige verslinier, og en 'hending', enten en 'skothending' eller 'aðalhending', i de ulige verslinier.

Af de 80 lige verslinier har følgende en 'aðalhending' (i følge SE): $1_{2,4}$; $2_{2,6,8}$; $3_{2,4,6,8}$; $4_{4,6,8}$; $5_{4,6,8}$; $6_{4,6}$; $7_{2,4,6,8}$; $8_{2,4,6,8}$; $9_{4,6}$; $10_{2,6,8}$; $11_{2,4,6,8}$; $12_{2,6}$; $13_{2,4,6,8}$; $14_{2,4,6,8}$; $15_{2,4,6,8}$; $16_{2,4,6,8}$; $17_{4,6,8}$; $18_{2,4,6,8}$; $19_{2,4,6,8}$; $20_{2,6,8}$, altså på 66 steder. På 2 steder mangler den fuldstændig, nemlig 10_{4} og 12_{4}: det første lyder således:

uðr nýkomin sunnan

men — her skal naturligvis stå, således som Wisén og GV har rettet det (dog har Wisén: unn)

unnr nýkomin sunnan.

Det andet er:

hauðs flug bjálba aukinn,

hvor 'hauðs' har var. 'havg' (W). Her skal der i midlertid upåtvivlelig, som hos Wisén og i CPB, stå

hauks . . . aukinn,

og så er alt i orden. Nu har vi altså kun følgende 12 med en 'skothending'

1. trygglaust of far þriggja (1_{6}).
2. Hildar vez, ok þjaza (1_{8}).
3. glamma a fyr skömmu (2_{4}).
4. fetmela sér deila (4_{2}).
5. farbauta mög vöru (5_{2}).
6. svángr, var þat fyrir löngu (6_{2}).
7. herfángs ofan stöngu (6_{8}).
8. sorgeyra mey föra (9_{2}).
9. grjótniðaðar síðan (9_{8}).
10. arnsúg faðir Njörnar (12_{8}).
11. bönd ollu því randa (17_{2}).
12. ryðs heyli böl göli (20_{4}).

Men i en hel del heraf er skothending'en kun tilsyneladende; således der, hvor 'a' rimer på ǫ, nemlig i tilfælde 3, 6, 7, 10, 11, der rigtig skrives af Wisén, (urigtig og til dels forvansket i CPB):

glamma . . . skammu
svangr. . . . langu
herfangs . . stangu
arnsúg . . . njarnar (marnar)
band . . . . randa.

Af de 7, vi nu har tilbage, skal 1 læses således:

trigglaust . . þriggja

som hos Wisén, og således skriver KG. det i Nj. II $_{578}$. Der gives flere exempler på et oprindeligt uomlydt 'i':

þikklingr hos Bragi
ingva: hingat Skalla-Grímr (Eigla 38. kap.)
ingi: þingi Þjóðólfr selv i Hl.
þing: singva Þórarinn (Eyrb. 27).

End videre skal 4 naturligvis læses

. . . meila . . . deila

som også Worm. har.
5 skriver Wisén således

fárbauta . . . . várar.

Det er vist, at næstsidste stavelse ikke kan være kort, og i W. skrives ordet 'vara'; det er derfor her sandsynligt, at der skal stå 'vár-'. Hvad vokalen i 'farbauti' angår, skal jeg minde om Ulfr Uggason's verslinie

farbauta mög, vari (SE I $_{268}$),

som i midlertid skrives i Worm. således:

faarbauta . . . . vaari,

kvantiteten altså betegnet ved det dobbelte a. Her må der læses 'vári', og da Ulfr må have digtet rigtig, må han have sagt 'fárbauti'[1]). Hertil kommer end videre, at også på dette sted hos Þjóðólfr skriver Worm. 'aa'. Der kan således ikke være tvivl om, at der i Haustlǫng 5 $_{7}$ skal læses

fárbauta . . . . vár-.

9 læser Wisén:

grjótníðaðar síðan

[1]) Jeg henviser også til, hvad Mogk siger i sin afhandling om Gylfaginning, Paul u. Br.: Beiträge VII $_{269}$, note 1.

Ordet 'niðaðr' forekommer, så vidt jeg véd, på følgende steder i Vǫlundarkviða (Bugge)

1. þat spyrr níðuðr (6 1).
2. kallaði nú niðuðr (13 1).
3. skínn niðaði (18 1).
4. hvatt níðaði (20 4).
5. synir niðaðar (20 7).
6. seldi niðaði (24 8).
7. konu niðaðar (25 4).
8. þeims mik niðaðar (29 3).
9—10. kván niðaðar (30 2, 35 8).
11. vakir þú niðuðr (30 7).
12. seldak niðaði (35 4).
13. en ókátr niðuðr (38 3).
14. satts þat niðaðr (41 1).

I prosastykkene skrives det 'niðuðr' s. 163 1, 28; 169; 170 a b, níðuðr 166 1. Endvidere udtrykker Bugge sig således under texten s. 163: „Navnet har vel lang Vokal i første Stavelse", og i 'Tillæg og Rettelser' s. 405 således: „Níðuðr *maa have lang Vokal, fordi det kommer af* níð *og paa Grund af Rimet* grjótníðaðar ~ síðan *SnE. I, 312.*" Ser vi nu på skrivemåden i R af dette ord, står accent 3 gange over ı, hvilket man dog ikke kan tillægge nogen betydning, i følge Dr. Wimmers undersøgelser af accentforholdene i Cod. Reg.; se hans fortale til „Oldnordisk læsebog [2]" s. XII—XIII. Ser vi så på rimforholdene, kan vi unægtelig af 2, 11, 13 slutte, at 'ı' er langt, ti sidste fod vilde ellers være ⏑ —, hvilket strider imod de regler, som Dr. Sievers i sin Skaldenmetrik III 65 fastslår for de vers i fornyrðislag, hvis 1. fod består af flere end 2 stavelser. Endvidere kunde det samme fremgå af 7, da første fod i så tilfælde vilde være ⏑ ⏑ — i steden for ⏑ ⏑ ⏑. Da nu også, således som Bugge siger, stedet i Haustlǫng anbefaler 'i'-ets længde, så må man i følge alt dette antage, at ordet hedder 'níðaðr' og ikke 'niðaðr'. Hertil kommer endvidere ordets oprindelse. Bugge (Tidskr. for Philol. og Pæd. VIII 186) forklarer 'Níðuðr' eller 'Níðaðr' som Níðhöðr' = oldtydsk „Nídhad".

De 3, vi nu har tilbage: 2, 8, 12, synes at være de vanskeligste, men Wisén har også på disse steder rettet skothending'en, i det han skriver disse linier således:

1. hildar fats ok þjaza
8. sorgœra mey fœra
12. ryðs hœlibǫl gœli.

I CPB er kun (12) 'heyli'- rettet til 'heili'. Jeg skal nu ikke her indlade mig på disse 3 sidste skothending'er — jeg kommer senere tilbage til dem — men jeg vil kun bemærke, at da vi af 80 linier har de 77 regelrette, så har vi al grund til at nære mistanke til de 3 uregelrette, og jeg tror derfor, at Wisén har alle 3 gange ret i forandringen af vokalerne.

Vi kommer nu til de ulige 80 linier, skothending'ernes plads, hvor der dog, som bekendt, aðalhending'er også kan findes.

Af disse findes der ifølge texten i SE 52 skothending'er, nemlig: $1_{3, 5, 7}$; $2_{1, 3, 7}$; $3_{3, 7}$; $4_{1, 7}$; $5_{1, 3, 5, 7}$; $6_{3, 5, 7}$; $7_{1, 3, 7}$; $8_{3, 7}$; $9_{1, 5, 7}$; $10_{1, 7}$; 11_{5}; $12_{3, 5, 7}$; $14_{3, 5}$; $15_{1, 5}$; $16_{1, 3, 7}$; $17_{1, 3, 5, 7}$; $18_{1, 3}$; $19_{1, 3, 5, 7}$; $20_{1, 3, 5}$. Aðalhending'er i følgende 10: 4_{3}; 6_{1}; $11_{1, 7}$; $13_{1, 3}$; 14_{7}; $15_{3, 7}$; 16_{5}. 'Háttlausa' findes altså kun i de øvrige 18, hvoraf dog to er enslydende, nemlig 13_{7} og 20_{7}, så at de i virkeligheden kun er 17, nemlig: 2_{5}; $3_{1, 5}$; 4_{5}; 7_{5}; 8_{1} (?), $_{5}$; 9_{3}; $10_{3, 5}$; 11_{3}; 12_{1}; $13_{5, 7}$ (= 20_{7}); 14_{1}; $18_{5, 7}$. — Disse tal modificeres nu lidt, hvis man på sine steder optager de rigtige læse- eller blot skrivemåder. Således i 4_{3}, hvor der skal læses 'hlaut' (W), altså en skothending; ligeledes skal der vel læses 'mjǫk . . . hrekkva' i 16_{5}, hvorved der også kommer en skothending. Derimod bliver 5_{1} en aðalhending, når der skrives, som det upåtvivlelig skal: 'fljótt: dróttinn'; 10_{7}, hvor der skal læses 'váru (756): hárar' 11_{5}: 'véltr: vélum' (f. vælum i udg.). Herved får vi altså 51 skothending'er og 11 aðalhending'er. Ser vi nu på de 17 'háttlausa'er, får vi følgende forandringer. I 3_{5} har KG (i Njála II_{243}) foreslået at rette 'marg'- til 'mál'-, hvilket er optaget af Wisén og synes at være sikkert; herved fremkommer der en skothending. I 4_{5} skal der abenbart

ikke læses '-rǫngnir' men: rǫgnir ('rogner W'); linien bliver 'skothend'. 8 1: 'fló: tívi' kan meget godt betragtes som skothending i lighed med andre af lignende beskaffenhed, jfr. Egils 'á : ívu'. 9 3 må naturligvis læses 'þás: ása', altså en aðalhending (KG Nj. II 11); 12 1 bør læses 'svá þat: síþan' eller 'sváðat: síðan' (jfr. Hoffory: Consonantstudier, s. 36). Således bliver der nu 12 aðalhending'er, 55 skothending'er, i alt 67 vers med hending'er, medens kun (13 her =) 12 savner disse. Disse vers er følgende:

1. settisk ǫrn þars ę́sir (2 5).
2. tormiðlaðr vas tívum (3 1).
3. loddi rá við ramman (7 5).
4. þá varð þórs of rúni (8 5).
5. þá vas ið- með jǫtnum (10 3).
6. gerðusk allar áttir (10 5).
7. leiðiþir ok lę́vi (11 3).
8. þaz of fát á fjalla (13 5).
9. baugs þák bifum fáða (13 7 = 20 7).
10. eðr of sér es jǫtna (14 1).
11. þar hné grundar gilja (18 5).
12. en bergdana bagði (18 7).

Af disse 12 tilfælde er ganske vist nogle, der ikke lader sig rette på nogen tilfredsstillende utvungen måde. Andre derimod, f. ex. 1, 6 og 11 kan efter min mening rettes. Med hensyn til de metriske forhold er her to ting at vælge i mellem, enten at antage, at alle disse linier fra først af har været således, eller at de i tidens løb er blevet så forvanskede, at vi ikke kan restituere dem (jfr. 7). Ganske vist synes det første tilfælde at have meget, der taler for sig. Så måtte forholdet opfattes således, at hos Þjóðólfr har den egentlige klassisk-normale 'dróttkvę́ðr háttr' endnu ikke nåt sit sidste udviklingstrin; at Þjóðólfr altså er at anse som et led i udviklingen; at hos ham er de lige verslinier normale, i modsætning til Bragi's; at de ulige endnu ikke have fået deres senere fasthed. Men da han på den anden side følger de faste regler mindst i de 67 tilfælde, skulde det være underligt, om han ikke også havde gjort det i de øvrige 12;

af versnød behøvede han ikke at gøre det; sproget, især digtersproget, var så rigt, at man nok kunde finde det, som passede. Jeg skal senere atter komme ind på disse spørsmål og blot foreløbig erindre om, 1) at KG (Nj. II 243, not. 206) ytrer sig således: *„Så meget synes klart, at i det mindste nogle af de tilfælde af 'háttlausa', der findes i brudstykkerne af Haustlöng, have deres grund i forvanskning“*, 2) at når vi i den ene 'lausavísa' i 'dróttkvǿðr háttr', som vi har af Þjóðólfr (den anden er nemlig kun en 'kviðlingr'), læser góroðr (4. vl.) og 'eðri' (8. vl.; se: Hoffory i Arkiv f. nord. filol. I 46), er der kun én 'háttlausa' i 1 vl., som måske kunde bestyrke den oven nævnte mening om Þjóðólfr som led i udviklingen, 3) at 'Ynglingatal' er et formfuldendt digt, en omstændighed, der synes at måtte have en vis betydning.

Jeg skal efter således at have undersøgt de metriske forhold i Haustlǫng og fået et omtrent bestemt resultat, gå over til den egentlige kritiske behandling af digtet.

1. Den første halvdel af dette vers skrives således i udg.:

Hve skal galla gjöldum[2]
gunnveggjar [brú leggja
raums þá er rekka sæmi[3]
raddsveif[4] at Þorleifi[5]

med følgende varianter: [2]) *sic W; in Reg. cernitur* . . Skal ek (?) . . ioldv . . [3]) *Huic versui in Cod. W lacuna relicta est a librario; nos Raskium sequimur.* [4]) radd kleif, *clivus vocis, os, W.* [5]) Þór leifi, *Rask., cui scriptio codicis W non adversatur; a [in Reg. legi non possunt.* Dette oversættes i udg. således: „Quomodo remuneretur sermonis gubernatrix resonantem gigantis pontem, quem (dono) accepi a Thorlevo, virorum ornamento?“; tilsvarende opfattelse i SE III 40: „Hve skal raddsveif leggja gjöldum galla raums brú, er (ek) þá at Þorleifi, sæmi gunnveggjar rekka?“ Wisén skriver den på samme måde, undtagen at han i steden for 'galla' skriver 'gjalla'; foran 'þá' og efter 'sæmi' sætter han kommaer, for 'þá er' skriver han 'þás'. I CPB skrives den således:

Hve skal galla giældom gunn-veggjar brú leggja
. . . . radd-kleifar þorleifi! —,

og oversættes således: „How can . . . . my mouth render thanks to Thorleif for the bright-ringing shield!"

Her er der nu først at lægge mærke til, at i Cod. reg. mangler aldeles ordene 'brú—þórleifi' og desuden mangler den 3. linie i W; heraf kunde der nu allerede sluttes, at det måtte være en mislig sag at forklare dette halvvers; og ser vi på forklaringerne, så er de også næsten i alle henseender utilfredsstillende. 1) dette 'galla' er alle enige om at opfatte som 'gjalla' resonantem, gjaldende, som passer meget godt til 'brú'; ganske vist udelades j ofte i hdskrr., jfr. Frump. 57—8, hvoraf det dog fremgår, at dette især sker foran endelser. Imidlertid kunde 'galla' også være en acc., gen. ell. dat. af hako. 'galli', noxa, og der kunde således høre sammen 'gunnveggjar galla', skjoldets mén — sværd, hvortil så den sidste del af en mandskenning manglede, en apposition til dativen Þórleifi?, eller et adjekt. f. ex. 'rǫkkum' (den sværd-modige Th.?). — Om der her står 'skal' eller 'skalk' kommer omtrent ud på ét. — Dernæst kan der være spørsmål, om 'raddsveif' (-kleif) er nom. (subj. i 'skal') eller dativ. instr. (med tungen); endvidere er det tvivlsomt, om ordet hedder 'raddsveif' eller 'raddkleif' (— halsen? snarere end munden?) og endelig er det tvivlsomt, om der her skal stå nom. (eller dat.) eller gen. '-ar'. For det tredje er kenningen 'gunnveggjar rekkr' næppe poetisk rigtig eller tilladelig, da 'rekkr' i og for sig betyder en 'mand'; heller ikke forekommer subst. 'sómir' andre steder, hverken i prosa eller poesi, dog, det har mindre at sige, da ordet er formelt rigtigt. Så mangler der endnu et 'ek', nǫr 'þá' tages som impf. af 'þiggja'. Endelig er 3. versl. i højeste grad mistænkelig, og 'raumr' forekommer ellers ikke i betydningen af en 'jætte'. GV erklærer verset for 'a mere modern fill-gap' (CPB II 563). Da der således er usikkerhed og tvivl på alle punkter, hvad skal man så ty til? Her kan man efter min mening ikke sige andet, end at dette halvvers, således som det nu er, ikke er til at forklare. Men meningen er dog tydelig nok. Digteren

spørger om, hvorledes han kan lønne det ham af þórleifr forærede prægtige skjold. |Jeg vil da her, i mangel af andet bedre, for at få nogenlunde naturlig mening og naturlig ordforbindelse, foreslå følgende læsning og opfattelse, uden her at indlade mig på forsvar derfor eller videre begrundelse:

Hvé skalk galla gjǫldum
gunnveggjar brú leggja
raums es rǫkkum sómi
raddsveifar þórleifi

d. e. 'Hvé skalk leggja raums brú gjǫldum raddsveifar, es sómi gunnveggjar-galla rǫkkum þórleifi', hvorledes skal jeg lønne skjoldet ved en sådan tungens betaling, som sømmer for den sværd-modige (kampdygtige) Th?|.

Herfra går digteren nu lige over til beskrivelsen af de ting, der sås fremstillede på skjoldet. Men når vi husker på at dette digt er et 'drapa', og ikke en 'flokkr', det har nemlig 'stef', og da en 'stefjadrápa' ellers altid består af så og så mange 'stefjamál', foruden en indledning og en slutning (slómr), som i det mindste må bestå af ét vers, så kan det sikkert antages, at den sidste del af 1. vers enten er begyndelse eller slutning af et andet, at der altså af indledningen til dette digt kun er en halvstrofe bevaret. Den sidste halvdel 'Týframra' osv. er rimeligvis begyndelsen af det første stefjamál.

Den sidste linie lyder i udg. således:

Hildar vez, ok þjaza,

i CPB: hildar-véss ok þiaza.

SvbEg. opfattede 'hlýr-hildar-vez' som 'bellipotentis numinis (vé) tabula' = 'clipeus'; GV oversætter det ved 'cheek of the shield'. — Her kan der imidlertid ikke være tale om denne læsemåde, da der her efter al sandsynlighed skal stå en aðalhending (vés: þjaza=þjatsa, er ikke engang en 'skothending); 'vés (vess vez)' er derfor blevet forandret til 'fats', således i þorl. Jónsson's udg. af SE s. 102, jfr. s. 257, hvor 'hildar fats hlýr' forklares som 'skjöldr', naturligvis i følge KG.'s bemærkning i ÅnO 1876, 329, note 13, hvor han dog

ikke forklarer 'hildar fat' anderledes end som 'skjoldet'; og således skrives det hos Wisén. Denne rettelse er uden tvivl rigtig, men hvad betyder så hele kenningen 'hildar-fats-hlýr'?. Þorleifr Jónsson forklarer 'hildar-fat' som 'brynja', altså 'hildr' = 'Hildr' d. v. s. i sin oprindelige betydning; men hvordan kommer da skjoldet til at hedde 'brynjens kind?' Jeg kan ikke se andet, end at denne betydning er unaturlig og højst anstødelig. I SE. I_{120} står: „en brynju (ɔ: skal kalla) serk eða skyrtu, en skjöld tjald, ok skjaldborgin er köllut höll ok ræfr, veggr ok gólf", og så står der nederst på siden og øverst på s. 422: „Öllum þessum kenníngum er marga lund breytt". — Hvad betyder nu ordet 'fat'?. I digtersproget forekommer det ikke synderlig hyppig. Jeg anfører her de steder, hvor det forekommer (jfr. Lex. poet.):

1) skorða var í fǫt fórð
. . . . . afarhrein (SE I_{410}),

2) þaðan verða fǫt . . . .
. . . . . . sǫrla (SE I_{422});

i følgende sammensætning:

út stendr unda báti
ilfat . . . . (Sneglu-Halli);

her betyder 'ilfat' en sko.

I prosa forekommer det i følgende betydninger:

1) 'fad' kar, 'kona vildi bera vatn, en hafði ekki fatit' Bsk. II_{24}.

2) 'bagage' 'bera föt sín á skip' (Jónsbók 406).

3) 'klæder'; „Ǫll herklæði ærv fǫt oðins ok sækonvnga" (SE II_{428}).

I sammensætninger, hvor 'fat' er den første del, betyder det som oftest 'klæder' (jfr. Icel.-engl. dict.). Af andre sammensætninger har man f. ex. 'húðfat', hvoraf der haves en beskrivelse og afbildning i Sigurður Guðmundsson's: Alþingisstaður s. 40; det var et slags 'skindsæk' man førte med sig og sov i om natten.

I de 3 første exempler, hentede fra poesien, er det klart, at det betyder 'klæder' i almindelighed. I den 2. betydning i prosa kan det ikke stå i Haustlǫng; det følger af sig selv;

Det fremgår også af citatet af SE II, at en kenning som 'Hildar fǫt' 'Hildes klædning' egentlig ikke passer, ti ikke kæmpede hun som en amazone, heller ikke var hun nogen valkyrie. 'Kampens klæder' vilde ganske vist være en rigtig kenning for rustning overhovedet, men at 'kampens klædestykke' (sing.) skulde betyde en brynje, snarere end f. ex. en hjælm eller noget andet, er uantageligt; i det mindste kendes ellers intet sådant udtryk for en 'brynje'. Hertil kommer det unaturlige, jeg før nævnte, ved en skjold-kenning, som 'brynjens kind'. Jeg ser derfor ikke andet, end at man helt må se bort fra denne forklaring. Men der er en mulighed tilbage endnu; den 1. betydning af 'fat' nemlig. 'Fat' er i følge Icel.-engl. dict. beslægtet med tysk 'fass' og 'fassen', at rumme; deraf betydningen 'fad kar', d. v. s. et 'receptaculum' i form af et kar, skål o. lign., noget hvælvet i almindelighed. På den anden side kender vi sådanne benævnelser på et skjold som 'bognir', og sådanne skjoldkenning'er som 'þrunginsalr, hjǫrlaut' (laut = fordybning) 'randar himinn, bjúgrǫðull fróða bógar', foruden alle dem, hvori 'borð' 'brík' o. lign. forekommer. Herfra er skridtet til en 'kenning' som 'hildar (= kampens) fat' ɔ: skjold ikke synderlig langt, og en sådan kenning er ikke mere smagløs end f. ex. 'hjarranda hurð, gátt óðins' o. lign. Jeg tror derfor, at simplest og tillige naturligst bliver det at opfatte denne kenning således: 'hildar fat', kampens hvælving (hvorpå spydene og sværdene falde), = skjold, dets 'hlýr', dets yderkant. Indholdet af halvverset altså: 'Jeg ser på skjoldets blankpolerede yderste rand tre guders osv.'.

2. Rimet 'seggjǫndum . . . sagna' er ikke rigtigt: 'ggj' udtales hårdt, 'gj-' derimod blødt (jfr. også Icel.-Engl. dict. under 'SEGJA' beg.). Hvad formen 'seggj-a' angår, tror jeg ikke, at den lader sig forsvare. Roden i ordet er uden tvivl 'seg-', uomlydt 'sag-'. Formen 'segg-' forekommer også i et vers i Njála (7. kapitels 3. vers):

undleggs skilit segja,

hvor SvbEg. mener at formen er nødvendig for rimets skyld.

Dette er dog vist ikke tilfældet, ti da verset øjensynlig er meget ungt, må man her læse: 'undlegs . . . segja', med blød udtale af g i 'legs'; andre exempler ere endnu usikrere f. ex. et af Rekstefja 23,7. Her må der således stå

segjǫndum . . . sagna.

hvad der også findes i U 748, 757, 1eβ. Med hensyn til hele dette spørsmål skal jeg henvise til KG.'s interessante undersøgelse i Nj. II 351 ff. (se især 354 ff.).

Den sidste halvdel skrives og oversættes i udg. således:

Settist örn þar er Æsir,
árgnæfar[11], mat báru,
var-a byrgitýr bjarga
bleyðivöndr[12], á seyði[13].

[11]) *sic. Reg.;* árgefnar, *W, nymphæ annonæ (cibariorum), feminæ, ab* ár *et* Gefn . . . . . [12]) blæyði vendr, *W.* [13]) *in Reg.* seðe. — „Consedit aquila, o nymphæ promæcondæ, quo loco Asæ cibum igni imposuerant. Numen arcium montanarum imperterritum erat". — Tilsvarende opfattelse gives i SE III 40: „Árgnæfar, örn settist, þar er Æsir báru mat á seyði; bjarga byrgitýr vara bleyðivöndr." Samme opfattelse fremgår af Lex. poët.

Wisén skriver og interpungerer på følgende måde:

Settisk ǫrn, þars Æsir,
ár-Gefnar! mat báru
(vasa byrgi-Týr bjarga
bleyðivandr) á seyði.

d. e. 'ár-Gefnar! ǫrn settisk, þars Æsir báru mat á seyði. bjargabyrgi-Týr vasa bleyðivandr'; altså omtrent på samme måde. Han har blot opfattet '-vöndr' som '-vandr' af 'venja' (?) trods W.'s '-vendr', hvilket øjensynlig ikke er noget andet end 'vę́ndr' af verbet 'at vę́na', at 'beskylde, mistænke', 'bleyði (dat.) vę́ndr', 'mistænkt, beskyldt for fejghed'.

I CPB skrives det omtrent på samme måde og opfattelsen synes at være lignende eller måske den samme; de(t) første ord i 2. l. skrives her: 'ár gefnar'.

Her er nu for det første, som før bemærket, ingen hending i første linie, og den er altså i så henseende ingenlunde sikker.

Her står: „ørnen satte sig der hvor guderne bar osv.“, en mening, man ved første øjekast ikke let falder på at mistænke; imidlertid, her er en anden omstændighed, der hjælper på sagen. Man har stadig læst 'árgefnar' som ét ord og opfattet det som vokativ pl. af 'árgefn', hvilket ganske vist kunde betyde en 'kvinde', men, en vokativ her i et sådant digt, og det endogså i flertal, hvor digteren, hvis han vilde tiltale nogen, snarest måtte henvende sig til skjoldets giver, er højst anstødelig. Desuden er denne nom.-vok.-form i plur. af 'gefn' ikke normal, den skulde være 'gefnir'. Ser man endvidere på kenningen i parentessætningen: 'bjarga-byrgi-týr', således som den er blevet opfattet, er den egentlig 'ofkend', da 'bjarga-Týr' vilde være nok; dog, det kunde være i sin orden. I følge alt dette tror jeg, at man her må opfatte 'gefnar' som gen. sing. og som en del af nævnte kenning, altså: 'bjarga-gefnar-byrgi-týr', klippegudindens beskærmende gud; 'bjarga-gefn', en jættekvinde; smlgn. 'bjarga freyja', 'fentanna-Sýr' osv. 'byrgi-' er af roden 'burg-' i 'bjarga berg barg burgum borginn'; til 'jættekvinden' opkaldt efter gudinden Gefn passer fortrinlig 'jætten' opkaldt efter guden Týr. Med hele kenningen kan jævnføres sådanne kenninger, som 'melluvinr'. Hvad så 'ár' angår, må dette tages her som adverbiet 'ár', etymologisk det samme som tydsk 'eher', engelsk 'ere'; betydningen er, som bekendt, 'fordum' 'olim'. Det hører åbenbart til den første sætning 'settisk ǫrn', som uden et sådant ord er lidt mat. 'Ár settisk ǫrn', i gamle dage satte en ørn (eller: ørnen) sig. Dette må jeg betragte som fuldstændig sikker opfattelse. Men har vi her fået en tids- og ikke en steds-bestemmelse, så følger heraf, at 'þars' må rettes til 'þás', hvorved også det rigtige rim fremkommer. Fejlen er opstået derved, at afskriverne ikke forstod ordet 'ár' eller ikke mærkede hvortil det rettelig hørte; men, når man ikke ser det, passer 'þars' rigtignok bedre til det foregående. Jeg antager således, at dette halvvers oprindelig har lydt:

settisk ǫrn, þás ǿsir,
ár, [gefnar] mat báru

[vasa byrgitýr bjarga
bleyði vǫndr] á seyði.

At hendingerne stå lige ved siden af hinanden, gør ikke noget; det forekommer andre steder (skønt på forholdsvis meget få). Således siger Sighvatr: 'þars uxamat átum' (ÓH 49 75). Jfr. også vl. 'sásk eigi þeir sverða' af Liðsmannaflokkr ÓH 49 9).

33—4 skrives i udg. således:

[Hvat[1], kvað[2] hapta[3] snytrir[4]
hjálmfaldinn, *mun*[5] því valda?

[1]) hvar, *W*. — [2]) *sic Rask.;* qvoþo, *Reg.;* kváðv, *W*, *ɔ: dixerunt* ..... — [3]) hapt, *W*. — [4]) snyrtir, *W, quod idem significare potest.* — [5]) *om. Reg., W.* Dette oversættes på latin således: „Deorum condecorator, galeâ caput tectus: quænam, inquit, ejus rei caussa est?“ Jfr. 'Hjálmfaldinn hapta snytrir kvað: hvat mun valda því?' (SE III41).

Wisén: „Hvat (kvað hapta snytrir
hjálmfaldinn) mun valda?“

CPB: „hvat kvóðo hapta snyrtir hialm-faldinn því valda“, overs.: „What is the cause of it? quoth the helmhooded one [Woden]“.

Her foreligger der en temmelig vilkårlig behandling af texten, idet SvbEg. har indsat et 'mun', hvorved metrum forstyrres, og Wisén af den grund har udeladt et i begge håndskrifter stående ord 'því', hvorved spørsmålssætningen 'hvat mun valda' bliver temmelig mager. Der er heller ikke nogen sikkerhed til stede i den engelske udg., i det der i texten skrives 'kvóðo' men oversættes, som om der stod 'kvað', og under texten står der „Read, hvat kvað?“. Denne rettelse af 'kvóðu' til 'kvað' anser jeg for utvivlsom rigtig, da subjektet ikke kan være andet end 'hapta snytrir' sing. (snyrtir i W er forkert, ti så mangler der rim, og hvorfor ikke hellere vælge det rimgivende end det rimforstyrrende ord?). Vi må således holde os til den skrivemåde, som hdskr. frembyder med den nødvendige rettelse, ti den er rigtig, hvis den forstås rigtig, nemlig:

hvat kvað hapta snytrir
hjalmfaldinn því valda

ɔ: 'hjalmfaldinn hapta snytrir kvað hvat valda því', den

hjælmede gud sagde, at der var nogen (en eller anden) grund dertil. Her foreligger der således ingen spørgesætning; 'hvat' betyder her øjensynlig, som så ofte, det samme som 'eitthvat', og således har SvbEg netop opfattet det i sin forklaring over Haustlǫng og Þórsdrápa i Skoleprogram for 1851, uden imidlertid at rette 'kvóðu', hvorfor han her konstruerer: 'kvoðo hvat valda því' som en sætning for sig. Jfr. og SE I_{471}.

Men de to første linier hvordan skal de så forstås? Tilsyneladende har Wisén fået en god mening frem ved at konstruere således: 'tormiðluðr beina vas meðaltálhreinn tífum'. Men det er dog ikke det, der her skulde siges, at ørnen (= Tjatse) var underfundig mod guderne, men netop det, at han in casu var dem en 'beina tormiðlaðr', ti til dette og kun til det kan det følgende 'því' rigtig refereres; disse ord hører derfor nødvendig til prædikatet. Kunde man måske konstruere: 'meðaltálhreinn vas (ɔ: hann) tífum tormiðlaðr beina'?, ikke fri for svig (i sit hele væsen) var han den, der hindrede guderne i at få mad. Men udeladelsen af subjektet, som adj. 'meðaltálhreinn' kun til en vis grad erstatter, er her temmelig stødende; og så kommer hertil den omstændighed, at der i 1. linie mangler rim, og det synes unægtelig, som om ingen rettelse her var mulig; i det mindste kan jeg ikke finde noget, der kunde passe. Skulde der måske i 'tífi (tífum)' skjule sig et jættenavn, som var subjekt i 'vas', og af den beskaffenhed, at det dannede halvrim (eller helrim) med en af de foregående stavelser: 'tor' eller 'miðl', eller navnet på en ørn?

4. Det sidste ord i 1. linie skrives i Reg. 'fullan', derimod 'fyllar' i W. Dette har SvbEg. taget som acc. pl. af 'fyllr impletio'; 'fullan' opfatter han (i Lex. poët. og SE III_{42}) som subst. af samme betydning, dog ikke uden betænkeligligheder (i Lex. poët.); til bestyrkelse heraf sammenligner han ord som 'vinon'. Dette går imidlertid ikke an, da subst. 'vinun' ikke er afledt af et adj. men af et subst., hvad der ikke var tilfældet med 'fullan', hvis det var et subst. Men jeg tror ikke at der kan være tale om et sådant subst.; men det

ma antages, at den, der skrev Cod. reg., her, som så ofte, har gjort sig skyldig i en misforstaelse, idet han, der havde skrevet 'hlut' og øjensynlig opfattet dette som acc. af 'hlutr', i 'fullan' har set en acc. af 'fullr' som apposition dertil. W's læsemade 'fyllar' matte så være den rigtige, og det mátte være afhængigt af sammenhængen, hvilken kasus det var. Jeg vil foreløbig blot bemærke, at 'fyllr' er et af de ord, man nødig bruger i pluralis; det synes heller ikke ellers at forekomme i pl. i literaturen.

Dernæst kommer jeg til ordet 'fetme(i)la'. SvbEg. forklarede dette som et slags kenning for Hónir, der ogsa kaldes 'langifótr'. Men at nævne 'Hónir' 'skridtets gud', fordi han hedder 'langben', er for tvungent; det er ikke nogen skaldisk kenning og kan derfor ikke tages for gyldig. 'Fetmeila' er da også allerede af Skúli Thorlacius blevet rettet til 'feðr meila', Odin; og dette har Wisén vist nok med fuld rette optaget i sin udgave. Men er 'bað' rigtigt, må 'feðr' være acc. sing., en form, der er meget sjælden, om ikke fuldstændig forkastelig (jfr. Wimmer fornnord. forml. § 61 anm.). I Lex. poet. opføres intet ex. herpå, og jeg har i de ældste digte ikke fundet ét exempel pa den sammentrukne accusativform af slægtskabsnavnene 'faðir' 'bróðir' osv., nar ét undtages, nemlig 'Sunatorrek Egils' 8.5:

hroða vágs bróðr ef vega mǫttak.

Men jeg er så nogenlunde vis pä, at der her er indsat et almindeligere og mere forståeligt ord i den sidste linie, hvorved 'bróðr' tilsyneladende bliver acc. Der skal vist nok sta 'viða' for 'vega', hvilket altid styrer dativ; 'viða' synes også her at passe bedre, da det er tale om 'søen'. Antager man nu alligevel, at der skal stå 'feðr meila', så må 'bað' i 1. vl. forandres til 'bauð', hvilket passer nok så godt i Tjatses mund. — Så kommer jeg endelig til udtrykket 'deila sér fyllar'. 'Deila' styrer i det gamle sprog aldrig andet end acc.; deraf følger, at enten må 'fyllar' opfattes som acc. pl., eller også må det forandres til 'fylli', acc. sing., da ordet, som før bemærket, næppe bruges i flertallet.

6. Jeg skal først bemærke at 'eikirótu' i 3. l. ikke kommer

af 'eikiróta', som angivet i Lex. poet., men af 'eikirót'. Lignende dativformer haves af andre ord, således: 'stangu' her i 8. l. Jfr. Wimmer fornn. forml. § 56. Til 'Mörna' i 5. linie føjes der i noten: *„potest in utroque* (Reg. og W) *legi niorna, cfr. infra stroph. 12"*. I 12. vers står der nu 'arnsúg faðir Njörnar' med den bemærkning, at således har Cod. Reg. og W., men *„alii*, mornar, mornaz". Begge ord må betyde ét og det samme, nemlig en jættekvinde. Ser vi hen til jættekvindernes navneramse i SE (I_{551-3}), finder vi der i 3. vers linien: „Mörn Íviðja" og den note til 'Mörn': *„sic 748, Hβ;* Morunn, *1eβ;* Njörn, *Reg., Wchart.*, 757". I Sturl. II_{99} (den gamle udg.) forekommer linien

mörnar hlakkar

uden variant; her er *m* (i mǫrnar) sikkert, da det er en 'hovedstav'. Endvidere citeres der i Lex. poet. to andre exempler på ordet. Heraf har SvbEg. også taget 'Morna' som gen. pl., her i Haustlǫng, og 'mǫrnir' som nom. pl. i 'þiggi mǫrnir' i 'Vǫlsaþáttr'. Derimod forekommer 'njǫrn' kun på disse 2 steder i Reg. og 1 gang i Wchart. og 757. Steder, hvor 'mǫrn' findes, er altså i overvejende majoritet og bestyrkes eller snarere sikres fuldstændig ved stedet i Sturlunga. Ordet hedder herefter i nom. 'mǫrn', gen. 'marnar' formedelst rimet 'arnsúg . . marnar' (12), som 'ǫnd andar' osv. Heraf følger, at 5. linie i 6. vers må skrives

okbjarn faðir marnar.

At formerne med 'ni' er opståede, kan man let forstå, tilmed da ordet har en vis lighed med gudindenavnet 'Njórun'. (SE I_{556}.)

7. Det sidste ord i 3. vl. hedder i hdskr. 'eygja', som SvbEg og alle (undtagen KG, se ÅnO 1876, s. 313, note 1) efter ham har opfattet som 'ægja' (og således skriver Wisén). Dette oversættes så ved: '(quem . . .) metuunt'; jfr. SE III_{43}; Lex. poet.; CPB: „(whom in bonds all the Powers) fear". — Men for det første, hvorledes kan 'ægja' være intransitivt? Det betyder ellers nemlig at 'forskrække, true' og styrer dativ. For det andet have guderne egentlig ikke været bange for Loke, medens han endnu var 'ubunden'; endnu mindre passer

det for en hedensk digter, at lade alle sine guder være bange for Loke, efter at han dog er bleven forsvarlig bunden. Derfor kan 'eygja' ikke være andet end det verbum, som betyder at 'se': 'ham som alle guderne se bunden', og fryde sig derved er øjensynlig meningen. Således har KG opfattet ordet l. c., men meningen af sætningen opfattes der lidt anderledes.

Den 5. linie

loddi rá við ramman

er uden rim og uden varianter. Alligevel er ordene og meningen udadlelige, sa at en rettelse her vilde smage af vilkarlighed. Og dog, hvor fristende vilde det ikke være i steden for 'loddi' at indsætte et andet ord, som kunde frembyde sig, nemlig 'lumði'. Dette verbum forekommer ifølge Icel. engl. dict. kun én gang i oldliteraturen, nemlig i Fbr. 86: „lumi af skutlinum maðr“, hid med harpunen, mand. Nu til dags siger man på Island 'að luma á e-u' at holde fast på noget, især uden at andre ved noget deraf. Er nu ordets grundbetydning den at 'hænge fast ved eller 'på'? Dette kan ikke afgøres, men usandsynlig er den betydning ikke, ti der er ikke noget i vejen for at antage, at islandsk her som ellers kan tjene til udgangspunkt. Ligesom man nu f. ex. siger både at 'hanga á e-u' og 'hanga við e-t', naturligvis i forskellige betydninger, således kunde man i gamle dage også have sagt både 'at luma á e-u' og at 'luma við e-t'. Desuden må man huske på, at 'lumði' kunde skrives 'lvði', og v er ofte ikke til at skelne fra o; en afskriver kunde nu, ved flygtig at se på sin original, komme til at læse 'lodi' hvilket han så opfattede som 'loddi'. — Dette er ikke noget forslag af mig til at indsætte 'lumði', ti det er langt fra at være sikkert. men jeg har kun villet gøre opmærksom herpå.

8_{5-8} skrives i udg. således:

Þá varð Þórs of runni[14]
þúngr[15] var Loptr, of sprúnginn;
Málunautr hvats mátti
mildíngs friðar biðja.

med følgende varianter: [14]) rvni, W; — [15]) þvngrſ, *Reg.;* þvngs, W, *prave;* dette opfattes i SE III_{44} således: „Of runni

(id. qu. *rúni*) þórs varð þá of sprunginn: Loptr var þungr. Málunautr hvats mildíngs mátti biðja friðar", og oversættes (SE I 311–13) således: „Tum prope factum est, ut Thoris socius dirumperetur: Loptus magna erat gravitate corporis. Particeps colloquiorum fortis Regis petere pacem coactus est". Samme opfattelse gøres gældende i Lex. poët.; 'ofrunni' opfattes der som ét ord, enten som 'comes Thoris' (af 'renna') eller som 'socius (rúni) Th'. Ved 'mildíngs' forstås enten Odin eller Høner. Læser man 'miðjungs', må det forstås som 'jætte', altså Loke som 'jættens ven', da han jo selv var af jætteæt; eller også betyder det her lige frem hans fader 'Fárbauti'. Som man ser, er her usikkerhed nok til stede i opfattelsen hos SvbEg. Wisén har skrevet og interpungeret på samme måde som i udgaven, undtagen at han skriver 'ofrúni', således som metrum fordrer det. I CPB skrives 'of rúni' og 'miðjungs'; ellers som i udgaven; opfattelsen er, så vidt ses kan, den samme. Endelig skriver þorl. Jónsson: 'ofruni' af 'ofr' og 'uni' (s. 259) = ven, hvilket er forkasteligt på grund af de metriske fordringer; han interpungerer efter 'ofruni' og efter 'sprunginn'.

Her er at bemærke: 1) er første linie uden rim; 2) må der selvfølgelig læses 'of rúni' i 2 ord, hvorved der kommer to 'of' til at stå i to på hinanden følgende linier; 3) har man taget 'mátti' i betydningen 'coactus est', 'blev tvungen til', hvad ordet ikke kan betyde. 'Mega', (det tydske 'mögen'), betyder nl. 'at kunne'. De exempler, hvor det i følge Lex. poët. skal betyde 'cogi', kan alle forklares lige så godt efter dets egentlige betydning. Således i Sigurðarkviða I 45: 'máttu þegja þó', hvor Bugge endogså vil rette 'máttu' til 'muntu', hvilket vilde passe fortrinlig. I 'Rǫsir mátti líta' hos Hallar-Steinn i Fms. II 316, betyder det det samme: 'kongen kunde se'. Det samme betyder det øjensynlig i Rígsmál 47:

þá kvað þat kráka,	heldr mǿtti þér
sat kvisti ein:	hestum ríða
"hvat skaltu konr ungr	[hjǫrum bregða]
kyrra fugla	ok her fella

ɔ: hellere kunde du ride på heste osv. I Guðmundardr.

I 43 (Bsk II) forekommer 'til má ást', hvor 'má' vel betyder 'skal', altså dog noget andet end 'cogitur', 'tvinges'; desuden er dette digtet i midten af det 14. århundrede. Icel.-engl. dict. har intet ex. på en sådan betydning af 'mega'. Endogså nu til dags regnes 'mega' i denne betydning for en danisme. 4) er det sandsynligere, at 'miðjungs' er det oprindelige og ikke 'mildings', da dette vanskeligere kunde forandres til hint, end omvendt. Hertil kommer, at det er uadækvat, at Loke under disse omstændigheder i én og samme vershalvdel både kaldes Tors og jætters ven. Jeg sér derfor ikke andet, end at man må søge en anden forklaring, og den finder jeg ved blot at forandre 'málunautr' til 'málunaut'. Så er alt i orden. Jeg konstruerer nu således: 'þá varð of rúni þórs (at) biðja málunaut miðjungs friðar, hvats mátti. þungr Loptr vas of sprunginn', d. e. da måtte (= nødtes) Tors ven bede jættens samtaleven om fred, alt hvad han kunde, [ti] den tunge Loke var nær ved at revne. 'Hvats' bliver således ikke gen. sing. af 'hvatr', men = 'hvat es'. Afskrr. har forstået det på den første (forkerte) måde, og så forandret den foregående accusativ til nom., da de deri så subj. i 'mátti'. Men herved kommer man dog ikke over den 1. linies vanskeligheder.

I 'þórsdrápa Eilífs' lyder 2 2 som bekendt således:

gammleið þórr skammu,

består altså af 5 stavelser, hvorfor K. Gíslason med rette mistænkeliggør den. Han siger (Nj. II 322): Navnet *þórr* synes engang at have hedt *þonorr* eller lignende, i lighed med f. ex. *þinorr gollorr jöfurr*. Derpå synes *on* at være blevet til *ó* (ligesom præpositionen *an* blev til *á*, præpositionen *in* til *í*, det nægtende *un* til *ú* osv.), måske uden at ordet strax ophørte at være et dissyllabum. Hermed stemmer verslinien

gammleið «þórr» skammum".

þorleifr Jónsson har her skrevet 'þóarr' og ligeledes Wisén. I Icel.-engl. dict. forudsættes 'þonor', der sammenlignes med angels. 'þunor'= torden. Så meget er vist, at ordet har haft et n i stammen; og mærkelig nok frembringes rim ved at indsætte en sådan form i Haustlǫng, hvorved 'of' må bort, som

indskudt senere, efter at formen var bleven enstavelset og den gamle glemt, for at de normale sex stavelser skulde komme frem. Rimeligvis burde så denne form også indsættes i 'þórsdrápa Eilífs'. — Jeg tror således at måtte læse det pågældende halvvers i Haustlǫng på følgende måde:

þá varð þonors rúni
(þungr vas loptr of sprunginn)
málunaut, hvat's mátti,
miðjungs friðar biðja.

At der således bliver 'þríhent' i den sidste linie, har ingen ting at sige; lignende forekommer så ofte.

9. Det første ord i 2. vl. hedder i udg. 'sorgeyra' uden variant. Et 'sorgeyrr' kendes imidlertid ikke og desuden vilde rimet fordre her et 'ǿ'. Forudsat altså, at 'sorgǿra er det rigtige, hvad betyder så dette? 'Malorum medicam' svarer SvbEg, der identificerer ordets sidste led med stammen i 'Eir', hvad der er grammatikalsk-fonetisk utilladeligt. I CPB oversættes det efter en lignende opfattelse 'sorrow-healing', som epitet til Idun. Da denne opfattelse, som sagt, er umulig, kan 'sorgǿrr' ikke betyde andet end 'rasende af (sorg =) smerte', hvilket ikke passer på Idun, som SvbEg også har indsét. Over hovedet vilde man ikke vænte her et epitet til Idun. da et sådant indeholdes i hele den 3. linie. Derfor er der ikke tvivl om, at der her oprindelig har stået 'sorgǿran', et meget passende epitet til den af kvaler næsten sønderslidte Loke. Tjasse venter med sin anmodning, indtil Loke er bragt til den højeste grad af fortvivlelse, for desto sikrere at få sin fordring opfyldt. Men afskriverne har som sædvanlig trot, at dette adj. burde rette sig efter det ord, der stod det nærmest i samme linie.

10. Det sidste ord i 1. linie hedder i udg. og alle andre bøger 'borða', og 'brǫtt borð' oversættes ved 'excelsa terrarum juga' (SE I 313) 'juga ardua' (SE III 45: *borð* h. l. id. qu. *barð*) 'terra editior' i Lex. poet. 'the rocks' (CPB). Ellers betyder 'borð' aldrig det samme som 'barð'. Det betyder: 'tabula', 'mensa' 'tabula navis' og 'ipsa navis'; så opføres i Lex. poët. en betydning, som skal lette overgangen til den følgende

(nemlig 'terra editior'): „*de terra: ripa, littus, ora*"; exempler herpå: 'jórdánar borð' 'á vínu borði' 'á viðu borði eylimafjarðar'. Som man ser, er her kun tale om en flods eller fjords bredder, d. e. om noget fladt, der kan sammenlignes med en 'tabula', i *modsætning* til noget højere liggende. Der kan altså ikke på nogen måde udledes heraf den betydning, som 'borð' her skal have, og derved bliver jo ordet meget mistænkeligt. Der skal naturligvis ikke stå 'borða', men netop: 'barða'; 'a' og 'o' kan ofte forvexles og læses forkert i håndskrifterne. Således er der f. ex. stadig blevet læst 'landum' i begyndelsen af den 1. alfabetiske afhandling i SE, men ser man nøje efter, så står der 'londum'. Til dette 'barða' passer 'brattra' så fortrinlig som muligt. På flere steder i poesien forvexles disse to ord. Et ex. herpå findes omtalt i Njála II 516 med note 147.

Den 3. linie lyder i udgaven således:

þá var lð- með Jötnum,

altså uden rim. Desuden er 'þá' lidt påfaldende, for ikke at sige stødende, ti, hvortil skulde denne tidsbestemmelse refereres? Der står i forvejen: „jætterne bleve ikke bedrøvede derefter". Herpå ventede man snarere en begrundelse, hvorfor de ikke blev det, end en deraf afhængig tidsbestemmelse. Jeg er derfor tilbøjelig til at mene, at der i steden for 'þá' skal stå 'þt d. e. 'þvít = því at', ti, hvorved der opnås mere logisk sammenhæng og tillige rim.

Den sidste halvdel lyder i udgaven således:

görðust allar áttir
Ingifreys, at þingi
vóru[6] heldr, ok hárar,
hamljót regin, gamlar.

[6]) varu, 756. — Oversættelsen: „Omnes (vero) gentes Ingifreyi grandævæ et canæ extiterunt; numina, externa specie majorem in modum deformia, conventum agebant"; tilsvarende opfattelse findes i SE III 45: „Allar áttir Ingifreys görðust gamlar ok hárar; heldr hamljót regin vóru at þingi". Samme opfattelse har Wisén og CPB trods interpunktionen sammesteds.

Men — her mangler rim i 5. linie og sætningen 'heldr

hamljót regin váru at þingi' er af temmelig mat indhold. Man væntede en stærkere udhævelse af, at guderne rådslog med hinanden på tinge, 'inden de fandt' osv. (begyndelsen af følgende vers). Skulde der ikke her være indkommet et ord, man bedre forstod, i steden for ét man mindre kendte, nemlig 'gerðusk' for 'gęttusk', tilmed da disse ligner hinanden temmelig meget af udseende. Var det tilfældet, måtte halvverset skrives således:

gęttusk allar áttir
ingvifreys at þingi
[váru heldr] ok hárar
[hamljót regin] gamlar

og opfattes på følgende måde: 'allar áttir ingvifreys, gamlar ok hárar, (regin váru heldr hamljót), gęttusk at þingi, unz' osv. d. e. Ingvifreys hele slægt, gammel og hvidhåret (guderne var temmelig stygge af udseende) rådslog med hinanden på tinge, indtil de fandt osv. Med hensyn til verbet 'gętask' kan jeg henvise til dets forekomst i den ældre Edda, f. ex. i Vǫluspá 6 4, 9 4, 23 4, 25 4, hvor det står med 'of þat'; men der kan ikke være noget i vejen for, at det kunde bruges absolut, og således synes det at stå i Atlamál 21 3. I Nj. II 568 note 206 gætter KG på 'hittusk', som forekommer mig ikke at passe så godt til det følgende 'unz' som 'gęttusk'.

11. Den første halvdel af dette vers lider af sådanne fejl, at den ikke kan restitueres på grundlag af de håndskrifter, vi nu har, og alle forklaringer, man har givet, ere utilfredsstillende. Strax en sådan kenning på Loke som 'hręvahrunsęva(r) hundr', 'blodhund', vækker det stærkeste anstød. For det andet vækker det dobbelte 'ǫlgefnar' (som ikke kan være andet end en genitivform) stærk tvivl; på første sted kunde det godt passe, taget sammen med det ord, der skal betyde 'lederen, bortföreren'. 'Iduns bortfører' vilde her give en meget passende benævnelse på Loke; men det i texten stående ord, der skal betyde dette: 'leiðiþir', er, hvad man på islandsk kalder en 'vandræðagripur'. SvbEg har i SE I 313 oversat ordet ved 'invisum servum', idet han i SE III 46 forklarer det som sammensat af 'leiði'- af 'leiðr' og 'þirr =

þýr'. I Lex. poet. kan man se hans dobbelte forklaring under ordet og under 'hrynser'. Her er det enten 'servus ducens', altså at forbinde med 'ǫlgefnar', eller det skal, som 'nunc optime placet', forstås 'de servo exoso', altså som ovenfor anført. Wisén skriver ordet 'leiðiþír'. I CPB findes samme text som i udg. og oversættelsen er fri.

Hertil er nu at bemærke, at det samme som 'þýr' kan 'þirr' ikke være, da det første er et huk-ord og ikke et hak-ord, hvad det sidste måtte være; heller ikke af fonetiske grunde kan de være ét og det samme. Var ordet af st. 'þewa', burde det vel skrives 'leiðiþér' som 'Hjalmþér' osv. se 'Fornnord. forml.' § 39, anm. 5. Hertil kommer, at denne linie er uden rim, altså som sådan ikke fri for at kunne mistænkes. Så har vi den 4. linie, hvor ordet 'ǫlgefnar' atter findes. At en digter havde brugt en sådan kenning to gange uforandret i samme halvvers, er usandsynligt, da dette netop er noget digterne omhyggelig undgå. Forklaringen af dette 'ǫlgefnar' er desuden endnu vanskeligere end af det første. Endelig er der her i dette halvvers en, i et sådant digt uhyggelig ophobning af rim i 2. og 4. versl.: 'hund: lund'; 'ǫlgefnar: ǫlgefnar', 'fundu: bundu'. Da der nu altså her findes en sådan usikkerhed i texten, en så fuldstændig mangel på naturlig ordforbindelse, samt tildels uforståelige ord, så må dette halvvers erklæres for ikke at være til at rette, og 'eo ipso' kan man heraf ikke udlede nogen som helst slutning med hensyn til eller støtte for rimfrie vers i dette digt.

I den sidste halvdel af dette vers er ordet 'véltr' af SvbEg blevet taget som voc. til Loke; således opfattes det også i CPB og af Þorl. Jónsson. 'Vélum' tages sammen med 'leiðar', der opfattes som 'leiðir' (Wisén skriver således), undtagen i Lex. poët. se VELA, og endelig mangler det sidste ord i hdskrr. Reg. og W. Efter et yngre håndskr., der har 'teyja', har Sk. Thorlacius indsat 'deyja', som i CPB er forandret til 'teygir'. Hertil er der forskellige ting at bemærke.

For det første er udtrykket 'véltr Loki', 'decepte L.' mindre naturligt, da Loke slet ikke var bleven 'besnæret' endnu; man venter netop en trusel derom. Dette har

SvbEg også meget godt følt, idet han SE III 46 siger: „forte rectius vertitur, dolis instructus, dolosus, astutus, a *vèl*, non a *vèla*". Men naturligvis er 'véltr' part. pf. af 'véla', og kan ej betyde andet, og således er det opfattet i Lex. poët.

For det andet hører 'vélum' snarere til 'véltr', altså 'vélum véltr' ligesom 'tálum tęldr', som SvbEg heldig sammenstiller dermed. Til sætningen 'nema osv.' behøves nemlig 'vélum' aldeles ikke; det var en given sag, at Loke ikke kunde bære sig anderledes ad, end således, at han anvendte list. Tager vi nu 'deyja' som oprindeligt, får vi konstruktionen: 'þú Loki skalt deyja vélum véltr, nema' osv. Dette kunde være naturligt nok, men for det tredje er 'teyja' vistnok senere lavet og stammer ikke fra gamle hdskrr.; altså er 'deyja' meget usikkert; til 'teygir' kan det ikke forandres, da helrimet så forsvinder; desuden kommer man da i stor forlegenhed med 'leiðar', som GV heller ikke har vidst at forklare. Hertil kommer endvidere, at et så almindeligt udtryk om Idun som 'munstørandi', hvilket naturligvis betegner hende som ihændehaversken af de evig ungdom givende æbler, ikke rigtig passer, da det dog kun er guderne — og ikke f. ex. mennesker eller vaneslægten —, der nyder æblerne. Man væntede derfor her en tilføjelse af et af gudernes fællesnavne, og der frembyder sig let et i alle henseender passende ord, hvorved alle anker forsvinder, nemlig: 'hapta'. Jeg foreslår derfor at læse dette halvvers således:

þú skalt véltr, nema. vélum
— veiðr męlti svá — leiðir[1])
munstørandi męra
mey aptr, loki, hapta,

d. e. Loki, þú skalt vélum véltr (veiðr męlti svá), nema leiðir aptr męra mey, størandi mun hapta. 'Størandi mun hapta', forøgende gudernes glæde, passer meget godt på Idun.

13. Det sidste ord i tredje linie hedder i W: 'sviðnar' (fattes i Reg.), præsens indic., hvilket her ved siden af 'hófu'

[1]) Om formen 'leiðar' kan antages at være oprindeligere eller gammel er mig ikke klart; SvbEg sammenligner den med 'vitam' i Íslendingabók.

'skófu' og i parentesen 'varð', forekommer mig meget påfaldende. Det bør uden tvivl hedde 'sviðna' infin., parallel med 'brinna', styret af 'hófu', altså: „guderne begyndte hurtig at tænde, og Tjatse at brænde", hvilket passer meget godt med den prosaiske fortælling i SE I 212: „þá slógu Æsirnir eldi í lokarspánu (jfr. 'skófu skǫpt'), en örninn mátti eigi stöðva, er hann misti valsins: laust þá eldinum í fiðri arnarins, ok tók þá af fluginn. Þá voru Æsirnir nær, ok drápu Þjaza jötun".

Med hensyn til de to rimløse verslinier (5 og 7) kan jeg ikke foreslå nogen rettelse. Þorl. Jónsson skriver 'fagða' for 'fáða' (7); jeg ved ikke, med hvilken ret.

14. Den første linie er uden rim, men da der er to 'of', hvert i sin linie, kunde man fristes til at antage, at i steden for 'of' i første linie skulde der stå et 'þat' altså: 'eðr þat sér es jǫtna' osv. eller: 'eðr sér þat es jǫtna', eller også for det tredje: 'eðr of sér þats jǫtna'.

Forresten findes der en del dunkelhed i det første halvvers, ordene 'bravr hyrjar baugi'. At 'hyrjar baugi' kan betyde 'circulo ignis (circumdatus)' (SE I 279), eller 'rheda fulminatoria Thoris' (Lex. poët. hyrr), eller '(in a) ring of flame' (CPB II 16) er mig uforståeligt. For 'bravr' skrives i CPB måske med rette 'bur', men 'hellis bur' (grottens søn „cave-dweller"?? CPB) er ingen jættekenning. Tør man i 'hyrjar baugi' se en del af denne kenning?

15. 'hofregin' i 5. vl. findes i begge håndskrifter; ordet er af SvbEg (SE III 21; Lex. poët.) opfattet som 'húfregin'. Så meget er vist, at 'hof-' er uforklarligt. Men at tage 'hógreið' her i betydning af 'commoda vectatio', da nemlig Tors egen vogn hedder 'reið', tror jeg kun er en nødhjelp, for at kunne få nogen mening, tilmed da 'reiðar-húfr' knapt kan være en vogn-kenning. I alt fald kendes, så vidt jeg ved, ingen sådan. Jeg tror derfor, at her bør læses 'hafregin'; a kan læses som o, som ovenfor bemærket til 10 1. Kenningen på Tor bliver altså: 'hógreiðar-haf-reginn', den af den bekvemme vogn løftede, — bårne, guddom; stammen 'haf-' altså passiv,

lige som i skibskenningen 'hlunns-haf-reið', 'den af rullerne løftede (bårne) vogn'.

16. Jeg går ud fra, at læsemåderne i W i den sidste halvdel af verset er rigtigere end i Reg., da en kenning som 'hreins reinar (saltûs) myrkbǫk' (= obscura terga saltuum, alti montes) er meget unaturlig og stødende; endvidere: disses 'vǫgn' = jætter, og deres 'váttr = vęttr' hjælper, alt sammen lige stødende, ja til dels umuligt. Der skal simpelt hen læses som i W:

Mjǫk frák móti hrekkva
myrkbeins haka reinar,
þás vígligan, vagna,
vátt, sínn bana þátti

d. e. 'ek frá haka-vagna-reinar-myrkbeins-vátt hrekkva mjǫk móti, þás þátti (= 'så', og ikke 'kendte') sínn vígligan bana. 'Hakavagn', søkongens vogn = skib, dettes 'rein' = 'land', søen, søens 'myrkbein', sten, stenens 'váttr', jætte, en kenning af samme art, som 'bjarga gętir' i følgende vers. 'Váttr' står for *vaht-r, af samme stamme som tydsk 'wacht', ɔ: vagt.

17. De to første ord i sidste linie har SvbEg i SE I 281 og III 22 samt i Lex. poët. opfattet som epitet til 'hraundrengr', idet 'fjǫllama' (som han i Lex. poët. tager som 'fjǫrlama') skulde være gen. af et 'fjǫllami' subst., styret af 'tíðr' („avidus cædis"). Fra meningens side er intet herimod, men så meget mere fra sprogets, idet et sådant subst. ellers ikke kendes, hverken sammensat eller usammensat. Desuden har 'fjǫllama' udseende af at være et af disse adj., som i nom. sg. masc. ende på -i, men på -a i alle øvrige kasus, jfr. 'fótlami'. Jeg må også antage, at der her foreligger et sådant adj. i gen., attribut til 'trjónutrolls'. 'Hyppig knusende' er et fortrinligt epitet til Tors hammer. Men så 'tíðr'? — Ja, jeg må tilstå, at tager man 'fjǫllama' på den anførte måde, har 'tíðr' intet at refereres til, og jeg sér ingen anden udvej, end at forandre det til gen. 'tíðs' som epitet også til hammeren. Det forekommer meget ofte, som bekendt, at 2 eller flere adj. høre til et subst., endogså i forskellig form. Se herom KG: Skjaldedigtenes beskaffenhed 21) side 297 ff. 'Tíðr' vilde

så betyde 'den hyppigt svungne' eller snarere 'den berømte' jfr. Icel.-engl. dict. I 2. Jeg opfatter altså halvverset på følgende måde: 'hraundrengr varðat bíða lengi þaðan hǫggs frá hǫrðum of rúna tíðs fjǫllama trjónu trolls'.

18. Her ere 5. og 7. linie uden rim. Den første:

þar hné grundar gilja

kunde meget let få et sådant, hvis man turde skrive 'fell' (: gil-ja) for 'hné'. Derimod er den sidste:

en bergdana bagði

vanskeligere. Foruden rimmanglen er formen 'bagði' påfaldende. Men dette ord, vi her har for os, som SvbEg tager af et 'baga bagði', GV-Cleasby som en gammel form for 'bę́gði', er uden tvivl blot en skrivfejl. Hvis ordet er rigtigt, bør det skrives 'bę́gði'; men derved afhjælpes rimmanglen ikke, og jeg ser ikke nogen udvej til at bøde derpå. Men her er endnu en ting at bemærke, liniens begyndelsesord 'en'. Et 'men', en modsætning, vænter man allermindst her. Der står lige før: „der faldt jætten for den skarpe hammer"; „men Thor stred imod jætten" passer ikke, som enhver ser; man væntede enten et 'ok' eller snarere et 'er' (es) = idet. Jeg må derfor antage, at her skal stå enten 'en' i betydning af 'es', som oftere, eller lige frem 'es'.

19. Den sidste del

þar svá eðr í óðins
ólauss burar hausi
stála vikr of stokkinn
stóð eindriða blóði

er bleven opfattet således: 'Stála vikr, of stokkinn blóði Eindriða, stóð svá eðr ólaus(s) þar í hausi óðins burar'. 'Stóð eðr' (= enn) er imidlertid lidt påfaldende, omend ikke umuligt; 'svá' ikke mindre. Skulde man ikke her burde læse 'svát' og opfatte halvverset på følgende måde: 'svát [den suste mod Tor (hvein at osv.) således, med en sådan kraft, at] stála vikr, eðr ólaus(s) í hausi óðins burar, [„som forresten endnu er fast i Tors hoved"; herved ligesom anticiperes resultatet af Gró's besværgelse] stóð þar (nemlig i 'hjarna mǿni') of stokkin(n) blóði eindriða'?

20. Hvad 'heyli'- (l. 3) angår, som i W skrives 'heili'-, optaget i CPB, må jeg slutte mig til den af Þorl. Jónsson og Wisén fulgte skrivemåde: 'hǿli'. Hverken 'heyli'- eller 'heili'- giver nogen mening. 'Ey' må her som før i 'sorgeyra' (10 2) være skrevet for ǿ, hvis lydlighed med hint har været stor. 'Ryðs bǫl' er 'rustens ulykke', slibesten, men 'ryðs hǿlibǫl', 'rustens overmodige ulykke', ikke lige frem 'hin góða hein' (Þorl. Jónsson), er et fyldigere udtryk. 'Hǿli-' er af samme st. som verbet 'at hǿlask (um)' at prale (af noget), 'at være overmodig (af noget), Heinen tænkes her som noget levende, der finder sin fornøjelse i og er pralende af at ødelægge rusten.

Dernæst er der verslinien:

garði þęr of farðir.

Det sidste ord er af SvbEg (SE III 23) opfattet som et subst. „puto a verbo *fara*, evenire“, og oversat ved 'res, eventa'. Þorl. Jónsson identificerer det lige frem med 'ferðir'. Konr. Gíslason ytrer sig herom (Nj. II 206) således: . . . „dette *farðir*, færd, «handeler», bedrifter . . må, trods den noget afvigende betydning, etymologisk være = oldn.-isl. *ferðir*. Nærmest beset er dog forholdet sandsynligvis det, at den til grund både for *farðir* og *ferðir* liggende gamle stamme var *farði* (ikke *fariða*); men at analogien med de mangfoldige hunkønsord på *-ð* (i nom.-acc.-dat. sing.), der have *i*-omlyd (*gerð, fremð, stærð, sæmð, leynd,* osv.), har gjort sig geldende ved formningen af *ferð*“. Jeg kan naturligvis ikke erklære denne forklaring for umedholdelig, men da den etymologiske identitet af dette enestående 'farðir' med det almindelige 'ferðir' er indrømmet, kan jeg ikke nægte, 'at det forekommer mig ulige simplere at antage, at her foreligger en skrivfejl og ikke en ellers aldrig forekommende ordform. Kunde der nemlig ikke her læses:

gerði þęr of ferðir?

'Gerði geitis' er det samme som 'garðr geitis' ɔ: skjold. 'Gerði' forekommer ganske vist ikke ofte; SvbEg læser (Korm. 6 2) 'gerðis' for 'gerðist', hvorved en lignende kenning fremkommer, men jeg må tilstå, at den rettelse forekommer mig

lidt usandsynlig, og jeg tør derfor ikke beråbe mig på den. Større vægt lægger jeg på, at nu på Island er 'gerði' omtrent ensbetydende med 'garðr'. Jeg indrømmer dog let, at denne rettelse ingen lunde er sikker nok. Men en sådan skrivfejl er ikke ualmindelig. Det lå meget nær at tænke på det mere almindelige ord '(geitis) garði' end 'gerði', og i tankeløshed er det første kommet ind i texten, hvoraf så fulgte, at 'ferðir' blev til 'farðir' for helrimets skyld. At et i og for sig tydeligt og forståeligt ord forandres til et mindre sædvanligt (ved siden af det omvendte) forekommer hyppigt. Her i samme linie er 'þ́ęr' blevet forandret til 'þeir', fordi afskriverne, idet de skrev 'farðir', antog dette for at være nom. pl. masc. part. perf. af 'ferja fer farða fariðr'.

Ser vi nu tilbage til det første spørsmål, rimforholdene i Haustlǫng, bliver resultatet dette, at i de lige linier er der helt i gennem helrim; i de 12 ulige linier, hvor der ingen fandtes, har vi set, at ved en ubetydelig ændring kan vi få rim i 1., 3., 4., 5., 6., 10., 11. tilfælde, altså i hele 7; af de øvrige 5 er nr. 7 uforståeligt og kan derfor ikke komme i betragtning her. Altså bliver der af 160 verslinier kun 4 tilbage uden rim, der ikke ser ud til at kunne forandres på nogen let og utvungen måde. Men det skulde være underligt, om ikke også disse 4 en gang har haft rim, men i tidens løb er bleven så forvanskede, at de nu trodser enhver forbedring. Jeg må afgjort slutte mig til denne antagelse, at Þjóðólfr ikke er et led i den formelle udvikling, den oldnordiske poesi har taget, men at han i så henseende står på det afsluttede trin, hvad der også bestyrkes ved Ynglingatal's formelle korrekthed.

Hvad den 2. 'lausavísa' angår, mangler den rim i 1. vl. (altså forvansket?); opfattelsen af den er, som jeg tror, ikke i alle punkter rigtig.

Den første halvdel:

Fariða ér áðr fleyja
flatvǫllr heðan batnar
verpr geitis vegr grjóti
guðrøðr of sjá stóran

opfattes i VI. bind af Khudg. således: 'Fariða (som Cod. Fris. rigtig skriver: fari þa) ér heðan Guðrøðr! áðr flatvǫllr fleyja batnar; Geitis vegr verpr grjóti of stóran sjá'. I lex. poet. under VERPA anføres sætningen 'geitis vegr verpr grjóti', hvoraf man kunde slutte, at SvbEg har forbundet 'of stóran sjá' med 'fariða' (således også i CPB), hvilket utvivlsomt må foretrækkes for det første; ti — „søen slynger stenene gennem søen" er for upoetisk udtryk. Sætningerne skal vist nok opfattes anderledes. I hdskrr. AB står 'veg' og ikke 'vegr'; dette havde jeg indsat, førend jeg lagde mærke til denne variant, og denne læsemåde må jeg antage som den eneste rigtige, idet jeg konstruerer således: 'Fariða ér, górøðr, geitis veg heðan, áðr fleyja (ferju?) flatvǫllr batnar; grjóti verpr of stóran sjá (sę)'. Til 'fariða' passer godt acc. 'geitis veg', 'at fara veg', at rejse (over =) ad en vej. Så bliver 'grjóti verpr' upersonligt: 'stenene slynges (om =) i gennem den voldsomme sø'. Dette er meget bedre. Det er nemlig ikke noget udtryk i den gamle ægte poesis ånd at lade en 'vej' 'kaste' noget.

Den sidste del af dette vers er endnu vanskeligere. 'Vindbýsna' tages i betydningen 'violentia tempestatis, immanis tempestas, furor venti' (SvbEg i Lex. poet.), 'violentissima tempestas' (i Kh. Hkr. VI). 'Skalt bíða heðan vindbýsna' oversættes på sidste sted ved: 'exspecta hinc (hic) donec violentissima hæc tempestas sedabitur'; 'hic manens præstolare, dum sæviat hiems' (Lex. poët: BÍÐA). 'Wait for a fair wind' (CPB II 13). Det første er umuligt; 'at bíða vindbýsna' 'exspectare *donec*' osv. er et 'lucus a non lucendo'; dette har SvbEg følt, idet han oversætter således som han gør: 'vænt her, medens stormen raser'; men det betyder ordene lige så lidt. GV oversætter 'vindbýsna' ved 'a fair wind'. Det er det, som her vilde bedst passe, men om 'vindbýsna' kan betyde 'a fair wind', det ved jeg ikke. Jeg nærer en stærk tvivl om rigtigheden af dette ord; i alt fald synes betydningen 'voldsom storm' at være umulig. Hvad 'heðan' angår, kan det ikke forbindes som i Hkr. VI med 'bíða', '= hér'; det synes at høre sammen med 'unz verði veðr': 'unz verði veðr heðan'

= indtil det bliver vejr herfra, ɔ: til at sejle herfra. Til slutning skal jeg bemærke, at i 7. linie har CPB 'mér' for 'oss', hvad alle hdskr. har. Ved 'mér' vilde der opnås en hending, da 'verið' må læses 'vesið'.

Hermed er jeg færdig med mine bemærkninger til Þjóðólfr, og skal nu gå over til de få levninger af

III. Auðun illskęlda's[1] og
IV. Ǫlvir hnúfa's kvad.

Af den første haves kun 1½ vers, af den sidste 1¼. De findes dels i Fms., dels i SE.

Auðun's:

1. Maðr skyldi þó moldar (SE II 98—100; 405; 508).
2. Stóðu vér und víðum (Fms. III 68).

Ǫlvir's:

1. óstisk allra landa (SE I 254, II 308).
2. Lǫgðis hefr of lagða (Fms. III 68).

Hvad det første halvvers angår, er det ikke ganske let at forklare, især med hensyn til kenningen, som deri forekommer, og jeg skal ikke indlade mig herpå, men henvise til SE III 136—7 og 406. Den sidste linie består kun af 5 stavelser; der bør vel læses 'kleppdǫggu'. Ikke mindst mærkelig er formen 'megja' i 2. verslinie. Denne form anføres i SE II 98 som exempel på et slags 'barbarismus'. Her læses:

„Um viðrlagníng stafs verðr barbarismus, sem kvað Auðun illskælda:

Maðr — löggvar.

Hèr er sett *megja* fyrir *mega*, ok aukit einum staf, ok

[1]) At tilnavnet egentlig skal skrives med ę og ikke ę́ forekommer mig hævet over al tvivl. Jfr. KG: Forandringer af Quantitet, AnO 1866, 257—8.

gjör löng samstafa af skammri, þvíat ella helzt eigi rètt kveðandi í vísuorði".

Dette sted er et af dem, der så tydelig, som ønskes kan, beviser, at første fod i en drottkvædt vl. ikke kan være ⏑ —, ti så forstyrres 'kveðandi'. Det beviser endvidere, at formen 'megja' er oprindelig i Auðun's vers, men forklaringen af 'j' som af digteren indskudt for at få en normal versfod er naturligvis forkastelig. At Auðun virkelig kunde bruge en sådan form, måtte komme deraf, at han kendte den som en, omend måske lidt forældet, så dog endnu levende form. Den oprindelige form må det have været, da omlyden 'meg-a' ellers vilde være uforklarlig. Bøjningen synes at have været 'megja meg magða mǫgðum', kfr. 'segja seg(i) sagða sǫgðum'. Af de andre former haves måske én tilbage, som, hvis stedet er rigtig opfattet af Egilsson, vilde give et slående bevis på denne form af verbet, nemlig 'mugðo' i 'Þórsdrápa Eilífs' 15,3, som så må skrives 'mǫgðu', hvad også Wisén har gjort.

Hvad de andre vers angår, Auðun's 2. og Ǫlvir's 2., haves de nu kun i ét håndskrift, nl. Hauksbók, fol. 88 a; denne side er meget ulæselig i det hele taget. Da Fms. III blev udgivet kunde man kun læse en del, og dette meddeltes på bindets sidste blad under „Leiðrèttíngar og viðbætir". I papirhåndskrifterne af 'Saga skálda Haralds konungs hins hárfagra' findes kun brudstykker af disse vers, til dels forvanskede (se Fms. III 68—69). Senere læste Jón Sigurðsson versene i Hauksbók og meddelte dem i SE III 406—7 og 415. Han læser nu Auðun's vers således:

Stóðu vèr und víðum
vindartjálgu linda,
herkir Hildar serkja —
hverr vèlti þat? beltis;
þat hykk hrammfjöturs hvöttu
Hlakk, fankat ek mey rakka,
[bóg]ar ske[lf und] bjálfa
bjúg þars saman smjúga.

Han tilføjer den bemærkning, at 'Hildar' og 'beltis' er „conjecturæ Jon. Thorkelss. pro *hyrjar* et *belti*". — Imidlertid —

meningen af første halvdel er mig ikke klar. Her synes der at foreligge 2 sætninger: 1) vi stod (om natten?) under træmuren (så og så klædte?); 2) hvem bedrog os, eller hvem fik os dertil ved list? Men hvad betyder 'vindartjálgu'?; hvad for et ord er 'herkir'? For det 3. kan 'vélti' ikke danne helrim med 'belti'. Hele denne vershalvdel er derfor så usikker som muligt. Den anden er derimod ikke så vanskelig. Den første linie er i dobbelt henseende urigtig. For det første er 1. fod — — —; 'þat' skal naturligvis slettes; det er både rimforstyrrende og sproglig umuligt. For det andet har vi her 3 'stuðlar'; der skal stå 'ramm-' og ikke 'hramm-'. Afskriverne så heri, formedelst det følgende 'fjǫturs', ordet 'hrammr' hånd, som meget godt passede til 'fjǫturr', armens lænke = armbånd, men de lagde ikke mærke til, at der senere stod et 'bógar'. Jeg læser i følge heraf pågældende halvdel på følgende måde:

hykk rammfjǫturs hvǫttu
hlakk [fannka mey rakka]
bógar [skalfk und bjalfa]
bjúgs þar saman smjúga

d. e. 'hykk hlakk bjúgs bógar-rammfjǫturs hvǫttu (ɔ: oss) (at) smjúga þar saman; fannka rakka mey; skalfk und bjalfa' ɔ: jeg tror (som svar på spørsmålet: hverr vélti) at armens buede stærke lænkes valkyrie (= kvinden) opmuntrede os til at liste os derhen sammen; jeg traf ikke den raske kvinde, men — til gengæld — frøs jeg (rystede jeg af kulde) under pelsen. Fra meningens side er alt i en så fortrinlig orden, som ønskes kan. Jeg har — foruden det anførte — ændret 'bjúg' til 'bjúgs' (hvilket måske ikke engang er nødvendigt), men jeg er i tvivl, om det hellere skal henføres til 'fjǫturs' end til 'bógar', da det passer lige godt til begge dele. Endvidere har jeg ændret 'skelf' til 'skalfk'; præteritum fordres, fordi verset øjensynlig er digtet dagen efter, og ikke om natten selv, jfr. 'hvǫttu (perf. infin.), fannka, stóðu, vélti'; og uden subjekt ('k') kan det næppe stå. Men der er ganske vist en ting, som i det mindste er lidt påfaldende, nemlig manglen af obj. (oss) for 'hvǫttu', men absolut nødvendigt forekommer det mig dog ikke; 'hvem' der var narret vidste jo alle.

Hvad dernæst Ǫlvir's vers angår, skrives det af Jón Sigurðsson således:

Lögðis hefir of lagða
laug Frigg duna augna
Skollvalds kvânar skáldi
skíðgarm saman hvarma;
ok bandvaniðr blundar
bekkjar hjörtr í rekkju,
því hefk fyrgnar fýris
fjón, gólf dáinn sjónum.

Heraf ere „'laug duna skollvalds skíðgarm bandvaniðr' 'conject. Jon. Thork. pro 'lauk dain—skiollvaldaðan—skíðgarð—bandvaniða'". Hvad den formelle side af verset angår, synes omtrent alt at være i god orden; men — hvad betyder 'lǫgðis duna skollvalds bekkjar hjǫrtr fyrgnar', og hele den sidste linie? Hvad den første halvdel angår, foreslår jeg at læse den på følgende måde:

lǿgis hefr of lagða
[laug] frigg «duna» augna-
[skollvǫld kván at skaldi]
skíðgarms saman -hvarma.

'Frigg' i 2. l. må være en del af en kvindekenning, og læses 'skíðgarm', som rimet forlanger, kan dette ikke betyde andet end 'træets hund' = 'ild'; her synes så at mangle et ord, der betyder 'vand' eller 'sø', et ord som 'lǿgir', og dette ser jeg i 'lǫgðis'. Jeg får altså følgende kvindekenning: 'lǿgis-skíðgarms (som 'skíðgarm' så må rettes til) -frigg', sø-ildens = guldets gudinde = kvinde, altså: 'lǿgis-skíðgarms-frigg hefr of lagða saman augnahvarma' = 'kvinden har lukket sine øjne'. Heraf fremgår, at dette vers, i modsætning til Auðun's, er digtet allerede om natten. Dernæst sammenfatter jeg ordene 'skollvald kván laug at skaldi', = 'den listige kvinde løj for digteren'. Ændringerne '-valds' til '-vald' og 'kvanar' til 'kván at' er i og for sig meget ubetydelige, og uden dem er det hele uforståeligt. Ordet 'skollvaldr' er sammensat af '-valdr' = voldende og st. 'skoll-' i subst. 'skollr', der betyder 'dolus, fraus' (se Lex. poët., Icel.-Engl. dict.). Alene 'duna (dain)'

formår jeg ikke at forklare; er det måske forvansket eller fejllæst for 'sína' (ɔ: hvarma)? Imidlertid synes det ikke at kunne rokke ved den af mig foreslåede opfattelse.

Den sidste halvdel er derimod uforklarlig, selv om man går ud fra, at 'bekkjar hjǫrtr', bænkens hjort, var en kvindekenning, hvad der dog er højst tvivlsomt. Men de 2 sidste verslinier består dels af 'ord', der ingen existerende ord er, dels af sådanne, man på ingen måde kan få til at passe i sammenhængen.

Jeg går nu over til den bekendte digter, de forriges samtidige

V. Þórbjǫrn hornklofi.

Af ham haves for det første en del brudstykker af et digt, kaldt Haraldsmál eller Haraldskvęði (se: Wisén 11—14), eller som andre vil af 2 digte. Da metrum her er højst usikkert, ja ikke en gang ensartet, kan jeg ikke indlade mig på nogen textkritisk behandling af disse. Derimod har vi brudstykker af et andet (eller tredie) digt, Glymdrápa, i drottkvædt versemål. Disse brudstykker består af 7 hele og 2 halve vers. Hvad metrum angår, behøver man blot at læse disse brudstykker en gang igennem for at overbevises om, at her har vi det fuldkomment normale 'dróttkvętt' (hvoraf man turde slutte, at også Þjóðólfr ór hvini, hans samtidige, har fulgt de samme regler). Af 32 ulige verslinier er der nemlig i det højeste én (2,5), der ingen 'hendingar' har; de — tilsyneladende og meget få — 'skothendingar', der findes, kan alle meget let restitueres. Vi tør altså her gå ud fra, at alt skal være regelmæssigt klassisk 'dróttkvętt'. Jeg kan aldeles ikke gå ind på eller tage noget hensyn til den af Guðbr. Vigf. i CPB II 28—9 udtalte mening om forvanskninger af dette digt af en sådan art, at det oprindelig skulde have set helt anderledes ud: „A long time“ siger han „must have intervened, during

which the poems were 'inked over', all their original roughness polished away, and with it their whole worth and truth. The 'irregularities' of the old verses no doubt shocked the purist poetasters of the twelfth and thirteenth centuries, the names and places they celebrated were so forgotten that they had become unintelligible; new words, new grammar, new metre were therefore substituted for them, and now it is barely possible through their smooth vapidity to destinguish the blurs, that mark some deeply bitten trait of the original design". Denne betragtningsmåde kan jeg, og jeg tror videnskaben, aldrig gå ind på; vel er der forvanskninger i håndskrifterne i hobetal, men at de er af en så radikal art, at f. ex. resterne af Glymdrápa skulde være en senere omdigtning af noget uforståeligt ældre, er — for mig i det mindste — ubegribeligt, og så længe hr. GV ingen beviser eller sandsynligere grunde giver, *uantageligt*, såvel for Glymdrápa's, som for alle andre digtes vedkommende.

Jeg skal nu anføre disse vers' begyndelse efter Wisén:

1. Hrjóðr lét hæstrar tíðar (Fgrsk. 9; Flat. I 572; Fms. X 186; SE I 440; II 331; 442).
2. Hilmir réð á heiði (Hkr. 54).
3. Görði glamma ferðar (Hkr. 54. SE I 494; II 449; 598).
4. Þar svát barsk at borði (Hkr. 54; Fgrsk. 9. Flat. I 572; Fms. X 186—7).
5. Háði gramr þars gnúðu (Hkr. 56; Fgrsk. 9; Flat. I 572; Fms. X 187; SE I 418; II 326; 437; 586).
6. Grennir þrǫng at gunni (Hkr. 60).
7. Ríks þreifsk reiddra øxa (sst.).
8. Menfergir bar margar (Hkr. 64; Fms. I 194).
9. Kømrat yðr né œðri (Flat. I 572; Fms. X 187).

---

2. Den første halvdel af denne strofe er meget usikker. I Khudg. skrives den således (jeg skal én gang for alle bemærke, at jeg ikke følger retskrivningen i udg., som kun af mangel på typer på sine steder (f. ex. d for ð) er ikke normal):

Hilmir réð á hæiði
hjalldr skíðs þrumu galldra

óðr við æski meiði
ey vebrautar heyja,

med følgende varianter: [1]) til 'skíðs' ofl.: seiðs þrimu at gjalda E (cod. Fris.); [2]) til 'óðr': óð AB; [3]) til 'æski-': óska B; [4]) 'meiði': meiða BCD; [5]) 'vebrautar': varbrautar A; vegbrotar E: [6]) 'heyja': heygja D.

Dette opfattes i VI. bind således: 'hilmir vebrautar réð, ey óðr, heyja á heiði hjaldr skíðs þrumu galdra við eskimeiði' = „Tutor sacræ viæ (sacrorum), semper (in bello) ferox cum fraxini (hastæ) vibratoribus (militibus) egit scutorum tonantem sonitum (pugnam)". Altså: [1]) tages 'hilmir' som 'tutor', beskytter; [2]) til 'ey óðr' 'stadig vild' skal underforstås 'i krig'; [3]) 'æski' skrives 'eski-', der skal komme af 'askr' i betydningen 'spyd'; [4]) 'hjaldrskíð' skal betyde 'skjold', dets [5]) 'þrumugaldr' 'tonans sonitus' — alt sammen dels umuligheder, dels usandsynligheder, dels pleonasmer og uskaldiske udtryk! SvbEg. følger forklaringen af [1]), idet han oversætter (Lex. poët. HILMIR, VEBRAUT) 'hilmir vebrautar', „præses fani, 'rex'; 'tutor fani, sacri loci, rex". Derimod sammenfatter han ordene 'hjaldrskíðs æskimeiðr' („flagitans ensem, præliator, vir"), hvilket i alt fald er mere naturligt; dernæst tager han 'galdra (gen. pl.) þrumu' i betydning af 'pugna sonora', 'tonitru sonorum'. Med hensyn til 'ey' bemærker han (EY), at det også kunde forbindes med 'vebraut' *„ut* eyvebraut *locum sacrum perpetua religione colendum significet"*. Men — hertil er forskellige ting at bemærke. For det første er det utilladeligt at tage 'vébraut', 'sacra via', i betydning af 'tempel' eller lignende, da denne opfattelse, så vidt jeg skønner, ikke bestyrkes ved noget andet sted. Endvidere er 'hilmir vebrautar' et aldeles uskaldisk udtryk og uden analogi. 'Hilmir' er, som bekendt, et almindeligt navn på en konge; en tilføjelse er overflødig; desuden betyder 'hilmir' aldrig 'beskytter'. Bugge oversætter det ved 'schirmherr', som dog kan forstås på to måder (Bezzenberger's Beiträge 1879, s. 118); det udledes af roden 'hilm-', hvoraf 'hjalm-r', altså 'den af hjælmen beskyttede', 'den der oprindelig fortrinsvis havde råd til at bruge en hjælm'. 'Hjaldrskíðs óskimeiðr' er en fuldkommen skjalde-

kenning, = mand, 'galdra þruma' = kamp derimod aldeles ufuldstændig og uden analogi, og må derfor forkastes. Endvidere kan det umulig gå an at tage 'ey óðr' for sig. 'Stadig rasende' er sandelig ikke nogen ros for en konge, men tvært imod; og at underforstå 'i krigen' er altfor tvungent. Endelig er betydningen af 'vébraut' højst usikker; snarest vænter man, at det skulde betyde 'den hellige' eller 'den stærke vej'.

Hvad der for det første her er sikkert er, at ordene: 'hilmir réð heyja ... (en kamp) á heiði' hører sammen, hvor 'á heiði' svarer til 'á Uppdalsskógi' i den foregående prosa (jfr. også sagaens kap. 5). Her må der da have stået en kenning for kamp, obj. for 'heyja'; derimod behøver det ikke nødvendigt at have stået, med hvem kongen havde kampen. Da desuden 'ey óðr' næppe kan stå for sig alene, ser jeg i disse ord begyndelsen til en appositionssætning til subjektet 'hilmir', naturligvis af en rosende karakter. Jeg tænker mig derfor, at der må konstrueres: 'hilmir, ey óðr við .... óskimeiða, réð heyja .... á heiði'. I de øvrige ord 'hjaldrskíðs þrumu galdra vébrautar' må vi nu søge den første del af kenningen for 'mænd', og en kenning for eller navn på kampen, obj. for 'heyja'. Det sidste er en let sag på flere måder. Det vanskeligste af de nævnte ord er 'vébraut'; at det er ét ord og ikke to, synes bestemt at fremgå af 3,8, hvor vi har det samme ord igen; det lader altså til, at digteren har i en særlig grad holdt af dette ord, på lignende måde som f. ex. Glúmr Geirason holder af sammensætninger med 'eisa': 'rógeisa dolgeisa'. Ordet 'braut' og lignende haves i mangeartede kenninger, f. ex. for havet, kvinder, skjold (fleina braut f. ex.) osv. Dette sidste vilde passe meget godt til 'hjaldrskíðs' = sværds, og endnu bedre, hvis man med Fríssbók læser hjaldrseiðs'. 'Fiskens vej' er havet, men kampfiskens (= sværdets) vej er skjoldet; dette må jeg nu antage for rigtigt. Vi har nu fået: 'ey óðr við hjaldrseiðs vébrautar óskimeiða'. Men 'stadig rasende mod mænd' er heller ikke noget rosende; der synes endnu at måtte tilføjes noget, for at det rosende kan fremgå, og her bliver det rigtigst at føje 'galdra' til, altså: 'ey óðr við hjaldrseiðs-vébrautar-galdra-

óskimeiða' 'stadig rasende mod skjoldsangens = kampens eftertragtere', mod dem, der forlanger at kæmpe ɔ: gør oprør. Dette passer meget godt på Harald hårfagre og hele hans færd. Følgen heraf er nu den, at 'þrumu' må tages i betydningen kamp, altså på en måde 'hálfkennt'. Ser vi på brugen af ordet, synes det tvivlsomt, hvorvidt det forekommer andre steder brugt således. I Lex. poët. anføres et sted fra Orkn. 5,5: 'þruma var þvígi skemri með spjótum'; og under ÞRYMA (som naturligvis er det samme) anføres et sted af Grettla s. 96, hvor 'þrima' d. e. 'þryma' (ifl. Egilsson) må betyde kamp, da hele halvverset ellers er klart, og intet andet ord kan forbindes med 'þruma'. I SE I 563 regnes nu 'þrima' (ikke: þruma) blandt 'orrustu heiti'. Det er derfor uden tvivl rigtigst her (og på de 2 andre steder) at skrive 'þrimu'; så er der ingen vanskeligheder mere, så er gåden løst. Man har ændret 'þrimu' til 'þrumu', fordi man troede at det skulde forbindes med 'hjaldrskíðs'. Jeg må altså betragte dette halvvers, i følge foran stående bemærkninger, som restitueret, idet jeg læser det således:

Hilmir réð á heiði
hjaldrseiðs, þrimu, galdra
óðr við óskimeiða
ey vébrautar, heyja,

'hilmir, ey óðr við hjaldrseiðs-vébrautar-galdra-óskimeiða, réð heyja þrimu á heiði', kongen, stadig rasende vred på dem, der ønsker krig, kæmpede på heden.

3. Den første del af dette vers ser således ud i den store Khudg. af Hkr.:

Geyrði glamma ferðar
gnýþrottr í orrustu dróttar
hel kannandi hlenna
hlym ræks um truð glymja

med følgende varianter: [1]) til 'geyrði': gørðiz ABCD. [2]) til 'í orrostu': i óro E. [3]) til 'hel kannandi': helkannaði BC. [4]) 'hlenna': hlanna A hlænna DE. [5]) 'truð': troð D trauð E. Dette opfattes i VI b således: „Glamma ferðar gnýþróttr geyrði hel-kannandi hlenna glymja um hlymræks truð í orrustu dróttar

ɔ: fragoris excitator inter luporum agmina fecit morti adductos(?!) homunciones ululare per pugnæ calcatam viam in militiæ conflictu“. Det er unødvendigt at påvise, af hvor mange fejl denne opfattelse lider; den er i ét og alt umulig. — I CPB skrives 'gœrðisk'; 'Glamma' (med stort bogstav); 'ioro' (for 'í orrosto') som udgiv. i samklang med sine nyeste teorier under texten foreslår at læse som 'Íra'; 'hlanna'; 'Hlymræks', der mærkelig nok opfattes som 'Limerick (!)'. Oversættelsen er så parafraserende, at jeg ikke vil anføre den. — Hvad SvbEg's opfattelse angår, er den følgende. Han har (i Lex. poët.) sammenfattet ordene 'glamma ferðar trøð' = *„callis luporum agminis, saltus montanus, id. qu.* heiðr *in stropha præced. parallela“* (GLAMMI); endvidere: 'dróttargný-þróttr' = *„deus strepitus militum, . . . i. e. pugnæ, bellator“* (GNÝÞRÓTTR); 'glymja í orrostu' = *strepere in pugna, strepitum in pugna excitare, i. e. fortiter pugnare, acre prælium committere“* (GLYMJA). Læsemåden i Fríssb. 'ioru' har han ikke ænset. 'Hlenna helkannandi' = *„qui necem raptoribus infert, exstirpator maleficorum, rex in pacando regno strenuus“* (HELKANNANDI; HLENNI). 'Hlenna' ser man at han har taget som gen. sing., idet han dertil henfører 'hlymræks'; 'hlymrækr' oversætter han ved *„amans strepitum, turbulentus, tumultuosus“*. Hertil er følgende at bemærke.

For det første er en sådan kenning som 'dróttar gnýr' ɔ: mændenes larm i sig selv unaturlig og uden analogi. For det andet kan læsemåden 'í orrostu' ikke være rigtig, ti så vilde 2. fod blive enten ◡ — — — eller — — —, begge dele en lige stor umulighed. Der skal med Fríssbók læses 'jǫru', som er det eneste rigtige: den læsemåde har Wisén naturligvis. Vi kan her konstatere et ret interessant exempel på en afskrivers fejllæsning; han har taget 'i(oro)' som præpositionen í, der som bekendt ofte skrives sammen med det følgende subst., og i 'oru' eller 'oro' har han set en forkortelse af ordet 'orrostu', der sædvanlig skrives 'oro'. Dette er så klart, som ønskeligt. For det tredje, at tage 'hlymrǫ́ks' som et epitheton til en sådan person som en røver er alt for unaturligt til ikke at være stødende, foruden at gen. sing. af 'hlenni' vilde

være meget påfaldende, nej, 'hlymrǫ́ks' er øjensynlig en del af en ærefuld betegnelse.

Jeg kan således ikke se, at SvbEg's opfattelse er særdeles tiltalende, men må erklære den for et nødsforsøg af den berømte forfatter til at forklare, hvad der ifølge versets ordlyd var uforklarligt. — Wisén skriver 'jǫru' og interpungerer efter 'þróttar' og 'hlymræks'. Hvorledes skal man da finde ud af verset? Jeg tror ved en ubetydelig forandring, ved nemlig at antage en ombytning af to hinanden meget lignende ord, nemlig 'þróttr' og 'dróttar'. Man må huske på, at begge disse ord i hdskr. kunde skrives: ðróttr (ɔ: 'ðróttr') og 'ðróttar'; nu antager jeg således, at idet en eller flere afskrivere skrev begyndelsen til 2. verslinie har de læst 'gný ðrótt' i ét ord og således fået et 'gnýðrótt', som de antog for en krigerkenning, og fordi de mente, at her burde stå nom. (som subj. til 'gerði'), skrevet 'gnýðróttr' d. e. 'gnýþróttr'. Jeg behøver ikke at minde om, hvor ofte 'ð' skrives for 'þ'; i Egils vers:

Hefr þrymrǫgnir þegna

(Rv. 130) skriver 132: 'bifðorns' (8. l.), for kun at tage et ex. Heraf fulgte at det sidste ord i linien blev læst — ikke som 'ðróttar' d. e. 'þróttar', men — som 'dróttar'. Ellers er i det hele taget alt i orden. Jeg skriver nu verset således:

gerði glamma ferðar
gný drótt jǫro þróttar
helkannanda hlenna
hlymrǫ́ks of trǫð glymja

d. e. 'drótt þróttar-hlym-rǫ́ks hlenna-hel-kannanda gerði jǫru gný glymja of glamma ferðar trǫð', — ('þróttarhlymr' er Odins støj, kamp, 'þróttar-hlymrǫ́kr, den der lægger vind på kamp, ufortrøden krigersk), — den krigerske røver-undertrykkers folk lod kampgnyet buldre på heden. Den første sætning er aldeles analog med 'sverð ferðar þjóðkonungs' i v. 7, hvorved min opfattelse af dette vers bestyrkes. Den sidste kenning opfatter jeg i overensstemmelse med SvbEg. Denne omsætning af ordene, jeg her antager for rigtig, er ikke stærkere, ja ikke engang så stærk som f. ex. den der forekommer i et hdskr. af Egilssaga (s. 412 i den Kh. udg.): 'atvitjandi at sitja'

for 'atsitjandi at vitja'. — Men af forandringen følger, at 'kannandi' nødvendigvis må læses '-kannanda'. At denne opfattelse er rigtig bestyrkes endvidere ved 'hlymrǫ́ks', som, trods forandringen 'þróttr: dróttar' og '-kannandi' har kunnet holde sig uforandret.

Den sidste del af verset læses i Khudg. således:

áðr út á mar mætir
mannscæðr lagar tanna
ræsi naðr oc rausnar
rak vebrautar nöckva.

med varianterne [1]) ranna i B for 'tanna'; [2]) maðr i A for 'naðr' og [3]) til i A for 'ok'. Denne vershalvdel findes også i SE, hvor der i steden for 'áðr' læses, øjensynlig urigtig, 'þá er'; for 'mætir' har Reg. Wchart og 1eβ 'meita'; for 'lagar' har 1eβ og Cod. Reg. 'laðar'; for 'ok' har Reg., Wchart, 748, 1eβ 'til'. I VI. bind af Kh. tages nu dette således: „áðr mannskæðr vebrautar mætir rak lagartanna naðr ('ræsi' udelades helt) ok rausnar Nökkva út á mar = antequam sacrorum viris periculosus antistes in pelagum duceret (pelleret) lapideum (ɔ: lapideo colore pictum) Draconem (prætoriam navem) et generosum Nockvium". Dette kan ikke være rigtigt. 1) kan 'vébrautar mætir' (mætir = antistes!) umulig være nogen kenning, 2) kan 'lagartanna naðr' aldeles ikke være = 'steindr dreki'. 'Naðr' kan ikke stå for sig saledes som benævnelse på et skib; ganske vist ved jeg, at Hallfrøðr siger: 'sukku niðr af naðri', men skibet hed jo 'Ormr', og for dette kan ethvert 'ormsheiti' substitueres. 3) kan der her ikke være tale om sådant noget som 'rausnar-Nǫkkvi' = 'generosus N.'; således vilde ingen udtrykke sig endnu den dag i dag. Der kan heller ikke her være tale om den 'Nokkvi', som nævnes i følgende kapitel, — han blev jo slet ikke en gang drevet 'ud på havet', — foruden at rimet (rak: nokkva!) forbyder en sådan opfattelse, og dog har GV i CPB optaget den. Her skal der naturligvis stå, som Wisén har: 'rak . . . nakkva'. SvbEg. (SE III$_{101}$) opfatter halvverset således: „þá er (for 'áðr') mannskæðr ræsi, mætir vebrautar nökkva, rak rausnar naðr ok lagar tanna út á mar". Men 'ræsi' for 'ræsir' kan ikke være

rigtigt; 'mætir-nøkkva' oversættes (I 495) 'sacrosancti fani frequentator'; 'studiosus cultor templi, rex.' ('Lex. poët.), hvad heller ikke går an på nogen som helst måde. 'Vebraut' har jeg før omtalt. En kenning som 'hofs mætir' er uden analogi og desuden så temmelig unaturlig. Skibskenningen opfattes af SvbEg. således: 'naðr rausnar ok lagar tanna' = „serpentem proræ et coloris' (i. e. serpentem proræ pictæ), navem prætoriam"; ikke meget naturligere end i VI. bind af Hkr. Derimod opfatter han i Lex. poët. 'ræsinaðr rausnar' som *„eximius serpens proræ, navis eximia"* under RÆSINAÐR, men under RAUSN som 'rausnar naðr': *„Draco eximius, navis prætoria"*. Det første kommer uden tvivl sandheden nærmest, idet 'rausnar' øjensynlig kommer af det 'rausn', der i Hkr. kap. 9 (jfr. kap. 13) nævnes som en del af skibets forreste del „aptr frá stafninum til austrrúms"; 'rausnar-rę́sinaðr' er en fuldstændig rigtig kenning for skib. Jeg holder nu for utvivlsomt, at ordene hænger således sammen: 'áðr mannskǿðr «mætir lagar tanna vébrautar» rak rausnar-rę́sinaðr (= „dreka mikinn" i den prosaiske fortælling) ok nakkva (acc. pl. ɔ: „og andre skibe" = 'mörg stórskip' i pros.) út á haf'. I 'mǿtir lagar tanna vébrautar' skjules utvivlsomt en fyrste- eller konge-kenning, men hvorledes man skal komme dertil, er mig ikke klart.

4. Den første halvdel skrives i udg. på følgende måde:

Þar svá at barz at borði
borð Hölkvis rak norðan
hlífar valldr til hilldar
hreggs döglinga tveggja.

varianter: [1]) til 'Hölkvis': hölknis B. [2]) til 'valdr': valldz BC. [3]) til 'hreggs': hreggs E (Fríssb.) „hregg alii". Opfattelsen (VI 15): „þar barz svá at borði (at) hlífar valdr rak norðan hölkvis borð til hildar hreggs tveggja döglinga = Ibi ita accidit, ut suas naves impelleret ab aquilone armorum possessor ad Hildæ procellam (bellum) contra duos reges". Alt dette kunde gå an, undtagen 'hölkvis borð'; det kan ikke være nogen skibskenning, og denne fejl forstyrrer aldeles det øvrige.

I Fgrsk. læses: 'barsk', 'borðhölkvi', 'fyr' (for 'til' og således

også i Flat. og Fms.); halvverset opfattes (s. 188) således: „þar barsk svá at at borði (?), at hlífar valdr rak borðhölkvi norðan fyr tveggja döglinga Hildar hregg“. 'Fyr osv.' forstår jeg ikke, og jeg tror ikke at det lader sig forklare.

SvbEg har opfattet dette i Fms. XII 224—5 således: „þar barz svâ at borði (= barst so undir) at hlífarvaldr rak borðhölkvi norðan [fyrir hildar hregg tveggja döglinga (= til bardaga móti tveim konúngum)“. Samme opfattelse fremgår af Lex. poët. se BORÐ 3δ; HREGG β; REKA a, hvor han dog følger læsemåden 'til . . . hreggs'.

Her vil jeg nu allerførst bemærke, at den tanke, at det er 'kongen', der driver skibene nord fra over havet, er, om end skøndt ingen af fortolkerne synes at have bemærket det, temmelig unaturlig. En konge kan naturligvis støde (eller lade støde) skibene fra land, og han kan styre et skib, men det er og bliver dog vinden, der driver skibene fremad over søen; er den imod, kan selve kongen ikke gøre noget. Jeg mindes heller ikke at have læst en sådan tanke udtrykt andet steds, hvorimod ofte, at det er vinden, der bærer skibene fremad. Således siges f. ex. 'hregg báru branda skǫ́' osv. Da der nu står 'hregg', nom., i Fgrsk. og Flat., tror jeg at måtte holde mig dertil og tage det som subjektet i 'rak'. 'Fyr' er uden tvivl opstået på den måde, at en afskriver har trot, at 'hildar hregg' burde forbindes, og — i steden for at antage, at ordet styredes af 'til', og forandre 'hregg' til 'hreggs', hvad de andre har gjort, — har forandret 'til' til 'fyr', for at få en præpos. som styrede accus. og således beholde 'hregg'. Jeg er overbevist om, at dette halvvers bør læses således:

þar svát barsk at borði.
borðhǫlkvi rak norðan,
hlífar valdr til hildar,
hregg, dǫglinga tveggja

d. e. 'hregg rak borðhǫlkvi norðan, svát hlífarvaldr barsk þar at borði til hildar tveggja dǫglinga' = vinden drev skibet nord fra, således at krigeren (fyrsten) førtes der indenbords (ombord) til to kongers kamp. 'To kongers kamp' er ikke 'kamp mod to konger' men 'den kamp, som to konger tilbyder'.

'Hlífar valdr barsk' er omtrent det samme som det upersonlige udtryk 'hlífar vald bar' vilde være: 'at borði' kan sammenlignes med sådanne udtryk som 'at meiði' i træet; 'at vangi' på marken; 'at valhǫllu' i valhal osv.

Med hensyn til den sidste halvdel har jeg kun den bemærkning at gøre, at læsemåden 'allsnǿfrir' uden tvivl er rigtigere end 'orðnǿfrir'. Det første passer udmærket om krigerske konger, det sidste vilde, især i denne sammenhæng, lige frem være en fornærmelse.

5. Med hensyn til denne i det hele taget meget lette 'vísa' skal jeg bemærke: 1) at 'þá er' = 'þás' i Flat. utvivlsomt er rettere end de øvriges 'þa er', 'þars'. Det er mere logisk og smukt at fremhæve tiden end stedet. 2) at 'bryngǫgl' må foretrækkes for 'bengǫgl'. Ådselfuglene er ikke tilstede under og i slaget, men kommer først til valpladsen efter det. 3) at 'rauð' passer bedre, forekommer det mig, til 'bryngǫgl' end til 'ben', de 'røde = blodfarvede, blodbestænkte brynjegæslinger' (= pile). 4) at 'fnýsti' må foretrækkes for 'fnýstu'. Det første står i Cod. Worm., og 'ben' er egentlig og oprindelig et hunkunsord; tilmed er det digterisk smukkere at bruge sing. her kollektivt. I CPB opfattes 3) og 4) på samme måde.

6. Parentesen i den første halvdel er af alle fortolkere bleven indskrænket til ordene 'sá vas gramr ... geðvarðr' (var.: goðvarðr, geðvǫrðr'). Men jeg tror, det er rigtigst at lade den omfatte ordene 'at gunni'. 'Sá gramr vas geðv. at gunni' (= i kampen) giver en fyldigere mere afrundet sætning og indeholder større ros. At en konge eller blot en mand er i al almindelighed modig, er ganske vist ros, men at lade dette mod vise sig i kamp er endnu herligere. Strængt taget er det heller ikke 'i kampen' (thi 'at gunni' betyder vel ikke: efter kampen), at man underkaster sig land og folk, dette kommer først efter, som en virkning af den. 'Geðvarðr' er af SvbEg (og Wisén) blevet taget som 'geðvǫrðr' = 'custos possessor animositatis, vir animosus'. På 'geð' i betydning af 'animositas' har jeg imidlertid ellers ikke fundet noget exempel. Desuden er et sådant substantiv temmelig mis-

tænkeligt. SvbEg sammenligner dermed 'hugar eigandi', men 'hugr' betyder vitterlig 'mod', altså er det noget andet. Det er derfor ikke rigtigt at opfatte 'geðvarðr' på denne måde. At opfatte '-varðr' som 'variðr' går heller ikke an, da en sådan form af partic. hos en så gammel digter, der i samme vers siger 'hjalmtamiðr', er meget mistænkeligt. I Lex poët. haves da ikke ét exempel på endelsen '-ðr', og alle composita ende på '-iðr', (et på '-inn'). Jeg er derfor tilbøjelig til at mene, at her foreligger en lille fejl, og at der skal stå — ikke 'geðvarðr', men — 'geðharðr'.

Man har sådanne sammensætninger med 'geð' som: 'geðbjartr', 'geðfastr', 'geðframr', 'geðfrǿkn', 'geðhorskr', 'geðsvinnr', 'geðrakkr', 'geðskjótr', 'geðsnarr', 'geðsnjallr', 'geðstórr' og endelig netop 'geðharðr': 'en geðharðir (ɔ: landrekar) gerðu' (Jórunn, Fms. IV 13); 'geðharðr konungr jarðar' (Sighvatr, Fms. IV 185), foruden alle de adj., som ende på '-geðr' (harðgeðr osv.) Fejlen kan man let tænke sig opstået på den måde, at en afskriver først i følge sin udtale havde skrevet 'geðarðr' (jfr. 'einarðr' for 'einharðr'; sml. også Lex. poet. H, begyndelsen, og jeg kan jfr. hermed skrivemåden 'lantirþi' på Egåstenen for 'landhirþi'. Wimmer: Runeskr. opr. osv. s. 216). 'Geðarðr' har en senere afskriver læst som 'geð ǫrðr' (formedelst rimet: jǫrðu), hvilket han imidlertid ikke forstod og rettede til 'vǫrðr'.

7. Den første halvdel bør uden tvivl skrives og opfattes således

ríks (þreifsk reiddra ǿxa
rymr; knáttu spjǫr glymja)
svartskyggð bitu seggi
sverð þjóðkonungs ferðar

d. e. 'svartskyggð sverð ferðar ríks þjóðkonungs bitu seggi; 'rymr reiddra ǿxa þreifsk; spjǫr knáttu glymja', = den mægtige folkekonges hærs sortpolerede sværd bed mændene; (da) de svungne øxers bulder florerede (og) spydene klang.

8. Med hensyn til dette vers kan jeg henvise til prof. Konr. Gíslason's behandling deraf i Njála II 380—388. Han opfatter den sidste halvdel (386) således: „Allr herr skota varð

áðr flœja af «læ» brautar — láði fyr eljanfróðum lögðis — eiðs — þverri“, hvor «læ» er — 'lœ' — 'lý', 'læbrautarláð' — 'sandmens — býr' i den første halvdel. — Men, skøndt jeg på ingen måde tør betvivle, at denne opfattelses resultat *kan* være rigtigt, forekommer mig dog en sådan kenning som 'sandmensbýr' og 'læbrautarláð', en ø, ikke uden betænkeligheder. Ti så vidt jeg *ved*, forekommer der aldrig lignende omskrivninger, og hos en så gammel skjald vilde de være endnu mere påfaldende. Desuden er 'býr' og 'láð' aldeles tilstrækkelige, hvert for sig, og for det andet, hvorfor behøver et 'lóbrautarláð', eller 'sandmensbýr' mere at være en 'ø', end enhver anden *ved* havet liggende *landstrækning*? Jeg kan ikke se rettere end at de kunde bruges — forudsat at de var sikre — f. ex. om 'Jæderen' eller 'Agde' i Norge i et givet tilfælde, i modsætning f. ex. til Uplandene eller Ringerike o. lign., lige som man nu til dags på Island taler om en 'sjávarsíða'. På den anden side kan jeg ikke andet end nære stærk mistanke til ordet 'sandmen'. Det skal nemlig betyde havet, altså en kenning af samme eller lignende art, som 'hauðrmen jarðbelti landgerði landmen' osv. 'Sandr' skal her — formentlig som 'pars pro toto' — være ensbetydende med 'jord'. Ser man nu på brugen af 'sandr' hos digterne, bruges det — foruden om 'sand' som jordart og om den smalle sandbræmme, der udgør overgangen fra landjorden til havet, (som her skal bruges for hele landet), f. ex. 'snúask at sandi', 'fyri sandi' 'á sandi', — som det synes stadig om *havets sandede bund*, f. ex. 'sanda hús' havet, 'sanda grunnr', det samme. Det samme ses af sammensætninger som: 'sandheimr' (i Njála 78) — havet; 'sandhiminn' (Þorf. karlsefnis s.) det samme; 'sandhverfa', en fisk (den, der borer sig ned i havets bund, sandet); 'sandlęgja', også en fisk. Jeg tilføjer endnu, at Bragi bruger 'sandr' om havets bund i 16_4. I anden betydning forekommer det ikke i poesien. I SE I_{586} opføres det ganske vist blandt 'jarðarheiti', men der anføres også ord som 'flag', der aldrig bruges som benævnelse på 'jorden'. Disse 'þulur' synes ofte at anføre som benævnelser på de forskellige ting andet end sådanne. Undersøgelsen af

dette ret interessante spørsmål kan jeg ikke her indlade mig på. Kun vil jeg erindre om, at blandt 'skipaheiti', eller i alt fald som en fortsættelse deraf, anføres benævnelser på visse skibsdele, der aldrig er bleven brugte som 'pars pro toto'. (SE I 583–5). Så vidt jeg ved, er der således ikke noget sikkert exempel på, at 'sandr' betyder 'land', 'jord'. For det prosaiske sprogs vedkommende findes der, som naturligt er, intet exempel derpå. Ser man nu på de kenninger, hvori 'sand'-fungerer, betyder dette allevegne den 'sandede havbund'; 'sandmen' vilde derefter nærmest betyde en 'fisk', f. ex. en ål, der borer sig ned i og snor sig i sandet, ligesom en 'slange' kaldes 'lyngva men'. Tør man betragte det som sikkert, at dette forholder sig så, kan jeg ikke sé, hvorledes 'sandmen' kan passe her i sammenhængen, taget sammen med 'bý'. Man kunde tage det sammen med 'niðar-varga', flod-ulvenes (= skibenes) sand; det sand, hvorover skibene løber, vilde være havet, dets 'men' skinnende smykke, guldet(?), dets 'lundr' en mand. Men her må det ikke oversés, at der gives andre læsemåder, nemlig 'landi' for 'sandi' og 'landmen' for 'sandmen', som hdskr. B (= AM 54 fol.) har. Prof. Gíslason bemærker med rette (s. 383): „*Versets* niðar varga lundr vann sókn á sandi *synes at svare til prosaens* «Þá herjaði hann á Skotland ok átti þar orrostu»“. Unægtelig vilde nu her 'landi' bedre passe til prosaens 'Skotlandi', end 'sandi'. Da endvidere et l lettere kan læses som ſ (= s) end omvendt, tror jeg, at der er al sandsynlighed for, at 'landi' og 'landmens' her bør foretrækkes. Konstruktionen bliver således: 'margspakr menfergir bar margar randir í bý. niðar-varga-landmens-lundr vann sókn á landi'; 'by' tager jeg naturligvis i betydningen 'byggð'; 'niðarvarga' = skibenes, deres 'land' = søen, dens '(glimrende) smykke' = guld, dets 'lundr' mand, her: fyrste; 'í bý' svarer ypperlig til prosaens 'á landi'. Således, forekommer det mig, bliver opfattelsen naturligere. Måske er min forklaring dog heller ikke rigtig.

Hvad den sidste del af verset angår, skal jeg bemærke, at jeg lige så lidt er tilfreds med kenningen 'læ ⌒ brautar ⌒ láð' som 'sandmens ⌒ bý'. Jeg konstruerer derfor den sidste

halvdel af verset, idet jeg fuldstændig slutter mig til prof. Gíslason's opfattelse af «læ» og 'seiðs eiðs' således: 'áðr allr herr skota varð flója af láði fyrir eljanfróðum (bedre: eljanprúðum) lǫgðis-eiðs-ló- brautar-þverri. 'áðr' må her betyde 'áðr en' för end, og denne sidste bestemmelse stemmer overens med prosaens. 'lǫgðis eiðs' = skjoldets, dets 'lór' (fisk) = sværd, dets 'braut' = skjold, og dets 'þverrir' en kriger. Meningen af hele verset bliver denne: „Fyrsten førte mange skjoldbevæbnede krigere op i (det beboede land) bygden; han vandt sejr i et slag i landet (= bygden), førend Skotternes hele skare måtte flygte bort af landet for (den modige fyrste =) ham“.

Hvad disse to kenninger angår, synes Þórbjǫrn i det hele at have yndet lange og fyldige kenninger, f. ex. 'gripnis-gnapsalar-gnýstǫrandi', 'lagar-ríðviggs-skíð', 'glamma-ferðar-trǫð' og (hvis jeg har ret) 'hjaldrseiðs-vébrautar-galdra-óskimeiðr'.

Når jeg nu sér tilbage på disse smukke lævninger af Glymdrápa, forekommer digtet mig i det hele og store slet ikke så dunkelt, som man har villet gøre det til. De fleste af versene ere tvært i mod meget klare. Således 1, 4—7, 9. Der er derfor så meget mindre grund til at underskrive Guðbr. Vigfússon's fordømmelsesdom, som han har udtalt i CPB oven anførte sted, hvortil han s. 565 tilføjer følgende kraftudtryk: „This poem is so completely restored that hardly an original word or sentence remains; yet Ari must have known it in its pure state, and even now the names he records can ever and anon be recognised underneath.“ Ari dør, som bekendt, 1148; hvordan er det muligt, at han skulde have kendt digtet i dets oprindelige skikkelse, men et halvt århundrede senere eller så omtrent skulde det være fuldstændig ødelagt, og senere 'completely restored'. I det hele taget ser jeg ikke rettere, end at det må stemples som en blot og bar illusion hos den lærde udgiver af CPB, når han tror, at et stedsnavn skjules i hvert eneste vers, hvor

der ikke findes et sådant i håndskrifterne, ikke blot i dette digt, men mange andre, hvilken anskuelse udtales s. 28—9. Jeg skal dog ikke indlade mig nærmere på dette æmne, men blot gøre opmærksom på et par berømte digte, det ene fra det 10. århr., det andet fra det 13. årh., nemlig Egils 'Hǫfuðlausn' og Snorri's 'Háttatal'. I det første, som GV ikke har antaget som 'completely restored', og hvor der ikke omtales andet end slag til lands og søs, findes ikke et eneste stedsnavn, og i det sidste kun et eneste (Vágsbrú). Nej, sammen med de gamle kvad, der i kronologisk rigtig rækkefølge nævnte fyrsternes heltebedrifter og krige, levede også den mundtlige fortælling i prosa, som et slags kommentar til digtene. Snorri og de første sagaskrivere havde begge dele, og dem kombinerede de til gensidig bekræftelse. Det hele belyses ypperlig ved Snorri's fortale til Hkr.

VI. Goðormr sindri.

Om ham se SE III$_{416-17}$. Af ham haves nu kun lævninger af hans kvad om Hákon aðalsteinsfóstri, Hákonardrápa. Disse findes i CPB II$_{30-1}$, og er følgende:

1. Bifroknum trað bekkjar (Hkr. $_{87}$; Fms. I$_{27}$; Flat. I$_{52}$).
2. Almdrósar fór eisu (Hkr. $_{88}$; Fms. I$_{27-8}$; Flat. I$_{52}$).
3. Selund náði þá síðan
4. Skattgilda vann skyldir } (Hkr. sst.; Fms. I$_{28}$; Flat. I$_{53}$; Jón Sig. betragter disse to halvvers som ét vers).
5. Ok sóknhattar setti (Hkr. $_{89}$; Fms. I$_{29}$; Flat. I$_{53}$).
6. Valþǫgnar lét vegnum (Hkr. $_{97}$; Fms. II$_{39}$; Flat. I$_{58}$).
7. Almdrauga varð ǿgis (Hkr. $_{98}$; Fms. I sst.).
8. Hrǿddr fór hjǫrva raddar (Hkr. $_{102}$; Fms. I$_{40}$; Flat. I$_{59}$).

Med hensyn til metrum hos denne digter, er det, kort sagt, fuldstændig normalt 'dróttkvǿtt', og hans digte er i alle henseender ægte skaldiske. I kritisk henseende er de ingenlunde fejlfrie eller let forståelige, selv om de ikke er så forvanskede, som CPB vil (II$_{565}$).

1. Den sidste halvdel skrives i Hkr. (Khudg.) således:

svan gæðir rak síðan
scjótt jálfaðar flotta
hrot gilja þar hylja
hramn víns at mun sínom

med følgende varianter: [1]) til 'scjótt': sótt AB; [2]) 'hrot': hvat A hrott B. [3]) 'gilja þar': gyljaðar CD giljaðar E. Opfattelsen i VI bind: „Jalfaðar svangæðir rak síðan skjótt flótta þar hrot víns hylja gilja hramn at mun sínum Accipitris exhilarator acriter postea pepulit fugientes, ubi vulnerum vina delectant corvum ex voto“, med følgende forklaring af F(innur) M(agnússon), til 'hrot—gilja': „profluvia gurgitum vini (rubri i. e. sangvinis) delectant corvum; cruor enim ejus potus dicitur.“

Hertil kan jeg nu strax gøre følgende bemærkninger:

1) 'skjótt' kan **ikke** være rigtigt, ti så forsvinder det vigtigste af rimbogstavene, 'höfuðstafr'en. 'Sk' rimer nemlig aldrig på enkelt s og ikke på andet end 'sk'. Jeg har ikke fundet noget exempel på andet end det sidste, ti Egil's Sunatorrek's 6 7–8: 'sunar skarð | es mér sę́r vann' indeholder ikke noget modbevis, da man i så korte vers godt kunde lade sig nøje med én bistav, hvorpå der også er overflod af exempler i samme digt. Læsemåden i AB 'sótt' må derpå pege i retning af det rigtige.

2) kan jeg umulig indse rigtigheden af, at opfatte 'víns hylja' som 'blods'; med F. M. at underforstå et 'rauðs' er både for tvungent og gør sagen ikke bedre, thi 'rød vin' bliver dog aldrig andet end 'rød vin' og ingenlunde 'blod'.

3) er 'hrot' som subst. et meget tvivlsomt ord, men det kommer jeg strax til.

I Fms læses 'gæðir' med varianten: 'bræðr' fra F(lat.), 'sótt', 'jálfaþar' med var. 'álmveðrs' fra F(lat); 'gyljaþar' med var. 'geljaðar' fra samme. I Sh I anføres 'bræðir' fra Sk(alholtsudg.); 'skjótt sótt' rettes her til 'sjót', som sammenfattes med 'jálfaðar': 'j. sjót', „ursi habitacula montana“; halvverset opfattes her således: „síðan rak hrafnvíns svangæðir flótta at mun sínum, þar gilja hrot hylja jálfaðar sjót — dein

pro lubitu pepulit fugientes sangvinolenti cycni saturator, qua fissurarum aspergines ursi tegunt habitacula". Her skal 'gilja hrot' være amnes ('hrot', aspergo, af 'hrjóta'), meningen altså denne: 'han forfulgte . . . der hvor ('þar' skal være — 'þars') floderne bedækker bjergene', i henhold til prosaens 'rak flóttann langt á land upp'. Her at anføre en anden forklaring samme steds, tror jeg unødigt. — I Fms. XII 26 har SvbEg forandret sin tidligere opfattelse meget betydelig, idet han her ordner ordene således: „Jálfaðar svangœðir rak síðan skjótt flótta at mun sínum; hylja (s. s. hula, þ. e. hlíf) hrafnvíns geljaðar (hermannsins; sem lokkar hrafninn með drykk; *geljaðr* (eða *giljaðr*, Skb. E. Hk.), sá sem lokkar; *gyljaðr*, sá sem gleðr; *vín* er hér drykkr) hrot (s. s. *hrǫt*, *hraut*, þ. e. brast, eins og *brot*, *brǫt*, *braut*)." — I Lex. poet. (HROT, GILJAÐR, SVANGÆÐIR) holder han sig uforandret til samme forklaring.

Hertil har jeg følgende at bemærke: 1) med hensyn til ordet 'skjótt sótt'. I ShI har SvbEg følt det utilladelige i en rimstav som 'sk': 's: s' og derfor rettet 'skjótt til 'sjót'. Men 'sjót' kan ikke være rigtigt, allerede derfor, at ordet slet ikke hedder således, men 'sjǫt', hvilken form forstyrrer rimet. Dette har han senere indsét, og derfor gjort en — i en vis henseende rigtig — tilbagegang. Heller ikke er 'gilja hrot' nogen skaldisk kenning for en flod og har intet analogt at støtte sig til; floder dækker heller aldrig bjærgene. Hvad endelig den sidste forklaring i Fms. XII og Lex. poët. angår, er den alt andet end tiltalende. Hele den sidste sætning 'hylja hrafnvíns geljaðar hrot' er i ét og alt en umulighed. 'Hylja' som subst. forekommer ellers aldrig. 'Hrafnvíns giljaðr' er ingen rigtig eller fyldestgørende krigerkenning; den skal betyde 'den, der glæder ravnen med vin', men den kunde kun betyde: 'den, der glæder blodet', hvilket er meningsløst. Et 'hrafns geljaðr víns' vilde være en umulig konstruktion. Desuden kan 'vín' ikke bruges lige frem i betydningen 'blod'. Endelig er ordet 'hrot' temmelig misligt; det findes ikke andre steder, og skulde det være 'hraut' af 'hrjóta' er det i alt fald underligt, at ingen af codices har den sædvanlige, men

en i ortografisk henseende højst stødende form. Her må der således søges noget helt andet, og jeg skal nu gå over til mine rettelser, efter således at have påvist, hvad der i de tidligere forklaringer er uholdbart.

Jeg skal da først bemærke, at Flat.'s '-brę́ðir' er ulige smukkere og almindeligere i sådanne kenninger end 'gǿðir'. SvbEg anfører kun 1 exempel: 'gǿðir gunnskára' fra 'Búadrápa', og 3 sammensætninger deraf. Dernæst kommer jeg til 'jálfaðar'. Lex. poët. har 'jálfaðr' som et navn på Odin. Ordets første vokal danner helrim med den første vokal i ordet 'sjalfr' i Grettla s. 67; ligeledes hos Þormóðr kolbrúnarskald i Olaf den helliges saga, 'jalfaðs: sjalfan', se f. ex. Fms. V 91 (en var. fra Hkr. Se også ÓH 53, s. 222). Heraf ses tillige den vigtige omstændighed, at genitivformen er 'jalfaðs'. Genitivformen 'jalfaðar' hos denne digter i 4 2 har ikke noget med dette ord at gøre, men er et af navnene på en bjørn, idet 'skautjalfaðr' er det samme som 'skautbjörn' = skib. Heraf kan der nu sluttes, at ordet som navn på Odin hedder 'jalfaðr (jǫlfuðr), gen. 'jalfaðs'. I 'sótt' ser jeg impf. ind. af verbet 'sǿkja', 3. pers. 'sótti', hvorfor formen 'jalfaðs' metrisk netop passer. Ser man nu på sætningen, 'jalfaðs svangǿðir (-brę́ðir) rak síðan flótta', er den i og for sig fuldstændig, og der synes ikke at mangle noget, i alt fald vilde et 'at mun sínum' = pro lubitu, 'så meget han lystede', være et temmelig overflødigt og mat tilhæng. Jeg ser derfor i ordene 'sótti . . . at mun sínum' yderpunkterne af en anden sætning, hvis — her meget passende — betydning vilde være, at enten en rovfugl eller et rovdyr, en ravn, ørn eller ulv søgte til sin fryd ɔ: ådsel og blod. Men subjektet? Det finder jeg netop i ordet 'hrot'. Husker man på, i hvor høj en grad bogstaverne c og t ligner hinanden i hdskrr., så at det undertiden kan være næsten umuligt at se forskellen, kan man uden videre betænkeligheder antage, at 'hrot' er en fejllæsning for 'hroc(r)' d. v. s. 'hrókr' 'pelecanus ater' (Lex. poët), og kenningen vil så her blive 'hrafnvíns-hylja-hrókr', = 'pelecanus sanguinis gurgitum'. 'Hylja' gen. plur. af 'hylr', 'gurges, vorago'. Nu er kun 'giljaðar' tilbage; jeg skal strax tilstå, at

jeg er lidt i forlegenhed med dette ord. 'Giljaðr' eller 'geljaðr', som måske er den oprindelige form, synes at være et subst., et nomen agentis i lighed med så mange andre, f. ex. 'framaðr magnaðr heyjaðr' osv. osv. Gen. sing. passer ikke her, med mindre Flat.'s 'hyljar' (gen. sing.) var her at foretrække, hvad jeg tror dog ikke er tilfældet. Skulde der her stå — hvilket i øvrigt er en helt ubetydelig forandring — 'giljaðra' i betydning af et til 'hylja' attributivt stående adj. = 'lokkende'? I alt fald forekommer det mig at være klart, at dette halvvers bør skrives og opfattes — i det mindste omtrent — på følgende måde:

svanbrǿðir rak síðan,
sótti, jalfaðs flótta,
hrókr giljaðra(-ar) hylja(r)
hrafnvíns at mun sínum

d. e. 'jalfaðs-svan-brǿðir rak síðan flótta; hrókr giljaðra hrafnvíns-hylja sótti at mun sínum', krigeren forfulgte derpå de flygtende, og de lokkende(?) blodstrømmes 'hrókr' søgte hen til sin fryd. 'Giljaðra(-ar)' vilde her i nævnte betydning være et overmåde betegnende udtryk. At 'munr' bruges her om 'fryd' d. v. s. den 'ting der fryder', er ikke påfaldende; jfr. 'angan' i 'þar man Friggjar, falla angan' i Vǫluspá 53 (Bugge).

5. 3. vl. hedder i Khudg. således:

Onars eiki græno

med varianterne 'Einars' fra D for 'Ónars', og 'grano' fra A 'gröno' fra B for 'græno'. Cod. Fris. (udg.) har: 'Onars eikigróno'; Fms.: 'Onars ekki seima' med var. 'grœnum' fra F(lat). for 'seima'. I Shl I 33 foretrækker SvbEg 'eiki-grænu' = 'arboris instar viridi'. Således også i Fms XII 27, samt Lex. poët. Men det er sandelig ikke noget adækvat udtryk at sige om et land, at det er 'trægrønt' 'grønt som træ', og passer desuden endda kun ved sommertid. Derfor er 'eikigrónu', træbevoxet, utvivlsomt det eneste rigtige; dette kunde siges om Norge i egentlig forstand. I forbindelse hermed må jeg antage, at der i steden for 'Ónars' skal læses 'Ánars', hvorpå 'Einars' snarest peger. I SE I 320 note 8 anføres 'Anas' fra W og U og 'Ánas' fra 756, og hos Þjóðólfr forekommer en vl.: 'ánars mey fyr hánum (se f. ex. Fms VI 140), hvilket

lige frem er direkte bevis for formen 'ánars'. At den omlydte form 'ónars' brugtes, er ikke noget modbevis; jfr. Hallfreðr's 'Ónars viði gróna' SE I 320. Lignende dobbelformer brugtes i overgangstiden jævnsides. Meget mere tjæner sidst anførte sted til at bevise oven nævnte opfattelse. Det er nemlig en almindelig bekendt sag, at der ofte findes, om ikke ligefremme efterligninger af ældre digteres ord og udtryk, så dog en vis genklang deraf hos yngre skjalde (jfr. tilnavne som Auðun 'illskelda' og Eyvindr 'skaldaspillir'). Det er således højst sandsynligt, at 'viði gróna' hos Hallfreðr er genklang af det ældre 'eiki grónu', sa meget mere som 'Ónars' findes begge steder. Det kan sikkert antages, at 'ónars' er indkommet således, at kun denne form var afskriverne bekendt, som så for at opnå en skothending i den ulige vl. forandrede 'grónu' til 'grǿnu'. Pågældende vl. hos Goðormr sindri har altså sandsynligvis lydt således:

ánars eiki grónu.

Den 5 vl. i samme vers er uden rim; 'er' som det ene: 'ír-' kan der selvfølgelig ikke være tale om; 'er' må læses som 'es', uden at blive 's ('þanns'), da vl. så bliver én stavelse for kort. At 'es' altid skal forkortes til 's er ingenlunde en selvfølge. Jfr. Sievers Skm. I 500. Jeg tror, at her skal læses 'ár' for 'áðr':

þann es ár frá írum.

'ár', før, bruges om ubestemt såvel kortere som længere tid. Om en forholdsvis kort tid bruger Óttarr svarti det i et vers Fms V 176, hvor det må betyde 'tidligere' som også her. I et vers af Hrómundr halti (Ldn. 162) er et 'ár' efter min mening også blevet forandret til 'áðr' af afskrivere, der forstod dette bedre end hint, uden at de, som så ofte, brød sig om rimet.

6. Dette vers lyder i sin helhed i Khudg. således:

Valþögnir let vegnom
víg nest saman bresta
handar nafs of höfðom
hlym milldingom gilldir.
Þar geck njörðr af nirði.
nadds há mána raddar

valbrandz viðra landa
vapnundaðom sunda

med følgende var. til [1]) 'valþögnir': valþarmar fra C, valrögnir fra E, valþaunir fra D.; [2]) 'vegnom', vögnom fra C; [3]) 'víg nest', vígnestr fra A, vagnestor B; næst CD (for 'nest); [4]) 'nafs' vafs AB; [5]) 'of', af AB; [6]) 'gilldir', gilldit „alii" (ɔ: end AB); [7]) 'nirði', nirðri B; [8]) 'nadds', nándz C; [9]) 'viðra', viðura B; viðar D; [10]) 'vapn-', vaþ- C. Opfattelsen i VI. bind: „handar nafs gilldir, let valþögnar vígnestr saman bresta (með) hlym vegnum milldíngum of höfðum. þar geck viðr brands. landa njörðr, af vapn undaðum hámana nadds raddar nirði á sunda val ɔ: manuum involucra dans susurrare fecit sangvine lotas sagittas super capitibus eminentium regum. Hic miles terras imperans discessit ab armis vulnerato scutigero in freti accipitrem". Jeg skal her gøre opmærksom pa at 'handar naf' skal være armbånd, 'valþögnar' strage lotas = valþvegnar!, at 'nest' antages for et fem. med plur. 'nestur', foruden at 'vegnom' oversættes ved 'eminentium' osv.

Cod. Fris. (udg.) har 'vignestr' 'af'. Fms.: 'valþögnar' 'vígnestr' 'vafs' med var. 'varps' fra F. I Shl anføres 'valþagnar' fra C, 'valþegnar' fra F. Sk; 'réð' fra BC for 'lét'. Andre øjensynlig forvanskede læsemåder er det ikke umagen værdt at anføre.

Dette har nu SvbEg opfattet i Shl således: „gildir valþögnar lét vígnestr bresta saman of höfðum (á) vegnum handar-vafs-hlymmildingum; þar gekk njörðr nadds-mána há-raddar af vopnunduðum valbrands nirði víðra landa sunda". 'Valþögn' skal være det samme som 'herþögn', neml. 'pugna': „nam, dum sonant arma, tacent milites", hvilket dog turde være højst tvivlsomt! 'Vígnestr opfattes formelt som i Khudg. og skal betyde 'et skjold'. 'Handar vaf' „potest esse clypeus ... magis tamen mihi arridet lectio Hkr. *handarnafs .... nöf*, f. g., et *naf*, n. g., modiolus rotæ, dan. *et Nav;* hinc rota. et rota manus, clypeus, a forma". „naddr = clavus quo clypeus . . muniebatur"; 'naddsmáni' altså et skjold, dets 'hárödd' kamp, dens 'njörðr' en mand. 'Valbrandr' et sværd. Endelig opfattes her 'víðra landa sunda' som genitivus loci,

der skal have hensyn til kampstedet, Karmts sund. I Fms. XII 27 tages den 1. del af verset på samme måde. I den sidste halvdel forbindes her derimod ordene 'njörðr víðra sunda landa' („= Hákon Noregs konúngr; Noregr er mjög vogskorið og eyótt land, og kallast hér því *sunda lönd,* eins og *fjörðjörð* 2, 328, 1") gekk þar af vopnunduðum Nirði nadds hámána raddar valbrands („hermk., nl. Guttormi Eiríkssyni; *naddr*, skjaldarnagli, hans *hámáni*, hár skjöldr, hans *rödd*, bardagi, hans *valbrandr* (eldr), sverð; þetta er rekið"). — Lex. poët.: her menes 'valþögn' at være = 'valkyrja', „qs. cæsos accipiens", af 'at þiggja'; under 'valþögnir' forbindes 'v. handar nafs' = „Odin (deus) clipei, pugnator". Under 'valrögnir' opfattes det på samme måde. 'Vígnest' opfattes som i Shl, 'handar vaf' ligeledes; 'handar naf' ligeledes. Under 'hlymmildingr' anføres 'alio ratio', nemlig: 'handarnafs-hlymgildir' som vocativ, og så skal der ifølge E forbindes: 'valrögnir lét vígnest bresta saman of höfðum (ɔ: á) mildingum' (*„super capitibus regum"*). Under 'naddr' gøres samme opfattelse gældende som i Fms XII og under 'njörðr' ligeledes med hensyn til begge kenningerne.

Jeg skal nu tage hver halvdel for sig. Jeg skal da først omtale ordet 'valþögnar valþagnar valrögnir'. De to første tages af et 'valþögn', hvilket naturligvis i gen. korrekt vilde hedde (ikke '-þögnar' men) '-þagnar'. At det betyder en valkyrje forekommer mig højst sandsynligt, ikke just fordi 'þögn' kunde (?) udledes af 'þiggja', som dog altid er og bliver noget andet end 'kjósa' ('-kyrja'), men snarere fordi der i SE II 490 virkelig findes et 'þögn' anført blandt valkyrjenavne. En sammensætning heraf med 'val-' er ikke stærkere end, men netop i analogi med f. ex. 'geirskǫgul' i Hákonarmál. Dette bestyrkes endvidere ved en anden sammensætning, 'herþögn', som i SE I 563 lige frem siges at være et kampnavn, men som rimeligvis oprindelig har været et valkyrjenavn. Således regnes her blandt 'orrostuheiti' et 'geirþriful', som i SE II, l. c. nævnes som 'valkyrjuheiti'. Idet jeg nu på den ene side ikke kan nægte rigtigheden af et 'valþǫgn', kan på den anden side et 'valrǫgnir' også være i sin orden som navn på Odin. Han

hedder således — i fuld analogi hermed — 'valgautr', foruden sådanne navne som 'valfaðir valtýr'; jfr. også 'áss valfallins nás' (Þórarinn máhlíðingr). Det eneste som her kunde være afgørende er at flertallet af hdskrr. har 'valþ{a/ǫ}gnar', medens iøvrigt den fortrinlige cod. Fris. har '-rǫgnir'. — Dernæst kommer jeg til 'vígnestr vígnest'. Det første er blevet opfattet som acc. pl. af et fem. 'vígnest': 'sagittæ' (Khudg.) 'clipeus' (SvbEg), sammensat af 'víg' og 'nest'. Dette sidste er imidlertid ifølge Icel.-engl. dict. et intetkønsord, og det eneste ex. på det som fem. (af 'Þórsdrápa Eylífs'), som anføres i Lex. poët., må man helt se bort fra, da der her foreligger et andet ord 'nesta', i pl. 'nestur'. Der bliver således her kun en eneste mulighed tilbage, nemlig, at antage et ntr. 'vígnest', i pl. 'vígnest'. Og betydningen? Her må jeg ubetinget dele Icel.-engl. dict.'s anskuelse med hensyn til ordet 'nest', der opfattes her som 'pin' og udledes af 'nista'. Betydningen fremgår også tydelig af flere steder i prosa, f. ex. følgende: 'hún hafði menit á hálsi sér, ok nistin horfðu niðr á" (Fas. I 393—4). I Lex. poët. siges, at det kan betyde det samme som 'þorn'. Heraf følger, at den naturligste betydning af ordet er — ikke et skjold, men — skudvåben, pile eller spyd, altså analogt f. ex. med 'rógþorn'. Ordet forekommer forresten også i Helgakv. Hjǫrv. 8 7 'vígnesta bǫl' = sværdenes ødelægger. 'vígnest' her = sværd og ikke 'skjold', som det hidtil er blevet opfattet. — For det tredje behøver 'nafs vafs' at drøftes. Hvordan man har tænkt sig, at 'naf' kunde betyde 'involucrum' er mig en gåde. SvbEg forklarer det (se ovenfor) som ensbetydende med fem. 'nǫf'. Men da et intetkønsord 'naf' ellers ikke findes, er ordet meget tvivlsomt. Desuden er et 'handar naf' temmelig unaturlig kenning for et skjold. 'Naf' må derfor helt forkastes og betragtes som fejllæsning for den anden håndskriftlige læsemåde 'vaf', og jeg skal nu søge at forklare dette ord. 'Vaf' er et substantiv, hvoraf verbet 'vefja' er dannet, og betyder netop 'involucrum' 'hvad man vikler omkring noget' (deraf sammensætninger, som 'sívaf' ívaf' fyrirvaf'). I SE II 494 nævnes nu blandt 'kleða heiti' 'vøf (hringar)'

med andre ord: 'vaf' (sing.) er = 'hringr', en ring. Dette er meget vigtigt. At nu 'vaf', der utvivlsomt må være det samme som Goðormr's 'vaf', i egentlig forstand betyder en ring, er meget muligt, men i grunden vænter man, at den fuldstændige benævnelse måtte f. ex. være 'arms vaf' eller netop 'handar vaf'. Om dette ord i øvrigt har været almindeligt eller ikke, er vanskeligt at sige. Så meget er vist, at det forekommer, så vidt vides, nu kun på disse to steder. Jeg er imidlertid overbevist om, at den eneste rigtige opfattelse her er at tage 'handar vaf' som 'ring', hvilket er ulige bedre og anskueligere end SvbEg's 'skjold'. Jeg skriver altså den første halvdel således:

Valþagnar (eller: -rǫgnis) lét vegnum
vígnest saman bresta
handarvafs of hǫfðum
hlymmildingum gildir

d. e. 'handarvafs-gildir lét vígnest bresta saman of hǫfðum vegnum valþagnar (-rǫgnis) hlym-mildingum', den gavmilde fyrste lod spydene (pilene) støde bragende mod hinanden over de faldne krigeres hoveder (ɔ: på valpladsen); 'handar-vafs-gildir' er en kenning af samme art som 'auðar gildir, auðgildir, seimgildir, auðgildandi'. 'Valþagnar' eller 'valrǫgnis' = 'valkyrjens' eller 'Odins hlymr' (larm) er 'kamp', dens 'mildingar', krigere, 'de som gærne kæmper'. Trods denne plur. kunde der i dette tilfælde meget godt menes Guthormr Eirikssøn, der netop faldt i den her omtalte kamp, og han, som enhver anden af hans brødre, kunde ret betegnende kaldes en 'orrostu-mildingr'.

Hvad den sidste halvdel angår, ligger hovedvanskelighederne — forekommer det mig — i at søge, hvorledes ordene naturligst bør ordnes. Ordningen i Khudg. er ikke tilfredsstillende. 'Landa njǫrðr' er slet ingen kenning; sådanne omskrivninger er ikke skaldiske, hvis de over hovedet har nogensinde existeret. Det samme gælder SvbEg's 'njǫrðr víðra sunda landa', foruden at 'sunda lǫnd' (= Norge) i og for sig er allerede tilstrækkelig unaturligt, og bestyrkes ikke ved 'fjörðjörð'. Desuden er denne apposition her over-

flødig. Sin første opfattelse af 'víðra landa sunda' som gen. loci har SvbEg med rette forladt. Den naturligste ordning forekommer mig at være følgende: 'þar gekk njǫrðr nadds-raddar-hámána (= nadds-háraddar-mána, som SvbEg i ShI) af sunda-valbrands-víðra-landa nirði vápnunduðum'. 'Naddr' står her i betydningen 'telum', hvis 'hárǫdd' er kamp, hvis 'máni' er skjold osv. Den sidste kenning opfatter jeg således: 'valsunda brands landa njörðr'; 'valr' = de faldne, deres 'sund' vædske, blodstrømme (jfr. ord som 'valdreyri, valbreki, sund hrǫva' osv.), disses 'brandr' (flamme) = sværd, dets 'land' et skjold. Således får man en kongruens i disse to kriger-kenninger, der allerede ligesom bebudes ved sammenstillingen 'njǫrðr af nirði' i 5. vl.

7. Det første ord i dette vers skrives i håndskrifterne på forskellig måde: 'almdrógar' (Hkr) 'almdraugar' (Fms.) 'alin-draugar' (BC), hvorimod ingen synes at have 'almdrauga', som den Ungerske udg. af Hkr. har. Denne rettelse forekommer mig også aldeles unødvendig. 'au' er her ikke andet end grafisk variation af o,ó, hvilket forekommer ikke så sjælden, se Frumpp. 24, og især 49—50. Ordet er uden tvivl rigtig opfattet af Egilsson i hans Lex. poët. som et 'almdróg' = 'ýdróg' = pil. 'Varð' er også uden tvivl rigtigere end 'var', 'de blev osv.'. Den anden linie hedder øjensynlig rigtigst: 'optsinnis [þess minnumk]' hvor 'þess minnumk' er en bemærkning af digteren, = 'jeg mindes det'. 'En' svækker betydelig kraften i denne parentes, og er i alle henseender overflødigt.

Den sidste halvdel af dette vers er derimod vanskeligere: den hedder i Khudg. således:

böðsækir hellt bricar
bræður síns oc rac flæða
undan allar kindir
Eirecks á haf snekkjom

med følg. var.: a) 'rac' mangler i CD; b) for 'flæða' har ACE flæðo; c) for 'Eirecks' har E 'Eirík'. Opfattelsen i VI. bind: „Böðsækir héllt sneckjum á haf, rak Eiríks bræðr síns kindir oc allar flæðabríkar undan — præliator naves in oceanum detulit, et profligavit fratris sui Erici filios et omnes naves". Hertil

er nu at bemærke, at asyndesien imellem 'helt' og 'rak' (som står uden subj.) er meget stødende. For det andet kan 'bríkar' ikke være acc. plur., da ordet hedder 'brík, -ar, -r' (3. stærke klasse), med andre ord: 'bríkar' kan ikke være andet end gen. sing., og således har SvbEg opfattet det, idet han i Shl (s. 45) og Fms XII 28 og Lex. poët. forbinder „flæða (i de 2 første skrifter 'flœðu', som skal være gen. sing., hvad det umulig kan være) bríkar-böðsækir, pugnam navalem obiens" = *„præliator maritimus"*. Men for det første er den slags kenninger vitterlig højst tvivlsomme, og for det andet passer det slet ikke på Hakon den gode at kaldes en 'præliator maritimus' (som snarest måtte være en søkonge eller lignende), omendskøndt han undertiden sloges til søs. Her vil jeg nu strax gøre opmærksom på læsemåden 'flæðu', der findes i 3 hdskrr. af Hkr., hvoriblandt Cod. Fris. og i Fms. Er 'flœða(r)' den oprindelige læsemåde, er det her ikke ret klart, hvorledes et dunklere udtryk er kommet ind i steden for et meget klart. Jeg er således overbevist om, at der her foreligger en sætning, bestående af ordene: 'allar kindir eireks (således og ikke 'eirekks' bør der skrives) flǿðu (= flýðu) undan.' Om 'á haf' hører hertil, er usikkert. Herved er det øvrige dog ikke forklaret, hvad det heller ikke er, selv om rigtigheden af min opfattelse bestrides, da dette 'rak undan' er et sprogstridigt udtryk; der mangler f. ex. et 'sér'. Er nu de andre ord rigtige, synes ordenes naturligste orden at være følgende: 'boðsǿkir bríkar (= bǫð-bríkar-sǿkir = skjoldets 'sǿkir'; jfr. 'geira sǿkir' o. lign.) helt ok rak á haf snekkjur (en i så fald nødvendig rettelse af 'snekkjum') brǿðr síns'. Men jeg må tilstå, at dette langt fra er sikkert eller tilfredsstillende i alle henseender. For det første måtte 'helt' stå absolut i betydningen 'drog', hvad det også meget ofte betyder (jfr. f. ex. 'halda svá til hafnar', hos Egill). For det andet findes her — hvilket er meget vigtigere — den ubrugelige gen. form 'brǿðr' for 'bróður'; og selv om den var rigtig, hvorfor så tale om én broder, da der ellers er tale om 'allar kindir Eireks' og om 'Gunnhildar synir' og 'Eiríks synir' i den foregående prosa. Når nu hertil kommer, at 'rak' udelades i

2 hdskrr., er der al sandsynlighed for, at denne verslinie er forvansket. Har den måske oprindelig hedt:

brǿðra sínna ok (?) flǿðu (?)

Var det tilfældet måtte halvverset opfattes således: 'bǫðbríkar-sǿkir helt snekkjum brǿðra sínna á haf ok allar kindir eireks flǿðu undan'. Efter at 'flǿðu' var blevet forvansket til 'flǿða' har en afskriver ment at opdage, at der manglede et verbum, og indsat et 'rak', som han syntes passede til sammenhængen. Måske er så 'brǿðra sínna' først blevet rettet til 'brǿðr síns' for det rigtige stavelseantals skyld. Men her er dog en anke at fremhæve, nemlig at 'helt' så måtte stå i betydningen at 'drive jage' (de fjendtlige skibe). 'At halda' med dativ forekommer dog andre steder f. ex. 'halda hlunngotum norðan' (Fms VI 177) 'heldut yðrum skipum sunnan (sst. 180) osv., hvilket SvbEg oversætter ved „*dirigere cursum navis*, *id. qu.* stefna". Men ordet synes aldrig at være brugt om andre skibe end ens egne, og kan derfor ikke betyde at drive fjendens skibe på flugt. Der kunde således være god grund til at mistænke netop dette 'helt'. Og det forekommer mig ikke for dristigt at antage, at der oprindelig i steden for 'helt' netop har stået 'rak', og at 2. vl. således indeholder en reminiscens af det oprindelige, medens 'helt' i overleveringen har trængt det bort. Hvis dette er rigtigt, må der også skrives 'snekkjur', og så får man alt i den bedste orden, nemlig: „bǫðbríkar-sǿkir rak snekkjur brǿðra sínna á haf, ok (?) allar kindir eireks flǿðu undan". I alt fald er denne konjektur ikke dristigere end når KG (Nj. II 172) antager, uden tvivl med rette. at 'helt' er indsat for et oprindeligt 'lét' hos Arnórr. Forskellen er altså kun den, at 'rak' synes først at være blevet fortrængt af 'helt' og senere igen indsat på et forkert sted. medens 'lét' hos Arnórr helt er forsvundet.

8. Hvad dette vers angår, er det i det hele og store meget klart, og som det forekommer mig rigtig opfattet af SvbEg, f. ex. i Fms XII. Der er kun én ting, jeg ikke kan være enig med ham i, nemlig i henførelsen af 'hjǫrva raddar' til 'herr'. En sådan omskrivning er aldeles uskaldisk, da 'herr' er en i og for sig fuldstændig benævnelse: ordene må høre

til 'malma þverri': 'hjǫrva raddar' (= kampens) 'malma' (= vabnenes) 'þverrir', 'en kriger'. Ganske vist ved jeg, at 'malma þverrir' var en tilstrækkelig kenning, men denne digter synes at ynde fyldige omskrivninger, således 'rógeisu rǿsir, geirvífa snerra' i samme vers; 'rǿsir' og 'snerra' kan være tilstrækkelige i sig selv, men det oprindeligere er netop dette, idet 'rǿsir' er den der 'sætter i bevægelse', 'snerra' blot 'larm' osv.

Hvad derimod de to sidste verslinier angår, synes de at være af en temmelig vanskelig natur, hvilket SvbEg. klart har følt. Det drejer sig om kenningen 'jǫfra ósk (os- ols- ol-) kvánar byr mána'. Dette skal ifølge Olavius være en omskrivning på guld, idet 'jǫfra' skal komme af et 'jǫfri' = græsk ὀφρύς, øjenbryn, hvilket strax må forkastes, da et sådant ord i en sådan betydning aldrig har existeret, og ikke nok hermed, 'øjnenes byrr' kan aldrig blive = 'øjnenes regn'. Heller ikke passer en sådan kenning i sammenhængen, hvilket ikke er uvigtigst. Hvad skulde det nemlig betyde her at omtale guld i forbindelse med kongens modige angreb?. Hvad der øjensynlig ifølge sammenhængen forlanges, er, at kongen roses for sit uforfærdede mod, altså en sådan mening som 'han, som fik (ɔ: skabtes med) et uforfærdet mod'. Der må derfor søges en kenning, der kan betyde 'mod'; af hvilken art, giver ordet 'byrr' tilstrækkelig oplysning om, i forbindelse med SE I 540: „huginn skal svá kenna, at kalla vind tröllkvenna, ok rétt... at nefna jötnana, ok kenna þá til konu eða móður eða dóttur þess". Her har vi netop begge ord, 'byrr' vind, og 'óskkvánar', der sikkert er den eneste rigtige læsemåde. Fejlen hos de tidligere fortolkere har nu her været den, at de også i 'jǫfra' så en del af 'jættekvindens' omskrivning, hvilket slet ikke er nødvendigt. 'Jǫfra' er simpelt hen gen. plur. af 'jǫfurr' og styres af 'hinn', som et slags gen. partitivus, altså: 'den af konger, der fik' osv. 'Máni' bliver således her Mundilfares sön', altså en jætte, hvis navn her bruges som fællesnavn; 'jættens óskkván' er naturligvis en jættekvinde, hvis 'byrr' er 'mod'. Herved bliver alt meget simpelt og tillige klart, og jeg kan ikke se, at der er noget, som strider med denne opfattelse.

VII. Hildr Hrólfsdóttir.

Under Hildr's navn anføres et helt vers i Hkr. 66, Fms. IV 60, Flat. II 30. Dette skal være digtet i anledning af, at hendes søn, den bekendte Gǫngu-Hrólfr, blev af kong Harald den hårfagre gjort fredløs i Norge, og måtte drage bort, idet hendes forbøn hos kongen ikke frugtede noget. Dette vers er i det hele taget meget simpelt og klart og for største delen i sin oprindelige skikkelse. Hvad enten det er af Hildr selv eller ikke, er det uden tvivl meget gammelt; tonen deri ligner meget Torf-Einars, og metrum ligeledes. Jeg tror dog ikke, at dette vers i ét og alt er blevet rigtig opfattet, og jeg skal nu gå nærmere ind herpå.

I Khudg. VI 19 opfattes den første halvdel således:

«(þer) hafnit nafna Nefjo (oc) rekit nú horscan hölldа barma (sem) gand or landi; hví bellit (þér) því stillir?»
Samme opfattelse gør Egilsson gældende i Fms. XII 76; kun indskyder han hverken 'oc' eller 'sem'. Samme opfattelse forefindes, så vidt det kan ses, i Lex. poët. Her må det nu ikke overses, at der gives vigtige varianter; således hedder begyndelsen af 2. vl. 'nú er rekin (d. v. s. rekinn) gandr' (grander C) „C, E, F, L“ (Fms); istedetfor 'hǫlda' har „B, C, D, E, F, L“ 'Hörða'. Jeg må slutte mig til begge dele. Et „hǫlða barmi“ vilde være så temmelig intetsigende om 'Gǫngu-Hrólfr', søn af en 'jarl', hvorimod 'Hǫrða barma' vilde tilkendegive slægtens oprindelse (jfr. 'Hǫrða-Kári') fra en mægtig hördsk familie. For det andet er det en temmelig hård ordstilling i dette så simple vers, at opfatte 'hǫrða barma' som obj. for 'rekit', og 'gand' prædikativt, 'som ulv', og dette igen som en fredløs; meget naturligere bliver der i mod at opfatte 'horskan . . barma' som apposition til 'Nefju nafna', hvorfor det må læses 'horskum hǫrða barma', og 2. vl. som en parentes; altså:

hafnið nefju nafna
(nús rekinn gandr ór landi)

horskum hǫrða barma.
hví bellið því, stillir?

At Hrólfr i 2. linie lige frem kaldes 'gandr' tror jeg netop kommer deraf, at han hedder 'Hrólfr' d. v. s. 'Hróð-ulfr'. Han sammenlignes også lige frem med en ulv i den sidste vershalvdel.

Hvad den sidste del af verset angår, har alle været enige om at antage en kenning 'ulfr valbríkar yggs' = „úlfr skjaldar, berserkr“ (Fms. XII); „valbrík (val *intens.*) Yggs *tabula Odinis, clipeus,* úlfr Yggs valbríkar *lupus clipei*, *pugnator*, *in clipeos sæviens*“ (Lex. poët). Men en sådan kriger-kenning er, savidt jeg véd, både unaturlig og uskaldisk; var den rigtig, måtte den nærmest betyde et våben, sværd eller lignende. Sagen er simpelt hen denne: Ved den oven omtalte allusion kaldes Hrólfr her, som i den første del, blot 'ulfr', og i steden for 'Yggs' skal der læses 'Yggr' voc.; 'valbrík' 'valens brædt', skjold, på samme måde som 'valgrind'; jfr. også: 'valbroddr' 'valfasti' sværd, 'valserkr' en brynje, 'valhrimnir' en hjælm. 'valbríkar' = 'skjoldets Yggr' (= Odin) = mand, her: Harald hårfagre. På lignende måde har man ifl. KG. Njála II 492 forandret et 'Yggr' til 'Yggs', hvorved verset er tildels blevet uforståeligt og tildels helt forandret. Jeg skriver altså denne 'vísuhelmingr' med forskellige mindre efter hdskrr. optagne læsemåder, og idet jeg udelader 'hann' i den sidste verslinie (i henhold til Sievers Skald. I 512) således:

illts við ulf at ylfask,
yggr valbríkar, slíkan.
munat við hilmis hjarðir
hógr, ef renn til skógar.

ɔ: det er ikke rådeligt, konge, at vise sig vred mod en sådan ulv; den vil ikke vise sig forsonlig mod kongens hjorde, hvis den må ty til skoven.

VIII. Torf-Einarr jarl.

Af ham haves følgende 5 vers:

1. Sékat ek hrólfs ór hendi (Hkr. 70; Fsk. 143; Flat. I 223).
2. Rekit telk rǫgnvalds dauða (Hkr. 71; Fsk. sst; Flat. I 224).
3. Eru til míns fjǫrs margir (Hkr. sst.; Flat. sst.).
4. Margr verðr sekr um sauði (Hkr. sst.; Fms. I 197; Flat. sst.).
5. Ę mank glaðr því geirar (Fsk. 143).

Disse 5 vers hører til de allersmukkeste i oldpoesien. Den rolige, halvgemytlige tone, der går igennem dem, virker betagende; ingen kunstlethed, ingen bram, men den usminkede naturlighed, som på en så slående måde også udtaler sig i Torf-Einars ord til faderen: „Ek hefi lítinn metnað af þér. á ek við litla ást at skiljaz. mun ek fara vestr til eyja, ef þú vill fá mér styrk nǫkkurn. mun ek því heita, er þér mun allmikill fǫgnuðr á vera, at ek mun eigi aptr koma til Nóregs" (Hkr. 68). At disse vers ikke skulde være ægte, synes mig utænkeligt. — Hvad metrum angår, er det frit 'dróttkvętt'; se KG Njála II 18, note 17 (s. 19).

1. Den 5. versl. lyder således:

en í kveld þar er (meðan Fsk. CD (Hkr.) knýjum.

Her er 'meðan' utvivlsomt rigtigere end 'þars'; dette passer nemlig slet ikke, hverken i betydningen 'da', kausalt, eller 'hvor', lokalt, hvorimod en temporal konjunktion forlanges her, som f. ex. netop 'meðan'; første fod bliver således 'en í kveld', ◡ — —, ti — — — kan den ej være. Den første form kunde ganske vist gå an, men den er dog temmelig tung. Da nu hertil kommer, at 'en' er, forekommer det mig. lidt overflødigt, tror jeg, at denne linie oprindelig har hedt:

í kveld meðan knýjum.

Anm. Mon Tore jarl ikke har fået sit tilnavn 'þegjandi' efter at dette vers var blevet digtet og almindelig bekendt?

2. Med hensyn til dette vers har jeg kun at bemærke, at jeg foretrækker Flat.'s 'telk' i 1. vl. for de andres 'hefk', som mere beskedent udtryk, og læsemåden 'rétt skiptu' for 'en réðu'. Det første betyder 'nornerne ordnede det rigtigt',

nemlig det som siges i 3. vl.; det sidste meget mattere —: 'nornerne rådede det'. Jeg ordner halvverset på følgende måde, hvad der forekommer mig at være mest logisk: 'Ek tel rekit dauða rǫgnvalds at mínum fjórðungi; folkstuðill es nú fallinn; nornir skiptu því rétt'.

3. Den 3. og 4. linie hedder:

en þó vitu þeygi
þeir (þat Hkr.) áðr mik hafi felldan.

Her kommer det spørsmål: Kan det antages, at betydningen af 'þeygi' = 'þó eigi' 'dog ikke' i det 10. årh. har været uklar, således at der kunde stå et 'þó' ved siden af det i samme sætning. I Vǫluspá 35 forekommer det i sin egentlige betydning: 'þar sitr sigyn | þeygi um sínum | ver vel glýjuð'; i Hávamál 96: 'þeygi ek hana at heldr hefik'; i 118: 'ok þeygi um sanna sǫk'; i Atlamál 47: 'fóra fǫ́lt þeygi'; 77: 'ok grétu þeygi'; i Bjarnar s. Hítdk. s. 41: 'ok vágum þann þeygi', i et vers af Bjǫrn; SE I 444: (af Einarr Skúlason) 'Baugs getr með þér þeygi' osv., allevegne uden noget andet 'þó', der kunde vise, at betydningen af 'þeygi' var glemt. Dette bestyrkes fuldstændig også derved, at i prosa (altså fra en forholdsvis sen tid) forekommer det så ofte alene for sig (se f. ex. Icel.-Engl. dict.), at det er klart, at man vidste, at 'þeygi' var = 'þó eigi'; naturligvis kan 'þó' *gentages* i prosa, som så meget andet, men en lignende gentagelse deraf, således at 'þó' står foran 'þeygi', er uhørt. Når nu det første ord i anden linie i hdskrr. snart hedder 'þeir' snart 'þat', viser dette blot trangen til begge ord, i alt fald — hvis 'þeir' er det rigtige, som jeg ikke betvivler — til det sidste, nemlig 'þat'. De gamle afskrivere har nu således søgt at korrigere, hvad de forefandt, men korrigeret et rigtigt ord. Jeg mener nemlig, at 'þat' skal stå i steden for 'þó', at disse pågældende linier oprindelig hedder således:

en þat vitu þeygi
þeir áðr mik hafi felldan

hvorved netop det nødvendige 'þat' også får sin nødvendige rhetoriske betoning i verslinien.

5. Den sidste halvdel hedder i Fgrsk.:

þeygi dyl ek, nema þykki
(þar fló ár af sárum
hræva valr um hólma)
holunda vals gœli.

d. e. „þeygi dyl ek, nema holunda vals gœli *(Saarfalkens Glæder d. e. Kongen)* þykki *(er vred)*; þar fló hræva valr ár af sárum um hólma“ (Fgrsk. 198).

Her skal jeg strax bemærke, at 'af' (sárum), 'fra sårene', forekommer mig at være mindre træffende; jeg er tilbøjelig til at mene, at der snarere skal stå 'at' til, ɔ: de nydræbtes sår. Ganske vist kan 'af' forsvares, men man hører dog stadig tale om, at rovfuglene eller rovdyrene kommer eller lokkes til valen, og ikke at de går mættede derfra. I CPB (372) er et 'at' indsat. Men af større vigtighed er den sidste linie.

Jeg bemærkede i indledningen, at denne verslinie formelt var urigtig, idet 1. fod er ⏑ —, hvad enten man læser 'holunda vals', som der står i Fgrsk. eller 'holund vala', som det — uforklarlig — er blevet rettet til i CPB. Hertil kommer nu, at verbet 'þykkja' her tages i en betydning, ordet ellers ikke har i oldsproget, nemlig 'at være vred' (derimod haves et 'þykkjask' i lignende betydning, men dette kommer af hakordet 'þykkr'). Og selv om man antog, at 'þykkja' også i oldtiden havde haft den samme betydning som nu, nemlig, at 'blive fornærmet' ('vred' er for stærk) vilde dog et sådant udtryk her være højst anstødeligt og slet ikke passe i sammenhængen. Her må der således være noget forkért, og jeg ser dette i ordet 'vals'. Jeg antager, at en afskriver ikke har kunnet læse eller flygtigt har læst sin original, at der nemlig i denne har stået 'val $\overline{s}$' = 'val sem'; stregen over s har måske været udvisket. Heraf følger, at 'gǿli' må læses 'gǿlak', præs. conj.; k'et måtte nødvendig forsvinde, efter at den første fejl var indløbet. Vi får nu således:

holunda | val sem | gǿlak

altså: 'þeygi dylk, nema þykki, sem ek gǿla holunda val', jeg skjuler dog ikke, at folk synes, at jeg glæder de dybe

sars falk. Herved fremkommer en rigtig form og mening. Men der er endnu følgende at bemærke. Hvortil hører ordene 'of holma'?. Disse ord kan ganske vist tages med i sætningen: 'þar um holma' osv., men der behøves ikke meget til at indse, at det falder meget naturligere at forbinde dem med den første sætning. Så vilde 'þar' i den anden udmærket referere sig dertil. Den ubetinget rigtige konstruktion bliver altså: 'þeygi dylk, nema þykki, sem ek gøla holunda val of holma; þar fló hrǫ́va valr ár at sárum' = jeg nægter dog ikke, at folk synes, at jeg glæder ådselfuglene (her) på øerne; dér fløj (jo) ådselsfalken forleden til sårene.

IX. Vémundr Hrólfsson.

Af ham haves kun 4 linier i 'kviðuháttr' i Ldn. 270. Den sidste linie har den formelle fejl kun at bestå af 3 stavelser. Herom har KG ytret sig således i „Nogle bemærkninger til Ynglingatal“ (AnO 1881) side 247: „Her møder den uregelmæssighed, at fjerde linie kun består af tre stavelser; hvilket måske er oprindeligt, da det lille kvad kun er en 'kviðlingr'“. Ja, det kan være, men hvorfor skulde man ikke kunne antage en formfejl på afskrivernes regning? Skulde der ikke her have oprindelig stået 'meira' for 'meir', ikke som adv., men som acc. m. sg. Lige som man nemlig sagde 'at blása mikinn' ɔ: 'blástr', således er det givet, at man i påtrængende tilfælde sagde og kunde sige: 'at blása meira' ɔ: 'blástr'. Det forekommer mig således rigtigst at antage, at her bør der læses således.

Jeg kommer nu til hovedpersonerne i Egilssaga, til **X. Kveld-ulfr,** dennes søn **XI. Skalla-Grímr** og dennes søn **XII. Egill,** eller til versene i Egilssaga

Skalla-Grímssonar. Denne saga er tre gange udgivet: af den Arnamagnæanske kommission i året 1809 (her mærket Kh), og anden gang af J. Þorkelsson i Reykjavík 1856 (Rv); desuden har man den ældste udg. trykt i Hrappsey 1782, (mærket Hr). Af disse er den AM. udg. udelukkende den, der kan bruges ved undersøgelser som disse, og at den for det meste er pålidelig viser de mange ofte meget detaillerede varianter, der anføres fra de mange forskellige håndskrifter. At der dog, hvis man så dem alle nøje igennem, vilde vindes noget udbytte hist og her, betvivler jeg ikke, men desværre har jeg ikke haft tid eller lejlighed til så omfattende studier; jeg har gennemgået versene i skind-hdskrr., og fundet det bekræftet, at udg. er meget nøjagtig.

Hvad versene i Egilssaga angår, har man rejst tvivl om deres ægthed, i alt fald for manges vedkommende, hvorimod ingen har betvivlet ægtheden af de store drapaer. Jeg skal her ikke indlade mig på at besvare dette spørsmål, men gemme det, indtil jeg er færdig med den kritiske behandling af versene, da disses bedømmelse selvfølgelig i høj grad afhænger af den rette ordlyd og forståelse; dog tror jeg ikke at sige for meget ved at udtale den mening, at største delen af versene endnu ikke er bleven rigtig forklaret, om end en del af dem eller enkelte dele af forskjellige vers ganske vist er uforståelige. Jeg skal nu strax tage den kritiske side af versene og gennemgå dem hvert for sig uden hensyn til deres muligvis forskellige alder, og begynde med

drapaerne.

Af disse haves der, tildels i brudstykker, 1) Hǫfuðlausn (Hl.); 2) Sunatorrek (St.); 3) Aðalsteinsdrápa (Að.); 4) Arinbjarnardrápa (Ar.); 5) Skjaldardrápa (Skj.); 6) Berudrápa (B.). alle af Egill Skalla-Grímsson.

Af disse findes

A) Hǫfuðlausn i Hr. s. 118—121, i Kh. 427—456; i Rv. 148—151 (forklaring: 244—251). Den findes endvidere trykt i CPB I 266—71. Med hensyn til forklaringen af Hl. har jeg af forskellige grunde intet at bemærke. Derimod turde

det her være mig tilladt at udtale den for lang tid siden hos mig opståede og i tidens løb ved gentagen overvejelse bestyrkede mening om ånden i dette digt, om hvordan den psykologisk skal forstås, og hvad jeg har at anføre til begrundelse heraf. Man har, så vidt jeg ved, tildelt dette digt enstemmig ros for dets prægtige rhytmer, for det tekniske mesterskab, der viser sig deri, og dette kan jeg til fulde underskrive. Jeg skal i så henseende tillade mig at henvise til dr. Rosenbergs — dog temmelig panegyriske — udtalelser i hans „Nordboernes åndsliv“ I 1, 133–6. Jeg har ofte opkastet for mig selv det spørsmål: hvordan kunde en sådan karakter som Egils nogen sinde bekvemme sig til at digte et oprigtigt lovkvad over hans værste fjende, en fjende, han så blodig havde forhånet og fornærmet?; er det tænkeligt, at digtet er oprigtig ment?, således som alle de andre. Jeg svarer strax herpå med et nej, og mine støttepunkter, for ikke at sige beviser, er følgende.

Der er da for det første at nævne Egils karakter i almindelighed, hans uforsonlighed, hans hævngerrighed, ja hans ondskabsfuldhed. Exempler herpå gives i mængde; jfr. børnelegen i kap. 40; Bårds drab kap. 45; affæren med Bergǫnundr kap. 56 ff.; hans forhold til Einarr skálaglamm kap. 82; affæren med ǫnundr sjóni og Steinarr, og ikke mindst hans sidste forsøg på at afstedkomme ufred og ulykker på altinget kap. 89, og i særdeleshed hans hele foregående forhold til Eiríkr selv og Gunnhildr. En mand, tilmed af en sådan karakter, der havde dræbt kongeparrets søn og på mangfoldige måder udfordret deres hævn ved forsmædelser, oprejst en **nid**stang til vanære for dem (kap. 60), han kunde ikke således uden videre bøje sig i støvet for dem. Men det gør han jo, kan man sige. Kun til en vis grad. For det første må man huske på ordsproget „fé er fjǫrvi firra“. Egill var en så livslysten mand, at han ikke uden videre vilde lade sig dræbe, og han tyr derfor til sin gode ven Arinbjǫrn, da 'hánum þótti sér óvǽnt til undankvámu', som det hedder i sagaens kap. 62, og kun tvungen tager Egill, ifølge Arinbjǫrn's råd, om kongens fod, bedende om liv. Det er

endvidere Arinbjǫrn's rad eller snarere befaling, at Egill skal digte til Eriks pris, og ikke hans egen tanke. Egils svar herpå er for ham betegnende nok og viser klart hans daværende stemning: „freista skal ek þessa ráðs, er þú vill, en ekki hefi ek við því búizk, at yrkja lof um Eirík konung". Det er endvidere betegnende nok for Egils ulyst hertil, at han hele natten ikke kunde digte noget, hvilket naturligvis ene og alene er at forklare ved tanken om, at skulde digte til den mands pris, han af hjærtet hadede. Heller ikke kan det antages, at han derefter skulde være bleven omstemt, ti han vidste, at kong Erik ikke med sin gode vilje havde givet ham liv, men at han ene og alene havde Arinbjǫrn's energiske optræden det at takke. Man føler også på tonen i det vers, Egil digtede hos Aðalsteinn, at han ligesom gør sig til af at være sluppen for så godt køb.

Hvad nu selve digtet angår, forekommer det mig i det hele taget at være beregnet på, at sige så lidt som muligt, være så ubetydeligt som muligt. For det første består det kun af 20 vers, hvilket antageligvis er det mindst mulige antal, et drapa kunde bestå af. For det andet er det ikke digtet i det sædvanlige drapaversemål, men 'runhent', hvilket rimeligvis ikke var fuldt så hædrende som det første: så meget er vist, at dette versemål er ikke så kunstigt som hint. Og så for det tredje, indholdet! Ja, mig forekommer det — sit venia verbo — meget fattigt, og forskellige udtryk endog tvetydige. Hele digtet handler om Egils egne anliggender og om Erik, men kun som kriger: ét eneste vers om hans gavmildhed. For hans krigerske dygtighed kunde Egil meget godt rose ham; han kunde meget godt kalde ham en krigersk konge, en berømt sejrherre, en 'blóðskati' (et med flid valgt udtryk!) Det var han ubestridelig, og dette kunde Egil sige uden at vænte bebrejdelser for lav smiger. Mindre end ét vers om Eriks gavmildhed, naturligvis mod hans egne mænd, kunde det ikke vel være; ellers ikke ét ord om ædelsind eller andre åndelige egenskaber. Det er således det mindst mulige, Egil har fremført til Eriks pris.

For nu at tage exempler på indholdsfattige sætninger. skal jeg nævne 3 7–8: 'en viðrir sá, hvar valr of lá'; dette er en ren indholdsløs fyldekalk. I forbindelse hermed skal jeg fremhæve ord og sætninger, der kunde tydes på to måder. Jeg skal da først nævne en sådan kenning, som 'hlátra hamr' (20 5); det er netop denne kenning, der stadig har været mig uforståelig på dette sted, uden min opfattelse af digtet. Ganske vist er 'hlátra hamr', 'latterens ham', en simpel kenning for brystet; men de gamle klassiske digtere bruger ikke kenninger aldeles ilæng. Det er vitterligt nok og trænger ikke til bevis her, at næsten alle omskrivninger hos disse er valgte med flid, og hvorfor skulde så ikke det samme være tilfældet med denne her, der ellers i denne sammenhæng vilde i grunden være meget stødende. Det passede slet ikke til Egils daværende sindsstemning (d. v. s. havde han været oprigtig nedslået) at anvende en sådan — jeg havde nær sagt munter — kenning om sit sorgbetyngede bryst. Min forklaring er derfor denne: Kenningen er tilsigtet tvetydig; den kan lige frem betyde — og det var naturligvis den officielle betydning — 'brystet'; men den peger også på, at Egill, idet han fremsiger sit digt, er sig bevidst, at hvad han siger er det mindst mulige, og som sådant en ikke overdreven ros om Erik, tilmed da han slet ikke er så sikker på et heldigt udfald. Man lige som hører Egils ironiske latter dybt i hans indre gennem det hele. Hans tanke er denne: Det er usikkert om jeg kommer levende herfra, hvad enten jeg digter eller ikke; men digte må jeg. Det må naturligvis være den mindste mulige ros, ti, lader han mig dræbe, vinder jeg intet ved at hæve ham til skyerne i alle retninger; slipper jeg med livet, kan ingen bagefter bebrejde mig lav smiger eller for megen fejhed. Og det morer ham at lade denne tanke skinne igennem; ti foruden dette ord er der flere, der efter min mening er ligeså tvetydige; t. ex. det før nævnte 'blóðskati (14 4); og 'kannk mála mjǫt, of manna sjǫt' (20 3–4): „Jeg forstår mig på det passende, på at have det hverken for lidt eller for meget“. Men naturligvis er alt dette for Erik og hans mænd [hvem Egill også er for-

standig nok til at rose (7 1–4)] lutter ubetinget ros, med mindre man af Eriks ord bagefter turde — hvad der forekommer mig ikke usandsynligt — slutte, at han ikke havde syntes, at den var så overdreven, idet han roser det for dets smukke klang: „bezta er kvęðit fram flutt“. Det var noget, Egill under alle omstændigheder måtte gøre, nemlig at have det så formfuldendt som muligt.

I henhold til disse, som jeg kaldte det, støttepunkter, må jeg nu kort formulere den opfattelse af digtet, der forekommer mig at være den naturligste, på følgende made: Hǫfuðlausn går ud på kun at sige det mindst mulige til kong Eriks pris, idet det så at sige kun holder sig til hans ubestridelig krigerske sind og dygtighed. Digtet er naturligvis ikke oprigtigt således som andre lovkvad om fyrster, digtede af deres håndgangne yndede hofskjalde. Det er kun et nødsanker. Man føler igennem det digterens modstræbende sind, hans uvilje mod Erik blodøxe, men digtet er dog således, at det kunde forsvares som ubetinget ros. Det er denne dobbelthed, som Egill har lagt an på. Digtet er pa sine steder lovlig svagt og lidet sigende. Iøvrigt er det i formel henseende ikke blot udadleligt, men endogså fortræffeligt, klangfuldt og malmfuldt, og det må have været en sand fornøjelse at høre til, da

„Egill kvað með raust og rausn
remmda með stefjum Höfuðlausn“,

som en yngre islandsk digter (Ben. Gröndal) udtrykker sig.

B. Hvad det andet hoveddigt af Egil 'Sunatorrek' angår, kan jeg meget lidt bidrage til bedre forståelse eller rettelse deraf. Hele digtet er så forunderlig uordnet og vanskeligt. Dr. Rosenberg fremhæver dette med rette i sit „Nordboernes åndsliv“ I 436–7. Hele strofer ere aldeles uforståelige, f. ex. 3, 15—17; foruden en mængde enkeltheder. De få rettelser, jeg har at forebringe, er følgende.

Jeg har ovenfor (s. 45) foreslået at læse 'viða' for 'vega' i **8** 6. I **9** 4 står et 'súðsbana', 'sugs bana' (Hr.): det første forklares som 'navigii interfectorem' (Kh. 621); „fyrir súðarbani, eða súðabani; bani skips eða skipsborða getur

verið bæði vindur og sjór; hèr Ægir“ (SvbEg i Rv. 261). Men 'súð' kan aldrig i gen. hverken sammensat eller usammensat hedde 'súðs'. Det må hedde 'súðar', men den form passer ikke til metrum. Jeg rettede derfor dette til 'sunar' og den rettelse har GV også i CPB I 546 foreslaet. I **21**5 står i Kh 'vinad', der siges at være rettelse for hdskr.'s 'vinat' ('um at' Hr): dette er blevet opfattet som et hakord 'vinaðr'. Et sådant subst. forekommer dog ellers ikke, og er således meget usikkert. Jeg tror derfor, at her har stået 'vinan', huksubst., der forekommer f. ex. i 'nú lętk at þar þrjóti, Þórøðr vinan óra' Korm. 132; SE II 138. GV har CPB I 547 (jfr. 552) gættet på 'vinskap', hvilket ligger fjærnere.

C. Dernæst kommer jeg til 'Arinbjarnardrápa', hvorom jeg har lidt mere at bemærke. Det er digtet i 'kviðuháttr' i året 960 eller omtrent ved den tid. Det findes i Kh. 648—85, Rv. 201—5; desuden findes enkelte vers og halvvers andre steder, f. ex. i SE. I Hr. mangler det fuldstændig. I CPB I findes det s. 271 ff. i en af udgiverne normaliseret text; s. 380 en gengivelse deraf ordret efter Möðruvallabók, og 538 ff. anmærkninger dertil. Hvad jeg til de forskellige vers har at bemærke er nu følgende. Med hensyn til versenes rækkefølge følger jeg Rv.

2. De to sidste verslinier

með grunlaust grepps of øði

er blevne forståede på følgende måder: „cum intrepido animo virili“ (Kh), „óhræddur karlmanns hugur“ (Rv); SvbEg ligesom Kh: „in guileless poet's wise“ (CPB). Som det ses heraf, er 'greppr' taget dels som 'mand' i almindelighed, dels som 'digter'. Jeg må ubetinget holde mig til det sidste; det alene passer i denne sammenhæng. Egil siger, at han digter hurtig om konger (der sigtes her til Hǫfuðlausn) . . . godt om sine venner; han taler altså om sig som digter i det foregående og ikke som en mand i almindelighed. Derfor er den logiske fortsættelse af tanken denne, at han er kommen til mange fyrsters huse med „digterbegavelsen“ ('grepps øði', øði = ingenium); men hvad betyder så 'grunlauss'? Ikke „intrepidus“ „óhræddur“ eller „guileless“, men: den der er

fri for 'grunr', mistanke, som ingen mistanke for at være mangelfuld, uægte, hviler på, altså omtrent = 'pletfri', som her ikke er eller behøver at være nogen overdreven selvros.

3. I steden for hdskr.s 'djarfhøtt' skrives i CPB 'diarfr hatt', men at Egill siger, at han „dristig har sat hatten pa sit hoved“ forekommer mig lige frem meningsløst, ikke blot i egentlig forstand men i hvilken som helst anden. Jeg kan ikke se nogen allegorisk betydning deri af passende indhold, hvorimod 'djarfhǫtt' er et ægte egilsk udtryk, og er rigtig forklaret i Kh. Lex. poet. og Rv. (Jfr. udtryk som 'ǿgishjalmr'). Dog har dette udtryk ikke noget at gøre med, hvad der står i sagaen s. 142 (Rv.): 'hann hafði síðan hatt yfir hjálmi'. Denne 'djarfhǫttr' han tager på, 'audacia, quam sibi sumit', er det han udtaler i de 2 sidste verslinier, nl. at han har besøgt den mægtige fyrste.

4. I 2. vl. findes ordet 'ýgrs hjálmi' Kh. Rv. 'ygr . . . alme' CPB 380, 'ýgr hialmi' 272. Ordet skal øjensynlig være det samme som 'ǿgishjalmi', hvilket ikke passer her i metrisk henseende. Dette ord har Sturla Þórðarson også brugt. Fms. IX 513, hvor der står 'ýgishjálmi', hvilket er en stavelse metrisk for meget. Dette 'ýgrs'- kan ikke være andet end gen. af et subst. 'ýgr' = skræk, som i gen. enten måtte hedde 'ýgjar' eller 'ýgs', men ikke 'ýgrs; ordet må således hedde 'ýgshjálmr', hvad også formen i Fms. l. c. peger på. — 5. linie hedder i hdskrr. 'stýrir konungr', af en form, — — ⏑ —, der er én stavelse for meget; og ikke nok med det: hvordan *kan* Egill sige 'stýrir' *præs.*, om en mand der for længst er død, da han digtede dette? Han bruger da også selvfølgelig *impf.* i 4. vl.: 'sat'. og ligeledes i følgende vers, hvor han omtaler Erik. Der *må* således her have stået 'stýrði', hvorved verslinien bliver normal, nemlig — ⏑ ⏑ —, og den rigtige tidsbestemmelse fås.

5. Første linie hedder itl. hdskrr.:

vasa þat tunglskin

altså ⏑ ⏑ — — ⏑, én stavelse for meget; og således er det trykt i alle udgg. Her er det nu strax klart, at 'þat' skal

udga, fordi det forstyrrer rimet, og fra meningens side er det aldeles overflødigt, ja næsten stødende. Den 4. linie hedder 'eiríks brá' i hdskrr. og udgg., — — —, altså en stavelse for kort, hvilket her er utilladeligt; der skal naturligvis læses 'eiríks bráa', således som Sievers foreslår i „Paul und Braunes Beiträge osv." VI 293. Hvad der står i Kh. 654[n]: „Neminem offendat quod Brá non Bráa in genit. plurali hic ponatur", er meget tilgiveligt for de tider, men ikke desto mindre urigtigt. Lignende fejl kan efterses Njála II 267 ff.

6. Den første halvdel hedder i udgg. således:

þó ek bólstr verð	maka hæings (hængs Kh.)
um bera þorða (g CPB)	markar drottni.

Dette oversættes således på latin (Kh.): „Tamen pretium capitis offerre ausus sum salmonum agri domino"; 'bólstr maka verð' skal forbindes i betydningen „capitis pretium" ɔ: Hǫfuðlausn ('bólstr-maki' = socius cervicalis); dernæst skal ordene 'hængz markar (= havets) dróttinn' betyde 'pirata magnus', ɔ: Erik blodøxe. I Rv. (272) konstrueres derimod 'hæings maka markar drottni' i samme betydning (idet 'hæings maki' skal være 'hanlaxens mage' = hunlax); 'bólstr-verð' opfattes derimod på en anden og ubetinget rigtigere måde, nemlig som „samhvílulaun; skálda-mjöðurinn, sem Óðinn fèkk, er hann hafði legið hjá Gunnlöðu". I CPB opfattes det hele ligesom i Kh., og oversættes ved: „Yet I dared to deliver my *Head ransom* [Pillow-mate-Ransom] before the Lord of the Humbers-march", idet der til det sidste s. 538 udtales følgende: „In 'hǫngs markar' we think we see another conceit denoting the *county* . . . anyhow, by hœings mark (sic) the Humber March is meant".

Hertil må jeg nu gøre følgende bemærkninger først med hensyn til det formelle. Den 1. linie er én stavelse for lang ⏑ — — —; der skal læses 'þó bolstr-verð | of bera þorð-ak'. Jfr. Sievers Skaldenmetrik Beiträge VI 291; ellers er alt i orden, når der læses 'hǿings'. Mere er der derimod at indvende mod de givne forklaringer, der alle strande på 'maki', der, såvidt jeg ved og ifl. ordbøgerne at dømme, aldrig i

det klassiske sprog kan betyde 'mage, ægtemage', men kun 'jævning, ligemand'; at kalde 'hovedet' for 'pudens ægtemage' er desuden et aldeles uskaldisk udtryk, hvilket G. Magnæus også har følt, idet han siger: *„in re dubia nihil probabilius mihi succurrebat“*, og for det andet, er det heller ikke noget naturligt udtryk, at kalde Erik for 'havets herre'. Vi må derfor helt se bort fra denne forklaring; hvorimod jeg fuldstændig slutter mig til den tanke, dr. Jón Þorkelsson har villet se heri: (kun kan jeg ikke være enig med ham i ordenes opfattelse og forklaring, han opfatter jo 'maki' som 'ægtemage'), men tror at kunne give et korrektiv til den, eller i alt fald fingerpeg til et skridt rigtigere forståelse. Det er da klart, at 'bolstrverð' ikke kan betyde 'skaldamjǫðr' for sig alene; der skal mere til. 'Bolstrverð' kan ej betyde andet end 'løn for en pude eller leje'. Det manglende ser jeg nu i ordene 'maka hęings markar' idet 'dróttni' er fuldstændigt nok til at betegne Erik blodøxe. I disse ord må man se en omskrivning af en jættekvinde, således at dennes samleje-løn blive = 'skáldamjǫðrinn', i henhold til fortællingen i SE I 222. Men hvorledes? Det er faldet mig ind, om ikke 'markar hęingr' her kunde være en jættekenning; jfr. f. ex. 'hraunhvalr'; men jeg indser tillige, at 'hęingr' en lax er måske uadækvat om et uhyre som en jætte. Var dette rigtigt, måtte man i 'maka' se et fællesnavn f. ex. på mø, veninde eller lign.; altså: jættekvindens (Gunnlǫð's) 'bolstrverð' = digterdrik = digt; heraf måtte følge at 'maka' var forvansket. Bedre kan jeg ikke foreløbig forklare denne kenning, men jeg fastholder, at i ordene „markar hęings maka bolstrverð“ skjules en omskrivning for et digt og af den antydede art.

9. Dette vers anser jeg for at være uægte, i alt fald i denne sammenhæng, og det af følgende grunde. 1) er 'þar er' ɔ: 'þars', der hvor, temmelig unaturligt: bedre vilde være blot 'þar'. 2) er indholdet en ulidelig opramsen af ting, der er aldeles ligegyldige i sammenhængen. I foregående vers taler Egill om sine gnistrende skarpe øjne, der fulgte med hovedet, og om munden, der fremførte digtet: hvorfor så nævne tænderne(!) og tungen(!), da munden allerede er

nævnt? Eller ørerne, og det oven i købet så omstændelig: 'hlertjǫld hlustum gǫfguð'? 3) er der her i 7. vl. en rimfejl, der ikke synes at kunne rettes; denne versl. hedder nemlig 'hróðigs konungs', — — — ⏑ —, én (kort) stavelse for meget; ganske vist kunde man indsætte andre ord i steden for 'konungs', men uden spor af sandsynlighed, da der ingen variant findes her. Da nu hertil kommer, at vers 10 passer overmåde godt til slutningen af vers 8, ɔ: 'þar stóð mér' osv. til 'fyrir hilmis kné', „der ɔ: for kongens knæer", så tager jeg ikke i betænkning at erklære dette vers for uægte, for senere tildigtning af én, der syntes, at der manglede noget i hovedets beskrivelse, idet han ikke forstod sammenhængen i vers 8 og dettes rette betydning.

10. Det behøver ikke at siges, at G. Magnæi konjektur 'hoddfinnendum' i 3. l. for hdskrr.s 'hoddfinda menn' ikke kan være rigtig, da linien således bliver — — — ⏑. Men her lider texten måske af en fejl, der ikke lader sig rette; ti 'betri' i 2. l. er jo også en konjektur for 'vatri' (GVigf.s forslag til at rette linien under texten s. 273: 'mága baztr' er naturligvis uholdbar, allerede af den grund, at den strider mod metrums simpleste fordring); men er 'betri' rigtigt, hvad der er stor sandsynlighed for, er det naturligst i følgende vers at søge en nomin. af et subst. i betydningen mand, f. ex. 'hoddsinnir, hoddsendir' eller lignende.

11. Anden versl. hedder i hdskrr. og udgg. således: 'er oss einn um hóf', ⏑ — — — —, altså for lang. Det er klart, at 'er' skal falde bort. Ellers bliver 'Arinbjǫrn' (1. l.) apposition til 'vinr minn' i foregående vers, og talen meget mindre kraftig; Sievers foreslår at udelade 'oss' (Skaldenm. Beitr. VI. 293), hvilket ikke godt passer, for så mangler obj. for 'hóf', hvilket ikke kan undværes.

12. Dette vers er sa mangelfuldt i begyndelsen, at det neppe kan restitueres, og G. Pálsson's forslag er uantageligt; 'ok um styrkum ættar stuðli lét' = han sagde om osv., er ikke sprogrigtigt; desuden bliver 3. vl. for lang. Jeg kunde tænke mig følgende form: 'Stuðil lét | styrkðan ǿttar' eller lignende. Endvidere har den samme lærde indsat 'Kveldulfs'

i 5. vl. og 'Halfdanar' i 6. vl.; men omendskøndt han væntede at ingen vilde forandre dette, eller have noget at indvende derimod, er dog bægge dele forkastelige som meningsforstyrrende og metrisk uholdbare. Snarere turde man indsætte 'Gríms' i 5, 'sonr Gríms' = Egill selv, og 'Þóris' i 6, 'mǫgr Þóris' = 'Arinbjǫrn'; men her er texten så usikker, at intet med nogenlunde vished kan rettes.

14. I 4. vl. skal der, som i indledningen bemærket, for metrums skyld skrives 'viðurs'. Endvidere skal 'ek' i 7. vl. udelades som forstyrrende metrum, hvad også Sievers gør i sin Skaldenmetrik (Beitr. VI 294).

15. Anden vl. 'hvar er (ek G. Pálsson) setja skal' må vel oprindelig hedde: 'hvar setja skalk'; (Sievers sst. 294).

For så vidt ses kan, har hdskrr. 3—4 vl. således 'bragar fótum (þáttum læser GV., men uden tvivl urigtigt, da 'fótum' netop passer så godt til 'stiginn', at hvis der virkelig stod 'þáttum', tog man ej i betænkning at forandre dette; med denne kenning kan begyndelsen af St. jævnføres) bratt stiginn". Her er det øjensynligt, (og det er mærkværdigt, at det ikke er faldet nogen af udgiverne ind at rette det), at disse linier er i omvendt rækkefølge; metrum viser det. Der skal stå, hvad kun Sievers har set (Skaldenm. Beitr. VI 293).

bratt stiginn
bragar fótum.

I 6. vl. kan hverken 'margra' eller 'margrar' være rigtigt: her må stå 'margri', dativ, ɔ: 'mannfjǫlð'. Til slutning skal jeg bemærke, at jeg fuldt ud slutter mig til G. Magnæi rettelse: 'kundar' i sidste linie; (i 7. linie må der naturligvis stå 'máttigs'; 'mektigr' existerede slet ikke i Egils tid). Hele verset bør således skrives:

Nús þat sét, fyr mannfjǫlð
hvar setja skalk, margri sjónir
bratt stiginn hróðr máttigs
bragar fótum, hersa kundar.

16. Første linie hedder i Kh.: 'Nú erumc auðskæf' i Rv.

'Erumk auðskœf', og således hedder det i SE II 98. I første tilfælde er l. ⏑ ⏑ — — —, i sidste ⏑ — — —, i begge to urigtig; den må hedde 'esu auðskóf', ⏑ ⏑ — —, altså passende lang. Foruden dette er både 'Nú' og 'mk' overflødige, især det første.

17. Det sidste vers hedder i Kh.: 'birkis ótta' med var. (fra I, et yngre papirhdskr.): „birki sótta“, men G. Magnæus siger, at „sóttar in singulari magis placeret“. I sådanne omskrivninger er 'sótt' meget naturligere end 'ótti', og forekommer ikke just i denne men nok i lignende forbindelser. Skulde der da ikke oprindelig her have stået 'birkisóttar'? Jeg for min del tror det sikkert.

18. 3. vl. hedder i hdskrr. og udg.: 'hvé hann urþjóð (úr- Kh. yr- CPB)', altså — — — —, én stavelse for lang; 'hann' skal naturligvis bort.

21 6 hedder i hdskr. og udgg. 'milli skata húsa' d. e. — — ⏑ ⏑ — ⏑, altså for lang; man må læse 'meðal skata húsa' d. e. ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑, og det gør Sievers i Skaldenmetrik, Beitr. VI 293.

23 2 hedder: 'er í Fjörðum býr' altså af følgende form ⏑ — — — —, én stavelse for lang; 'í' skal vel udelades og versl. hedde: 'es fjǫrðum býr', hvorved man får et exempel endnu på den lokale dativ uden præposition, på samme måde, som f. ex. 'holtum' i Ynglingatal, se KG. Nogle bemærkninger angående Ynglingatal 243.

24. Er ordene 'sona hvinna' i 2. vl. rigtige, må verslinien hedde 'of sona hvinna', da man ellers ikke har exempel på, at en lige versl. kan begynde med ⏑ ⏑ eller ⏑ — som første fod. Jfr. 1 6; 2 4; 6 2: „of bera þorðak“; 7 4; 11 4; 14 4; 19 2; 6; 22 2; 26 8. Lignende exempler kunde hentes fra andre digte i 'kviðuháttr'.

Samme vers. l. 3 hedder i Kh. 'hringum hnoter', som i Rv. er blevet forandret til 'hringum hreytir', det første meningsløst, det sidste for langt. Rimeligvis er det sidste ord opstået ved fejllæsning af 'hǫttr'.

25 3—4 hedder i Kh. og Rv. således:

fjöl-jáinn friði spjöllum,

i Kh. oversat ved „frequenter consentiens paci violatæ“, som forklares ved, at (omendskøndt) Ar. færdedes i mange krige, (blev han dog gammel). Rv. : „fjöljáinn, opt játaðr, sem opt er varið til. — spjallr, spjallaður, spilltur: — spjallr friðr, spilltur friður, ófriður, hernaður. Hugsunin er: hann varði miklum hluta æfi sinnar til hernaðar, var mikill hermaður“, hvilken forklaring bygges på den i Kh., der også er fulgt af SvbEg, der antager, at man måske skal skrive 'friðispjöllum' i ét ord. Hertil er nu at bemærke, at 'spjǫllum' ikke kan være adj.; et adj. 'spjallr' forekommer aldrig og har aldrig existeret. 'Spjǫllum' må komme af 'spjǫll' ntr. pl. SvbEg's 'friðispjǫll' går ikke an, da 'friðr', ingen i-st. er, og sammenligningen med 'herðibreiðr' for så vidt urigtig. 'Friði' kan ikke være andet en fejlskrevet for 'friðar'. Desuden må der her ifølge næst foregående bemærkning indsættes et 'of' foran 'friðar', da verset ellers er formelt for kort. Nu er 'fjǫljáinn' tilbage. Dette skal betyde 'ofte bejaet, tilstået', 'frequenter consentiens', begge dele mig lige ufattelige. For det første er det tvivlsomt, om formen 'jáiðr' for 'jáðr' d. e. 'jáaðr' er rigtig. Dette verbum hører snarest til den 4. klasse af de svage udsagnsord, ligesom 'spá fá' osv., og selv om formen var rigtig, kan 'jáinn' dog ikke passe til meningen på nogen måde; det skulde nærmest betyde 'sæpe dictus, ofte omtalt' ɔ: formedelst 'friðarspjǫll' —, men det er dog temmelig tvungent. Her bliver, efter min mening, en rettelse uundgalig. Man behøver kun at forandre et bogstav 'j' til 'h', altså 'fjǫlháinn'. 'Háinn' er part. perf. af at 'heyja', og betydningen er omtrent 'sæpe agitatus', hvilket passer fortrinlig til meningen: jfr. 'at heyja leik, þing, orrostu, þrautir' (Skáldhelgar.) olign. Fejllæsningen kunde tænkes foregået således, at afskriveren i sin original kun havde sét den bagerste del af ꞕ, hvilket har en skuffende lighed med et ȷ. Jeg tror derfor, at dette halvvers må læses:

hann aldrteig fjǫlháinn
of eiga gat of friðar spjǫllum.

ɔ: han havde en livsbane, ofte hærget af fredens (rolighedens)

brud, hans livsbane blev ofte hærget af uroligheder og farer. Arinbjǫrn var som bekendt snart i Norge, snart i England, snart i Danmark.

26. Med hensyn til læsemåderne 'morgin-' eller 'megin-' i 4. vl. slutter jeg mig fuldt ud til hvad der i så henseende er bemærket i Rv. 278, og det så meget mere, som 'megin-' er metrisk forkasteligt, og dog er denne forkerte læsemåde optaget i CPB.

Ser man nu tilbage på dette digt, kan man ikke undlade at blive smertelig berørt af disse forholdsvis ubetydelige lævninger, tilmed ofte i en sådan forfatning, at en forbedring synes umulig (jfr. 12, 19, 20): ubetydelige lævninger, ti foruden den vist nok fuldstændige indledning er meget lidt af det øvrige digt lævnet os. Det må have været meget langt, måske bestående af 60 vers. Indledningen består af en motivering, en undersøgelse af, hvilken fyrstelig person skal roses og hvorfor han skal det. Vers 1—2 forklarer Egils sindelag imod og holdning overfor samfundets forskellige lag; de slutter med, at han siger, at han digter rosende om sine venner. Det er altså en ven, han strax ligesom mælder; og hvad for en?; jo, naturligvis ham, som så energisk og selvopofrende hjalp digteren i hans allerstørste livsfare, hvilken han beskriver tilligemed sin frelse [3—12 (11, når 9 regnes fra)]. Derfor er det urigtigt, hvis hans ven intet får til løn, da han i og for sig dog fortjæner det, og Egill på den anden side vilde høre ilde, hvis han ikke lønnede ham [13—14(12—13)]. Nu har digteren fundet, om hvem digtet skal være. Det er såre let at digte om ham, ti stoffet er af to eller tre slags (15—16=14—15). Den omstændighed, at der således bliver netop 15 vers i indledningen, hvis 9 udelukkes, er et nyt bevis for dettes uægthed. Dertil må 15 slutningsvers svare, tilsammen 30; mindre end 30 har de andre næppe været, måske bestående af 10+10+10, 3 dele (jfr. 'þrenn mǫ́rðar efni'), en om vennens gavmildhed, som han først berømmer [hvortil 17—18=16—17, 23(22)], den anden om hans yndest hos guder og mennesker, venskab, trofasthed og andre fortræffelige egenskaber [19—22(18—21), 24(23)]: den

tredje om hans krigsbedrifter og deraf følgende urolige liv (25=24). Af slutningen bliver således kun ét vers tilbage. I den anden del har Egill fået lejlighed til at omtale Arinbjǫrn's trofasthed mod ham selv (digteren). Denne ordning og inddeling forekommer mig at være naturligere end den Jón Sigurðsson antager SE III 426–9, hvor han regner 9 som ægte, og får således indledningen til at bestå af 16 istf. af 15 vers. Han kommer til det resultat, at digtet har bestået af 72 vers, idet han forstår 'tvenn ok þrenn' som 2+3=5, hvilket jeg ikke ser tilstrækkelig grund til; ordene vil kun sige: 'to, ja, tre'. Det er et umådeligt tab, ikke at have dette en gang så storslåede prægtige digt i dets helhed, ét af de smukkeste Egill har digtet og langt smukkere end f. ex. Hǫfuðlausn, hvilket også er naturligt nok. Ingensteds har man modsætningen mellem det villige og det nødtvungne mere udpræget end i disse to digte af én og samme geniale ånd.

Hvad de øvrige drapaer: D, Aðalsteins drápa, E, Skjaldardrápa, og F, Berudrápa angår, er kun ét helt vers af hvert levnet os, foruden omkvædet (stefit) af den første, bestående af 2 linier, alle i 'dróttkvętt' versemål.

Det første findes i Kh. 316–17, i Rv. 117. Hvad opfattelsen af den første halvdel angår, slutter jeg mig til forklaringen i Rv. 238. Derimod tror jeg ikke, at den sidste halvdel rigtig er interpungeret og forstået i nogen af udgaverne. Den skrives i Kh. således:

Aðalsteinn ofvann, annat
allt er lægra, kynfrægri,
her sverjum þess, hyrjar
handrjótr, kóngmanni

var.: for 'kynfrægri' have 4 hdskrr. '-a'; 'kynfrægum' er G. Pálsson's konjektur; for 'handrrjótr' siges at i „Mbr“ kan læses 'hannbrjótr'. I Rv. er den samme interpunktion og skrivemåde, undtagen at der i sidste vl. læses 'hannbrjótr' og 'konung'-. Opfattelsen er følgende i Kh.; „Kynfrægri Aðalsteinn ofvann; allt annat er lægra kóngmanni; her sverjum þess hand-hyrjar rjótr“ og oversættelsen: *„genere illustrior vicit*

Aðalsteinn: Nihil non inferius est rege; Id hic juramus, auri Possessor! (princeps munifice!)" Til 'kynfrægri' skal der *„subaud.* victis" (not. 6); andre forklaringer gøres det ikke nødigt at hidsætte. I Rv. er samme opfattelse, kun med den ubetydelige forskel, at 'hyrjar-hann-brjótr' tages allerførst; til 'vann' føjes forklaringen 'vann sigur'. Hertil er nu følgende at bemærke:

1) er 'kynfrægri' som komparativ aldeles uforklarligt; ti at underforstå: 'end hans overvundne fjender' er dog for fjernt; om den slags 'underforståelser' har jeg før gjort en bemærkning (68). 2) står 'vann' meget isoleret, mat og unaturligt, uden noget objekt. 3) må der læses '-brjótr' og rimeligvis 'h*r*annbrjótr', fordi det næppe kan antages, at *d* i Egils tid er blevet assimileret med foregående n; se KG. Njála II 350. Jeg ser ikke rettere end at 'kynfrǿgri, -a' med G. Pálsson må ændres til 'kynfrǿgjum', og for det andet må 'annat' tages som objekt for 'vann', hvilket også ifl. note 7 er faldet G. Pálsson ind (i betydn. *„aliud egit")*. For det tredje er det rigtigst (mest logisk) at henføre vokativen til det parentetiske 'hér sverjum þess'. Dette halvvers må derfor rigtigst skrives og interpungeres således:

aðalsteinn of vann annat.
allts lǿgra kynfrǿgjum
[hér sverjum þess, hyrjar
hrannbrjótr] konungmanni

ɔ: aðalsteinn of vann annat (nemlig: andre ting, bedrifter, foruden dem, som jeg nu har fortalt, og disse er følgende). allt es lǿgra kynfrǿgjum konungmanni. hér (i digtet) sverjum þess, hrann-hyrjar -brjótr!

E. Verset af Skjaldardrápa er vanskeligere. Det findes i Kh. 699—700, Rv. 208 (forklaringen 280). Da drapaet må antages at have været regelmæssigt, har metrum sikkert også været det. I det eneste vers heraf, der er bevaret, er der imidlertid 'háttlausa' i 1. og 3. vl. og 'skothending' i 8. vl., hvilken dog af udg. af Rv. er forandret til 'aðalhending', en ændring jeg til fulde slutter mig til. Opfattelsen af versets første halvdel, hvortil så godt som ingen varianter findes,

og ingen, der vedrører dette spørsmål om rimet, er i Kh. denne: „Mál er at lýsa lofs enda of barða ljósgarð er ek þá. hoddsendir (trykfejl for-'sendis') boð kom oss heim at hendi" = „Tempus summum est consumationem poëmatis edere. De lucido aggere navis, quem dono nactus sum; mihi domum venerunt in manum thesauri missoris mandata". I Rv. opfattes dette på samme måde; i forklaringen identificeres 'lofsendar' med 'lof', ligesom 'málsendar' med 'mál' i Gísla saga Súrs sonar s. 11.: „lýsa lofs enda, láta lofið koma í ljós". Foruden at der mangler rim i første linie, er 2. vl. urigtig. Enten må denne være: — — — | ⏑ ⏑ — | — ⏑ eller, hvis der læses 'þá's': — — — | — — | — ⏑, begge dele lige urigtige; 'of þá er ek' er også en meget påfaldende ordstilling. Jeg tror på grund heraf at måtte foreslå at læse 'leyfa' for 'lýsa' og 'es þák' for 'of þá er ek'. Opfattelsen bliver således: 'mál es at leyfa barða-ljós-garð (skjoldet), es þák (som jeg modtog), lofsenda' (dativ, eller: 'lofsendum'?). Tredje vl. tror jeg at måske oprindelig har lydt:

heim at hendi kvámu.

Således frembringes rim, og desuden bruges netop 'boð' snarere og oftere i plur. en i sg. i denne betydning, men en videre begrundelse herfor kan der ikke gives, da dette kun er en usikker gisning på grundlag af meget usikker text. Til slutning skal jeg bemærke, at i steden for 'hoddsendis' har et hdskr. 'heiðsendis', som, da 'heiðr' er benævnelse på et skjold, meget godt kunde passe. Hele halvdelen vilde ifølge heraf komme til at hedde:

mál es lofs- at leyfa
ljósgarð, es þák, barða
[heim at hendi kvámu(?)
hodd(heið)sendis boð] -enda.

Den sidste del er i kritisk henseende ikke så vanskelig som den første. Der findes ingen varianter til den i Kh. I metrisk henseende er alt i orden undtagen 1. fod i 1. vl.: 'skulut', som her bliver ⏑ —, altså umulig. Der skal stå

'skulut of', hvilket bestyrkes eller snarere bevises derved, at i 132 og Hr. står et 'at' foran 'grundar', som rimeligvis er en forvanskning af et oprindeligt 'of'. I sidste vl. har dr. Jón Þorkelsson rettet 'jarð-' til 'erð-' for rimets skyld. Opfattelsen af dette halvvers er ikke let. G. Magnæus kalder det „posteriore sui parte perobscurum"; han ordner ordene således: „skalat mer verða misfengnir at-taumar jarðgróinns grundargilja glaums hlýða þer (for: hlýðið ér) til orða" = „Non committam ut in me male collocatæ sint (*vel* mihi inditæ) incitamenti habenæ solidi clangoris lacunarum terrestrium Verbis (meis) adtendite." 'Attaumar' skal betyde 'incitamenti habenæ', der igen skal betyde 'certamen poëticum'(!), hvilket er mig uforståeligt og jeg tror uantageligt. Dernæst skal ordene 'grundar gilja glaums' betyde 'skála- glam.' Men (grundar) gil' betyder noget aflangt og ikke rundt som en 'skål'. For det andet er 'grundar' aldeles overflødigt, idet 'gil' vilde være nok; ti hvor skulde et sådant være, når det ikke var på eller i jorden?; endelig skal 'jarðgróinn' betyde 'solidus', eg. fastgrot til jorden; heri skal der så ligge en allusion til „Einarr" (= einarðr), hvilket sidste gendriver sig selv tilstrækkelig. I følge SvbEg skal 'taumar' betyde „*habena clipei id. qu.* skjaldarband, skjaldarfetill", og 'jarðgróins' være en gen., hvortil 'barða ljósgarðs' fra foregående halvdel skal underforstås; „grund gilja, *terra faucium, mons,* grundar gilja glaumr *(piscis),* = *serpens, ejus* jǫrð *aurum;*" heraf fås altså følgende opfattelse: 'mér skulut verða misfengnir taumar hins gullgróna' (= gullroðna ɔ: skjaldar). Men herved er at bemærke, at foruden at det er meget tvungent her således at underforstå et subst., er det i denne sammenhæng heller ikke adækvat at nævne en så ubetydelig del af skjoldet som dets bånd i stedén for det selv. Jeg kan derfor ikke føle mig tilfreds med denne forklaring, og det så meget mindre som 'glaumr' ellers a l d r i g forekommer i den af SvbEg på dette sted supponerede betydning. Jeg skal ikke her anføre Finnur Magnússon's forklaring Lex. Mythol. s. 885, da den dømmer sig selv. Dr. Jón Þorkelsson's forklaring i Rv. er den samme som i Kh. undtagen hvor han tager 'erðgróins' sammen med 'glaumr grundar gilja' i betyd-

ningen 'skálaglam' — med hvilken ret — er mig uforståeligt. 'Taumar' skal betyde „það, sem E. sk. lagði fyrir (mig)“ ɔ: befalinger, meget unaturligt og svagt. Efter en gradvis udviklet forståelse er jeg kommen til følgende ganske vist noget tvivlsomme resultat. Som bekendt hed Atles hest 'Glaumr', hvilket navn bruges i kenninger for en hest i almindelighed; da der nu her er tale om 'taumar', kom jeg på den tanke, om 'glaumr' her ikke måske skulde betyde en 'hest' og der opstod hos mig den tanke, at her måtte søges en for meningen passende kenning på 'et digt'. Denne finder jeg således. Hvordan man end vender og drejer sagen, kommer der intet ud af 'grundar gil' eller 'gilja grund' (ti dette sidste behøver slet ikke at betyde 'bjærg' κατ' 'ἐξοχήν); her er derfor en rettelse uundgåelig. Jeg retter da 'gilja' til 'gylfa', hvilket må siges at være en i grafisk henseende meget ubetydelig forandring. 'Gylfi' er en 'søkonge', hans 'grund' ɔ: land, havet, dettes 'glaumr' ɔ: hest, et 'skib'. — Men nu kommer det svageste punkt i denne forklaring, idet jeg tager 'erðgróins' af 'erðgróinn' i betydningen 'dværg'. Dette skulde egentlig betyde den, der er voxet frem af, dannet af jorden, hvilket i øvrigt passer meget godt med Eddaens fremstilling af dværgenes skabelse (SE. I 62–4); jfr. Vǫluspá 10 ff. 'Dværgenes skib' er digt. Vershalvdelen skulde altså skrives:

skulut of grundar gylfa
glaums misfengnir taumar
[hlýðið ér til orða]
erðgróins mér verða

ɔ: 'taumar gylfa grundar glaums erðgróins skulut verða mér misfengnir, hlýðið ér til orða', dværgenes hav-hests tømme skal ikke gives mig forkerte (dem skal jeg holde rigtigt): lytter til de ord. Med dette udtryk 'taumar ... misfengnir' kan man jævnføre sådanne som 'at stýra óði', og 'bragar stýrir' (Einarr Skúlason), 'drápu stjóri', og med tanken sådanne udtryk som at 'finna hróðr' (Egill). Jeg synes, at det netop er denne tanke, man væntede at finde i dette drapaets første vers, nemlig at skjalden vil digte et kvad, og det et godt

kvad, tilligemed opfordringen til at høre derpå; netop 'orða' (3. vl.) bestyrker denne tanke, ti så har dette noget at referere sig til. For resten skal det være indrømmet, at min fortolkning aldeles ikke er sikker; er den urigtig, vil den dog måske give en anden stødet til en gang senere at udfinde det rigtige. Jeg skal her kun tilføje, at 'erð-' overfor 'jarð' er som 'bjarg: berg', 'eðri: jaðri' (Þjóðólfr), se: Hoffory Archiv I 46.

F. Verset af Berudrápa findes i Kh. 705—6, og i Rv. 210. Den første del skrives i Kh. og Rv. således:

Heyri feyrs á forsa
fallhads vinar stalla
hyggi þegn til þagnar
þinn liðr Konúngs minna (-i, Rv).

Den 3. linie og 'konungs' i den 4. står i parentes i Rv. Ordningen af ordene skal ifølge Kh. (707) være: „Þinn á-feyrs eiðr (for: liðr) heyri forsa þagnar minna fallhadds stalla vinar. hyggi Konungs þegn til“ — „Tuus ignis fluuialis præbitur (trykfejl for: præbitor) audiat torrentes tacitorum calicum galeati puluinarium amici. Animum attendat regis subditus“. Her skal 'eiðr' betyde „innandi, *Danice* ydende“, hvilket er umuligt; lige så lidt kan det betyde 'eyðir'; 'óðins (— fallhadds stalla vinar) þagnar minni' „medus poeticus“. 'fallhaddr' — galeatus — „hjálmberi“. Intet af dette behøver at gendrives. I Rv. 218 ordnes ordene således: „Þinn liðr fossa feyrs heyri á minni fallhadds stalla vinar. Konungsþegn hyggi til þagnar.“ 'liðr' skal være — 'linnr', træ, 'feyrr' = 'furr' (ligesom også i Kh.), 'liðr forsa feyrs' en mand; og 'þinn liðr forsa feyrs' — „þinn maður, þínir heimamenn“. 'Fallhaddr' forklares ganske rigtig: „den, der har faldende langt hår“. 'minni' — „staup, drykkur“, 'minni fallhadds stalla vinar' — „drykkur hins síðhærða Óðins, kvæði“. 'konungsþegn' — „Þorsteinn Þóruson“. Hvad der her er påfaldende og det i en temmelig høj grad er, at Egill opfordrer først Torsteins mænd til at høre digtet, i steden for ham, der var digtets genstand. Han selv skal kun „tænke på tavshed“. For det andet er sg. 'þinn osv.' meget påfaldende som kollektivt udtryk, for 'dine mænd'. Til dette kommer

endvidere, at 'feyrs' næppe kan være 'fúrs', foruden andre mindre indvendinger, der kunde gøres. Man kan ikke komme til nogen naturlig opfattelse af texten i helt uforandret skikkelse. Jeg foreslår følgende læsning af dette halvvers:

heyri fúss á forsa
fallhadds vinar stalla
[hyggi] þegn [til þagnar
þínn lýðr] konungs mína.

ɔ: 'heyri þegn konungs (Þorsteinn Þóruson) fúss á mína fallhadds stalla-vinar forsa. Þínn lýðr hyggi til þagnar' Du, kongens tjæner, lyt villig til mit digt; dine folk tænke på tavshed. — For det første antager jeg, at 'feyrs' må forandres til 'fúss', hvilket måske har været skrevet 'fyss', som så blev til 'feyss', og tilsidst til 'feyrs' for at få rim : 'fors'-, eller blot fremkommet ved dittografi af 'heyri'; sådanne dittografier vrimler det af i de gamle hdskrr. Rimet er her 'heyr-: for-'. At der må skrives 'forsa' og ikke (det senere), 'fossa' fremgår klart af Sighvats 'fors þó hann á hersi', SE I 450. For det andet har jeg skrevet 'lýðr' og ikke 'liðr', hvilket næppe kan forklares. KG (Helr. 56) antager, at hos Arnórr skal et 'sın' rettes til 'sýn'. Endelig må der skrives 'mína', hvilket ligger meget nær hdskr.'s 'minna', (sml. forvanskningen „maNa" for „mána", Sturl. II 19. KG. skjaldedigtenes besk. osv. s. 299), hvoraf så følger, at 'þinn' må skrives 'þínn'. Ved at læse således får man 'mentem sanam in corpore sano', netop den tanke, man fordrede, og det uden nogen vold på texten.

Anderledes er det nu med den sidste halvdel af verset. Forklaringen i Kh. anser jeg for at være af en sådan art, at den ikke behøver at anføres. Af varianter anföres ingen af nogen vigtighed. SvbEg anfører i sit Lex. poët. forklaringen i Kh., men tilføjer en anden af sig selv, som i alt fald er et skridt mod noget naturligere, nemlig: „hregna hræra hrafnstýrandi skal opt fregna mín góð arnar-kjapta orð af tröð Hörða". 'Hregn' skal være = 'regn', „hregna hrærir *motor pluviarum*, *ventus*, hrafn hregna hræra *corvus ventorum*, *navis* (sec. SE. I, 440 dýr veðrs)". Endvidere: „arnar kjapta orð *verba qualibus uti Odin consrevit*, *i. e. verba poëtica*, *poesis*,

carmen", (idet 'örn' er = Odin, if. fortællingen om Suttungamjöden). Herimod kan indvendes, at 'hregna hrærir' (forudsat, at 'hregn' kan være = 'regn') er ikke blot en tvivlsom, men også unaturlig omskrivning af vinden, ti det kan regne, selv om det er stille. I alt fald kendes, så vidt jeg ved, ingen sådan, ti 'elreki ganrekr' er dels dunkle, dels må de betyde noget andet. Næsten endnu mere påfaldende er flertallet 'hræra'. For det tredje er 'hregna = regna' meget tvivlsomt, og bevises ikke f. ex. ved 'hrammastr' hos Starkaðr (SE II 407); det er rimeligt, at der her, trods udtalelsen sst., skal læses 'ringhreytanda | rammastan osv.', således som så ofte er tilfældet f. ex. i Krákumál og senere digte, at h falder bort foran l n r. Lige så lidt bestyrkes det ved 'hrótum hrás viðar' i Hávamál. Heller ikke betyder 'örn' lige frem Odin. Desuden må der her lægges mærke til en formfejl, idet 'orð' må rime på 'Hǫrð' der aldrig er blevet udtalt som 'horð'; i alt fald har man intet ex. derpå (dette fraregnet), der kan kontrolleres; derimod på det modsatte, som hos Sighvatr Fms V 15: 'hǫrð: vǫrð' osv. Egilsson's forklaring er således alt andet end sikker. Den sidste fortolker dr. J. Þorkelsson (Rv.) ordner ordene således: „Hræra hrafnstýrandi skal opt fregna mín goð (trykfejl for: 'góð') arnar-kjapta hregna orð of Horðatröð". 'Hræri' skal være = 'Ræт', en sökonge, hvis 'hrafn' (hvilket her forklares, afgjort rigtig, ved 'hest') et skib, dets styrer: Þorsteinn Þóruson. Så tilføjes: „arnarkjapta hregn, skáldamjöðurinn, er Óðinn spjó, þá er hann flaug með hann til Ásgarðs í arnarlíki; arnarkjapta hregna orð, skáldmæli". 'of Horða (= Hörða) tröð' skal være „á Hörðalandi og um Noreg allan". Hertil er at bemærke, at 'hræra' forekommer ellers ingen steder som navn på en søkonge, og at identificere det med 'Ræт' er umuligt. Ellers var der intet imod en sådan kenning. For det andet er den samme indvending at gøre mod 'hregna'. For det tredje findes 'skothending' i 6. vl. Jeg er, efter således at have vist det utilstrækkelige i de givne forklaringer, selv ikke i stand til at give nogen, der er fyldestgørende. Dog tror jeg at måtte gøre opmærksom på en nærliggende rettelse af den anførte skothending og forslag

til en anden deraf afhængig forståelse af en del af halvverset. Jeg tror nemlig, at der skal læses 'ǫrð góð of trǫð hǫrða' og at 'arnar kjapta ǫrð' hører sammen. Huk-ordet 'ǫrð' betyder nemlig 'udsæd'; guldet kaldes: 'Yrsu burðar ǫrð', 'Y.s søns (= Rolf krakes) udsæd'. Det forekommer mig, at 'arnar kjapta ǫrð' er en passende kenning for digterdrikken, i henhold til, at denne udspyedes, eller, med et smukkere ord, lige som udstrøedes, nedlagdes (jfr. SE I 222) i karrene, og den er naturligvis valgt for at betegne den ægte digterdrik. Er dette rigtigt, må '-stýrandi' være vocativ, hvad der heller ikke er noget i vejen for, og 'fregna' forandres til pass. 'fregnask', hvilket også passer nok så godt. Pass. af dette verbum forekommer f. ex. hos Sighvatr: „jǫrð hegna svá fregnisk“ (Fms. VI 41). Nu har vi fået: „. . . . hrafnstýrandi, opt skal mín góð ǫrð arnar kjapta fregnask of hǫrða trǫð“ = „. . . . . (ɔ: mand) ofte skal mit gode digt (= lovkvad) spørges, høres i Norge“. Fra meningens side er alt i bedste orden; men der står tilbage de to ord 'hræra' og 'hregna'. I disse ser jeg det manglende i kenningen 'hrafnstýrandi', som jeg opfatter ligesom J. Þorkelsson. Man kunde nu i stedet for 'hræra' gætte på 'Hǫrfa' gen. sing. af 'Hǫrfi', et søkongenavn (SE I 548) eller 'hǫrva' gen. pl. af 'hǫrr', hør, der forekommer brugt om sejl, eller 'hrefnis' af 'hrefni' = „quintus a carina ordo tabularum navis“, men hvad 'hregna' kunde betyde, eller om der kan sættes noget andet i steden derfor, kan jeg ikke udfinde. Disse to ord må jeg derfor lade stå hen uforklarede.

Alle de øvrige vers i Eigla er „**lausavísur**“. Af dem skal ét være af Kveld-ulfr, men er i virkeligheden af langt yngre oprindelse. Det findes i Kh. 103—4, Rv. 46. Verset er i det hele taget klart, og er som jeg antager for største delen blevet rigtig forklaret. Det i Kh. i sidste vl. trykte 'maglunar'. Rv's 'málmgnýjar' (dr. J. Þork.'s konj.) må sikkert vige pladsen for 'malmgnáar', der står i M (= Mǫðruvallabók 132 fol.). Dette ord skal uden tvivl henføres til 'þingi' i 5. vl.: 'málmgnáar (= valkyrjens) þing' = kamp. Den 2. sætning i verset kommer således kun til at bestå af ordene: 'skjótt munat

hefnt, þótt hugr hvetti', „han vil ikke snart blive hævnet, skønt jeg nok havde lyst dertil".

Dernæst haves der 3 vers af Skalla-Grímr, ligeledes uægte, hvoraf 1 er i 'runhent', de to andre i 'dróttkvętt' versemål.

Det første findes i Kh. 143, Rv. 62. Parentessætningen (i den første del) er bleven opfattet på forskellig måde. I Kh (144) således: „Váðir kveðja veðr Vidda bróður = *Insusurrant* pellibus *(follibus) spiritus* fratris Viddii *(venti)*"; en anden opfattelse omtales der, nemlig: „veðrváðir kveðja vidda bróður ɔ: Ventosa stragula compellant fratrem Viddii, i. e. gigantem, sc. *ignem suscitant*". På denne måde opfattes ordene i Rv. 232. Omtrent samme opfattelse har SvbEg fremsat (Lex. poët.: VIDDI), med den undtagelse, at 'veðr' skal være = præpos. 'viðr', der sammenfattes med 'leggja' ('leggja viðr aura' = „accessionem facultatum facere"), hvilket er umuligt. — Ingen af de 2 antagelser er fuldstændig naturlig. I den første, forekommer mig, er forholdet stillet på hovedet, idet det ikke er vinden, der skal opfordre ɔ: vække smedebælgen, men denne, der skal vække vinden. Endvidere er 'vindens *veðr*' et temmelig unaturligt udtryk. Hvad den anden antagelse angår, er 'kveðja', at tiltale, hilse på, altfor svagt og unaturligt. Forudsat at alt i textkritisk henseende så omtrent er i orden, hvad det også gjør indtryk af at være, er 'Vidda bróðir' = vind, skulde man så ikke her burde læse 'veðrs' for 'veðr'?, altså: 'váðir kveðja Vidda bróður veðrs', bælgen forlanger pust af vinden; sådanne konstruktioner af 'kveðja' med acc. pers. og gen. rei er bekendte nok. Men det er et spørsmål, om 'váðir' kan betyde 'smedebælg', og især om 'Vidda bróðir' er 'vind'.

Versets sidste del er også bleven opfattet på forskellig måde. I Kh. således: „Meðan ek læt gjalla hreggsvind þjóta á gulli geisla njótz. hræri heitu kytra frekar sleggjur = dum facio scoriarum procellam sonitare super auro coruscante (meo), aedicula calefactionis commoveat vehementes malleos". 'Geisla njót' skal enten betyde 'solem' eller 'rei fulgentis consortem', derimod hos SvbEg. lige frem 'ilden'. Imod hele

opfattelsen kan indvendes, at 'gjalla hreggsvindr' aldeles ikke kan give nogen antagelig mening, og at forklaringen af den sidste sætning lige frem er uantagelig; jeg tror det ikke nødigt at gå nærmere ind herpå. SvbEg konstruerer således i Lex. poët.: „ek læt frekar sleggjur gjalla á gulli (de ferro candenti)“ „meðan heitu hreggs kytur þjóta (af) hrærivind geisla njóts = dum tubi follium strepunt aurâ, ignem excitante“. Her skal 'gull' være „ferrum candens“, det rødgloende jern. 'Heita' = „*calefactio, coctio;* heitu hregg *ventus calfactorius;* heitu hreggs kytr *domuncula vel repositorium venti calfactorii*, *follis, vel tubi follium*“. Men dette er en altfor kunstig og unaturlig forklaring, så meget mere, når 'hrærivind (geisla njóts') skal stå som dativ; foruden at et udtryk som 'þjóta af' næppe existerer. I Rv. konstrueres ordene således: „Ek læt fíkar sleggjur gjalla á gulli geisla-njóts, meðan heitu-kytra hrœri hreggs-vind, þjóta“; 'geisla njótr' = 'eldur'; 'heitukytra' = „það hol, sem hitar, belgurinn“. 'hreggsvindur' = „mikill vindur“. 'Þjóta' = „til að þjóta; þannig, að hann þjóti“. Her er to ting særlig stødende, konjunkt. 'hrœri' og især den umulige infin. 'þjóta'; således vilde ingen have udtrykt sig. Jeg skal nu, idet jeg holder mig til SvbEg.'s opfattelse af 'goll' som tilstrækkeligt for sig, og i følge KG.'s rigtige bemærkning i AnO 1876 320—1 s. note 7 skriver 'kytjur', foreslå følgende skrivemåde og opfattelse som den mest naturlige:

gjalla lętk á golli,
geisla njóts meðan þjóta,
heitu, hrørikytjur
hreggsvindfrekar, sleggjur

d. e.: 'ek lęt sleggjur gjalla á heitu golli, meðan hreggsvindfrekar geislanjóts-hrørikytjur þjóta'. 'Goll' tager jeg — ikke just i betydning af „ferrum candens“, men — i bemærkelsen 'metal(barrer)'. Jeg kan umulig sé, hvorfor 'gull geisla njóts' absolut skal betyde 'jærn', det kan jo være 'guld' og lige så godt hvert andet metal, der smeltes i ilden. 'Hreggsvindfrekr' betyder 'avidus' eller 'cupidus venti vehementis'; 'geisla njóts' (ildens) hrørikytjur', 'ildens bevægende småhytter' er 'blæsebælgene', der lader ilden flamme op. 'Þjóta' tude.

2. Med hensyn til det andet vers skal jeg blot bemærke, at 'yggs' i 1. vl. må skrives 'ýgs' af 'ýgr' — mistænkelig; saledes som der står i „Jör. & Membr. e“, og i 132 selv.

Nu går jeg over til Egils 'lausavísur', idet jeg tager alle dem, der tillægges ham, og som appendix tilsidst de andre i sagaen forekommende vers.

Verset i Kh. 207 ff. Rv. 85 skrives her således (med forandret retskrivning):

Sögðut sverri flagði (i ét ord i Rv).
suml eklu þer kumla
því tel ek bljótr (brjótr Rv), þar er bletuð
bragðvísan þik, dísir.

Følgende varr. er de vigtigste: til 'sverriflagði' „fverdi (fverir) flagda. lid. Hol. J“; til bljótr „brjótr Jör.“; til þar: „þá Jör“. Opfattelsen i Kh. er følgende: „þer sverri flagði sögðut sumleklu. því tel ek þik bragðvísan bljótr, þar er bletuð kumla Dísir — Dixistis, homo inhumanissime! cerevisiam deesse, ideo te astutum pronuntio, sacrificule! ubi (quod) deabus tumulatis sacrificâstis“. I Rv. 233–4 tages halvverset på lignende måde; her læses 'kumla brjótr', og 'þar er blétuð dísir' henføres til den første sætning, begge dele uden tvivl rigtigere end i Kh.; 'bljótr' er ingen ting, og kun fremkommet ved en dittografi af 'b l é t-'. At endvidere ordene 'þar er' hører til den første sætning og ikke til den anden, er så indlysende, at det ikke behøver videre begrundelse. Her er imidlertid to ting anstødelige i forklaringen; 'sverriflagði' tages i begge udg. som voc. af et 'sverriflagð' — „homo inhumanissime“; „mesta varmenni. S v e r r i- sezt framan við orð og eykur merkingu þeirra orða, sem það er sett framan við. — F l a g ð i, karlkennt orð, samsvarar f l a g ð, sem haft er um kvennmann“. Dette er, ifl. Kh. 208, note 1, en forklaring af G. Pálsson; G. Magnæus selv betvivler dens rigtighed og siger, at 'flagði' kunde være abl. af 'flagð' i betydningen „fallacia“, og denne anskuelse følger SvbEg. (Lex. poët.), idet denne oversætter 'sverriflagð' ved „atrox fallacia“. (SvbEg opfatter halvverset ellers som Rv.). Men imod denne opfattelse af

'flagð' taler al brug af ordet både i fortid og nutid; det betyder aldrig 'fallacia', og i ordbøgerne ses intet, der tyder på en sådan betydning. For det andet er kenningen 'kumla brjótr' mistænkelig. Den skal indeholde et stærkt nedsættende udtryk i almindelighed; men et sådant udtryk om en fribåren mand, der i sagaen (s. 83) betegnes som en „sýslumaðr mikill ok starfsmaðr góðr" „kærr mjök Eiríki konungi", er end ikke i Egils mund passende; 'kumlabrjótr' brugt af Kormak om Narfe beviser intet. Jeg skal med hensyn hertil henvise til KG.'s udtalelser i Nj. II 96: „I det hele taget stemmer det ikke med tonen i de gamle islandske æredigte (og digte i almindelighed FJ.), at forhåne digternes eller de besungnes faldne eller overhovedet beseirede fjender". For det tredje kunde man indvende, at 'þér' i tiltale som oftest udelades i vers. For nu at komme tilbage til opfattelsen i Rv. af 'sverriflagði', er den uantagelig, 1) på grund af, at et sådant hakord ellers ikke existerer, og 2) vilde et sådant hakord være aldeles overflødigt, da 'flagð' som ntr. ord både kunde bruges om mænd og kvinder i en nedsættende betydning, og 3) vilde et hakord snarest hedde 'flegðir' eller lignende, og ikke 'flagði'. Jeg må derfor aldeles bryde med den tidligere opfattelse; der må skrives 'sverriflagða', hvilket jeg også ved at efterse hdskr. netop har fundet i fragm. δ (162 A fol. AM). Når man nu ved, at ordet 'kum(b)l' bruges om 'skjoldmærker' eller 'insignia', og endvidere, at i SE I 573 regnes 'herkumbl' lige frem blandt 'hjálmsheiti', kan man være overbevist om, at der i steden for 'þer kumla' skal læses 'herkumla'. ƕ og þ kunde meget let forvexles, og her er ingen anden rettelse nødig. Jeg får således følgende kenning: 'herkumla-sverriflagða-brjótr' = 'hjælmenes stærke jættekvinders" (= øxernes) brjótr', en mand. Jfr.: „öx heitir tröllkona hlífa (i nærværende kenning: 'hjælmens'), sem Einarr kvað" (SE I 430). I det derpå citerede vers forekommer netop 'fjǫrnis (= hjælmens) gríðr' = öxe. — Denne vershalvdel bør derfor uden tvivl skrives

„sǫgðuð sverriflagða
sum(b)leklu herkum(b)la

[því telk] brjótr, þars blétuð
[bragðvísan þik] dísir.

Hvad den anden halvdel angår, skal der i den efter den nuværende text forekomme en halvkenning: 'runna' — mænd; hvilken i et så gammelt vers ikke kan antages at være oprindelig. Der er imidlertid to ord i texten, der er overflødige i den øvrige forresten meget klare sammenhæng. Det er ordene 'alls' i 5. vl. og 'þér' i 6. vl., hvad enten det sidste er dat. sg. eller nom. pl. Det første skrives i Kh 'alls' med var. 'als', hvortil den bemærkning føjes: „forte pro áls, *alvei*. Sic completa existit appellatio *nautarum*, álsrunna". Men heri tager GM fejl. 'Álsrunnar' er ingen komplet, men netop mangelfuld omskrivning, hvilket nu er almindelig anerkendt. Imidlertid er jeg vis på, at der her skal læses 'áls'. Det i en fuldstændig mandskenning manglende kan ikke ses i andet end i 'þér', for hvilket der findes 'her' i et membranfragment (J). Jeg tror nu, at begge disse læsemåder er forvanskninger af et oprindeligt 'hyr' eller 'fúr', snarest det første. Således fås omskrivningen 'áls-hyr-runna' og ordstillingen bliver følgende: 'leynduð ókunna álshyrrunna hugar fári til illa. bároðr, hafið of brugðit illt bragð'.

I verset Kh. 213 ff. Rv. 86: 'Öl bar mér osv.' er 'bar', impf., for mig lidt påfaldende. Jeg forstår ikke den logiske sammenhæng imellem „øllet blev (impf.) bragt mig, fordi Ølvir nu bliver (præs.) bleg". Var 'bar' rigtigt, væntede man et 'gerði', men sagen er, at impf. her netop er ubegrundet. Egill taler om noget, der er nærværende. Derfor bør her læses 'ber' imperat. i steden for 'bar'. Meningen er: „bring mig, og ikke Ø., øllet, thi han er nu så drukken, at han ikke kan mer. Jeg vil drikke for os begge to". Bagefter kommer der også 'lęt ek' og ikke 'lét ek', hvilket sidste heller ikke passer. — I udg. læses sidste ord i 3. vl. som 'ýra', der af SvbEg opfattes som gen. pl. af 'ýri' — 'úrr' af JÞ. af 'ýrr' — 'úrr'. Hertil er nu at bemærke, at jeg ved at efterse fragmenterne af Eigla i 162 A fol. i AM fandt, at det gamle meget gode fragment *δ* har 'ýrar', hvilket utvivlsomt er at opfatte som gen. sing. af 'úrr'; dermed bortfalder

helt den anden lidt påfaldende biform. — I den sidste halvdel af verset skrives den næstsidste og en del af den sidste linie således i Kh:

Regna geyrr at ragni
hárs þegna

med varr.: „Ragna E. J. Reliqui omnes, rigna, sine dubio recte" ('Regna' angives at være G. Pálsson's skrivemåde). „Geyrr ex Holanis expressi (hvilket skal være „nomen proprium archipiratæ"). gætr Jör. getur K. L. M. R. S. sed D. E. J. getr". „regni. Omnes præter E. J" . . I Rv.

rigna getr at regni,
Hárs þegna.

Forklaringen heraf er følgende i Rv. „Getr rigna at regni Hárs þegna". „Hárr, Óðinsheiti; Hárs þegnar, þjónustumenn Óðins, hermenn; regn Hárs þegna, bardagi; getr rigna, það getur komið regn; getr rigna . . . þegna, það getur komið blóðregn = eg get drepið þig". De forskellige forklaringer i Kh, alle, som det forekommer mig, lige unaturlige, skal jeg blot tillade mig at henvise til (s. 214—5). Ifølge forklaringen i Rv. adskilles de 2 sætninger i halvverset fuldstændig rigtig, men jeg kan ikke se, at forklaringen af den her anførte sætning kan være rigtig, hvad enten man ser hen til indhold eller form. Indholdet vilde ifl. forklaringen være en blot og bar gentagelse af den anden sætning 'ǫllungis illa kannt (þú) nýsa fyr þér', som tydelig nok udtaler en trusel. Heller ikke kan jeg mindes at have sét den ordforbindelse, som her foreslås, og jeg forstår den ikke; 'at (regni)' burde, hvis meningen var rigtig, helst udelades. Hertil kommer endnu, at kenningen 'regn Óðins þegna' knap kan være 'kamp' eller 'blod'. Jeg tror således her at måtte søge andre ord og en helt anden mening. 'Hárs (jeg beholder foreløbig denne form) þegnar' er en rigtig kenning — ikke for krigere i almindelighed, men — for 'guderne' selv, 'aserne', og er aldeles i analogi med 'hausa hasls (= Hárs) rekkar' i 'Íslendingadrápa Hauks Valdísarsonar' 1. str. Men asernes 'regn' er digterdrikken, digtningen, kvadet, verset, 'Hausa-haslrekka mjöðr' (Ísl. dr. l. c.). I forbindelse hermed må jeg

holde mig til læsemåden 'geyrr', som uden tvivl er opstået af 'geyrs' = 'gører' = 'gerir'; efter at denne enstavelsesform var indkommet, blev der tilføjet et 'at', idet afskriverne i 'regni' rimeligvis så en del af en kampkenning. Jeg skriver således denne sætning:

rigna gerir regni
hárs þegna

= 'regni hárs þegna gerir rigna ('gerir rigna' = 'rignir')' = 'det regner med Asa mjöden', 'jeg digter et vers'; lignende parentetiske tanker forekommer hyppig. — Men sidste vl. består kun af 5 stavelser. Enten må 'hárs' være sammentrukket for 'háars hávars' eller, hvad jeg snarere tror, må der skrives 'háva'. Jfr. KG. Njála II 275–282.

I næste vers må der (i 1. vl.) skrives — ikke 'leyst' eller 'leyszt' (Rv) men — 'leystsk', rimet på 'lista'. Ifl. Kh. have også „Guelf. Hol.“ „leystz“. På 'leysa' som intransitivt kendes såvidt jeg ved intet exempel. I 6. linie findes 'þrír nakkvarir' med varr. 'því iðnari' M.R.; 'þur nockvorar' L; 'því nockr' E. J. Her er det muligt, at der ikke er noget forvansket; men det er dog lidt underligt at finde dette 'þrír nakkvarir' = 'tres aliqui' i steden for blot 'þrír' eller 'nakkvarir'. Mod 'nakkvarir' kan der ikke rejses nogen tvivl, men skulde 'þrír' ikke være indkommet ved en afskrivers formentlige rettelse?. Han havde lige i det foregående prosastykke set, at de af Egill dræbte var 3,, og han fandt, at det burde stå i verset; men han lagde ikke mærke til, at 'nakkvarir' 'nogle' var fuldstændig nok, ja, er endogså i sammenhængen bedre. Egill fortæller, at han har dræbt nogle folk, nogle ubetydelige karle, er således, hvad man på islandsk kalder: „drjúgur“. Jeg tror derfor, at det eneste rigtige er „þar“, hvilket netop findes i Hr. Man føler også, at det, og det netop mangler: 'Jeg er således sluppen ud af kongens gård, at nogle folk ligger dér døde', er øjensynlig det eneste rigtige.

Med hensyn til verset: 'Farit hefk blóðgum brandi', Kh. 249, Rv. 96 (236)“[1]) er for det første at bemærke, at 2. vl.

[1]) Det sidste tal betyder her og herefter det sted, hvor forklaringen findes.

'svát mér benþiðurr fylgði' er metrisk for lang, idet 1. fod består af — — —; der skal læses: 'mér benþiðurr fylgði'; idet 'svát' må sløjfes.

De 2 følgende linier hedder i Kh og Rv:

ok gjallanda geiri;
gángr var harðr at víkingum

med sådanne varianter (Kh. 250, note m—o), at man ikke behøver at tage hensyn til dem. Både i Kh og Rv tages 'gjallanda geiri' som dat. parallel med 'blóðgum brandi', hvilket i grunden er en tavtologi. Hertil kommer det væsentlige moment, at sidste linie er metrisk ukorrekt, idet 1. fod er — — —; 'var' kan ikke skrives 'v's', et lydmonstrum, der aldrig har existeret. Jeg tror, at 'at' skal sløjfes, og at der i steden for 'geiri' skal skrives 'geira' gen. plur., at altså disse 2 linier må opfattes samlede således: 'ok gangr gjallanda geira vas harðr víkingum' = og (ɔ: således at) vore gjaldende sværds gang (= grassatio, impetus sonantium ensium) var hård, heftig for vikingerne.

I verset 'Gerðum helzti harða' [Kh 262, Rv 101 (236)] har 'austr' i 7. linie altid forekommet mig besynderligt. Til 'af unnar hesti' kan det selvfølgelig ikke høre, som det dog synes at være meningen i Kh (oversættelsen); i Rv. henføres det til 'fyrir sandi', men hvad skulde 'øst for sandet' betyde? Den her omhandlede begivenhed forefalder 'fyr Jótlandssíðu' (2. vl.) og 'Jótlandssíða' betegner ellers 'vest- (og ikke øst-) kysten' af Jylland, og Egill og de andre var jo selv der ved kysten; hvor kan Egill så sige „østfor (sandet =) kysten"; det måtte snarere hedde vestfor. Desuden er dette 'fyr sandi' nøjagtigt nok, nemlig: „udenfor kysten". At tage 'austr' endelig som adv. i betydningen = „i østerleden", i analogi med, at man f. ex. nu siger „Álptafjörður austur" (= A. på østlandet, til adskillelse fra A. på sydlandet), går heller ikke an, medmindre man antog, at verset var digtet senere og hjemme i Island, hvilken antagelse dog vilde savne så godt som al grund. Om man nu her skal læse 'óstr' med et forresten yngre hdskr., eller om der skal stå noget andet, kan jeg ikke afgøre; 'óstr' vilde passe meget godt til

'snarfengr' l. 7. Med hensyn til den sidste linie, skal jeg blot henvise til Nj. II 81–2. Til slutning skal jeg endnu bemærke, at det forekommer mig rigtigst at opfatte l. 3—4 som parentes.

I følgende vers: 'Áleifr of kom jǫfri', Kh 272–3, Rv 104–5 (236–7), hedder den anden linie i Kh: 'ótt vig á bak flótta', i Rv: 'óttvígr á bak-flótta'. hvor 'óttvígr' siges at være „gáta fyrir óttvíg". Jeg kan imidlertid ikke gå ind på denne rettelse, da et sådant adj. ikke kunde hedde således, men måtte hedde 'óðvígr'; af 'ótti' kan det selvfølgelig ikke udledes. I Kh oversættes 'of ótt víg' ved „citâ pugnâ" (abl.), en mig uforståelig opfattelse. Heller ikke kan SvbEg's forklaring antages: 'ótt víg' skal udgøre én sætning med underforstået 'var' (Lex. poët. VIG). Imidlertid er at lægge mærke til, at i 3. vl. kaldes den her omhandlede konge 'þingharðr', men hvad betyder dette?; „durum occursu" (Kh) „harður í orustu" (Rv) „obluctatu difficilis, acer in pugna" (Lex. poët.) lyder svaret. Men 'þing' betyder i grunden ikke andet end 'ting, møde', og er slet ingen benævnelse på en kamp; 'equestre certamen' betyder det ikke i Njála 59. kap.; kamp betyder det heller ikke i Óláfs helga s. (Fms IV 54): ti her står (i versets 3. linie) „af því þingi", = „fra det møde", der er nemlig i 2. vl. blevet talt om 'styr'. Endelig skal det betyde kamp i Kveldulfs vers, men se herom s. 122. Foruden disse har Lex. poët. ingen exempler på denne betydning af 'þing'. Som følge heraf kan det ikke stå her i den betydning, men der må søges den anden del af kampkenningen, og den ser jeg netop i 'víg', hvilket vistnok må læses 'vígs', 'vígsþing' vilde være af lignende art som 'rógþing' o. lign. Men da dette dog er en usædvanlig og altså usikker omskrivning, er der stor sandsynlighed for, at der til denne kenning har hørt mere. Der er i samme linie et andet ord, der er højst påfaldende, nemlig 'bak'-; dette er af alle blevet sammenfattet med '-flótti'; et 'bakflótti' væntede man dog ikke at høre, ti flugten kan aldrig blive andet end 'vigen tilbage'. For så vidt er J. Þork.'s anden ordning (som også findes i Lex. poët): 'kom flótta á bak jöfri' = „lagði flóttann á herðar jarli", mere

naturlig, men ikke desto mindre forkastelig, af den grund, at en sådan ordforbindelse og udtryk ellers er ukendt og unaturlig. Rimeligst forekommer det mig derfor, at 'bak' er forvansket, og at der i steden for det har stået et ord som 'báls' eller 'bliks', således at 'vígbál' eller 'vígblik' er sværd, hvis 'ting' er kamp. I så tilfælde behøver 'víg' ikke at rettes til 'vígs'. Har 'bals' været skrevet med et 's' og ikke et 'f', kan man godt have læst 'ls' som 'k', idet 'l' ser ud som første delen af k og 's' ligner temmelig meget den sidste del. Derfor må jeg give dette ord fortrinet. Således får man da: 'Áleifr of kom jǫfri ótt á flótta. ek frá þann þengil, es felldi annan, vígbáls-þing-harðan', mening og ord så naturlige, som kan ønskes.

I næste vers 'Gekk sás óðisk[1]) ekki' [Kh 300–302, Rv 114–115 (237)] har man (i Kh) opfattet ordforbindelsen således: „snarla gekk jarlmanns bani, sá er óaðisk ekki; þreklundaðr fell Þórólfr í stórum Þundar gný“ = Rv's: „sá jarlmanns bani, er óaðist ekki, gekk snarla; þreklundaðr Þórólfr fèll í stórum Þundar-gný“. Dette er ikke absolut urigtigt; men lidt unaturligt er det dog, at der kun står 'gekk', uden nogen nærmere betegnelse; ti = 'gekk fram' (Rv) kan det ikke godt være. Endvidere er 's t ó r u m þundar gný' påfaldende; dog kan det meget godt siges. Jeg henstiller til de sagkyndige, om der ikke her sandsynligvis skal læses, og sætningerne adskilles, på følgende måde: 'Jarlmanns bani, sás óðisk ekki, gekk stórum snarla í þundar gný. Þreklundaðr Þórólfr fell'. 'Gekk stórum snarla' = 'gik meget heftigt, rask' ɔ: bevægede sig meget rask (i kampen), og dog — faldt han. Netop denne korte sætning 'Þreklundaðr Þórólfr fell' udtaler en dyb og inderlig sorg, og dens virkning vilde svækkes ved hvilken som helst tilføjelse; desuden forekommer det mig, at 'í þundar gný' nødvendigvis må henføres til 'gekk snarla', og kan ikke høre til noget andet.

I følgende vers: 'Valkǫstum hlóðk vestan' (sst.) hedder

[1]) At der skal skrives således, og ikke 'óaðisk' bevises klart ved Sighvats versl.: 'létk til eiðs þvít óðunk' (Fms IV 185).

4. vl. 'Aðils bláum Naðri', så at første fod er her ⏑ —; der må læses: 'Aðils of bláum Naðri'. — De to sidste verslinier hedder i udgaven:

hel(l)t [ne hrafnar sul(l)tu]
Hríngr at vapna þingi

og ordforbindelsen skal være: „Hringr heltat vápna þingi. ne hrafnar sultu“ (Kh, Rv)“, med andre ord: 'at' i sidste linie tages som nægtende partikel i forbindelse med 'helt', = „non retinuit“ (Kh, der meget uheldig sammenligner udtrykket med: 'Brjánn fell, ok helt velli' i Nj.), „hélt eigi orustu, beið ósigur“ (Rv). Dette kan umulig være rigtigt, ti 1) adskilles det nægtende 'at' ellers aldrig fra sit verbum; se også SvbEg Lex. poët.: A, *suffixum negativum,* beg. (Iøvrigt kan det, så vidt jeg har kunnet opdage, ikke udtrykkelig sés, hvorledes SvbEg har opfattet dette sted, men rimeligvis har han taget 'halda at' i betydningen „begive sig hen til“). 2) kan 'at halda vápnaþingi' ikke betyde 'at vinde sejr'. Heller ikke er meningen her, hvad SvbEg formentlig har trot. Den tanke vilde være temmelig mat, ved siden af indholdet i versets 1. del og den anden sætning i 2. del. Derfor tror jeg, at læsemåden 'á' for 'at', der findes i „Kalf. (= 132) Jör“, og i Hr. er den eneste rigtige. I noten i Kh tilføjes: „ut sit, hellt á vopna þíngi, *agitavit conventum armorum* ɔ: proelium gessit“. Til dette må jeg fuldtud slutte mig, idet jeg henviser til Lex. poët. HALDA, 4, *α*, hvor der citeres et analogt udtryk: 'halda á sýslu' *„opus manibus versare“* fra Rígsmál 14 s. Sml. også Icel.-engl. dict. A, V, *β*, hvor der anføres f. ex. 'halda á fyrirsátrum'. Betydningen bliver således omtrent den samme som 'háði stála þrumu' i 4. og 5. vl.

Med hensyn til næste vers: 'Hrammtangar lętr hanga' [Kh 307 ff., Rv 116 (237–8)] slutter jeg mig fuldstændig til G. Pálsson's fortræffelige rettelse 'hramm'- for 'hvarm-' og opfattelsen i Rv. Kun kan jeg ikke se rettere, end at 'hrammtǫng' lige så godt, ja endnu bedre, betyder 'arm' end 'finger', som det dér forklares ved. 'Hrammr' betyder som bekendt 'hånden', hvis 'tǫng' lige så godt kan være udstrækningen opad som nedad, og at ringen ikke har været en

fingerring, men en armring fremgår tydelig nok af den foregående prosa: „konungr . . . tók gullhring af hendi sér, mikinn ok góðan, ok dró á blóðrefilinn“. Heraf er det klart, at ringen må have haft et større omfang end en fingerring; endvidere siges der, at Egill „dró hringinn á hǫnd sér“, på sin (hånd —) arm, og ikke på sin finger; det fremgår således også heraf, at 'hrammtǫng må betyde 'arm'. Med G. Magnæus at læse 'hrammtanga', af et 'hrammtangi', sér jeg ingen grund til (se: 309 note β).

Hvad den sidste halvdel af verset derimod angår, tror jeg, at den endnu er langt fra at være naturlig forklaret. Den skrives i Kh således:

Rítmeiðis kná ek reiða
Ræðr gunnvala bræðir
Gelgiu ſeil á gálga
Geirveðrs. lof at meira

med følgende varr.: til 'Rítmeiðis' „rett meidi. E. J. Rætt meidis. P. rít meidi. Jör. Rytmeidis. Mbr. Kálf. ſed dubiè, nam literae ferè deletae ſunt“. . . . „Rydmeldiſs. Guelf. i. e. *rubrae moliturae.* bona lectio, de qua infra. Körmeidis. Hol.“ Til 'seil': „Ita habent traduces Kálf. L. & M. in ipsa Matrice vox eſt eraſa. Sel. D. Hol. ſels. S. ſekk. P. ſeid. ex Traduc. Kálf. R. . . . feit (trykfejl for: 'ſeit'?) E. J“. Til 'lof at': „ita. E. J. P. lofi meira. Guelf. Hol. lofi at meira. Mbr. Kálf. Jör“.

Oversættelsen er følgende: „Vehere possum (gestio) viri (Auctore viro militari (heroe) Pendulum in gladio cimelium; quae non mediocris est laus“, og følgende tilsvarende opfattelse (af G. Pálsson): „Ek kná reiða (gunnvala bræðir ræðr). gelgju seil á geirveðrs galga; lof at meira. *Vel;* „Ek kná reiða — gelgju seil (*forte* sól) á gálga; geirveðrs lof at meira“. Foran 'gelgju seil' skal der i følge GM stå 'rítmeiðis'. GM er (med rette) ikke tilfreds med denne forklaring, men foreslår selv følgende: „Ek kná reiða ryðmelldis sel (seið) á gelgju gálga. gunnvala bræðir ræðr at meira lofi geirveðrs *i. e Scio (gestio, licet mihi) tollere* rubræ moliturae phocam (piscem) *in* osseum *patibulum: corvorum pastor* pollet

(præbet annulum) *tanto majori (cum) laude militari*". Denne opfattelse er meget naturligere end GP's, i alt fald derved, at der her sammenfattes „gunnvala bræðir ræðr at meira lofi"; derimod er 'gelgju galgi' = 'osseum patibulum' højst tvivlsomt (jfr.: γ); for det andet er et udtryk som 'lof geirveðrs', 'laus militaris, bellica' uantageligt, som uskaldisk. For det tredje indrømmer GM selv, at 'ryðmeldis' hellere skulde hedde: „rydmelldz, rydmelldurs, *v.* rydmelldrar", hvorfor han foreslår en anden opfattelse, som imidlertid står langt tilbage for den første, så at jeg ikke anfører den her. SvbEg holder sig også fuldstændig til den (første). — I Rv skrives halvverset i overensstemmelse med GM's første ordning af ordene, men opfattelsen er her en anden: „Ek kná reiða ryðmeldis gelgju-seil á geirveðrs gálga. Gunnvala bræðir ræðr at meira lofi". Her er det rigtig følt, at 'geirveðrs' ikke kan høre til den sidste sætning. Forresten kan jeg ikke være enig med dr. JÞ i hans forklaring af de to kenninger. 'Ryðmeldis gelgju seil': „ryðmeldi (hvorugkennt orð), roðið, rautt mèl, Fróða-mèl . . gull; gelgja, spýta, stöng; ryðmeldis gelgja, viður sá, sem gull er á, höndin prýdd gulli; seil, band; ryðmeldis-gelgjuseil, handarband, armband, gullhringur". Den anden: „geirr, spjót; geirveðr, spjótaveður, orusta; geirveðrs gálgi, orustu-trè, sýnist tákna höndina"; og hele sætningen betyder i følge heraf: „eg ber hring á hendi". Her er nu for det første at indvende, at 'ryðmeldis gelgja' = 'gulls-stöng' ikke mere behøver at være en 'arm' end enhver anden 'stang', prydet med guld. Da en sådan omskrivning ellers ikke findes, og da den tillige er unaturlig, er den forkastelig. Hvad den anden angår, er den usikker ifølge JÞ.'s egne ord; og jeg er fuldstændig enig med ham deri. At armen kan kaldes 'kampens træ' (der ellers er en almindelig kenning for en mand) er fuldstændig umuligt, og er naturligvis også kun en fortvivlet udvej. Der må derfor søges, om muligt, en anden og mere naturlig forklaring. Hvad det første ord angår, er dets sidste del utvivlsomt en casus af hak-ordet 'meldr', der betyder 'mél'. En anden nom.-form haves ikke. Gen. heraf hedder (ifølge Lex. poët) 'melds'

'meldrs' og 'meldrar'. Den første form er uden tvivl den samme som den anden, blot med udstødt r for udtalens skyld; formen 'meldz' står SE I 380: 'var til meldz komin' (Gróttasöngr 4 8). På formen 'meldrar' anføres 2 exempler. Heraf fremgår det, at gen. kan hedde både 'meldrs' og 'meldrar'. Der må således her vist nok skrives '-meldrs'; formen '-meldis' er opstået, idet r er blevet læst som i. Heraf følger igen, at der må skrives 'kná ek' og ikke 'knák'. Den første halvdel af ordet: 'ryð-' er bleven taget i betydningen 'ruber' 'röd'; men hvis dette, hvad jeg bestemt tror, er rigtigt, må ordet vel også skrives 'rauð-', hvilket rimeligvis først gik over til 'ruð-' så til 'ryð'-. Betydningen af ordet er klar; al mél er hvid, men 'det røde mel' er κατ' 'ἐξοχήν guld. Idet jeg nu skriver 'seiðs' for 'seil, sel, sels, sekk, seið', (ved et slags kombination af 'sels' og 'seið') skriver jeg hele halvverset således:

Rauðmeldrs kná ek reiða
[rǿðr gunnvala brǿðir]
gelgju seiðs á galga
geirveðrs [lofi at meira]

d. e. 'ek kná reiða rauðmeldrs gelgju á geir-veðrs-seiðs-galga. gunnvala-brǿðir rǿðr at meira lofi'. I SE I 112 hedder det: „tóku þeir (ɔ: guderne) festina er or var fjötrinum, er Gelgja heitir". Ganske vist fortælles dette anderledes i 748 (SE II 431); men i sådanne tilfælde er det umuligt bestemt at afgøre, hvad der er rigtigst, og jeg holder mig således til den første fremstilling, der synes at være den rigtigste og støttes ved de fleste håndskrifter, hvorefter 'gelgja' er = 'festr', et bånd, 'rauðmeldrs gelgja' altså = 'guldbånd', 'armring'. En ring benævnes ofte efter 'bånd', 'tråd' o. lign. 'Geirveðr' er kamp, dens 'seiðr' (fisk) er sværd: jfr. 'gunnseiðr'; men 'sværdets galgi', det træ, hvorpå (hvori) sværdet lige som hænger, er armen. Således får vi naturlige kenninger, og en naturlig mening, den samme forresten, som dr. JÞ fik ud deraf.

Med hensyn til verset 'Ókunni vensk ennis' skal jeg bemærke følgende. Det findes i Kh 322 ff. Rv 119 (239) og skrives i Kh således:

Ókunni ven ſkænis
Úngr þorðeg val forðum
Haukaklifs at heyra
Hlín þóg gnípur mínar.

Varr.: til 'ven skænis': „veins kenis GN. veins kinis *aut* kins Membr. videtur habere"; 'ennis' er G. Pálsson's konj. for det sidste; til 'val': „vel" Hol. J.; til 'heyra': „hefjaz" J; til 'Hlín' „hún Hol. hlyn" S; til 'þóg': „baug" Guelf. Alle fortolkningsforsøg i Kh af dette „ven ſkænis" i forbindelse med det øvrige er fuldt ud forfejlede, og det er unødigt at anføre dem. I Hr. mangler den første halvdel. I Rv. skrives den på følgende måde:

Úkunni vensk, ennis
(ungr þorðak vel forðum
haukaklifs at hefjast)
Hlín þó gnípur mínar.

'ven skænis' osv. er her meget heldig rettet til 'vensk ennis' (dette sidste, som før bemærket, GP's rettelse); endvidere er læsemåden 'hefjast' (for: 'hefjask'), der utvivlsomt er den eneste rigtige, optagen. Halvverset opfattes således: „Úkunni vensk. Hlín þó ennis gnípur mínar. Ungr þorðak vel forðum at hefjast haukaklifs". — De 2 første ord skal betyde: „ókunnugleikinn verður að vana; eg var áður kunnugur Ásgerði, en er nú orðinn henni ókunnugur". Der bemærkes endvidere: „Hlín, ein af Ásynjum . . . hér haft sem kvennkenning". SvbEg's opfattelse kan ses i Lex. poët. f. ex. under ÓKUNNI, men jeg tror det unødigt at anføre den. Jeg kan imidlertid ikke være tilfreds med forklaringen i Rv. For det første er 'úkunni' et ord, der ellers ikke forekommer, og det er heller ikke grammatikalsk rigtigt. Det må — med omlyd — hedde 'ókynni', hvilket er et velbekendt ord. Dette oversættes i Lex. poët. ved *„vitium, prava consvetudo, mores perversi"*, hvorpå der anføres en række exempler. Det usammensatte 'kynni' har flere betydninger: *„character, indoles, mos consvetudo, 2) hospitium familiare, 3) domus"*. 'Ókynni' skulde nu også kunne bruges i de modsatte negative betydninger. Nu har man f. ex.: 'þat er kotmanna kynni', — *consvetudo*

viliorum rusticorum"; med andre ord: 'kynni' betyder: 'éns naturlige åndsretning og sædvane, éns hele natur'; Icel.-engl. dict. oversætter 'habit, nature'. Ifølge dette kunde 'ókynni' betyde 'hvad der (for én) er unaturligt', og den betydning passer her godt, som vi strax skal sé. Enten er nu 'ókynni' nom., subj. i 'vensk', ɔ: bliver sædvane, eller — hvad jeg er mere tilbøjelig til at tro, — dat., styret af 'vensk', hvortil man må tænke sig det ubestemte 'man' som subj., altså: 'man kan vænne sig til det, som dog for én er unaturligt'. Egill mener: „før tænkte jeg på noget ganske andet, krigerfærd og lign., hvilket var for mig ganske naturligt; nu derimod sidder jeg her, uden at foretage mig noget, og denne sløvhed, uvirksomhed er ved vanen bleven mig lige som en anden natur". Modsætningen til denne tanke er nemlig det følgende „þorðak forðum" osv., i parentesen angives så grunden til hans færd, til hans uvirksomhed. I den øvrige forklaring er det stødende, at 'Hlín' skal være en halvkenning; således vilde Egill næppe have digtet. Når nu hertil kommer, at ordene: 'Þorðak forðum at hefjask haukaklifs' (tidligere havde jeg mod til at gøre noget) synes at være fuldstændige, og at 'vel' snarere svækker end styrker meningen, endvidere da 'vel' ikke skrives således i en række gode hdskrr., men 'val', så er man i dette ord berettiget til at se den anden del af kvindekenningen. Men hvad 'val' kan betyde, eller, hvis det er forvansket, hvad der så skal stå i steden derfor, er mig ikke klart. Til slutning skal jeg bemærke, at det forekommer mig, at 'ungr' snarere burde hedde 'ung'. Egill kan egentlig ikke omtale sig selv som en gammel mand, han er ikke 30 år gammel, hvorimod 'ung' både kan passe til Ásgerðr's daværende alder, og — endnu bedre — til hendes alder, da Torolv, Egils betydelig ældre broder, friede til hende.

Hvad den første del af næste vers: 'Sefskuldar felk sjaldan' angår, er jeg kun i stand til at udøve en negativ kritik derover. Ved forklaringerne i Kh. skal jeg ikke opholde mig. Det gælder især ordene 'sorg borgar sefskuldar', der opfattes som én sætning af SvbEg (Lex. poët. SEFSKULD)

og af JÞ i Rv. (240). De oversættes af den første: „*tristitia celat animi debita, i. e. animi ægritudo facere solet, ut homo mentem suam celet*“, og forklares af den sidste således: „borgar, byrgir, hylur; sefi, hugur; sefskuld; það sem býr í huganum; sorg borgar sefskuldar, sorgin leynir því, sem í brjósti býr“. Men herimod må gøres følgende meget vægtige indvendinger. ‘Borga’ har i oldsproget aldeles ikke betydningen ‘at skjule’; det betyder ene og alene ‘to lend, to pay, to bail’, ‘at borge’. For det andet kan ‘skuldar’ ikke være acc. pl.; den hedder altid og har altid hedt ‘skuldir’. For det tredje kan jeg ikke finde nogen adækvat betydning i et ‘sefskuld’, og i alt fald synes det umulig at kunne betyde „animi ægritudo“ eller „það sem býr í huganum“. Som følge heraf må der helt ses bort fra denne opfattelse, og en anden søges, hvilket er meget vanskeligt, og jeg tilstår min uformuenhed til at løse den gåde, dette halvvers stiller.

Den sidste halvdel skrives i Kh således:

Þvíat Geirróta gautar
Gnýþíngs bragar fíngrum
Rogs at ræfis veigum
Reifendr munu þreifa.

Varr. af nogen betydning er følgende: „Geir rotn Jör. vitio librarii, pro, Geirrótu . . . Geir roda Hol.“; for ‘gautar’: „Gerdar“. Guelf. Hol. Opfattelsen (af GM.): „Þvíat geirróta gautar rógs reifendr munu þreifa fingrum at gnýþings verkum bragar ræsis = nam v(iri) bellat(ores), calumniarum motores (excitatores) digitis attrectabunt (carpent) res gestas (bellicas) versus conditoris“. Herimod kan vægtige indvendinger rejses: ‘Reifendr’ tages = ‘hreyfendr’, hvilket er utilladeligt, da ‘r’ hos de ældste digtere aldrig er = ‘hr’; dernæst er udtrykket ‘at þreifa fingrum’ i denne forbindelse meningsløst. For det tredje kan ‘gnýþing’ ikke betyde kamp, og for det fjerde: hvad mening er deri, at begrunde den første halvdel, hvis indhold synes at være: „jeg skjuler sjælden egennavne i mine vers“, ved: „ti mændene vil med fingrene føle (= dadle, carpent(?)) på mine krigsbedrifter (!). Er der nogen mening heri i forbindelse med det øvrige? Jeg sér den ikke. —

SvbEg opfatter „geirrota gnýþings gautar, rógs reifendr“, det sidste i overensstemmelse med GM. Det første oversættes ved: *„prœliatores“*, idet 'geirrota gnýþing' = *„tumultuosus conventus Bellonarum, pugna“;* „þreifa fíngrum at verkum e-s“ oversættes så ved *„diligentius inqvirere in poëmata alicujus“;* men foruden det allerede bemærkede (særlig med hensyn til 'at þreifa fingrum') kan 'verk' = „opera, res gestæ“, ikke betyde *„poëmata“*, mere end 'gerninger, bedrifter' i almindelighed; hvad der imidlertid her har mest at sige er det, at der formedelst rimet slet ikke skal læses 'verkum' men 'veigum' (132 har: „veıkum“, frm. ϑ i AM 162 A: 'veigom', og ikke 'verkum'; i Kh. siges, at „Jör“ har 'veigum', men 'verkum' „Reliqui omnes“). Dette sidste holder også JÞ. med rette på; men han konstruerer: „Því at geirróta gnýþings Gautar (i overensstemmelse med SvbEg) munu reifendr (= skoðandi) þreifa bragarfingrum at rógs ræsis veigum“. Her er det fremskridt gjort, at 'bragar fingrum' tages som ét begreb, men derved kommer 'reifendr' til at stå for sig som et prædikat, hvilket er højst påfaldende. For det andet tages 'rógs ręsir' i betydningen 'Odin', hvilket er endnu misligere, da 'rógs ręsir' snarest måtte være en krigerkenning i almindelighed. I betragtning heraf tror jeg, at vi får en naturligere opfattelse, når vi konstruerer således: „Þvít geirrótu-rógs-gnýþings-reifendr munu þreifa bragar-fingrum at gauta-ręsis-veigum“. Jeg skriver 'rótu' med Jör. og opfatter det som SvbEg (Lex. poët.). 'Róta' er et valkyrjenavn (ifl. SE I 120), og 'geir-Róta' svarer fuldstændig til 'geir-Skǫgul'. 'Valkyrjens róg' er kamp, hvis 'gnyting' er det buldrende kampmøde, (jfr. 'rógþing' o. lign.) dettes 'reifendr' = krigere; fordi digteren her henter sit billede fra et 'þing', er også 'reifendr' i sin orden, da dette ord som bekendt bruges om fremgangsmåden i sager på f. ex. altinget. For det andet skriver jeg 'gauta' for 'gautar gautua', idet jeg opfatter 'gautarręsir' som 'gauta-týr' = 'Óðinn', hvis 'veigar' er digtet. Meningen bliver forresten den samme som JÞ.'s: „Því menn munu rannsaka þau (ɔ: ljóðin, mine vers) og finna nafnið“.

I følgende vers skal der forekomme en omskrivning 'atti

horna' 'cornupeta'; est vero *atti*, vi vocis, incitator, impulsor, item certator: unde *horna atti*, sumtâ a bobus petulcis translatione, congrue dicitur de Önundo, homine petulanti, & ad injurias promto" (Kh.). Samme opfattelse læses i Lex. poët. og i Rv.: „sá sem etur hornunum, er mannýgur, óvirðuleg mk.". Herom kan det siges, at en sådan kenning er umulig og utænkelig: umulig af den grund, at 'atti' ikke kan være nom. agentis dannet af 'etja'; dette måtte hedde 'etjari', ligesom 'setjari' af 'setja' 'letjari' af 'letja'; utænkelig, fordi en sådan omskrivning, én, der angriber med hornene (hvad for horn?) er hverken naturlig eller skaldisk. Desuden vilde Egill ikke have anvendt en så nedsættende kenning om Ønund; sådanne brugtes kun om trælle og lignende udskud af folket. Der må her upåtvivlelig søges en helt anden forklaring, som jeg ikke ser mig i stand til at give. Jeg har en mistanke til hele verslinien; er det første ord deri 'þornreið' rigtigt, hvad det gør indtryk af at være, tror jeg, at omskrivningen for en mand må søges i det samlede 'þorna atti horna', da jeg ikke kan se, at 'þorna' som adj. til 'þornreið' er tilstrækkelig motiveret; 'min dristige kone' er et højst underligt udtryk. Heller ikke er SvbEg's forklaring (Lex. poët. ÞORN) antagelig, da den er bygget på en læsemåde, der ikke kan være rigtig, nemlig „þorn reið ár horna", en verslinie af 5 stavelser! Men som sagt, jeg kan ikke råde bod herpå. — At 'eiðsótt' i 8. vl. er den eneste rigtige læsemåde, som SvbEg også mener, behøver ingen nærmere begrundelse.

I verset 'Erfingi réð arfi' Kh. 355 Rv. 127 (241) forekommer ordet 'heitum' i 3. vl., hvilket Rv. opfatter som adj. hørende til 'hótum' (varme = heftige trusler), hvorved en konstruktion som: 'ek móti ok heitum hótum hans' fremkommer. 'Ok' er imidlertid her af temmelig prosaisk og fremmed karakter: „Jeg møder også hans heftige trusler". Utvivlsomt rigtigst opfattes 'heitum' af 'heit', trusler. Her forbindes de forresten omtrent énsbetydende ord 'heitum ok hótum'. Kun er jeg i tvivl, om der ikke her med „Jör." snarere skal skrives 'hótun', dat. sing. af huk-ordet 'hótan', for 'hótum'.

Den sidste del af verset er i en så bedrøvelig tilstand med hensyn til mening og ord, at jeg ikke ser mig istand til at rette noget deri.

De to første linier i det næste vers: 'Nú hefir þrymrǫgnir þegna' Kh. 363, Rv. 130 (241) skrives således:

nú hefir þrymrögnir þegna
þróttharðr en ek mik varðak

altså af følgende form: — ⏑ — — | — — | — ⏑ | — — ⏑ | — — | — ⏑, som er umulig. De skal vel hedde således:

Hefr þrymrǫgnir þegna
þróttharðr en mik varðak, eller
þróttharðr ek mik varða.

Den sidste halvdel af dette vers lyder i Kh. således:

Þar lax sára særði
Sendr or minni hendi.
Digr fló beint meðal bjúgra
Bifþorn Ketils rifja.

Denne form af første linie findes kun i et mådeligt hdskr.; i de andre hedder den: 'Þar sárlagar (-an, -lagra, -legri, svart laxa) syrar (-an, syrra, sirir, súrar)', altså helt anderledes. Andre varr. er uden betydning. — Opfattelsen i Kh. er denne: „Ubi vulnerum salmo *(hasta)* vulneravit mea manu missus: Volavit crassa rectà inter convexas aëria sentis *(hasta)* Ketilli costas“; en anden opfattelse under texten af GM. anfører jeg ikke. På samme måde er det taget af JÞ. ɔ: „sára lax særði þar, sendr ór hendi minni. Digr bifþorn fló beint meðal bjúgra rifja Ketils“. 'Bifþorn' skal være 'þorn, sem bifast, hreifist, flýgr; spjót'. Det er netop dette sidste, som her er anstødeligt; 'bifþorn' kan umulig være = 'spyd'; alle 'þorn' kan bevæges. Dette har SvbEg tydelig følt, idet han, holdende sig til varianterne, konstruerer 'sárlagar bifþorn' '*tremulum tigillum sangvinis, gladius*'; 'sýrar' har han taget som øgenavn til Ketill af 'sýrr' (jfr. Sigurðr sýrr), '*per contemtum, cum alias Ketil cognomento esset* höðr'. Dette sidste forstår jeg ikke, da 'höðr' så vidt jeg ved aldrig betyder *sus*, svin, og derved falder en sådan opfattelse. Endnu skal jeg bemærke, at der i universitetsbiblioteksexemplaret af Kh., er

med blyant vedtegnet følgende bemærkning „sárlagar Sýr Valkyrja", hvis 'bifþorn' så skulde være et spyd. En sadan opfattelse er meget tiltalende, og hvis man ellers fandt en sadan omskrivning af en valkyrje, antagelig, men da dette ikke er tilfældet, er den højst tvivlsom. Idet jeg ikke ved, hvad 'sýrar' skal betyde, eller hvad der ellers skal stå, er det, forekommer det mig, utvivlsomt, at verset er oprindeligere i følgende form:

Þar sárlagar «sýrar»
sendr ór mínni hendi
digr fló beint meðal bjúgra
bifþorn Ketils rifja.

d. e. Þar fló digr sárlagar — [sýrar?] — bifþorn, sendr ór hendi mínni, beint meðal bjúgra rifja ketils'.

Hvad følgende vers angår, er texten vist nok nogenlunde sikker, men jeg tror ikke, at de enkelte sætninger er i Rv. rigtig opfattede. Verset lyder her i sin helhed således:

Svá skyldu (rigtigere: skyldi) goð gjalda
(gram reki bönd af höndum;
reið sé rögn ok Óðinn)
rán míns fjár hánum.
Fólkmýgi lát flýja,
Freyr ok Njörðr! af jörðu.
Leiðist lofða stríði
land-áss, þann er vé grandar.

Med hensyn til texten skal jeg først bemærke, at der i 2. l. må skrives 'lǫndum', hvilket står i flere gode hdskrr., hvoriblandt selve 132; hvorimod 'hǫndum' grænser til det meningsløse. 2) må der skrives 'féar' i 4. vl. i henhold til KG. Nj. II 313 og 3) 'þanns' for 'þann er' i 8. vl. Interpunktionen og den deraf afhængige opfattelse er her sa klar, at jeg ikke behøver at anføre denne fra udg. s. 241–2. Men til den har jeg at bemærke: 1) Ifølge interpunktionen findes der slet ikke noget, som 'svá' i 1. l. kan gå på. Den rigtige sammenhæng er her øjensynlig: 'bǫnd reki gram af lǫndum; svá (således, ɔ: ved at fordrive Erik, den 1. sætn.) skyldi goð gjalda hánum rán míns féar. óðinn ok rǫgn sé reið'. — I sidste halvdel er

det uadækvat at sige 'lát', singularis, efter de 2 vokativer 'Freyr ok Njǫrðr'. Sætningerne skal øjensynlig opfattes således: 'landáss, lát folkmýgi flýja af jǫrðu. freyr ok njǫrðr leiðisk (3. pers. pl.) lofða stríði, þanns grandar vé'.

Verset 'Lǫgbrigðir hefr lagða' findes i Kh. 369 ff., Rv. 132 (242). I den første halvdel:

Lǫgbrigðir hefr lagða
landalfr fyr mér sjalfum
blekkir brǿðra sǫkkva
brúðfang vegu langa

har man i Kh., såvelsom i Lex. poët. forbundet 'landalfr lǫgbrigðir' — „genius terræ tutelaris, legum violator", og heri skal der være „magna invidia & ironia", som jeg ikke kan finde. Derimod skal 'landálfr' ifl. Rv. være = 'landáss' i foregående vers og voc.: „Egill kallar á hann sér til hjálpar". Dette sidste er dog uantageligt, fordi en sådan vokativ uden nogen nærmere tilføjelse ikke kan være en bøn om hjælp, og dette vers står ikke i nogen forbindelse med foregående vers. Desuden er sætningen 'lǫgbrigðir hefr lagða fyr mér sjálfum langa vegu' fuldstændig, hvorimod man i den anden sætning 'brúðfang blekkir brǿðra sǫkkva' netop savner et ord, en gen. til 'brúðfang', der, stående således for sig selv, er højst påfaldende. Jeg må derfor i 'landalfr' se en gen. 'landalfs', styret af 'brúðfang' — 'kvánfang' — 'kván', hustru. 'Landalfr' må så betyde en 'fyrste'. Meningen: „brodermorderen bedrages af sin kone, det er hende, der får ham til at begå disse udåder". Men det er et spørsmål, om 'landalfr' er en 'fyrste'; det ligger nær at gætte på 'lindalfr' af 'lind' skjold, hvorved en rigtig kenning fremkommer.

I den sidste halvdel hedder den 3. vl. og en del af den sidste, der danner én sætning, således:

ungr gat ek læ launat
bili granda.

Idet jeg her for øvrigt er fuldstændig enig med Rv., kan jeg ikke bifalde den dér givne forklaring af denne sætning: „ungr gat ek launat læ (= flærð, undirferli) byli granda" (= „með eyðileggingar byljum, með því að gjöra tjón ok spellvirki".

For det første er sing. 'byli' for plur. her meget påfaldende. For det andet er 'byli' en konjektur i Rv., da hdskrr. har 'bili' og ikke 'byli'. For det tredje er der intet rim i linjen 'ungr ... launat'. Ser man nu på varr., har „Membr. a. & Traduc. item Jör" et 'ok' mellem 'ek' og 'læ', hvilket er af en stor betydning, og jeg tror, at selv om dette ikke fandtes i nogen hdskr., var man dog nødt til at indsætte det, for at få nogenlunde naturlig konstruktion; men heraf følger, at man foruden at skrive 'gatk' også må skrive 'grandat' i sidste linie. Jeg opfatter nu hele sætningen således: 'Gatk ungr grandat bili ok launat lę́', i mine unge dage kunde jeg skynde mig og (= med at) lønne svig. 'At granda bili' er et ægte gammelt udtryk; jfr. 'gramr svafði bil (Fms I 56), lesta bil, bǫlva bili'; ja man har endogså et 'bilgrandaðr' (se Lex. poët.). Denne tanke har SvbEg også haft, idet han konstruerede „granda bili lelauna" *„injurias sine mora ulcisci"* (Lex. poët., BIL). Her er der endnu en — vigtig — ting at bemærke, nemlig mangelen på rim i den næstsidste vl. Man kunde nu spørge, hvad mening er der i 'ungr'? Egill er jo slet ikke g a m m e l, således at han kunde tale om sine 'unge dage'; han er netop i sin fulde ungdomskraft. Jeg kan derfor ikke se, at 'ungr' her giver nogen naturlig mening. Skulde linien måske have lydt:

'enn getk ok lę́ launat'?;

så kunde man antage, at 'ungr' var fremkommet ved 'enn g(etk), hvorpå 'g e t' nødvendigvis rettedes til 'g a t'.

I følgende vers 'Sátum lyngs til lengi' hedder den første halvdel i Kh. (381) således:

Sátum lýngs til lengi
Ljós heims yfir bör þeima
Meirr varðag fe forðum
Fjarð aulna lut-skarða.

Følgende varr. er af størst vigtighed: for 'yfir': 'við' fra „Membr. a. & Traduc. item Jör"; for 'lutskarða': „hlut skaurdum" „omnes præter Membr. a. & Traduc". I Rv. (136) optages naturligvis den sidste som den eneste rigtige læsemåde, men der optages også den første, hvorved følgende konstruk-

tion (den i Kh. foreslåede forbigår jeg helt og nøjer mig med at henvise dertil) fremkommer (242): „Vér sátum til lengi skarðum hlut við þeima lyngs fjarðölna ljósheims bör (meir varðak fé forðum, (áðr) osv.)“. Til 'skarðum hlut' føjes så følgende forklaring: „að sitja yfir skörðum (= skertum) hlut fyrir einhverjum = vera hlutræningur einhvers, ná ekki rétti sínum fyrir honum“, hvorpå der citeres et lignende udtryk: 'sitja því margir yfir skörðum hlut fyrir þér' fra Fms. IV 331; strax efter forklares 'við' med 'gagnvart' (= overfor). Her er det nu let at sé, at der i Rv's text hverken står noget 'yfir' eller noget 'fyrir'; hvorledes kan så forklaringen være rigtig? Jeg for min del sér det ikke, og mangle kan et sådant ord ikke. Da meningen imidlertid er nogenlunde klar, må 'yfir' nødvendigvis beholdes og SvbEg's forklaring kommer utvivlsomt det rigtige nærmest, idet han (Lex. poët.: FJARÐÖLNA) skriver: *„Locum sic construo:* sátum til lengi yfir þeima skarða lut, lýngs fjarðölna ljósheims börr!“ Men herimod er at indvende, at 'þeima (= þessum) skarða hlut' er et ikke ret naturligt udtryk; en 'skarðr hlutr' er aldrig andet end en 'skarðr hlutr', og her at fremhæve 'denne' 'skarðr hlutr' er aldeles ubegrundet; hvorfra skulde den være forskellig? Jeg kan derfor ikke antage, at 'þeima' hører til 'hlut', og konstruerer: 'sátum til lengi of (således må her naturligvis skrives for: 'yfir') skarðum hlut', 'áðr' (l. 5) osv. 'Þeima' må uden tvivl henføres til 'bǫr', som derved bliver dat. og ikke vokativ, hvilket også meget godt lader sig forene med den parentetiske sætning: 'varðak forðum meir fé þeima lyngs-fjarð-ǫlna-ljósheims-bǫr' = „før forsvarede jeg mit gods for (imod) den(ne) mand“ (= Bergǫnundr), hvilket netop passer på fortællingen i kap. 56 og 57. Til slutning vil jeg med hensyn til den sidste kenning bemærke, at JÞ.'s forklaring af 'fjarðǫlunn': „sá sem elst, nærist í fjörðum, í sjónum, fiskur“ er uantagelig, da 'ǫlunn' ikke vides at betyde 'den der fødes', men blot og bart er en 'fisk', og en 'fjordfisk, søfisk' siger intet. Heller ikke kan jeg være tilfredsstillet af SvbEg's forklaring heraf: „lýngs fjörðr, *sinus ericæ, ericetum (silva)*, lýngs fjarðölunn, *piscis ericeti (silvæ), serpens“;* en 'lýngs fjǫrðr' 'lyngbugt' er, så vidt

jeg kan sé, et uskaldisk udtryk, og tilmed ikke ganske naturligt. Jeg opfatter kenningen således: 'lyngens fjord' (= sø) = jord(en) i almindelighed; lige som havet nemlig kan kaldes: „land Ránar . . . ok skipa . . . fiska, ísa“ (SE I 324), således kunde man også omvendt kalde 'jorden' 'de på landjorden sig befindende tings hav', hvilket også udtrykkelig står i SE I 320: „kalla (ɔ: skal jörð) . . . . sjá dýranna“. Jeg kan derfor ikke nære nogen betænkelighed ved at opfatte 'lyngs fjǫrðr' som 'landjord(en)', hvis 'ǫlunn' 'fisk' (dette sidste netop passende til et udtryk som 'lyngs fjǫrðr') er 'slangen'; dens 'ljósheimr', klare, skinnende verden = guld, og dettes 'bǫr', en mand.

I følgende vers 'Bǫrðumk vér, né virðak', Kh. 387 ff, Rv 137 (243) tror jeg, at sætningerne i den første halvdel mest logisk bør ordnes således: 'Vér börðumk; ek rauð vígleiptr blóði sonar bǫðmilds blóðøxar ok gunnhildar . ne virðak heiptir' ɔ: Vi kæmpede, idet jeg rødfarvede osv.; jeg tog intet hensyn til (deres) vrede. — I den sidste halvdel er der i hdskrklassen „Hol“ 'þá' („Guelf“ J 'þó') for 'nú' i 5. vl. Det første må ubetinget foretrækkes. 'Þá' ɔ: da, ved den lejlighed, peger tilbage på 'vér bǫrðumk', hvorimod 'nú' snarest måtte henføres til, hvad man kalder 'hortyttir', fyldekalk.

Hvad det næste vers: 'Þel heggr stórt fyr stáli', Kh. 391, Rv. 138 (243) angår, er jeg i det hele taget enig med opfattelsen i Rv, i alt fald med hensyn til den første halvdel. Der er kun opfattelsen af ét ord, hvis rigtighed jeg betvivler, nemlig 'andǿrr' i 4. vl. Dette oversættes i Kh.: „contumax“, af SvbEg (Lex. poët.): *„propr. qvi adversum remigat,* (and, æra), *transl. qvi rem contendit, urget; inde pertinax“.* „sá sem rœr móti, rœr sig áfram, ötull“ (Rv). Herimod er at indvende, at „overførte“ betydninger af så klare ord, som et 'andǿrr' i en så gammel tid må man særlig tage sig i agt for. De betyder netop, hvad de indeholder. Særlig passer 'andǿrr' = 'qui adversum remigat' her meget ilde, fordi der er tale om medbør, gunstig vind. Jeg ved ikke, om man ikke måske af disse grunde i 'andǿrr' turde se en sammensætning af 'and-' af 'andi' = ånde, anima, og adj. 'ǿrr', rasende, altså om den hæftige vind, ɔ: 'den der blæser hæftigt'. 'Andi'

bruges, såvidt jeg ved, især om levende væsners ånde, og ikke om f. ex. vindpust i almindelighed (ganske vist bruges det f. ex. i sammensætninger som 'norðanandi', om sagte vind), men her er jo tale om vinden som en jætte, altså en personifikation, 'hvis ånde er storm'. — I den sidste halvdels 3. vl. (7) står i hdskr. 'aðr gustu (gisti, gistu)', som, fordi det er temmelig meningsløse ord, af SvbEg er rettet til 'óðr gustum' = „flatibus furens“ (Lex. poët. GUSTR), hvilken rettelse er optaget i Rv. 'Óðr' gør imidlertid ikke indtryk af at være oprindeligt; et sådant ord måtte nærmest stå i en betonet stilling i verslinien, hvad det ikke gør; og var det tilfældet, fik man desuden 2 nye rimstave, foruden de 2 g'er, hvad der heller ikke er ganske rigtigt. Hvad der skal stå er mig ikke ret klart; bedst vilde, forekommer det mig, et 'með' passe, hvilket desuden grafisk ('mꝫ') ikke lidt ligner 'aðꝫ'. 'með gustum of stáli ok brandi' vilde passe fortrinlig.

I verset 'Kominn emk á jó ifa (ífa)' Kh 411 ff., Rv 144 (244) har man været i tvivl med hensyn til det sidste ord i 1. vl., der i Kh oversættes „cum periculo“; i Rv erklæres det for at være forvansket, og der foreslås enten 'dúfu' (= bølgens), eller '-úfi' for '-jó ifa', altså '-ǫldu úfi' ('úfr', en fugl). SvbEg (Lex. poët. IFI) foreslår at opfatte 'ifa-langr' = 'æfa-langr'. Intet af alt dette er nødvendigt; 'ifa' er desuden metrisk umuligt. Der skal blot skrives 'ívu' for 'íva'. 'Íva' er navnet på en flod, og forekommer i Krákumál 45; Fms III 219: 'svinnr at ívu·minni'; desuden forekommer det om en flod i Jötunheim SE I 298. Lignende rim findes omtalte i KG: Om Helrim 57. Rimet i vl. er 'á: í(vu)'. Heraf følger, at 'ǫldu' må forbindes med 'veg', således som man også har gjort. — Dernæst skal 'angrbeittan' forbindes med 'veg' og betyde: „cum dolore et molestia pernavigatus“ (Lex. poët.) „farinn með erfiði og þrautum (Rv). Men man siger at 'beita skipi' (dat.) og aldrig at 'beita sjó' (acc.). I det hele taget ser jeg ikke, hvorledes det kan høre til 'veg'. Jeg antager, at der her foreligger en fejllæsning eller skrivfejl, 'angrbeittan' for 'angrbeittum', dat., hørende til 'jó ívu', hvilket passer fortrinlig til brugen af verbet. Rimeligvis betyder 'angr-' her 'hav' og ikke

'molestiæ' eller lignende; 'angrbeittr' altså: 'det over havet ved megen krydsen frem og tilbage førte (skib)'. — I 5. vl. findes den fejl, at 1. fod ifl. den gældende text består af — ⏑ — —, eller, hvis der læses 'hefr', af — — —, begge lige utilladelige. Der skal læses: 'hefr sískelfir sjalfan', i lighed med det før rettede: '(nú) hefr þrymrǫgnir þegna'. — Det første ord i 6. vl. hedder i udgg. 'svárþátt', hvilket ifl. Kh. kun står i „Jör", medens „Membr. a" (= 132) har 'snarr þátt' (læst af G. Pálsson som 'snarþátt'); „Guelf. Hol": 'snarr þat er-'; „K. L. M. R.": 'snar sátt'. Medens altså kun yngre papirhdskr. har 'svár', har alle de ældre og skind-hdskrr. læsemåder, der kun går tilbage til et 'snar'. Heraf må der med fuld ret sluttes, at 'snar-' er her det eneste rigtige, og at der med GP. må læses (i ét ord) 'snarþátt', hvilket også SvbEg naturligvis har foretrukket. — Endvidere er det værdt at lægge mærke til, at i de fleste hdskrr. (undt. „Guelf. Hol.") læses der 'viðr' i 7. vl., hvilket rimeligvis her er oprindeligt. — Endelig skal jeg med hensyn til dette vers bemærke, at ordene 'viðr yfrinn ofrhuga' er blevet opfattet som et slags apposition til 'snarþátt haralds áttar' = kong Erik, 'summa animositate præditum'. Jeg kan ikke se, at dette på nogen måde er rigtigt, hverken m. h. t. konstruktion eller mening. I 'sjalfan snarþátt' ligger der allerede ros nok, hvorimod 'yfrinn ofrhuga' her snarere vilde være et mat udtryk, og lige som ikke frit for stænk af ironi, nej, 'viðr yfrinn ofrhuga' må forbindes med 'undarbliks sískelfir (= jeg) hefr fundinn' (= har truffet), „jeg, digteren, har været så overmåde dristig at møde", eg. „jeg ved (med) min store forvovenhed har" osv. Jfr. også note 5 (Kh. s. 414): *„potest quoque de ipso Egillǫ intelligi, ut sit sensus*, per nimiam confidentiam". Hvorledes SvbEg har opfattet sætningen kan ikke ses.

Med hensyn til 'kviðuhátt's verset: 'Erumka leitt' Kh. 459 (ff.), Rv. 152 (251), skal jeg blot henvise til KG. Ynglingatal s. 247.

I verset: 'Svartbrúnum lét sjónum' Kh. 461 ff., Rv. 152 (251—2) møder først det spørsmål: Hvorhen skal adj. 'sannspár' rettest føres, til 'hugins vára magnaðr' (= Eiríkr blóðøx)

eller til 'hugr mága'? (Ordet er i Kh. blevet taget som gen. sing. af huk. 'sannspá', 'sannspár hugins vara magnaðr' = „vaticinium corvi non est impletum“, umuligt, allerede af den grund, at der ikke kan læses 'vara' med kort a). I Rv. tages ordet som adj. og henføres til 'magnaðr', men hvilken betydning det skulde have i forbindelse med kong Erik kan man ikke der se, og jeg for min del kan ikke finde, hvorledes det kunde passe på Erik blodøxe; dette har SvbEg også utvivlsomt set, idet han (Lex. poët.) foreslår at læse 'sannsparr' = *„æquitatis parcus, iniquus“*. Ved samme lejlighed bemærker han, at han — naturligvis for rimets skyld — læser „varra *i. e.* vârra“ (ɔ: mága, nostrorum); dette kan jeg ikke finde rimeligt, af grunde, der snart skal anføres. 'Sannspár' (der naturligvis skal skrives med ét 'r', hvilket undgik GM. i sin tid, se not. u s. 461) kan ene og alene henføres til 'hugr' (l. 3), — (Arinbjǫrn's) sind. Nu kunde 'sannspár' være et rosende epitet i almindelighed, men digterne holder sig helst til øjeblikket, og 'sannspár' må således sigte til Arinbjǫrn's ord og færd netop i denne sag. Jeg vil i så henseende, til nærmere forklaring, minde om Arinbjǫrn's ord 1) til Erik blodøxe s. 145): „Væntu vér, herra, at héðan af muni skipast mál Egils á betri leið“; 2) til Egill (sst.): „heldr þótti mér mýkjast skaplyndi hans, áðr létti“ og især (s. 146): „Nú mætti ok svá vera, at vit bærim gæfu til við konung, svá at þér kæmi þat í frið, ef þú fengir drápuna fært hánum“. Heri og i lignende tanker ligger netop en formodning, en spådom, og for så vidt som den gik rigtig i opfyldelse, var Arinbjǫrn in casu 'sannspár'. — 'Mága' i 3. vl. kan ikke være andet end gen. pl., men skal betyde Arinbjǫrn alene; se note 3 463): *„quasi in hoc uno, sibi opitulante, multorum* affinium *aut* propinquorum *instar fuerit“*. Dette kan umulig være tilfældet. I Rv. findes kun denne korte bemærkning: „mágar, tengdamenn, ɔ: Arinbjørn“, som man ikke skal blive videre klog af. Jeg kan ikke finde nogen som helst fornuft i her at bruge 'mága' plur. om Arinbjǫrn alene, og om andre, foruden ham, er der jo ikke tale. Der skal uden tvivl læses 'mágar', gen. sing. Dermed er SvbEg's

'várra' faldet. Hele sætningen kommer så til at hedde: 'sannspár hugr mágar tjáðumk mjǫk'. — Jeg har med hensyn til denne halvdel endnu kun en bemærkning at gøre, med hensyn til 'vára'. GM's og SvbEg's forklaring er allerede anført og gendrevet. JÞ. tager ordet af 'várar' = „eiðar, sáttmálar" „hugins vára magnaðr, sá sem heldur loforð sín við hrannn". Men at en digter har tænkt sig, at en kriger har aflagt ravnene den éd, at mætte dem, er temmelig unaturligt; en lignende tanke forekommer, så vidt jeg ved, aldrig. Snarere kunde man tænke på betydningen 'trofasthed', „data fides" (SvbEg). Jeg har imidlertid tænkt mig en anden og mere naturlig forklaring, Som bekendt existerer ordet 'vęri', 'victus', 'alimentum'; 'þar fekk hrafn vęri' står i et vers i Eyrb. 114 („*Hinc hod.* viðrværi, atværi, *id.*, *Lex. B. Hald.*", Lex. poët. VÆRI). 'Vęri' betyder måske egentlig 'hvad der bringer en til ro', jfr. 'vęrr' — fredelig, 'vęrð' — ro; endvidere 'vęra', vęrleikr, óvęri, óvęrr', hvilket altsammen forudsætter st. vár-, rimeligvis den samme som i 'vera, var, vár-um'. 'Várar' kunde således egentlig betyde 'rolighed, fred'; deraf kunde en betydning, som 'den rolighed, som føden, mættelsen giver', udvikle sig. Således vilde vi her få en meget passende betydning af 'hugins vára magnaðr', den der forøger ravnenes fred, fryd, glæde, fuldstændig analog med 'angrtǫpuðr ulfs, eyðir heiðingja sútar, huggandi sárgamms, hugnandi árflognis, reifir gunngjóðs, tármútaris teitir, huggandi gauks munins tuggu' o. lign. — Hvad endelig den sidste vershalvdel angår, er det kun ordene i 7. vl.: 'ragnaðar regni', der behøver omtale. Hvad de skal betyde, forekommer mig at være fuldstændig klart: „Jeg råder for mit hoved", siger Egill, „nu som før for ham", med andre ord, der må skjules deri en omskrivning for Kong Erik. Jeg kan således ikke se, hvorledes GM.'s opfattelse deraf kan være rigtig: „*per* (istam ingruentem) *procellam bellicam*", hvad enten 'ragnaðr' tages som Odin (GP.) eller konge (ɔ: regnator! GM.). I Rv. siges der at 'ragnaðr' synes at betyde „den der bevæger, styrer, en konge", og 'regn' skal betyde 'magt', altså: „for kongens magt", hvilket i hvert fald er naturligere. Jeg er ikke i stand

til at fremføre nogen fyldestgørende forklaring. Mig forekommer det sandsynligst, at 'regni' er dativ af et 'reginn', den der bevæger (jfr. 'slíðrálsreginn, sverðleiksreginn, brynflagðsreginn' osv.); 'ragnaðar' kunde være af et 'ragnaðr', subst., af samme art som 'skapnaðr lagnaðr fagnaðr getnaðr' o. lign., men hvad det betyder, hvis dette er rigtigt, ved jeg ikke. Rimeligvis skjules der en fejl i 'regnaðar', som desuden tildels er en gisning, da de bedste hdskrr. har 'rognaðar, ragnoðar, ragnað, regnaðar, regna þar, regn gnár'.

Med hensyn til følgende vers: 'Urðumk leið hin ljóta', Kh. 479 ff., Rv. 158 (252–3), hvor vanskelighederne knytter sig til 'glamma' i 3. vl. og de 2 sidste linier, er jeg ikke i stand til at give nogen fyldestgørende rettelse. Hvad de to sidste linier angår, har JÞ (i Rv.) gættet på 'allr' for 'hjallr', hvilket er en meget plausibel rettelse. Her er nemlig 3 rimbogstaver (bistave) for 2, og 'hnígrat' og 'holla' gør indtryk af at være oprindelige.

I verset: 'Esat friðgeiri fœri' Kh. 486 ff., Rv. 160 (253) er voc. 'sœrvar' i 2. vl. meget påfaldende. Dette ord forekommer ellers ikke, og „Mbr. b. H. N." samt „Guelf. G." har henholdsvis „geira (geirum)" og „gerum (geyrum)", hvilket i alt fald gør læsemåden tvivlsom. Indeholder dette ord en del af en kampkenning, hvoraf 'móts' er den anden del? Eller skal der skrives 'gœrva', adv.?, hørende til sætningen 'skulum banna manni mey'. 'Mjǫk' henfører jeg til den anden sætning ɔ: 'esat friðgeiri mjǫk fœri at heyja ǫrlygi' osv. — Den sidste halvdel er for det meste let gennemskuelig, ɔ: 'við þann gǫndlar-él-hvǫtuð er bítr skjǫld [á baugi] ok blótar bǫnd. [ógir] skýtr alfeigum augum (Rv.)'. Det er kun de indklamrede ord, der er tvivlsomme. Hvad betyder 'skjǫld á baugi'? = „baug á skildi *orbem clypei; Hypallage*", svares der i Kh.; „á baugi" = „í rǫndina; bítr skjöld á baugi = gnagar skjaldarrendur", Rv. Begge dele er sproglig umulige, derfor har SvbEg (Lex. poët. BAUGR 5) henført 'á baugi' til 'Friðgeiri era fœri á baugi' = „*Fridgeiri non præsto est*". At henføre 'á baugi' i 8. vl. til den 1. vl. er imidlertid meget misligt, selv om versets 2 halvdele hænger nøjere sammen, end det

ellers som oftest er tilfældet. Når nu hertil kommer, at sætningen 'Friðgeiri esa fóri' osv. er tilstrækkelig, ligeledes udtrykket at 'bíta skjǫld', hvorimod 'ǿgir' er en aldeles ufuldstændig benævnelse på en mand, og uden analogi, antager jeg det for en given sag, at det der mangler i en mandskenning skjules i 'á baugi'. Her må vi lægge mærke til, at „Guelf. Hol. Jör." har 'at' for 'á'. Skulde der ikke have stået 'of bauga'? Vi har, således som jeg tror et andet sted, nemlig i verset af 'Skjaldardrápa', at have påvist, et 'at' (der findes i det tilfælde i 132 og Hr.) for et oprindeligt 'of'. Det samme kunde være tilfældet her. 'Bauga ǿgir' bliver en mandskenning, af samme art som f. ex. 'auðar skelfir, ótti ormvengis, dolgr draupnis niðja' o. lign. I henhold til det her sagte vilde hele verset blive at skrive således:

esa friðgeiri fóri
(fǫrum móts á vit) [gǿrva(?)]
[skulum banna] mjǫk [manni
[mey] ǫrlygi at heyja,

við þanns bítr ok blótar
bǫnd élhvǫtuð gǫndlar
[alfeigum skýtr ǿgir]
[augum] skjǫld [of bauga].

Med hensyn til næste vers: 'Esa lítillar ljóti' Kh. 489, Rv. 160 har jeg kun én rettelse at foreslå i det sidste liniepar, der i udgg. skrives således:

Skapa verðum við (vit Rv.) skialldi (skildi Rv.)
skæru drengr (skæru-drengr! Rv.) á Mæri.

Dette opfattes i Kh. således: „Oportet nos clypeatos facere sectionem (lanienam) o vir! in Mæra" d. v. s. „verðum við skjaldi (= með skildi) skapa skæru, drengr! á Mæri". At opfatte 'við skjaldi' som et slags stedfortræder for et adj., — 'skjaldaðir', er af sproglige grunde umuligt, og passer heller slet ikke; derfor er Jþ.'s forklaring langt naturligere: „skærudrengr! (vér) verðum skapa skildi á Mœri". 'Skæru-drengr' skal betyde 'óróaseggur', 'skapa' = „laga, skera, höggva", og endelig skal 'skildi' være acc. pl. De to sidste forklaringer er uantagelige, den første, fordi en overgang fra ('at skapa' =) 'laga' til 'skera' er ikke let tænkelig, den anden, fordi 'skildi' er ikke tilstrækkelig gammel akkusativform (for: 'skjöldu'). I modsætning hertil har SvbEg opfattet 'skæru' som obj. for 'skapa'; (men hvorledes han så har opfattet

'skjaldi, skildi' kan ikke ses). Jeg må ubetinget holde mig hertil, men jeg tror i steden for hdskr.s 'skjaldi skildi skuldi skjöldu' at måtte læse 'skjalda' gen. pl. og 'dreng' for 'drengr'. Ordføjningen bliver altså: 'verðum skapa dreng skjalda-skǿru á Mǿri', vi må skaffe manden skjolddyst (= kamp) her på Möre. Så falder alt naturligt. En vokativ her i sidste linie vilde være meget påfaldende efter 3. pers. i den øvrige del af verset: 'ljóti' (1. vl.), 'bleikan hal' (2. vl.), 'hánum' (6. vl.) 'Dreng' bliver dat. sing., altså også 3. pers., efter min mening fuldstændig sikker. Hvis 'vit' er rigtigt, og der ikke, som hdskr. H har det, skal stå 'vér' (= jeg), mener Egill dermed sig selv og Friðgeirr. Dativformen 'skjaldi osv.' er opstået derved, at man i 'vit við' så præpositionen 'við' og ikke 2. pers. pron. Men der er endnu en ting at lægge mærke til, nemlig mangelen af rim i 7. vl. Denne kan ikke antages at være oprindelig, da der ellers i dette vers overalt er rigtige rimforhold. Af denne grund må vist nok læsemåden 'vildum' for 'verðum' i „H“ foretrækkes, hvoraf følger, at der også må læses 'vér' og ikke 'vit'. Disse 2 vl. bør utvivlsomt skrives således:

skapa vildum vér skjalda
skǿru dreng á mǿri.

I følgende vers 'Hǫggum hjaltvǫnd skyggðum' Kh. 490 ff, Rv. 160–1 (253–4) forekommer strax i 1. vl. en sprogstridig meget påfaldende dativform: 'hjaltvǫnd' for 'hjaltvendi', som kun G. Pálsson har fundet det nødvendigt at rette, men hans rettelse: 'hjaltvendi' er metrisk umulig. Ser vi på læsemåderne, er der en stor uenighed mellem hdskrr. „Guelf. Hol. J. P.“ har blot: 'höggum hiallta-vendi', „contra rhytmum“, som rigtig bemærket i Kh. „O“ har „hiallta-töggu“. For „skyggðum“ har „Jör“ „skyggðan“. Her må der være noget galt. Sandsynligvis er '-vǫnd' en fejl, men hvad der har stået er ikke let at sige. Måske 'nað'?, læst forkert som 'uōð'. — Den 6. vl. hedder i udgg.

leikum sárt við bleikan.

Her er det for det første påfaldende, at adj. 'bleikan' står uden substantivum. Et 'hal' anføres i Kh som i „Guelf. Hol.

Suec.“ tilføjet efter 'við', hvilket er meget vigtigt. Det er øjensynligt, at 'hal' må oprindelig have hørt med til verslinien, men så bliver den jo en stavelse for lang; 1. fod bliver nemlig — — —. 'At leika við e-n' er imidlertid næppe rigtigt. Man siger 'at leika e-n illa, sárt, bitrt' = behandle en ilde osv., hvorimod ikke 'leika við e-n' i samme betydning, den, der her fordres. Jeg er således overbevist om, at der her er af afskrivere indsat et 'við', som efter at være kommet ind fortrængte den 7. stavelse 'hal', der da blev metrisk overflødig, tilmed da verslinien meget let kunde forstås desforuden. Denne linie må oprindelig have hedt

leikum sárt hal bleikan.

Med hensyn til versets formelle side består de 6 første verslinier af lige så mange sætninger, idet hver linie udgør én sætning. Man vænter nu bestemt, at de 2 sidste linier følger samme regel, at verset altså er, hvad der kaldes 'áttmǿlt', jfr. Snorri's Háttatal 13. Men ifølge den nuværende text og de deraf afhængige forklaringer må det sidste ord i den sidste linie høre til den 7. l. Herimod synes den øvrige beskaffenhed af verset at tale, og desuden er ordene 'kyrrum kappa errinn' (7. l.) så fuldstændige, at der intet synes at mangle, men tanken at blive mattere ved denne tilføjelse 'jarnum' 'med sværdet'; hvormed skulde Egill ellers have gjort ham stille? Jeg tror, at her er en ganske lille rettelse nødig, nemlig at flytte j fra 'jarnum' til 'arn' og læse linien således:

'komi jarn á hrę arnum'

ɔ: 'komi jarn arnum á hrę́' = sværdet bringe (lokke) ørnene til ådsel (= den fældede Ljótr); således vilde man få fuldstændig symmetri i verset og udmærket mening i sidste linie. At sige at det er sværdet, der fører ørnene til ådslerne, er ikke stærkere end, men aldeles i analogi med Kormákr's: 'hjǫrr fę́r hildibǫrrum | hjarls sigurði jarli' (SE I 414).

I det følgende vers 'Fyr þykkir mér fúra' Kh. 493 ff., Rv. 161 (254) hedder de to første linier i udgg. således:

Fyri(r) þiki (þykkir) mér, fura
flein-stökkvandi! nökkvat;

Af var. er kun 'fleins' for 'flein' i „Guelf. Hol. Suec“ at mærke.

Vokativen 'fura-flein-stökkvandi' er af alle (undt. i Kh.) blevet opfattet som 'flein-fura-stökkvandi' = „gulls stökkvandi". Til grund herfor ligger den antagelse, at guldet kan kaldes 'sværdenes ild', fordi sværdene var prydede med guldforsiringer. Omskrivningen må egentlig være hentet fra 'det som skinner' på sværdet, men mon ikke det blanke stål, jern, sølv og bronze-forsiringer også kunde skinne, således at 'sværdenes ild' ikke absolut behøver at være = 'guld'. Imidlertid har SvbEg ment, at den slags omskrivninger forekom flere steder. Disse er, så vidt jeg kan se, kun følgende (se f. ex. Clavis poëtica): a) blik(skerðir) sverða, fur(skerðir) hjǫrva, fyr(þollr) fjǫrnis seiðs, sól brynreiðar, b) log lindar, blik örborðs, tingl tungla örveðrs, c) merkiskin.

a) Den første: 'sverða blik(skerðir)' forekommer hos Sturla (Fms. X 137) i en vershalvdel, der lyder således:

sendi snarlynda — sveit hinn sigrmǿti
sverða blikskerðir — síð til brynhríðar.

Her synes det ganske vist, som der ikke var andet muligt end at antage en sådan omskrivning, men på den anden side forekommer det mig, at denne vershalvdel ikke er fri for kritiske tvivl, som jeg strax skal komme til.

Den anden er 'hjǫrva fur(skerðir)' af Hallfreðr i Fms. II 84, Forns. 1860 101: en furskerðir færði
fjörtál at mér hjörva.

Her synes ingen rettelse at være mulig.

Den tredje: 'fjörnis seiðs fyrþollr' Ísl. II 389. Dette kan imidlertid forstås på en anden måde, nemlig som: 'fjǫrnis-fúr-seiðs-þollr' = (hjælmildens =) sværdets seiðs (= sangs) kampens þollr = mand (se også Lex. poët. SEIÐR slutningen).

Den fjerde: 'sól brynreiðar' hos Sturla, Fms. X 121

skein af skautvænum — sól of sigdeili
skeiðum brynreiðar — snotran óþrotleg.

Her skal 'brynreið' betyde 'fulmen loricæ, gladius'. Men her skal der uden tvivl læses 'brimreiðar ('brændingsvognens' = skibets) sól' = 'skjold'. 'Skjoldene på de sejlfagre skibe skinnede uafladelig omkring fyrsten'. Således kunde man også i første tilfælde læse: „brims hríðar" for 'brynhríðar', så vilde

man få ganske naturlig ordforbindelse og rigtig kenning: 'hinn sigrmǿti brims-blikskerðir sendi síð snarlynda sveit til sverðahríðar'.

Den femte: 'log lindar', der anføres i Clavis poetica, som „denominatio auri a clipeo", findes ikke i Lex. poet., så at jeg ikke kan kontrollere den, eller sige noget om den for vist, men efter som den foreligger kan den meget godt betyde 'kildens lue' = guld. Således forekommer det i Lokes vers i SE I, hvori det hedder:

'finn mér lindar loga'.

Mon der ikke her foreligger en fejltagelse af forf. til nævnte værk?

Den sjætte er 'örborðs blik' hos Olaf den hellige, Fms. V 231:

vandfærra er vorrar
varbliks fyrir Stað miklu
þrey ek um aldr til eyjar
örborðs, enn var forðum.

Dette har SvbEg forstået således (Lex. poët. Shl. IV, Fms. XII 114) „Miklu vandfærra er fyrir Stað til eyjar vorrar, en forðum var; ek þrey vár örborðs bliks um aldr". Dette kan ikke være rigtigt. Her er der ikke tale om nogen ø. Denne kvinde, der her er tale om, Steinvør, siges (Fms. V 226) at have bot 'fyrir norðan Stað í Noregi', hvilket ikke forudsætter nogen ø, men tværtimod. Sagen er at her skal der rimeligvis læses 'aurborði', med elision og stedet opfattes således: 'miklu vandfǿrra er aurborði til várrar varr-bliks-eyjar fyrir norðan stað, en forðum var . ek þrey um aldr'. 'Aurborð' (der også skrives 'ǫrborð') hedder „secundus ordo tabularum navis a carina", her brugt som pars pro toto om et skib. 'Vǫr' havet, dets 'blik' guld, dettes 'ey' en kvinde.

Den syvende: 'tingl tungla ǫrveðrs' forekommer hos Jórunn Fms. IV 13

Hvar vita einka örvir
orveðrs frama gervan
tíngl rýrondum túngla,
tveir jöfrar, veg meira.

Her må ordene 'örveðrs-tungla-tingl-rýröndum' sammenfattes. De opfattes af SvbEg som 'sværdenes ødelæggere', 'örveðr' = „orrusta", 'örveðrs tungla' = „skjalda", 'örveðrs tungla tingl' = „sverð"; i Lex. poët. opfattes 'tingl' derimod som 'ornatus': 'ornatus clipeorum, aurum'. Her er der således en tvivl tilstede hos samme forf. om, hvorledes denne omskrivning rigtigst skal opfattes; meget sandsynligere forekommer mig imidlertid den første opfattelse. Men med henblik til fortællingen om Goðormr sindri's mægling mellem de stridende konger, Halfdan og Erik (Fms IV 12), hvor det fortælles, at han bevægede dem til at høre op med deres kamp, skulde man så ikke turde opfatte denne kenning således: 'tingl-tungla-ǫrveðrs-rýrǫndum': 'tingl-tungl' = skjold, ('tingl' = „ennispǿnir" på et skib, her pars pro toto), 'skjoldets ǫrveðr' (= heftige vejr) = kamp, 'kampens rýrendr' in casu dem, der holder op med at kæmpe, omtrent = 'forsonlige mænd'? Under alle omstændigheder er dette sted ikke noget tilforladeligt bevis på ovennævnte art omskrivninger på guldet.

c) Endelig er der 'merkiskin' i Bjarnar saga Hítdølakappa s. 69:

mikit stríð var þat móða
merkiskins . . .

hvor 'merkiskins (= guldets) móði' (gud) skal være 'mand'. Jeg må tilstå, at jeg ikke forstår ordet, men skulde det være rigtigt og betyde 'guld', er det langt lettere at tænke sig guldet kaldt 'fanens (d. v. s. den guldindvirkede fanes) skin', ja, endogså 'skjoldets glans', end 'sværdets'.

Ser man nu tilbage på disse omskrivninger, kan de 6 af de 8 forklares anderledes og naturligere, 1 er tvivlsom, den 8. mulig; men 1 ex. behøver ikke at være regel, og man er således efter min mening fuldt berettiget til at tvivle om rigtigheden af sådanne omskrivninger af guldet, som 'sværdets glans' o. lign. Som følge heraf har jeg en stærk mistanke til Egils 'flein-fúra-støkkvandi'. Jeg er overbevist om, at der for 'fleinstøkkvandi' skal læses 'flóðstekkvandi', ɔ: 'flóð-fúra-stekkvandi' = 'guldets uddeler', mand. Sagen er den, at man har fundet et sådant ord som 'flóðstekkvandi' stødende, idet

man ikke lagde mærke til, at der manglede den anden del af kenningen, og rettede så 'flóð' til 'flein'; 'fleinstekkvandi' spydkasteren, var meget god kenning i og for sig, det var noget, man forstod. Aldeles af samme art er forvanskningen af 'glóðbrjótanda' til 'gullsbrjótanda' hos Óttarr svarti. Se KG. Skjaldedigtenes beskaffenhed osv. 296—7, noten.

I det næste vers: 'Fell sás flest hit illa' Kh. 496 ff., Rv. 162 (254) opfattes som én sætning de 2 første linier i den sidste halvdel i Rv. således: „Séka ek ('ek' mangler i „Guelf. Hol. Suec." og burde vist udelades) í móti lóns logbrjótanda til launa", oversat således i Kh.: „Non exspecto mercedem A viro munifico vicissim". Men 'séka í móti e-m' 'jeg ser imod en (?), ser en i ansigtet (?) — vænter noget af en' er så vidt jeg ved ikke blot et usædvanligt udtryk, men et der aldrig forekommer i en sådan betydning; derimod er 'at sjá til' med tingens gen. i betydning 'at vænte noget' almindelig bekendt. Her skal 'brjótanda' blot forandres til 'brjótandi' voc. Ordfølgen bliver altså: 'séka til launa i móti, lóns logbrjótandi', jeg vænter ingen løn (herfor) som vederlag (for min gerning) mand, denne mand er naturligvis 'Friðgeirr'. Den 7. vl. består ifl. hdskrr. af 7 stavelser. 1. fod bliver — — —, linien en (lang) stavelse for lang. „Jör" (ganske vist papirhdskr.) har nu ikke 'jafnt', men 'jafn'. Hvad enten dette er fejlskrevet i „Jör", eller hvorledes det end kunde være opstået, hvis det ikke har stået i „Jör's" original, må jeg dog antage, at det alene her er rigtigt. Heraf følger at 'í' må slettes, og at der for 'gný' må skrives 'gnýr'; endvidere er G. Pálsson's rettelse '-leikr' til '-leik' i 8. vl. uundgåelig. Jeg må således antage, at disse linier oprindelig hedder:

jafn vas mér gnýr gneira
gamanleik við hal bleikan

ɔ: 'geira-gnýr við bleikan hal vas mér jafn gamanleik', kampen mod den blege mand var for mig (lig) en fornøjelse.

Det næste vers er 'Beitat nú sás brugðum' Kh. 508 ff., Rv. 165–6 (254–5). Første vl. mangler rim; men hvad rimforholdene i verset i det hele taget angår, lader det til, at der

har været tilsigtet rim som i regelmæssigt 'dróttkvętt'. Således er der ganske rigtige 'aðalhendingar' i 2, 4, 6, 8 (den sidste vl. ganske vist uforståelig); i 5 og 7 er der rigtige 'skothendingar'; ligeledes i 3, når man læser 'af ðvít: deyfð-i', hvorimod der intet er at indvende. Der forekommer således: 'af þvít: lofða' hos Sighvatr Hkr. 527 og 'af þvít: hǫfðu' hos Þjóðólfr Hkr. 529. Heraf synes det med rette at kunne sluttes, at 1. vl. også har haft rim. Rimeligst bliver det da at antage, at det er det sidste ord 'brugðum', der er forvansket. Alle læsemåder går tilbage til 'beitat', hvorimod der for 'brugðum' læses 'brattar' (brattra Suec) i „Hol. Suec". Hvad der har stået, er mig ikke klart. Hertil kommer spørsmålet om, hvortil 'fram' i 4. vl. hører og hvad det betyder. (Eggjar) að framanverðu" (Rv.) kan det selvfølgelig ikke betyde; snarere kunde det henføres til 'brugðum', men dette er nok for sig selv og behøver intet 'fram'. Herved bliver det endnu sandsynligere, at der i 'brugðum' skjules et verbum, hvortil 'fram' passede. — I 7. vl. skrives der 'jaxlbræðr' i „Jör. J. K. L. M." men 'jaxlbróður' i „Guelf. Hol." og desuden i 132. Bemærkningen „Jaxl breður videtur legendum in Mbr. a." er ikke rigtig. Læser man 'létk', som synes at være en selvfølge, må man eo ipso læse 'jaxlbróður', acc. sing., hvilket også passer meget godt til skjaldenes hang til at bruge singularis for pluralis. Den sidste verslinie er for mig uforståelig og trodser alle rettelser.

Efter at Arinbjǫrn havde givet Egill „slœður gjörvar af silki ok gullsaumaðar mjök", digtede denne verset 'Sjalfráði lét slóður' Kh. 517, Rv. 168 (255). I den sidste halvdel har man sammenfattet ordene: „Arinbjörn hefir árnat eirarlaust oddvita ríki, eða meira. Slíkr seggr man síð of fœðast (Rv.). 'Hefir arnat' skal betyde „meruit" „hefir með dugnaði sínum unnit til (þess að vera hersir)". Denne ros forekommer mig mildest talt at være lovlig ringe. Dernæst ved jeg ikke, om 'árna'[1]) nogensinde betyder 'mereri', 'fortjene'. For det tredje

[1]) Med hensyn til den første vokals sandsynlige kvantitet og verbets oprindelse skal jeg henvise til KG.: Forandringer af Quantitet AnO 1866: s. 280.

synes 'eirarlaust, skanselslost' ikke at kunne passe til den sammenhæng. Hovedbetydningen i 'árna' er 'efficere, perficere, obtinere, consequi', altsa 'arbejde pa noget, udføre, opna med akkusativ; uden objekt forekommer det i Fms VI 345: „væri þá vel árnat, ef þið mættið fá ríki ykkart ok sæmd"; VIII 363: „þóttust nú hafa vel árnat (note [10]). I fuld analogi hermed er: 'at árna eirarlaust' = at arbejde skånselsløst, ufortrødent. Dette forekommer mig her at være det eneste rigtige. 'Ríki' bliver dativ, styret af genitiven 'oddvita', der her må betyde 'konge(n)' ɔ: kong Erik blodøxe; hele sætningen betyder således: 'Arinbjǫrn har ufortrødent arbejdet for kong Eriks magt (rige)'. Hvilken ros kunde vel være mere passende i dette tilfælde end netop denne, og ingen anden? Heraf ses det, hvor ikke blot unødvendig men endogså stødende en sådan tilføjelse som 'eða meira' vilde være. Uforandrede kan disse ord heller ikke høre til den anden sætning. Sagen er, at her skal der læses — ikke: 'eða meir**a**', men — 'eða meir**i**'. Ordfølgen bliver altså: 'síð man slíkr eða meiri seggr of fǿðask' — sent vil en sådan eller nogen større (omtrent 'endsige nogen større') mand fødes. Herved bliver rosen endnu mere stærk og forherligende.

Egils næste vers 'Títt erumk verð at vátta' findes Kh. 554 ff., Rv. 180 (255–6). Den første halvdel skrives i Kh.:

Títt erumk verð at vátta
vætti berk at ek hætta
þung til þessar gaungu
þinn kinnaðr minnar,

med følgende vigtigste variant: „þinn kinnalá" fra „Hol"; Hrapp. (Hr) har her: „þin kinn ala minne", for 'minnar' (fra „Höl. Jör. J. K. L. M.) har „membr. ipsa, E. et Hrapp": 'minni'. — Jeg tror ikke at det er nødigt at anføre opfattelsen i Kh., da 'þung' her opfattes som impf. af et „ek þyng"! Opfattelsen i Rv. er følgende: „Erumk títt at vátta verð; þín kinna-lá berr þung vætti, at ek hætta til þessar minnar göngu"; det rigtige 'kinnalá' optages her naturligvis (hvilket SvbEg, mærkeligt nok, har ignoreret), hvorimod der læses 'þín' for de fleste og de bedste håndskrifters 'þinn' og 'berk' forandres til

'berr'. Her skal 'kinnalá' betyde „spýju þá, er hann (ↄ: Egill) spjó í skegg honum"; men herimod lader det sig strax indvende, at dette er ikke noget naturligt udtryk. 'Kinnalá' må betyde den 'lá', der ligger indenfor 'kinderne', inde i munden, altså være omskrivning for 'spyt' eller så omtrent, og ikke den 'lá', der ligger 'på kinden' — 'i skægget'. Da nu hertil kommer, at de bedste håndskrifter har læsemåder, der tyder på noget andet, og, hvad der forekommer mig såre vigtigt, at de alle har 'berk', så ser jeg ikke rettere, end at man må holde sig hertil, og at dette halvvers må læses og opfattes på følgende måde:

títt erumk verð at vátta
[vętti berk at hęttak
þung til þessar gǫngu]
þinn [kinnalá minni]

d. e. 'títt esumk at vátta verð þinn; berk þung vętti kinnalá minni, at hęttak til þessar gǫngu' = jeg har lyst til at bevidne dit måltid; jeg fremfører vægtige vidnesbyrd med min 'kindvæske' at jeg foretog denne farefulde rejse, — en udmærket mening i halvspøgende tone. — Med hensyn til den sidste halvdel har jeg kun en kort bemærkning at gøre med hensyn til ét ord, nemlig 'ǿðra' i 7. vl. Dette tages i Kh. som „ydra, i. e. ytra", hørende til 'skeggi', hvilket ej behøver nogen gendrivelse. I Rv. tages det = „hærra, í hærra lagi, nokkuð hátt"; men at 'œðri' bruges således lokalt, tror jeg ikke der findes exempler på. SvbEg siger derimod i sit Lex.: *„Si* gjold *sumitur pro sing.* gjald, *quod h. l. alii habent, commode junguntur*, margr gestr velr æðra gjald, *meliorem (præstantiorem) remunerationem (hospitalitatis)"*. — Det er klart, at således må der læses; selv om 'gjald' (sing.) ikke fandtes i noget hdskr., var det nødvendigt at rette 'gjöld' dertil, ti uden 'œðra' er netop tanken i den første sætning 'Margr velr gestr' osv. mangelfuld, om ikke meningsløs.

I følgende vers 'Drekkum ór þótt ekkils' Kh. 55s ff., Rv. 180—1 (256) har jeg kun én bemærkning at gøre til 'horn' i 8. vl. Det tages i Rv. som acc. i forbindelse med 'vætr': 'vætr horn' = 'intet horn', men 'vętr' bruges aldrig, så vidt

mig bekendt, som adj., men enten absolut, eller da med genitiv. Jeg tror således at der her har stået 'horns' for 'horn': 'vętki horns' enten = intet horn, eller ingenting (af —) i hornet.

I verset 'Nýtr illhugaðr ýtir' Kh. 561 ff., Rv. 181 (256) udtaler Egill, at han vil skåne Årmod for hans kones og hans datters skyld, men ikke af frygt for hans egen personlighed (1—4); men dog skulde han ikke slippe ganske og aldeles, væntede man nu, at meningen var i den sidste halvdel. Denne skrives i Kh. således:

þeggi (trykfejl for 'þeygi') muntu við þenna
þyckiar verðr fyri dryckiu
Grepp . skulum á veg vappa
Vitt svagöru hlíta.

Rv. skriver 'þykkjast' (for: -sk) for 'þykkjar' (nogle hdskrr. har 'þyckiaz'; 'r' er fejllæst for ʒ). Opfattelsen i Rv. er følgende: „Muntu þeygi þykkjast verðr (at) hlíta svá gjörvu við þenna grepp. Skulum vappa vítt á veg". Meningen af den første sætning skal være: „Þú munt þó eigi vilja hafa þetta svo búið (forklaringens: 3, 4, 5), — du vil dog vel ikke være tilfreds med denne tingenes tilstand. „Fyrir drykkju" er glemt. Men herved, forekommer det mig, forstyrres aldeles meningen; modsætningen forsvinder fuldstændig, og hvad er meningen med disse ord?, — som om det ikke var en selvfølge, at Årmod ikke var tilfreds med sagen? Indholdet i første halvdel forlanger en helt anden fortsættelse end denne, nemlig hvad jeg ovenfor antydede: „jeg vil ikke dræbe ham, men dog vil jeg ikke være tilfreds med, hvad han har fået, lidt må han dog have til erindring om mig, før end jeg rejser". Denne mening må der ubetinget være at søge i den sidste halvdel. 2. pers. er desuden her meget påfaldende, da Egil nævner Årmod i 3. pers. i den første halvdel, og verset øjensynlig er svar på konens og datterens forbøn og ikke tiltale til Årmod; sml. også prosaens: „Egill segir, at hann skyldi þat gjöra fyrir þeirra sakir, þvíat þat er makligt; en hefði hann (ikke: „hefðir þú") verðleika til, at ek dræpa hann" (ikke: „þik"). I henhold hertil må jeg antage, at 'muntu' er

opstået af 'munt' og dette igen fejllæst for 'munc' = 'mun ek'; c og t kan meget let forvexles. Ordene hænger altså således sammen: 'munk þeygi þykkjask verðr at hlíta svá gøru fyr drykkju við þenna grepp . skulum vappa vítt á veg' — jeg vil dog ikke synes værd til at lade mig nøje med dette til løn for drikken overfor denne mand ɔ: jeg vil dog ikke have, at Årmod ingen ting skal have for sin drik. Sml. hermed sagaen s. 178: „þá lét Ármóðr, at honum þætti þat illa, er hann hafði ekki munngát at gefa þeim" og s. 179, fortællingen om drikkelaget, hvoraf det tydelig fremgår, at Ármod havde til hensigt at bedrage Egill og hans mænd.

Til verset: 'Veizt ef ek fer með fjóra' Kh. 568 ff., Rv. 183–4 (257) har jeg en lille bemærkning at gøre m. h. t. ordet 'vexli' i Rv. Her skrives nemlig ordet således, med 'e' for 'i', rimeligvis for hendingens skyld, omendskønt denne skrivemade kun findes i ét hdskr. „J". Dette vers er ikke normalt 'dróttkvętt'; i 5. vl. mangler rim, i 6. vl. er der netop en 'skothending', 7. vl. igen rimfri. Det er altså klart, at der oprindelig ikke har været tilsigtet regelmæssigt dróttkvętt. Derfor er der ingen grund til her at læse 'vexli' for den sags skyld. For det andet findes dette ord eller andre af samme stamme ('vixl-') aldrig skrevet med anden rodvokal end í, ikke med e. Jeg kan derfor ikke se nogen grund til her at skrive 'vexli'.

I verset: 'Bǫrðumk einn við átta' Kh. 687 f., Rv. 205–6 (278) har JÞ. i 3. vl. optaget fra 2 mådelige hdskr. 'verð' for de øvriges 'val, veið'. Jeg kan ikke se nogen grund hertil: 'val' er lige så godt som det andet. Udtrykket er aldeles af samme art, som Sighvats i Bersǫglisvísur, Fms. VI 39:

gaf margan val vargi.

Jeg må antage, at 'val' er den oprindelige læsemade, som senere er bleven fejllæst som 'veið' og dette igen som 'verð'.

Den første halvdel af følgende vers: 'Þverra nú þeirs þverrðu' [Kh. 692, Rv. 206 (278–9)] skrives i Kh. således:

Þverra nú þeir er þverðu
þíng birtíngar yngva
Hvar skal ek milldra manna
Miað veitar dag leita.

Af de fa og ubetydelige varianter skal jeg kun nævne: 'móðneytar' fra „K. L.“. Dette opfattes således her: „Nú þverra þeir birtíngar, miaðveitar er þverðu yngva þíngdag . hvar skal ek leita mildra manna“ — „deficiunt nunc illustres modo(!) præbitores qui deficere fecerunt lucem fori yngviam Ubi homines munificos quæram“. 'Birtingar' skal betyde det samme som 'glæsimenn'; 'miadveitar' — 'convivatores, viri hospitales'. 'Yngva þingdagr' skal være — 'søkongetingets — havets dag (glans) — guld'. I Rv. opfattes ordene således: „Mjaðveitar! þeir birtingar þverra nú, er þverrðu Ingva þingdag. Hvar skal ek leita (þeirra) mildra manna (er hegldu osv.)“. 'Birtingar' forklares som „ríkismenn“. „Ingvi virðist vera konungsheiti; sá konungur, sem hèr er hugsað um, sýnist vera Œgir, er gjörði Ásum heimboð og lèt bera inn á hallargólf lýsigull . . . .; Ingva þing, heimboðit hjá Œgi; dagr — birta; Ingva þing-dagr, Œgis-ljós, gull“. SvbEg følger for det meste forklaringen i Kh. Herimod er der nu for det første at indvende, at 'birtingar' ikke kan stå for sig i betydningen 'glæsimenn', endnu mindre 'ríkismenn' (hvor skulde den betydning komme fra?). Dette ord forekommer ellers aldrig usammensat; derimod forekommer hos Þórbjǫrn hornklofi i Haraldskvǿði (16,2; Carm. Norr. s. 13) ordet 'rógbirtingar', der er af stor vigtighed for dette sted hos Egil. Det er endvidere klart, at forklaringen i Kh. af 'Ingva þingdagr' er umulig rigtig, og at forklaringen i Rv. beror på den meget tvivlsomme (jfr. „virðist vera“) antagelse, at 'Ingvi' er = „Ægir“. Ellers forekommer 'Ingvi (senere 'Yngvi') 1) som navn på Freyr, 2) som kongenavn i almindelighed, 3) findes det blandt søkongenavne i SE I 548. SvbEg har ikke været tilfreds med forklaringen i Kh. og foreslår at sammenfatte ordene „at þverra þíngdag ýngva með orðum („með orðum“ fra 7. vl.) — *diem judicii regii oratione irritum reddere, i. e. poenam a rege destinatam verbis avertere*“, hvorved der skal tænkes på Arinbjǫrn's hjælp mod Egil; men herimod er det at indvende, at et sådant udtryk, som 'at þverra ingva þingdag' i denne betydning er meget mistænkeligt, og ikke mindre tvivlsomt bliver det, når det skal suppleres med ord, hentede fra den 7. vl. Jfr. min be-

mærkning i lignende tilfælde før s. 152. Jeg ser ikke rettere, end at man må se helt bort fra alle disse forklaringer. Hertil kommer, at 'mjaðveitar' er ikke mindre unaturligt; det er i alt fald en meget lav kenning; en lignende forekommer så vidt jeg ved ellers ikke. For det andet er en sådan voc. plur. neppe på sin plads her. Jeg opfatter nu, som følge af det anførte, disse omskrivninger således. 'Ingvi' er 'søkonge', hans 'þing', møde, er 'kamp'; jfr. 'rammþing Glamma' o. lign. 'Kampens birtingar' er en kenning af samme art, som Hornklofi's 'rógbirtingar'. 'Dagr' bruges som bekendt hyppig i omskrivninger på guld, og jeg ser i 'dag' den sidste del af en sådan. Den første del søger jeg i 'mjaðveitar madveitar (Hr.) modneytar'; men hvad skal der stå? Når man husker på, hvor let det er at læse r som v og omvendt, er det ikke nogen stor forandring her at antage '-reitar' som det oprindelige for '-veitar'. Efter at man havde fået dette 'veitar', forandrede man, for at få en mening frem, ordets første del, som jeg tror har været 'má-'. Jeg antager således at der oprindelig har stået 'máreitar'; 'mågelandets' havets 'dagr' er en rigtig skaldisk omskrivning for guldet. Herved falder alt naturligt. Vershalvdelen læser jeg nu således:

þverra nú þeirs þverrðu
þing-birtingar ingva
[hvar skalk manna mildra]
máreitar-dag [leita],

ɔ: 'nú þverra þeir ingva-þing-birtingar, es þverrðu máreitar dag. hvar skalk leita mildra manna'. Her har jeg foretaget en anden ubetydelig ændring endnu i 3. vl. I hdskr. er den rimløs, idet den hedder

hvar skalk mildra manna.

Jeg har ombyttet ordene 'manna' og 'mildra', hvorved der fremkommer rigtig 'skothending'. En lignende ombytning af ord findes hos Glúmr: 'roðin frák rauðra benja' rettet til '. . . benja rauðra' af KG. Nj. II 213 ff. Jfr. sst. 216, note 178; og der gives flere ex. på lignende.

Hvad den sidste del angår, er den endnu vanskeligere. Her mangler 5. vl. rim, og hvortil hører 'með orðum', og hvad

betyder disse ord? Ellers er det øvrige: 'þeira's hegldu mér hauks háfjǫll dígulsnjáfi handan eynegldа jarðargjǫrð' et så ægte stykke klassisk poesi, at det kan neppe være andet end oprindeligt. Jeg nærer en stærk mistanke til 'fyrir' i 5. vl. og 'með orðum' i 7. vl., men jeg er ikke i stand til at rette dem.

I verset 'Áttkak erfinytja' Kh. 703 ff., Rv. 209 (280—1) skal der ved siden af hinanden forekomme to ensbetydende ord: 'erfinytja' og 'arfa'. Dette er imidlertid højst usandsynligt, men i følge vor text synes ingen rettelse at være mulig. Fejlen synes at ligge i 2. vl., der uden tvivl er rigtigere i formen:

arfa mér til þarfan

end: arfa mér eigi þarfan,

da linien i sidste tilfælde lider af en rimfejl, idet der er to ord ('arfa, eigi'), der, begge i betonet stilling, begynder med en vokal. Heller ikke synes 'arfa' at kunne opfattes som gen. pl. af 'arfr', og 'arfa-erfinyti' at danne en omskrivning af 'sön', da 'arfr' ellers ikke bruges således i plur. Turde man i 'erfinytja' se gen. af 'erfinytjar' plur. tant., et slags omskrivning af de 'arvelige ting', hvis 'arfi' var arvetageren, vilde det passe meget godt, men et sådant ord forekommer ellers ikke. Turde man endvidere forandre 'arfa' til f. ex. 'arfs of', hvorved 'arfs erfinyti' meget passende vilde betyde en søn, vilde det være en heldig betegnelse, men dertil har man ingen støtte i håndskrifterne. Jeg ved således ikke hvad der herved er at gøre. — Den sidste halvdel er, når et ord undtages, aldeles klar. Det er det sidste ord i 5. vl.; der i Kh. hedder 'varna' med var. 'votta' fra „Hol. Suec." „unde G. Pauli in textu posuit vatta"; dette 'vatta' er blevet optaget i Rv., men udgiv. udtaler sig herom således: „vatti finn eg ekki í sjóarheitum í Snorra-Eddu, en það kynni þó að vera sjóarheiti". 'vata' har „Jör". Jeg ser ikke andet, end at her er der indløbet en lille skrivfejl eller læsefejl i hdskrr.; der har uden tvivl simpelt hen stået gen. pl. 'vatna' af 'vatn'. 'Vatn' bruges både i oldtiden og nutildags i plur. i betydningen flod (jeg vil minde om egennavne som 'Heraðsvǫtn'); 'vatna vigg' bliver skib.

Jeg kommer nu til verset: 'Spanðak jǫrð með orðum'

Kh 751 ff., Rv. 225 (282). Med hensyn til rimforholdene i dette vers er det at bemærke, at ifølge den nugældende text findes aðalhending i alle 4 linier; skothending findes derimod egentlig kun i 1. vl. og ifølge den gældende opfattelse kun svagt i 5. vl., hvorimod den helt savnes i 3. og 7. vl. Herom udtaler Konr. Gíslason sig således i 'Om Helrim' s. 51—2: „Når en femte verslinie hos Egill Skallagrímsson . . . synes at vise tilværelsen af *-st* som en gammel medialendelse (i steden for *-sk*), idet *brá*st og *sy*st*ur* synes at danne helrim, så er dette kun tilsyneladende. Linien må skrives *mer brásk minnar systur*, og indeholder da (i *s*) kun et svagt rim, som liniens forfatter neppe har tilsigtet, uagtet den første linie har ordentligt halvrim. Her må nemlig lægges vægt på, at versets tredje og syvende linie frembyde 'háttlausa'". Det kan nu meget vel være tilfældet, at dette forholder sig således, men på den anden side gives der en meget nem udvej til her at få rim, ikke ved at antage 'st' udtalt som 'sk', men ved at skrive 'brast', impf. af verbet 'bresta'. Ganske vist bruges verbet ikke ofte i betydningen 'at glippe'. Jeg skal i så henseende henvise til Fritzners ordbog 2. udg., hvor ordets 5. betydning er: „briste, slå fejl, glippe"; exempler herpå: 'þegar hamingjan brestr' (Fms VI 155), 'ef svo illa er, at brostit hafa þau hin fögru heitin' (Fms VIII 102) osv. Men er 'brast' her den oprindelige læsemåde, er der én grund mindre til at antage 'háttlausa' i dette vers, og det en vægtig grund. Desuden er klangen i dette vers helt anderledes end i de vers, der bevislig er uden tilsigtede normale 'hendingar'. Jeg for min del må derfor antage, at der allevegne i dette vers skal være rigtige 'skothendingar'. Herved må man også erindre, i hvor høj grad Egils vers tidt og ofte er blevne forvanskede, både hvor man kan og ikke kan påvise dette. En anden sag er det, under sådanne omstændigheder at træffe det rette, og jeg må i dette tilfælde vistnok give afkald herpå. Alligevel skal jeg her meddele hvad der er faldet mig ind for at bøde på 'háttlausa' i dette vers. I steden for 3. vl.

ek þóttumk þá orka

kunde man således læse:

ek þat orka þóttumk.

'orka' med acc. forekommer f. ex. i Hugsvinnsmál: 'orka upptekna sýslu (28,4); i Grettla 114: 'hversu mikit hann gat orkat'. Men dette er dog, til trods for disse exempler, meget usikkert. Ligeledes kunde man i stedon for 'máttit' i 7. vl. læse 'mundit'. At '-it' er det rigtige, kan ikke være tvivlsomt[1]). 'Blundr mundit of bindask bǫls', Blund monne (= kunde) dog ikke osv. Aldeles tilsvarende udtryksmåde forekommer i Njála kap. 130, 2. vers (Nj. II 522–4):

mundit mellu kindar
miðjungs brúar iðja
gunnr um geira sennu
galdrs bráregni halda,

d. e. 'Iðja-galdrs gunnr mundit halda bráregni' osv. 'Mundit haldat bráregni: forklares her således: „*egentlig* = **har, skulde jeg mene, ikke kunnet holde sine tårer tilbage;** altså: ***må have grædt***". Hos Egill vilde ovennævnte sætning være at forklare aldeles på samme måde, mutatis mutandis; 'mundit' vilde passe fortrinlig, endogså bedre end 'máttit'. Jeg tør dog ingenlunde indestå for rigtigheden af disse rettelser, især den første.

Sagaens næstsidste vers: 'Hvarfak blindr of branda' Kh. 759 ff., Rv 226 (282–3) lyder i sin helhed således:

hvarfak blindr of branda
biðk eirar syn geira
þann berk harm á hvarma
hnit (var. hvit) vǫllum mér sitja
es jarðgǫfugr orðum
orð mín konungs forðum
hafði gramr at gamni
geirr hamðis mik framði.

Dette opfattes i Rv. således: „Ek hvarfa blindr af branda; ek bið geira Syn eirar sitja. Ek bar þann harm á hvarma hnitvöllum mér; en (således skrives her ved en rettelse for 'er')

---

[1]) Med hensyn hertil og flere exempler skal jeg henvise til Sievers' 'Skaldenmetrik' I, s. 496.

jarðgöfugr Hamdis geirr, konungr, framdi mik orðum. Gramr hafði forðum orð mín at gamni". 'Geira syn' skal betyde 'ildens syn' = kvinde; 'sitja' = „til at sitja"; 'jarðgöfugr' skal betyde 'aðal-', den første del af kongens navn (Aðal-Steinn); den sidste del 'steinn' skal findes i 'hamdis geirr'.

Med hensyn til den første halvdel er det utvivlsomt rigtigt at opfatte den første linie som én sætning for sig. De 2 andre sætninger kan jeg derimod ikke godkende; ti hvad siger den anden sætning: „ek ber osv.", andet end hvad der var en selvfølge og hvad alle vidste? Kunde man ikke opfatte 'geira' som gen. af 'geirr', sværd, hvis 'eir', skånsel, betyder det, der bevarer dem for ødelæggelse, særlig den dem ødelæggende rust, et 'bryne', som så skulde her betyde 'steinn' i almindelighed? 'Steinn' bruges ofte i kvindekenninger, jfr. 'steina rein'; jfr. også 'sørvi' og Þrymskviða (16_{5-6} = 19_{9-10}; Bugge): 'en á brjósti, breiða *steina*. Sml. SE I$_{334-5}$: „konu skal kenna til alls kvennbúnaðar, gulls ok gim*steina* . . . . . En fyrir því er kona kennd til gimsteina eða glersteina, at þat var í forneskju kvennbúnaðr, er kallat var steinasörvi . . .; nú er svá fært til kenningar, at konan er nú kennd við stein eða við öll *steinsheiti*". — Dernæst vil jeg gøre opmærksom på udtrykket 'at sitja e-m e-t' = at tåle noget af en, „æquo animo ferre quidquid agat aliquis" (SvbEg). Exempler herpå haves i mængde. Jeg antager nu, at Egill har brugt denne konstruktion, idet jeg opfatter de 2 sætninger samlede således: 'ek bið geira-eirar-syn sitja mér þann harm, es ek ber á hvarma-hnitvǫlum' = jeg beder kvinden (dig) (at tåle mig =) ikke at blive opbragt på mig over det mén, jeg bærer på mine øjne ɔ: over at jeg er blind. Her er der kun den ubetydelige rettelse foretaget, at jeg som følge af denne, efter min mening eneste rigtige opfattelse har skrevet 'þanns' for 'þann' (3. vl.). Vil man ikke gå ind på min opfattelse af 'geira-eirar-syn', må ordene ordnes således: 'ek bið geira (= ildens) syn (kvinden) eirar sitja mér osv.' = jeg beder kvinden om rolighed (omtr. = tålmodighed) til at tåle af mig osv., men så bliver konstruktionen lidt hårdere. Uafhængig af denne opfattelse har jeg forandret '-völlum' til '-vǫlum'.

'Hvarma-hnitvellir' ('hvítvöllum' i Kh og Lex. poët. er naturligvis fejl) skal betyde „palpebrarum, ciliorum (albi) campi“! itl. Rv: „hvarmr, augnalok; hnit, hreifing, bragð; hvarmahnit, . . . augnabragð; hvarma-hnitvöllr, augu“. Men hvordan kan 'øjet', dette runde legeme, opkaldes efter en flad mark, slette? Jeg for min del kan umulig fatte det. Snarere kunde jeg tænke mig, at hermed skulde hele ansigtet menes, skønt det i grunden ikke var nogen naturlig omskrivning, og her vilde det ikke engang passe. Derfor er jeg overbevist om, at her skal det ene 'l' bort, og at der således skal læses 'hnitvǫlum' af 'hnitvala'. 'Vala' er, som bekendt, „vertebra, committens femur et crus animalium“ (Lex. poët.). Jeg skal her minde om udtrykket 'hvelvǫlur' i 'Þórsdrápa Eilífs' 6_3 (Wisén): 'ne hvelvǫlur hálar . . . sófu'. Her bruges det om de i flodens bund liggende runde stene, hvilket aldeles svarer til λίθοι στρογγύλοι i Arrians Anabasis 4,25, om glatte stene på flodens bund. Jeg ved ikke noget, der hvad ligheden angår bedre vilde passe, end at opkalde øjnene efter en 'vala'. 'Hnitvala' kan sammenlignes med sammensætninger som 'hnitbróðir'. Ordet må betyde de 'vǫlur', der er 'hnitaðar, greyptar', d. v. s. indfattede i 'hvarmar', er altså en meget passende omskrivning af øjnene. — Med hensyn til den sidste halvdel skal jeg først bemærke, at alle hdskrr. har 'er' og ikke 'en' i 5. vl. Hvad der her i den gængse opfattelse er særlig stødende, er at opfatte 'jarðgǫfigr hamðis geirr' som 'Aðalsteinn'; en sådan benævnelse eller omskrivning, eller hvad man vil kalde det, er neppe skaldisk. 'Hamdis geirr' kan meget vel være ækvivalent til 'steinn', men 'jarðgǫfigr', adj., aldeles ikke til 'aðal-' subst. De gamle digtere er meget nøjagtige i så henseende, formerne, kasus o. desl. må aldeles falde sammen, dække hinanden; jeg lader mig nøje med at minde om Þórsdrápa's 'gammleið' = 'lopt' = Lopt (Loke); 'gramr ok brattir hamrar' = 'Ingi-bjǫrg' (ÓH [49] 47). For det andet er 'framdi mik orðum' — 'roste mig', et temmelig mat udtryk; hvor langt hyppigere forekommer ikke og hvor langt mere eftertragtet var ikke, at en konge 'fræmmer' en mand med gode gaver; disse var varige, hvorimod 'ordene glemtes, så snart de var talte' ('ferr

orð er um munn líðr'). Derfor vænter man her netop et sådant udtryk, som at kongen 'fræmmer' Egill med kostbarheder, guld eller lign. Jeg tror også, at der her har stået noget i den retning. Jeg må erindre om, at guld kaldes 'jættens tale, ord'; jfr. 'orð fjallgestils, vasta-undirkúlu-ála-rǫdd' osv. Ved en let forandring, nemlig af 'gramr' (7. vl.) til 'grams' og 'geirr' (8. vl.) til 'geirs' fås en sådan kenning, nemlig: 'hamðis geirr' = sten, dens 'gramr' (= konge) = jætte (jfr. 'steins ella, hellis gramr') og jættens ord = guldet. Jeg ordner nu ordene således: 'forðum framði jarðgǫfigr konungr mik hamðis-geirs-grams-orðum, es (hann) hafði orð mín at gamni' = tidligere (Egill sammenligner sin daværende tilstand, da han endogså blev forhånet af simple tjænestepiger, med den ære og anseelse, han tidligere havde nydt hos Englands konge) ærede den landgæve konge mig (ikke ved sine egne ord, men) ved jætteordene (guldet), da han havde mine ord (naturligvis = digte) til fornøjelse. En udmærket mening i utvungne ord! Man sammenligne hermed sagaens 55. kap. — I følge heraf tror jeg at måtte skrive hele verset på følgende måde:

hvarfak blindr of branda.
biðk eirar syn geira
þanns berk harm á hvarma
hnitvǫlum mér sitja.
es jarðgǫfigr orðum
orð mín konungr forðum
hafði grams at gamni
geirs hamðis mik framði.

d. e. 'hvarfak blindr of branda. ek bið geira-eirar-syn (?) [eller: geira syn eirar (at)] sitja mér þann harm, es ek ber á hvarma-hnit-vǫlum. jarðgǫfigr konungr framði mik forðum hamðis-geirs-grams-orðum, es (hann) hafði orð mín at gamni'.

Hermed er jeg færdig med alle de vers i Eigla, der går under Egils navn. Tilbage står 2 vers af Einar skálaglamm

(Rv 206—7), som jeg ikke her indlader mig på, og 2 vers, der tillægges to unge piger, det ene jarlen Arviðr's datter (Kh 248, Rv 96), hvortil jeg kun har at bemærke, at 'þvíat' i 2. vl. gør verslinien for lang og må derfor streges ud, det andet Ármods datter (Kh 549 ff., Rv 178—9). Til dette kan jeg gøre den bemærkning, at 'ok' i 3. vl. må forandres til 'at', der må høre til 'því' i 1. l. — 'af den grund . . . at, for at'. Endelig er det i den sidste halvdel af dette vers, at den så aldeles abnorme linie

haga þú svá maga

forekommer; lidt bedre bliver linien dog i alt fald når man med „Hol. J. P.", der så med rette udelader 'þú', og „Jör. Membr. a", der, forkert, har 'þú', læser 'þínum' efter 'svá', altså:

haga svá þínum maga.

Herved reddes 1. fod, men sidste fod forbliver samme monstrum, og vil vel stadig blive det. Ganske vist kan linien forsvares ved den antagelse, at forfatteren af verset har ment, at en så ung pige ikke skulde kunne digte et aldeles formfuldendt vers.

Efter således at have gennemgået alle kvadene i Egils saga, forekommer det mig at være en passende afslutning at undersøge, så vidt som dette lader sig gøre, hvorvidt de i sagaen forekommende 'lausavísur' er af Egill selv eller ikke. At de større kvad er af ham, kan selvfølgelig ikke betvivles, og disse afgiver således det sikreste grundlag for en undersøgelse af denne art, idet man af dem lærer Egils digtekunst nogenlunde sikkert at kende. Hvad lausaviserne derimod angår, har man udtalt en tvivl om deres ægthed for en stor dels vedkommende. Således siger G. Vigfússon i CPB I 266: „Again, fourfifths of the single verses ascribed to Egil in the Saga are clearly false", — 4/5 af alle versene skulde være falske! G. Þorláksson har derimod i Udsigt over norsk-islandske skjalde s. 27 udtalt, at de „vistnok for en stor del er ægte".

Lad os derfor i al korthed iagttage, hvilke egenskaber vi

udaf Egils store uomtvistede digte kan udlede. Først og fremmest, ja så at sige udelukkende, må vi her nævne de poetiske omskrivninger, eller de poetiske billeder. Det er en kendsgærning, at i poesiens første tid, og for resten langt ned i tiden, var skjaldene meget konsekvente og meget naturlige i valget af deres billeder. Til forklaring heraf vil jeg anføre f. ex. af 'Hákonarmál Eyvindar', at fordi blodet (i vers 7) kaldes 'sárgýmir' 'sårets hav', siges der, at det 'bruste' (svarraði), og der siges, at det bruste om 'skjoldet'; i steden for nu at vælge en hvilken som helst ligegyldig omskrivning af skjoldet, kalder han det her netop 'sværdenes næs', 'havet bruser især, idet det brydes på næssene', 'sårhavet (= blodet) bruser, idet det brydes på sværdnæssene (= skjoldene). På lignende måde siges der i vers 8: 'umðu oddlár | í óðins veðri' = '*od*bølgerne bruste i *odins* storm' osv. Ser man på dette forhold hos Egill, vil vi se, at han holder så fast hęrpå som nogen anden. Som exempler herpå skal jeg anføre:

1) af Hǫfuðlausn:

hlóðk *mǿrðar* hlut | *munknarrar* skut;

11: en *odd*breki gnúði hrafni
á *hǫfuð*stafni.

19: hrǿrðak *munni* *óðins* ęgi
af *munar* grunni (á jǫru fęgi).

2) Af Sunatorrek:

5: þat berk út *mǿrðar* timbr
ór *orð*hofi *máli* laufgat.

6: grimmt varumk hlið fǫður míns
þaz hrǫnn of braut á *fręnd*garði.

7: sleit marr bǫnd snaran þátt
mínnar *ęttar* *af sjalfum mér*.

20: *ęttar* ask ok *kyn*við
þanns óx *af mér* *kvánar mínnar*.

3) Af Arinbjarnarkviða:

3: drók *djarf*hǫtt of dekkva skǫr

5: vasa tunglskin né ógnlaust
tryggt at líta eiríks *brá*a

þás ormfránn
*enni*máni
skein *allvalds*
ǿgigeislum.

6: svát *yggs*full
ýranda kom
at hvers manns
*hlusta*munnum.

15: nús þat sét
hvar setja skalk
brattstiginn
bragar fótum (ɔ: hróðr).

16: erumk auðskǿf
*ómun*lokri
magar Þóris
mǿrðar efni.

22: ór *leg*vers
lǫngum knęrri.

26: vask árvakr
bark *orð* saman
með *mál*þjóns
morginverkum.
hlóðk *lof*kǫst,
þanns lengi stendr
óbrotgjarn,
í *bragar* túni.

I en mængde af de enkelte vers (lausavísur) finder vi dette forhold lige så ejendommeligt, således i verset 'Hrammtangar' osv.: (Rv 116):

1. *hrammtangar* lętr hanga
*hryn*virgil mér brynju
hǫðr á hauki troðnum
heiðis vingameiði.
2. *atgeira* lętk *úrar*
ýring of grǫn skýra (86).
3. þvít geirrótu gautar
gnýþings *bragar* fingrum
rógs at ręsis veigum
reifendr munu þreifa (119).
4. hele verset: 'Þel høggr stórt fyr stáli' (138)
5. hele den sidste halvdel af verset
'Þverra nú þeirs þverrðu' (206)
6. ligeledes af verset 'Hvarfak blindr of branda' (226).
7. ligeledes af verset 'Langt þykkir mér' (226–7).

Det samme er tilfældet med flere andre, om end ikke så udpræget, i hvilke vers jeg heller ikke kan finde et eneste ord eller udtryk, der ikke kunde være egilsk eller 'klassisk' nok til at være af ham. Hertil kommer, at det i SE er for flere vers' vedkommende bevidnet, at de er af Egill. Således tillægges (SE II 180) Egill halvverset

1. Vals hefk vafor helsis (226).

Endvidere (halv)verset (SE I 332)

2. Upp skulum ǫrum sverðum (96).

To verslinier citeres af 'Knáttu hvarms af harmi' (117) SE I 518:

3. gramr hefr gerðihǫmrum
grundar upp of hrundit.

Her har vi direkte vidnesbyrd fra oldtiden om 3 af lausaviserne, og det kan ikke falde nogen ind at ville betvivle et sådant vidnesbyrd; så kunde man betvivle alt muligt. Men har vi nu en hel del vers, hvori vi genfinder Egils ånd og måde at digte på, hvilke også i andre henseender godt kan være så gamle, og på den anden side vers, der tillægges ham af en så pålidelig kilde som SE, så er det dermed givet, at vi ikke uden videre kan sige, et Egill er forfatter af de færreste i sagaen forekommende vers. Er vi nødt til at tro sagaen for nogles vedkommende, så må vi gøre det for fleres, hvis der da ikke kommer noget andet i vejen, der direkte beviser deres uægthed, deres senere oprindelse.

Jeg skal nu gå over til at tale om de vers, der forekommer mig at være mest mistænkelige.

For det første er det en selvfølge, at et barn på 3 år ikke digter et vers som 'Kominn emk ern til arna', (63); her er heller ikke den udflugt at ty til, at Egill måske kunde have digtet det senere; det hedder lige frem i verset 'þrévetran'. Dette vers må derfor antages for at være senere digtet; det har heller ikke noget ejendommeligt, man kunde genkende Egill på. Det samme er naturligvis tilfældet med det næste vers 'Síþǫgla gaf sǫglum' (64). Det næste vers, der med sikkerhed kan frakendes Egill, er verset 'Erat friðgeiri fóri' (160), af følgende grunde: Der forekommer i 5. vl. ordformen 'blótar' for 'blótr', der ikke er 'klassisk', ikke kan forudsættes brugt af Egill. Han bruger den ægte form et andet steds, nemlig i verset: 'Sǫgðuð sverriflagða' (85): 'Því telk, brjótr, þars blétuð'. For det andet røber verset tydelig sin uhedenske herkomst ved ordene 'þanns blótar bǫnd' = 'som offrer til, tilbeder bǫnd'. 'Bǫnd' kan ikke betyde andet end de 'hedenske guder', men at skælde én ud for at tilbede hedenske guder, det kunde en hedensk mand ikke gøre. Dette vers er derfor

abenbart af en langt senere oprindelse. — I verset 'Hǫggum hjaltvǫnd skyggðum' (160) forekommer i 1. l., som ovenfor bemærket, den monstrøse dativform 'vǫnd' (af 'vǫndr') for 'vendi'. Er dette oprindeligt, er verset sikkert ikke af Egill. Desuden gør hele verset indtryk af at være senere fabrikeret, som også de 2 foregående vers. Det samme kunde være tilfældet med verset 'Beitat nú sás brugðum' (165—6) ifølge hele tonen deri. Endvidere forekommer det mig, som om alle Årmods versene: 'Títt erumk verð at vátta' 'Drekkum ór þótt ekkils' 'Nýtr illhugaðr ýtir' (180—1) tillige med 'Skalat maðr rúnar rísta' og 'Veizt ef ferk með fjóra' (183—4) (det sidste tilmed, da deri forekommer det unge udtryk 'víxli'; jeg kommer strax tilbage til dette vers) at være af senere oprindelse. Jeg kan ikke deri finde noget ejendommeligt for Egill, intet særlig antikt udtryk eller tanke. Jeg tror dette så meget mere, som hele den rejse, de skal være digtede på, synes at være romantisk tildigtning. Ganske sikkert er dog dette ingenlunde. Det samme kan naturligvis også siges om 'Þat mǽlti mín móðir' (78). Derimod antager jeg alle øvrige at være eller i alt fald at kunne være af så gammel oprindelse, at de i virkeligheden kan skyldes Egill selv. For fleres vedkommende er de deri forekommende ord og ordformer en nogenlunde sikker borgen. Således har vi 'blétuð' og 'báro∂r' (for 'bárðr') i 'Sǫgðuð sverriflagða (85); 'glýjaðr', hvilket ord ellers forekommer kun i de ældste digte, i 'Rístum rún á horni' (85); 'féar' i 'Svá skyldi goð gjalda' (130—1); 'valbasta' i 'Bǫrðumk einn við átta'; uomlydt 'a' på to steder: 'fjarðǫlna hlut skarðum' i 'Sátums lyngs til lengi' (137), — heri forekommer desuden formen 'þeima' — og 'vall fyr rotnum skalla' i 'Fyr þykkir mér fúra' (160—1). Endvidere antager jeg alle de vers for ægte, hvori der forekommer beskrivelse af hans egen person, således som netop i det sidst anførte vers, og desuden i 'Erumka leitt' og 'Svartbrúnum lét sjónum' (152), hvorimod jeg er overbevist om, at 'svartbrúnum mér hjarta' i 'Veizt ef ferk með fjóra') kun er senere efterligning af det første; det er jo også i dette vers, at 'víxli' forekommer.

Hele dette vers bærer desuden præg af at være efterdigtning af følgende vers 'Bǫrðumk einn við átta', sammenlign f. ex.:

fę́rat sex þár *víxli*
hlífa hneitiknífum,

hvilket sidste ord rimeligvis hos Egill selv havde måttet hedde 'hnitknífum', med:

skiptumk hart af heiptum
hlífar skelfiknífum;

dette sidste er utvivlsomt ældre og rimeligvis af Egill selv, tilmed da, som før bemærket, det gamle ord 'valbasta' deri forekommer.

Jeg er således ifølge disse korte bemærkninger overbevist om, at alle følgende 'lausavísur' rimeligvis er af Egill selv:

1. sǫgðuð sverriflagða (85).
2. rístum rún á horni (85).
3. ǫl ber mér þvít ǫlvi (86).
4. svá hefk leystsk ór lista (88-9).
5. upp skulum ǫ́rum sverðum (96).
6. farit hefk blóðgum brandi (sst.).
7. gerðum helzti harða (101).
8. áleifr of kom jǫfri (104–5).
9. gekk sás óðisk ekki (114).
10. valkǫstum hlóðk vestan (114–5).
11. hrammtangar lę́tr hanga (116).
12. knáttu hvarms af harmi (117).
13. ókynni vensk ennis (119).
14. «sefskuldar» felk sjaldan (sst.).
15. þýborna kveðr «þorna» (125).
16. erfingi réð arfi (127).
17. hefr þrymrǫgnir þegna (130).
18. svá skyldi goð gjalda (130–1).
19. lǫgbrigðir hefr lagða (132).
20. sátum lyngs til lengi (136).
21. bǫrðumk vér, ne virðak (137).
22. þél heggr stórt fyr stáli (138).
23. kominn emk á jó ívu (144).
24. erumka leitt (152).

25. svartbrúnum lét sjónum (sst.).
26. urðumk leið hin ljóta (158).
27. fyr þykkir mér fúra (161).
28(?) fell sás flest hit illa (162).
29. sjálfráði lét slóður (165–6).
30. bǫrðumk einn við átta (205–6).
31. þverra nú þeirs þverrðu (206).
32. áttka «erfinytja» (209).
33. spanðak jǫrð með orðum (225).
34. vals hefk vafor helsis (226).
35. hvarfak blindr of branda (sst.).
36. langt þykkir mér (226–7).

foruden det liniepar, der citeres SE II 132:

37. vrungu varrar gungnis,

og muligvis:

38. þat mǽlti mín móðir (78) og
39. beitat nú, sás «brugðum» (165–6),

hvorimod alle de følgende efter min mening er af yngre oprindelse:

1. kominn emk ern til arna (63).
2. síþǫgla gaf sǫglum (64).
3. erat friðgeiri fóri (160).
4. erat lítillar ljóti (sst.).
5. hoggum hjaltvǫnd skyggðum (160–1).
6. títt erumk verð at vátta (180).
7. drekkum ór þótt ekkils (sst.).
8. nýtr illhugaðr ýtir (181).
9. skalat maðr rúnar rísta (183).
10. veizt ef ferk með fjóra (183–4).

Alle disse vers tror jeg er af samme forfatter (sagaskriveren?) tillige med de to pigers vers:

11. hvat skalt sveinn í sess minn (96).
12. því sendi mín móðir (178–9).

Til slutning finder jeg det hensigtsmæssigt at anføre alle de i Eigla forekommende 'lausavísur' med de rettelser, jeg mener at have fundet, og den skrivemåde, der ifølge metrikens regler er rigtigst, foruden lævningerne af 'Arinbjarnardrápa', ordnede ifølge min før fremstillede opfattelse, samt af de andre drapaer, Hǫfuðlausn og Sunatorrek undtagne.

A. Kveld-Ulfs vers:

Nú frák norðr í eyju
[norn erumk grimm; til snimma
þundr fell þremja vandar]
þórólf und lok fóru.
létumk þung at þingi
þórs fangvina at ganga,
[skjótt munat hefnt þótt hvetti
hugr] malmgnáar brugðit.

B. Skalla-Gríms:

1. Nús hersis hefnd
við hilmi efnd.
gengr ulfr ok ǫrn
of ynglings bǫrn.
flugu høggvin hrę́
hallvarðs á sę́.
grǫn slítr ara
und snarfara (?).
2. Mjǫk verðr ár sás aura
ísarnmeiðr at rísa,
[váðir vidda bróður
veðrs] leggja skal [kveðja].
gjalla lę́tk á golli,
geisla-njóts meðan þjóta.
heitu, hrórikytjur
hreggvind-frekar, sleggjur.
3. Liggja ýgs í eggju
[ák sveigjar kǫr deigja:
fox es illt í exi]
undvargs flǫsur margar.
arghyrnu lát árna
aptr með roknu skapti.
þǫrfgi vas mér þeirar.
þat vas ingva gjǫf hingat.

C. Egils ægte vers:

1. Sǫgðuð, sverriflagða-,
sumleklu, -herkumla-,
[því telk] -brjótr, þars blétuð
[bragðvísan þik] dísir.
leynduð áls til illa
ókunna hyr-runna
[illt hafið bragð of brugðit
bároðr] hugar fári.
2. Rístum rún á horni.
rjóðum spjǫll í dreyra.
þau velk orð til eyrna
óðs dýrs viðar róta.
drekkum veig, sem viljum,
vel-glýjaðra þýja.
vitum, hvé oss of eiri
ǫl þats bárðr of (bároðr?) signdi.

3. Ǫl ber mér. þvít ǫlvi
ǫl gerir mjǫk fǫlvan.
atgeira lętk úrar
ýring of grǫn skýra.
ǫllungis kannt illa,
oddskýs, fyr þér nýsa
[rigna gerir regni]
regnbjóðr [háva þegna].

4. Svá hefk leystsk ór lista
láðvarðaðar garði
[ne ek fága dul drjúga]
dáðmilds ok gunnhildar,
at þrymreynis þjónar
þar nakkvarir hlakkar,
til hásalar heljar
helgengnir, fǫr dvelja.

5. Upp skulum ǫrum sverðum,
ulfs tannlituðr, glitra.
eigum dáð at drýgja
í dalmiskunn fiska.
leiti upp til lundar
lýða hverr sem bráðast.
gerum þar fyr setr sólar
seið ófagran vigra.

6. Farit hefk blóðgum brandi
[mér benþiðurr fylgði]
ok gjallanda geira
gangr vas harðr víkingum.
gerðum reiðir róstu.
rann eldr of sjǫt manna.
létum blóðga búka
í borghliðum sófask.

7. Gerðum helzti harða
hríð fyr jótlands síðu
[barðisk vel, sás varði,
víkingr, dana ríki],
áðr á sund fyr sandi
snarfengr með lið drengja
óstr (?) af unnar hesti
eyvindr of hljóp skreyja.

8. Áleifr of kom jǫfri
ótt [víg-] á [-báls] flótta
[þingharðan frák þengil
þann es felldi annan].
glapstígu lét gnóga
goðrekr á mó troðna.
jǫrð spenr engla skerðir
alfgeirs und sik halfa.

9(?). Gekk sás óðisk ekki
jarlmanns bani snarla
[þreklundaðr fell] þundar
[þórólfr] í gný stórum.
jǫrð grǿr, en vér verðum,
vínu nęr of mínum,
[helnauð es þat] hylja
harm, ágętum barma.

10. Valkǫstum hlóðk vestan
vang fyr merkisstangir.
ótt vas él þats sóttum
aðils of bláum naðri.
háði ungr við engla
áleifr þrumu stála.
helt [ne hrafnar sultu]
hringr á vápna þingi.

11. Hrammtangar lętr hanga
hrynvirgil mér brynju
hǫðr á hauki troðnum
heiðis vingameiði.
rauðmeldrs kná ek reiða
[rǿðr gunnvala brǿðir]
gelgju seiðs á galga
geirveðrs [lofi at meira].

12. Knáttu hvarms af harmi
hnúpgnípur mér drúpa.
nú fannk þann es ennis
ósléttur þę́r rétti.
gramr hefr gerðihǫmrum
grundar upp of hrundit
[sás mér ýgr af augum]
armsíma mér grímu.

13. Ókynni vensk [ennis
ung] þorðak [val (?)] forðum
haukaklifs at hefjask
[hlín þó gnípur mínar].
verðk í feld, þás foldar
faldr kemr í hug skaldi
«bergǫnundar» brúna
bratt miðstalli «hvatta».

14. «Sefskuldar» felk sjaldan
«sorg» eyvita «borgar»
í niðerfi narfa
nafn «ǫrvífils» drafnar.
þvít geirrótu gauta
gnýþings bragarfingrum
rógs at rę́sis veigum
reifendr munu þreifa.

15. Þýborna kveðr «þorna»
þornreið «atti horna»
[sýslir hann of sína
síngirnð ǫnundr] mína.
naðhristir ák nistis
norn til arfs of borna.
þigg þú auðkonr eiða
[eiðsótt es þat] greiða.

16. Erfingi réð arfi
arfljúgr fyr mér svarfa,
[mótik hans ok heitum
hótun] þyrnifótar.
nę́rgis «simla sorgar»
slíkt rán ek get hánum
«vér deildum fjǫt foldar»
»foldveringja» goldit.

17. Hefr þrymrǫgnir þegna
þróttharðr [ek mik varða
víti] várrar sveitar
vígelds tíu fellda.
Þar sárlagar «sýrar»,
sendr ór minni hendi,
digr fló beint meðal bjúgra
bifþorn ketils rifja.

18. Svá skyldi goð gjalda,
gram reki bǫnd af lǫndum,
[reið sé rǫgn ok óðinn]
rán míns féar hánum.
folkmýgi lát flýja
[freyr ok njǫrðr] af jǫrðu
[leiðisk lofða stríði]
landáss [þanns vé grandar].

19. Lǫgbrigðir hefr lagða
[landalfs] fyr mér sjalfum
[blekkir bróðra søkkva
brúðfang] vegu langa.
gunnhildi ák gjalda
[greypts hennar skap] þenna
[enn getk ok lę́ launat]
landrekstr [bili grandat].

20. Sátum [lyngs] til lengi
[ljósheims] of [bǫr þeima]
[meir varðak fé forðum
fjarðǫlna] hlut skarðum,
áðr bergǫnund benjum
bensǿfðan létk venjask.
burs niðjar feltk beðju
blóði hadds ok fróða.

21. Bǫrðumk vér [ne virðak]
vígleiptr sunar [heiptir]
blóðøxar rauðk blóði
bǫðmilds ok gunnhildar.
þar fellu þá þollar
þréttán lagar mána
[stendr af styrjar skyndi
starf] á einum karfa.

22. Þel hǫggr stórt fyr stáli
stafnkvígs á veg jafnan
út með éla meitli
andórr jǫtunn vandar.
enn svalbúinn selju
sverfr eirarvanr þeiri
gestils alpt með (?) gustum
gandr of stáli ok brandi.

23. Kominn emk á jó ívu
angrbeittum veg langan
ǫldu enskrar foldar
atsitjanda at vitja.
hefr sískelfir sjalfan
snarþátt haralds áttar
viðr ofrhuga yfrinn
undarbliks of fundinn.

24. Esumka leitt
þótt ljótr of sé,
hjalma klett,
hilmir, þiggja.
hvars sás gat
af gǫfuglyndum
øðri gjǫf
allvalds syni.

25. Svartbrúnum lét sjónum
[sannspár] hugins vára
[hugr tjáðumk mjǫk mágar]
magnaðr egil fagna.
arfstóli knák ála
attgǫfguðum hattar
fyr «ragnaðar regni»
ráða nú sem áðan.

26. Urðumk leið hin ljóta
landbeiðaðar reiði.
sígrat gaukr, ef «glamma»
«gamm» veit of sik þramma.
Þar nautk enn, sem optar,
arnstalls-sjǫtul-bjarnar.
hnígrat allr, sás holla
hjalpendr of fǫr «gjalpar».

27. Fyr þykkir mér fúra
flóðstekkvandi nekkvat
[hrę́ðisk hodda beiðir
happlauss] fara kappi.
vegrat fast, sás frestar,
fleindǫggvar stafr, hǫggum.
vábeyðan ferr víðan
vall fyr rotnum skalla.

28(?). Fell, sás flest hit illa
[fót hjó skald of ljóti]
ulfgrennir, hefr unnit.
eir veittak friðgeiri.
séka lóns til launa,
logbrjótandi, í móti.
jafn vas mér gnýr geira
gamanleik við hal bleikan.

29. Sjalfráði lét -slóður
silki- drengr of fengit
gollknappaðar greppi.
getk aldri vin betra.
arinbjǫrn of hefr árnat
eirarlaust [eða meiri
síð mun seggr of fóðask
slíkr] oddvita ríki.

30. Bǫrðumk einn við átta
en við ellifu tysvar,
[svá fengum val vargi],
varðk einn bani þeira.
skiptumk hart af heiptum
hlífar skelfiknífum
létk af «emblu aski»
eldi valbasta kastat.
31. Þverra nú, þeirs þverrðu,
þingbirtingar ingva,
[hvar skalk manna mildra]
máreitar dag [leita].
þeiras hauks «fyr» handan
háfjǫll dígulsnjávi
jarðargjǫrð «með orðum»
eyneglda mér hegldu.
32. Áttka «erfinytja»
arfa mér til þarfan.
mik hefr sunr of svikinn
[svik telk í því] kvikvan.
vel mátti þess vatna
viggríðandi bíða
es hafskíða hlóði
hljótendr of mik grjóti.
33. Spanðak jǫrð með orðum
endr steinari ór hendi.
ek þat orka þóttumk (?)
arfa geirs til þarfar.
mér brast minnar systur
mǫgr. hétumk þó fǫgru.
mundit bǫls of bindask
blundr. ek slíkt of undrumk.
34. Vals hefk vafor helsis.
váfallr em ek skalla
blautr erumk bergifótar
borr, en hlust es þorrin.

35. Hvarfak blindr of branda.
biðk eirar syn geira
þanns berk harm á hvarma
hnitvǫlum mér sitja,
es jarðgǫfigr orðum
orð mín konungr forðum
hafði grams at gamni
geirs hamðis mik framði.

36. Langt þykkir mér.
likk einn saman,
karl afgamall,
firr konungs vǫrnum.
eigum ekkjur
allkaldar tvęr,
en þęr konur
þurfu blossa.

37. «Vrungu varrar gungnis
varrar lungs of stunginn».

38(?). Þat męlti mín móðir.
at mér skyldi kaupa
fley ok fagrar árar,
fara á brott[1]) með víkingum.
standa upp í stafni.
stýra dýrum knerri.
halda svá til hafnar.
hǫggva mann ok annan.

39(?) Beitat nú, sás «brugðum»,
blár dragvandill randir,
af ðvít eggjar deyfði
atli, fram, hinn skammi.
neyttak afls við ýti
ǫrmálgastan hjǫrva.
jaxlbróður létk eyða
«ek bar sauð með nauðum».

[1]) således 132.

Uægte:

1. Kominn emk ern til arna
yngvars, þess's beð lyngva
[hann vark fúss at finna]
fránþvengjar gefr drengjum.
munt eigi þú, þęgir,
þrévetran mér betra,
ljósundinna landa
linns, óðarsmið finna.
2. Síþǫgla gaf sǫglum
sárgagls þría agli
hirðimeiðr við hróðri
hagr brimróta gagra.
ok bekkþiðurs blakka
borðvallar gaf fjorða
kennimeiðr sás kunni
kǫrbeð egil gleðja.
3. Erat friðgeiri fóri
(fǫrum móts á vit) [gorva
skulum banna] mjǫk [manni
mey] ǫrlygi heyja,
við þanns bítr ok blótar
bǫnd élhvǫtuð gǫndlar
[alfeigum skýtr ógir
augum] skjǫld [of bauga].
4. Erat lítillar ljóti
[leik ek við hal bleikan
við bifteini] bónar
[brynju] rétt at synja.
búmk til vígs, en vęgðar
ván lętka ek hánum.
skapa vildum vér skjalda-
-skóru dreng á móri.
5. Hǫggum hjaltvǫnd skyggðum.
hófum rand með brandi.
reynum randar mána.
rjóðum sverð í blóði.
stýfum ljót af lífi.
leikum sárt hal bleikan.
kyrrum kappa errinn.
komi jarn á hrę arnum.
6. Títt esumk verð at vátta
[vętti berk at hęttak
þung til þessar gǫngu]
þinn [kinnalá minni].
margr velr gestr þars gistir
gjald (finnumk vit sjaldan)
[ármóði liggr] óðra
[ǫldra dregg í skeggi].
7. Drekkum ór, þótt ekkils
eykríðr beri tíðum
hornasund at hendi,
hvert full, bragar ulli.
leifik vętr, þótt laufa
leikstórir mér fóri
hrostatjǫrn í horni,
horns til dags at morni.
8. Nýtr illhugaðr ýtir
armlinns konu sinnar
[oss's við ógnarhvessi
óttalaust] ok dóttur.
þeygi munk við þenna
þykkjask verðr fyr drykkju
grepp [skulum á veg vappa
vítt] svá gǫru hlíta.
9. Skalat maðr rúnar rísta,
nema ráða vel kunni.
þat verðr mǫrgum manni,
es of myrkvan staf villisk.
sák á tegldu talkni
tíu launstafi ristna.
þat hefr lauka lindi
langs of trega fengit.

10. Veizt, ef ferk með fjóra,
fęrat sex, es víxli
hlífa hneitiknífum
hjaldrgoðs við mik roðnum.

en ef ek em með átta,
erut þeir tolf, es skelfi,
at samtogi sverða,
svartbrúnum mér hjarta.

Pigernes vers.

11. Hvat skalt sveinn í sess minn?
sjaldan hefr þú gefnar,
vargi varmar bráðir.
vera vilk ein of mína.
sáttattu hrafn í hausti
of hręsolli gjalla.
vartattu at, þars eggjar
á skelþunnar runnusk.

12. Því sendi mín móðir
mik við þik til fundar,
at orð bęrak agli,
at ér varir skyldið.
hildr męlti þat horna:
haga svá þínum maga.
eigu ǫrir gestir
óðra nest á frestum.

Lævningerne af Arinbjarnardrápa:

A. Indledningen:

1. Emk hraðkveðr
hilmi at móra,
en glapmáll
of gleggvinga,
opinspjallr
of jǫfurs dáðum,
en þagmęlskr
of þjóðlygi.
2. Skaupi gnógðr
skrǫkberǫndum,
emk vilkveðr
of vini mína.
sótt hefk mǫrg
mildinga sjǫt,
með grunlaust
grepps of óði.
3. Hafðak endr
ynglings burar,
ríks konungs,
reiði fengna.

drók djarfhǫtt
of dekkva skǫr
létk hersi
heim af sóttan.
4. Þars allvaldr
und ýgshjálmi
ljóðframaðr
at landi sat.
stýrði konungr
við stirðan hug,
í jórvík,
úrgum hjǫrvi.
5. Vasa tunglskin
tryggt at líta,
né ógnlaust,
eireks bráa,
þás ormfránn
ennimáni
skein allvalds
ógigeislum.

6. Þó bolstrverð
of bera þorðak
«maka hęings
markar» drótni,
svát yggs full
ýranda kom
at hvers manns
hlustamunnum.

7. Ne hamfagrt
hǫlðum þótti
skaldfé mitt
at skata húsum,
þás ulfgrátt
viðr yggjar miði
hattar staup
at hilmi þák.

8. Við því tókk.
«týru» fylgðu
sǫkk sámleit
síðra brúna,
ok sá muðr
es mína bar
hǫfuðlausn
fyr hilmis kné.

9. Þar stóð mér
mǫrgum betri
hoddsinnir (?)
á hlið aðra,
tryggr vinr minn,
sás trúa knáttak,
heiþoraðr
hverju ráði.

10. Arinbjǫrn
os einn of hóf,
knía fremstr,
frá konungs fjónum,
vinr þjóðans,
es vętki ló,
í herskás
hilmis garði.

11. Stuðil lét (?)
styrkðan ęttar (?)
margframaðr
minna dáða.
syni kveldulfs (?)
kvað sonr þóris (?)
at í vęri
ęttar skaði (?).

12. Þats órétt,
es orpit hefr
á máskeið
mǫrgu gagni,
ramriðit
rekkva stóði,
vellvanaðr,
þvís veitti mér.

13. Munk vinþjófr
verða heitinn,
ok váljúgr
at viðurs fulli,
hróðrs ǫrverðr
ok heitrofi,
nema þess gagns
gjǫld of vinnak.

14. Nús þat sét
hvar setja skalk,
bratt stiginn
bragarfótum,
fyr mannfjǫlð
margri sjónir
hróðr máttigs
hersa kundar.

15. Eru auðskóf
ómunlokri
magar þóris
mórðarefni,

vinar míns,
þvít valið liggja
tvenn ok þrenn
á tungu mér.

Af 1. del af hoveddigtet:

16. Þat telk fyrst,
es flestr of veit,
ok alþjóð
eyrum sókir;
hvé mildgeðr
mǫnnum þótti
bjóða bjǫrn
birkisóttar.
17. Þat allsheri
at undri gefsk

hvé urþjóð
auði gnógir
en grjótbjǫrn
of góddan hefr
freyr ok njǫrðr
at fjárafli.
18. Hinns fégrimmr
es fjǫrðum býr
sás of dolgr
draupnis niðja.

Af 2. del:

19. En hróalds
at hǫfuðbaðmi
auðs iðgnótt
«at alnum sifja»
sem vinreið
af vegum ǫllum
á vindkers
víðum botni.
20. Hann dragseil
of «eiga» gat,
sem hildingr,
heyrnar spanna,
goðum ávarðr
ok gumna fjǫlð
vinr «veþorms
veklinga týs».
21. Þat hann viðr,
es þrjóta mun

flesta menn,
þótt fé eigi.
kveðka skammt
meðal skata húsa
né auðskept
almanna spjǫr.
22. Gekk engi
at arinbjarnar
ór legvers
lǫngum knerri
háði leiddr
né heiptkviðum,
með atgeirs
auðar toptir.
23. Sǫkunautr
of suna hvinna
hringum hęttr
hoddvegandi.

Af 3. del:

24. Hann aldrteig
of eiga gat

fjǫlháinn
of friðarspjǫllum.

Af slutningen (sidste vers?):

25. Vask árvakr,
bark orð saman
með málþjóns
morginverkum.
hlóðk lofkǫst,
þanns lengi stendr
óbrotgjarn
í bragar túni.

Resterne af Aðalsteinsdrápa:

Nú hefr foldgnár fellda
[fellr jǫrð und nið ellu]
hjaldrsnerrandi harra
hǫfuðbaðmr þría jǫfra.
aðalsteinn of vann annat.
allts lǿgra kynfrǿgjum
[hér sverjum þess, hyrjar
hrannbrjótr] konungmanni.

Omkvædet:

Nú liggr hǿst und hraustum
hreinbraut aðalsteini.

Verset af Skjaldardrápa:

Mál es lofs at leyfa
ljósgarð, es þák, barða
[heim at hendi kvámu?
hoddsendis boð] enda.
skulut of grundar gylfa
glaums misfengnir taumar
[hlýðið ér til orða]
erðgróins mér verða.

Verset af Berudrápa:

Heyri fúss á forsa
fallhadds vinar stalla
[hyggi] þegn [til þagnar
þínn lýðr] konungs mína.
opt skal arnar kjapta
ǫrð góð of trǫð hǫrða,
hrafnstýrandi «hróra»
«hregna» mín of fregnask.

1884.

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 16 09 22 01 020 9